

Univerza v Ljubljani
Fakulteta za socialno delo

Anja Bohinec

Azilni dom Vič skozi koncept totalne ustanove

Diplomsko delo

Ljubljana, 2018

Univerza v Ljubljani
Fakulteta za socialno delo

Anja Bohinec

Azilni dom Vič skozi koncept totalne ustanove

Diplomsko delo

Mentorica: Izr. prof. dr. Jelka Zorn

Ljubljana, 2018

»Kakšna je ta država, ki se strahopetno zapira pred vsem in vsakomer, ki prihaja od drugod? Kakšna je ta država, ki stoji na bregu Kolpe in mirno gleda, kako se utaplja na smrt izmučen živ človek, ki je njegov zločin samo to, da si želi živeti kot človek. Kakšna je ta država, ki ščuva svoje državljane k ovaduštvu in jih straši s terorizmom vsega tujega, ki noče vedeti, da ubogi ljudje v azilnih domovih niso nobene nore pošasti, ki hočejo uničiti naše vrednote, našo vero, naše običaje, našo kulturo, ja, našo kulturo, ki po njej ravno ta država taca z umazanimi gojzarji. Zunaj teh zidov, zunaj teh ograj azilnih domov so norci, ponoreli od primitivnega sovraštva do vseh, ki mislijo drugače. Norci, naščuvani, da morajo brcniti človeka, ki je že na tleh. Podrimo sramotne ograje, ki nas ločijo od njih, nastežaj odprimo vrata tistemu, kar se imenuje s preprosto besedo človečnost.«

S. Makarovič

Zahvaljujem se:

... mentorici izr. prof. dr. Jelki Zorn za vodenje skozi kompleksno tematiko migracij in azila.

...Inštitutu za Afriške študije, še posebej Eyachewu in Tanji, ki sta mi omogočila praktičen vpogled in izkušnjo na področju azilne politike, migracij in globalnega učenja.

...sestri Moniki za vso podporo, življenjsko znanje in usmerjanje.

...vsem prosilcem za mednarodno zaščito, v upanju, da bodo peklenske maske mej nekoč padle.

PODATKI O DIPLOMSKI NALOGI

Ime in priimek: Anja Bohinec

Mentorica: Izr. prof. dr. Jelka Zorn

Naslov diplomske naloge: Azilni dom Vič skozi koncept totalne ustanove

Kraj: Ljubljana

Leto: 2018

Število strani: 147

Število prilog: 7

Število virov: 41

Povzetek

Glavni dogodek, ki me je spodbudil za raziskovanje teme, je bil protest pred azilnim domom na Viču, ki so ga leta 2016 organizirali prosilci za mednarodno zaščito zaradi nevzdržnih razmer znotraj azilnega doma. V nalogi sem raziskovala Azilni dom Vič s pomočjo koncepta totalne ustanove in se dotaknila teme restriktivne azilne politike. Metodi raziskovanja sta bili delno strukturiran intervju in opazovanje z udeležbo. V azilnem domu sem v decembru 2017 in januarju 2018 opravljala prostovoljno delo, tako da sem dogajanje v azilnem domu opazovala. Pogovor sem naredila s prosilcema za mednarodno zaščito, ki stanujeta v Azilnem domu Vič, in s socialno delavko, ki dela v nevladni organizaciji, v okviru katere izvaja v Azilnem domu Vič psihosocialno podporo in oskrbo. Intervju sem naredila tudi s sociologinjo, zaposleno v socialni službi azilnega doma. Ugotovila sem, da ima azilni dom precej podobnih značilnosti kot totalne ustanove (pravila, nadzor, odnosi, bivanje, segregacija itd.) in da diskriminatorna ter izključujoča azilna politika (varnostnizacija, kriminalizacija) prav tako vpliva na obravnavo prosilcev za mednarodno zaščito, ki je neprimerna in nekvalitetna. Prosilci za azil se počutijo odvečne, ponižane, negotove in izključene iz širšega okolja. Na koncu naloge sem podala svoje predloge in predloge intervjuvancev za spremembe, ki bi jih v Azilnem domu Vič lahko pričeli uvajati takoj, ter predloge za bolj korenite in dolgotrajne spremembe, ki zajemajo de-institucionalizacijo, in ukinitve azila v obstoječi obliki.

Ključne besede: totalna ustanova, mednarodna zaščita (azil), azilna politika, prosilci za mednarodno zaščito, Azilni dom Vič, begunci

Title: Asylum home Vič from perspective of total institutions

Abstract:

The main event that inspired me to explore the theme, was the protest in 2016 in front of the Asylum Home Vič, organized by applicants for international protection, because of unbearable conditions inside the asylum home. In my thesis I explored Asylum Home Vič with the help of Total Institution concept and touched on the topic of restrictive asylum policy. Methods of research were partially structured interview and observation with participation. In December 2017 and January 2018 I did volunteer work in the asylum home, so I observed events in the asylum home. I conducted interviews with applicants for international protection who live in the Asylum Home Vič and a social worker, working in a non-governmental organization, in which she works in Psychosocial Support and Care and other activities in the asylum home in accordance with the organization's program. I also conducted an interview with a sociologist working in the social service of the asylum home. I have found that the asylum home has quite similar characteristics as a total institution (rules, supervision, relations, residence, segregation, etc.) and that discriminatory and exclusionary asylum policy (security, criminalization) also affects the treatment of applicants for international protection, which is inappropriate and unsuitable. Asylum seekers feel redundant, humiliated, uncertain and are excluded from the wider environment. At the end of the thesis I put forward proposals from the interviewees as well as my own, for the changes which could be implemented in the Asylum Home Vič immediately, and introduced proposals for more profound and long-term changes, which include de-institutionalization and the abolition of asylum in its existing form.

Key words: total institution, international protection (asylum), asylum policy, applicants for international protection, Asylum Home Vič, refugees

KAZALO VSEBINE

1	PREGLED PROBLEMATIKE	1
1.1	Totalne ustanove	1
1.2	Bivanje v totalni ustanovi	4
1.2.1	Identiteta ali uboj človekove identitete	4
1.2.2	Vsakdanjik v totalni ustanovi	7
1.3	Mednarodna zaščita (azil).....	9
1.4	Restriktivna azilna politika	12
1.5	Namestitev v azilni dom - odgovor države na potrebe prosilcev za mednarodno zaščito.....	15
1.6	Azilni dom kot totalna ustanova	18
2	PROBLEM.....	22
2.1	Raziskovalna vprašanja	23
3	METODOLOGIJA.....	24
3.1	Vrsta raziskave.....	24
3.2	Raziskovalni instrumenti in viri podatkov.....	25
3.3	Populacija in vzorec.....	25
3.4	Zbiranje podatkov	26
3.5	Obdelava in analiza podatkov.....	28
4	REZULTATI.....	30
4.1	Nadzor	30
4.2	Vsakdanje življenje v azilnem domu.....	33
4.3	Svet osebja in uporabnikov.....	37
4.4	Počutje	39
4.5	Predlogi.....	40
5	RAZPRAVA	44
6	SKLEPI.....	57
7	PREDLOGI.....	59
7.1	Predlogi za praktično delovanje – spremembe znotraj ustanove.....	59
7.2	Dolgotrajni predlogi za spremembe	60
8	UPORABLJENA LITERATURA.....	63
9	PRILOGE.....	66
9.1	PRILOGA A: Zapisi/transkripcije intervjujev	66
9.1.1	Zapis/transkripcija intervjuja A	66
9.1.2	Zapis/transkripcija intervjuja B	70

9.1.3	Zapis/transkripcija intervjuja C	74
9.1.4	Zapis/transkripcija intervjuja D.....	79
9.2	PRILOGA B: Dnevnik prostovoljnega dela	84
9.3	PRILOGA C: Analiza empiričnega gradiva - določitev enot kodiranja	93
9.4	PRILOGA D: Pripisovanje pojmov empiričnim opisom – odprto kodiranje	108
9.5	PRILOGA E: Združevanje sorodnih pojmov v kategorije (osno kodiranje)	126
9.6	PRILOGA F: Analiza značilnosti pojmov in kategorij.....	133
9.7	PRILOGA G: Definicija pojmov in kategorij.....	135

KAZALO SLIK

Slika 1: Plakat z željami, ki so za izdelali prosilci in prosilke	55
---	----

KAZALO TABEL

Tabela 1: Združevanje sorodnih pojmov v kategorije - nadzor	126
Tabela 2: Združevanje sorodnih pojmov v kategorije - vsakdanje življenje v azilnem domu, prvi del.....	127
Tabela 3: Združevanje sorodnih pojmov v kategorije - vsakdanje življenje v azilnem domu, drugi del.....	128
Tabela 4: Združevanje sorodnih pojmov v kategorije - svet osebja in uporabnikov, prvi del.....	129
Tabela 5: Združevanje sorodnih pojmov v kategorije - svet osebja in uporabnikov, drugi del	130
Tabela 6: Združevanje sorodnih pojmov v kategorije - počutje.....	131
Tabela 7: Združevanje sorodnih pojmov v kategorije - predlogi	132

1 PREGLED PROBLEMATIKE

1.1 Totalne ustanove

»Vse ustanove – nekatere bolj, druge manj – zajemajo čas in zanimanje svojih članov. Tistim ustanovam, ki zajemajo tako rekoč vse vidike posameznikovega življenjskega kroga (delo, zabavo, rekreacijo itd.), prav zaradi totalnega zajetja, Goffman pravi totalne« (Flaker 1998: 18).

Goffman (1991) totalno ustanovo opredeljuje kot prostor za bivanje in delo, kjer je veliko število posameznikov s podobnim položajem, za precejšnje časovno obdobje odrezanih od širše družbe. Živijo skupaj, prisilno in formalno vodeno življenje (Mali 2006 a: 17).

Med totalne ustanove štejemo različne socialno varstvene zavode, psihiatrične bolnišnice, zapore, centre za tujce, azilne domove, domove za stare, prevzgojne zavode itd. Totalna ustanova vsakodnevno zajame vsa področja človekovega življenja. V ustanovi je določen čas zajtrka, kosila in večerje. Določena je tudi ura prostega časa in počitka, v večini zavodov potrebujejo ljudje dovoljenje za izhode in za obiske. Dejavnosti (pogovore in različne delavnice) določajo in organizirajo zaposleni, uporabniki na to nimajo vpliva ali pa le v manjši meri. Odnosi so hierarhični. Zadnjo besedo imajo zaposleni (nadrejeni), uporabniki se morajo podrežati zaposlenim in jih ubogati, da se izognejo sankcijam/kaznim. Prostorji osebja in uporabnikov so strogo ločeni, uporabniki običajno ne smejo vstopati v prostore zaposlenih brez dovoljenja. V ustanovah je jasno razvidna vloga in prostor uporabnikov kot tudi vloga in prostor zaposlenih. Za totalne ustanove je značilna fizična odmaknjenost oziroma lokacija.

Goffman (1991: 16) našteje pet skupin totalnih ustanov:

- ustanove za posameznike, ki ne morejo skrbeti zase in so nenevarni za skupnost (domovi za stare, slepe, sirote in revne)
- ustanove za tiste, ki niso zmožni skrbeti zase in so nevarni za skupnost (bolnišnice za tuberkulozne in duševne bolnike ter gobavce)
- ustanove za zavarovanje skupnosti pred nekaterimi nevarnostmi (zapori, koncentracijska taborišča in taborišča za vojne ujetnike)
- ustanove za izvajanje delovnih nalog (vojašnice, internati in šole internatskega tipa)

- ustanove za verski umik (samostani, opatije)

Totalnost zajetja simbolizirajo zaklenjena vrata, visoke stene, bodeče žice, gozdovi in druge ovire, ki jih ustanova postavi medse in zunanji svet (op.cit.: 15).

»Po Goffmanu so temeljne značilnosti totalnih ustanov, da vsi vidiki življenja potekajo na istem kraju in pod isto oblastjo; da vsaka faza dnevne aktivnosti poteka vpričo velikega števila drugih ljudi, ki so enako obravnavani, in od katerih zahtevajo, da skupaj delajo isto stvar; da za vse dejavnosti obstaja urnik, ki ga od zgoraj vsiljuje telo uradnikov s sistemom eksplicitnih formalnih pravil; da razne vsiljene dejavnosti sestavljajo enotni racionalni načrt z namenom, da je zadovoljeno uradnim ciljem ustanove« (Flaker 1998:20).

Totalna ustanova je idealni tip; nobena od konkretnih totalnih ustanov nima vseh značilnosti totalne ustanove in nobena od značilnosti totalnih ustanov ni značilna samo zanje. Totalne ustanove niso le teoretične abstrakcije, temveč družbeno dejstvo. Ko vstopimo v totalno ustanovo, je ne le analiziramo in na podlagi simptomov sklepamo, da je to totalna ustanova, temveč tudi začutimo, kako učinkuje na nas (op.cit.: 234).

Na podlagi lastnih izkušenj in obiskov različnih totalnih ustanov sem občutila delovanje ustanov in življenje stanovalcev ter stanovalk. Institucije, ki sem jih obiskala, so si bile v nekaterih vidikih podobne, v nekaterih pa različne. Vse ustanove, ki sem jih obiskala, so imele na vhodu osebje, ki preverja osebe ob vstopu v institucijo. V vseh institucijah se opazi velika razlika/ločenost med zaposlenim osebjem in med uporabniki institucije – službena oblačila zaposlenih, ločeni prostori osebja ter uporabnikov itd. V vseh ustanovah so na stenah obešeni urniki dejavnosti in obrokov, vsem je bila skupna oddaljena lokacija od mestnega središča. Nekaterne ustanove so bile bolj blizu idealnemu tipu totalne institucije kot pa druge, saj so vsebovale več lastnosti totalnih ustanov oz. so bile te lastnosti bolj izstopajoče in vidne. V nekaterih institucijah so bile kamere in varnostniki, vsi uporabniki so bili oblečeni v enaka ali podobna oblačila, imeli so zaprte oddelke oz. oddelke z omejenim gibanjem, spet druge teh lastnosti niso imele. V značilnosti in komponente totalnih ustanov se poglobljam v sledečih točkah diplomskega dela.

Komponente totalnih ustanov

Flaker (1998: 234–237) razlaga, da so komponente totalnih ustanov naslednje:

- Zapora prostora – z njo totalna ustanova ne le loči svoje varovance od širše skupnosti, jih zapre in omogoči nadzor nad njimi, temveč tudi ustvari dialektiko med »zunaj« in »znotraj«. Z zaporo totalna ustanova omeji življenje svojih varovancev na en sam prostor, ga naredi preglednega in ga vključi v celoto. Razmerje med »zunaj« in »znotraj« je glavno gibalno v življenju totalne ustanove, čeprav je »zunaj« v globalni odprti družbi le utvara, kajti družba vsebuje totalne ustanove in njihovih varovancev ne izključuje zares, temveč jih postavi na rob. Totalne ustanove niso zunaj družbe, le njen rob označujejo. Odhod v totalno ustanovo varovanca na ravni vsakdanjega življenja izloči iz vsakdanjih družbenih dogodkov.
- Kolektivnost – temeljna naloga totalne ustanove je zadrževati večje število ljudi na istem kraju.
- Razcep na osebje in varovance – ljudje v totalni ustanovi so ločeni na dva jasno razmejena razreda, med katerima ni prehodnosti, zamenljivosti; odnosi so natančno urejeni. En razred ima oblast, drugi pa je predmet te oblasti. Osebje upravlja z varovanci, varovanci pa so ubogljivi. Razcep zaznamujejo zunanji predmeti oblasti (uniforme, ključi), obstaja pa tudi na ravni jezika.
- Skrbniška oblast – ne glede na formalne ureditve varovanci pripadajo osebju in so mu na voljo. Po drugi strani je osebje odgovorno za varovance. Oblast je apriorna, podeljena vnaprej in neprizivna.
- Procesiranje ljudi – totalna ustanova deluje kot stroj procesiranja. Ima svoj vhodni in izhodni del, med katerima naj bi prišlo do spremembe oz. spreobrnjenja ljudi.
- Načrt – polje totalne ustanove obvladuje osrednji načrt in kod vedenja. Pravila so natančno izdelana in obvladujejo detajle življenja v totalni ustanovi.

Jana Mali (2006 a: 21) pravi, da so totalne ustanove fizično oddaljene od preostalega sveta, čeprav to ne velja za vse ustanove, pa je zaprtost pred zunanjim svetom v smislu socialnih stikov velika. Z ločitvijo se posameznikom, ki so odmaknjeni od zunanjega sveta, odvzame vloge in pretrga kulturo življenja. Omejeni so na en sam prostor, kar omogoča kontrolo.

1.2 Bivanje v totalni ustanovi

V totalnih ustanovah obstaja osnovna delitev med dvema skupinama, nadzorovalnim osebjem in varovanci. Varovanci imajo omejen stik s svetom izven zidov ustanove, za razliko od nadzorovalnega osebja, ki je po končanem osem urnem delovniku integrirano v socialno življenje izven ustanove. Med skupinama obstaja velika in predpisana socialna razdalja. Osebjem se počuti superiorno in večvredno, varovanci pa manjvredne in pokvarjene (Goffman 1991: 18).

Osebjem na nižjem položaju nadzoruje stike varovancev z osebjem na višjem položaju. Posredovanje informacij je omejeno, še posebej o načrtu, ki ga imajo za varovanca. Značilno je, da so varovanci izključeni iz odločanja o svoji usodi (op.cit.: 19).

V totalnih ustanovah odnosi med zaposlenimi in uporabniki ne predstavljajo vir krepitve moči, kvečjemu nasprotno. Prosilci za mednarodno zaščito, ki bivajo v azilnem domu na Viču so povedali, da se počutijo, kot da niso ljudje, saj z njimi ravnaajo kot z živalmi.

»V Slovenijo nismo prišli, ker bi hoteli, ampak ker smo bili prisiljeni,« je dejal enainpetdesetletni Mahmud iz Damaska. »Iskali smo mir, zdaj pa so same težave. Človekove pravice, kot zdaj vidim, so lažne. Mislim, da z živalmi tu ravnaajo bolje kot z nami« (DELO, 2016).

»Večina uporabnikov trpi zaradi nekakšnega manjvrednostnega občutka. Vsak od nas je bil nekoč "Nekdo", ali si je vsaj mislil, da je. Sedaj pa ravnaajo z njim tako, kot da ni bil nihče« (Lamovec 1993: 19).

Predmet dela v ustanovi so varovanci, ne storitve njim v prid. Osebjem dojema svoje delo kot nevarno, grozila naj bi jim nevarnost agresivnih pacientov, poleg tega pa jih skrbi lastna integriteta, bojijo se »okužbe«, tega, da bi postali podobni svojim varovancem. Vseeno pa mora osebjem ravnati z varovanci kot z ljudmi. V to jih sili odgovornost ustanove, da vzdržuje humanitarne standarde. Med človeškimi merili in učinkovitostjo ustanove obstaja nenehen konflikt (Flaker 1998: 36).

1.2.1 Identiteta ali uboj človekove identitete

Veliko ljudi je bivanje v totalni ustanovi zelo spremenilo. Vse procedure, ki se odvijajo znotraj ustanove, človeka oropajo samega sebe in dožemanja samega sebe. Tako kot to

opisuje Tanja Lamovec (1993: 19): »Človek v duševni bolnišnici izgubi občutek, da je še človek, kaj šele, da je duhovno bitje z notranjo svobodo in osebnostno vrednostjo - kolikor se v zadnjem vzponu občutka samovrednosti temu ne upira. Doživlja se le kot neznaten delček neke mase, njegovo bivanje pade na raven čredništva. Ne da bi prav mislili ali hoteli, podijo ljudi zdaj sem, zdaj tja, skupaj ali narazen, kot čredo ovac.«

Varovanec vstopi v ustanovo s svojimi navadami in s takim pojmovanjem sebe, ki so ga glede na organizacijo osebnosti potrjevali domače okolje in njegove lastne aktivnosti. Novinca vstop v ustanovo oropa za večino tistih stabilnih ureditev, ki so mu omogočale samo-pojmovanje. S poniževanjem in degradacijo se jaz ne-namenoma mortificira¹. Varovanec v ustanovi ne more več igrati svoje vloge, zato pride do razlastitve vloge. Poleg razlaščenja, ki je posledica ločitve od zunanjega sveta, pa obstajajo še drugi tipi mortifikacije. Ob vstopu v ustanovo pričaka varovanca cela vrsta sprejemnih procedur: zapis anamneze, fotografiranje, tehtanje, jemanje prstnih odtisov, oštevilčenje, popisovanje osebnih dokumentov in njihov odvzem, slačenje, kopanje, dezinfekcija, sprejem institucionalne obleke, dajanje navodil in določanje bivališča, namestitve idr. Te procedure bi lahko imenovali programiranje (Flaker 1998: 24–25).

Sprejem v ustanovo je zapuščenje enega sveta in sprejemanje drugega. Novinec izgubi svojo obleko, lastnino, ki je pomembna za posameznika zaradi čustev, ki jih vanjo investira. V večini totalnih ustanov kličejo varovance po priimkih ali po številkah. Nadomestila za izgubljeno so uniformna. Predmeti (obleka, higienski pripomočki), ki jih dobijo, so enaki in enako razdeljeni. Jasno je, da pripadajo ustanovi, tako predmeti kot z njimi povezane osebe. Identitetni pribor – kozmetika, obleka in drobnarije – je osebna lastnina in ga varovancem ponavadi odvzamejo in nadomestijo z institucionalnimi predmeti, ki niso po meri (ibid.).

V besednih izmenjavah je varovanec ustanove prisiljen v ponižnost in poniževalne protokole. Osebje in tudi drugi varovanci ga nadirajo, dražijo ali ignorirajo. Oblika mortifikacije je v totalni ustanovi kontaminacija – vdor v človekovo zasebnost. Meje, ki jih je posameznik postavil zunaj ustanove, da bi zavaroval samo-občutenje (telo, čustva, misli,

1

Fucher (2011: 524) razlaga mortifikacijo jaza kot srečanje varovancev s smrtjo prejšnje identitete. Izgubili so vlogo v širšem svetu, na delu in v družini. To so bile vloge, ki so bile bistvo njihovega občutja identitete in samospoštovanja.

delno lastnino), v totalni ustanovi često prekoračijo. Samo po sebi je kontaminirajoče tudi življenje v skupini, saj se človek znajde med ljudmi, ki mu morda niso všeč, pa se je vseeno prisiljen družiti in živeti z njimi (op.cit.: 26).

Drugi napad na varovanca so zapovedi, množica pravil in birokratizacija življenja. Posameznik je v civilni družbi podrejen določenim pravilom, vendar pa ima vseeno neko svobodo odločanja – npr. se odloči, da bo preložil kosilo na pozneje, ker bi rad nekaj dokončal. To v totalni ustanovi ni mogoče, saj tudi najmanjše podrobnosti urejajo sankcije, urniki in pravila. Prositi je treba za dovoljenje za stvari, za katere se zunaj odločaš sam (kajenje, britje). Pri tem ne gre samo za podrejenost, ampak tudi za to, da lahko osebe poseže v dejanja (op.cit.:27).

Totalne ustanove prekinjajo in motijo ravno tista dejanja, ki v civilni družbi akterju in navzočim dokazujejo, da ima nekaj oblasti nad svojim svetom in da je oseba z samodeterminacijo, avtonomijo in svobodo delovanja (Goffman 1991: 47).

Ne obstaja totalna ustanova brez pravil, saj ta predstavljajo pomemben vidik v doživljanju totalne ustanove, predvsem za tiste, ki v ustanovi bivajo, saj ta na nek način kreirajo njihov vsakdan in zapovedujejo, kaj človek lahko in česa ne sme. Pravila totalnih ustanov dušijo posameznikovo svobodo in možnost izbire.

Medtem ko se odvija mortifikacija, varovanci začnejo prejemati formalna in neformalna navodila, ki se imenujejo sistem privilegijev. Sistem privilegijev ima tri temeljne elemente (op.cit.: 51).

Prvi element so hišna pravila – razmeroma jasen, ekspliciten in formalen niz pravil in predpisov, po katerih teče življenje varovanca. Drugi element so jasno določene nagrade in privilegiji, ki jih varovanci dobijo v zameno za ubogljivost. To so navadno malenkosti, ki dajejo slutiti zunanji svet in stvari, ki jih je prej posameznik dojemal kot samoumevne, v ustanovi pa je zanje prikrajšan (cigarete, pogovor, kava). Tretji element je kazen, ki se kaže predvsem v obliki odtegnitve privilegijev, kot posledica neupoštevanja pravil (Flaker 1998: 29).

Organizacija totalne ustanove temelji na kaznih in privilegijih. Kazni in privilegiji določajo povsem konkretno mesto bivanja in dela v ustanovi. Od ravni privilegijev, ki jih imaš, je odvisno, kje delaš in spiš. Varovanci se premikajo po ustanovi glede na statute, ki jih

pridobivajo ali izgubljajo, sistem pa miruje. Tudi delo ima status in je razdeljeno bolj po ubogljivosti kot pa po usposobljenosti in delovni uspešnosti. Varovanci imajo dostop do dela včasih za privilegij. Občutek, da delaš nekaj smiselnega, je v totalni ustanovi redka dobrina (ibid.).

»V azilu delo nima nobene produktivne vrednosti; vsililo se je zgolj kot čisto moralno pravilo; omejitev svobode, podreditev redu ter prevzem odgovornosti« (Foucault 1998: 209).

1.2.2 Vsakdanjik v totalni ustanovi

Varovanec totalne ustanove je izgnan iz družbe, njegov čas v ustanovi pa je izgubljen. To je močan občutek, ki ga imajo varovanci v totalnih ustanovah. Varovanec ima občutek, da je čas zapravljen in neporabljen. Težko je preživljati čas v totalni ustanovi, zato so pomembne odstranitvene dejavnosti. Gre za neresne prostovoljne dejavnosti, ki udeležence prevzamejo, da za trenutek pozabijo na svojo situacijo: skratka, ubijejo čas. Te aktivnosti so lahko kolektivne (igre, plesi, predavanja, karte), lahko so intimna sanjarjenja. Najbolj enostavna in razširjena odstranitvena dejavnost je, na primer, gledanje skozi okno; varovanec je zunaj, čeprav le s pogledom. Odstranitvene dejavnosti so dovoljene ali pa tudi ne in sodijo med sekundarne prilagoditve (alkohol, spolnost, kockanje), le varovancev ne smejo preveč prevzeti, saj velja, da jih naj ne bi prevzelo nič razen ustanove same (Flaker 1998: 32). V ustanovi je varovancem zelo dolgočasno, saj se od njih skoraj ne zahteva dela (Goffman 1991:20).

V Žurnalu (2016) navajajo izjave prosilcev za mednarodno zaščito, v katerih povedo o stanju v azilnem domu na Viču. »Ljudje, ki čakajo, postajajo depresivni, za njih ni nobene psihološke podpore. Vsak dan je isti in nič se ne spremeni, vse kar lahko naredimo je, da čakamo, čakamo, čakamo«, so zapisali v pismu. V posamezni sobi so nastanjeni štirje ali celo pet ljudi, kar je preveč. »Nimamo nobene zdravniške pomoči, razen zdravil proti bolečinam.« Te izjave se ujemajo z mojim opažanjem situacije v azilnem domu, namreč, prosilci so posedali po klopih pred azilnim domom, redki so bili tisti, ki so za majhna denarna sredstva pomagali pri vzdrževalnih delih, to delo je sicer bilo le za privilegirane znotraj azilnega doma, ponavadi za tiste, ki so govorili enega izmed jezikov nekdanje skupne države Jugoslavije. Ždenje, posedanje in čakanje je po eni strani posledica načina oskrbe in nastanitve v azilnem domu, ki ne omogoča uresničevanje osebnih ciljev in vizij,

po drugi pa posledica azilne politike in zakonodaje, ki prosilcem ne omogoča dostopa do pravic socialnega varstva in možnosti za delo (prvih devet mesecev).

Lamovec (1993: 20) opisuje doživljanje časa v totalni ustanovi (psihiatrični bolnišnici): »Doživljanje časa je bilo paradoksno. Majhen časovni odsek, npr. dan poln vsakoumih sitnarjenj, se je zdel neskončno dolg, večji časovni odsek pa, npr. teden z vsakdanjo enoličnostjo, je minil neverjetno hitro.«

Za totalno so prav tako značilne institucionalne ceremonije. So manj formalne, niso naravnane storilnostno, navadno so prostovoljne in dopuščajo, da se sicer jasne vloge zrahljajo. Ena izmed najbolj pogostih oblik takega početja so časopisi, ki jih ustanove izdajajo. Navadno jih oblikuje uredniški odbor, ki je sestavljen iz varovancev in enega od prijaznejših, a vseeno do ustanove lojalnih članov osebja. Med take ceremonije sodijo letne zabave, ki s plesom, zabavo in skupnim obrokom omogočajo socialno mešanje in prestopanje ustaljenih mej. Novo leto in novoletne zabave so podobna priložnost, le da dajejo dodatno možnost za okrasitev ustanove in za sprostitev strogega ozračja institucionalnega življenja. Ceremonije posebne vrste so tudi obiski. Ena od funkcij teh obiskov je, da se ustanova predstavi, da pokaže videz, ki ustreza željeni predstavi javnosti. Priprava na obisk je toliko bolj temeljita, kolikor bolj je obisk uraden in nadzorniški. Obiski v ustanovi vzdržujejo nekakšno napetost. Ne samo, da je treba pospraviti, obisk je tudi priložnost, da se varovanci posebej očedijo in lepo oblečejo. Obiski so za ustanovo, tako za osebje kot tudi za varovance, razlog za vzdrževanje reda in zunanje podobe. Osebje se na ceremonijah navadno dolgočasi, udeležujejo se jih predvsem iz dolžnosti. Ceremonije potekajo navadno v pustem ozračju in so prazne: totalna ustanova je namreč nekaj manj kot skupnost, potrebuje pa obrede zato, ker je nekaj več kot formalna organizacijam (Flaker 1998: 39–41).

1.3 Mednarodna zaščita (azil)

Republika Slovenija je kot podpisnica Ženevske konvencije² in članica EU dolžna nuditi mednarodno zaščito tistim posameznikom, ki zaščite v državi njihovega državljanstva oziroma stalnega prebivališča (izvirne države) niso deležni. Za mednarodno zaščito ali azil lahko zaprosi tujec ali oseba brez državljanstva, ki meni, da je v matični državi sistematično preganjan, zaradi svojega političnega prepričanja ali zaradi svoje verske, rasne, narodnostne ali etnične pripadnosti. Prav tako lahko za mednarodno zaščito zaprosi, kdor meni, da bi bila ob vrnitvi v matično državo ogrožena njegovo življenje ali svoboda oziroma bi bil lahko izpostavljen mučenju, nečloveškemu ravnanju ali kaznovanju.

Tujec mora v najkrajšem možnem času od vstopa v Republiko Slovenijo, pri katerem koli državnem organu ali organu samouprave lokalne skupnosti, izraziti namen za vložitev prošnje za mednarodno zaščito. Sledi postopek, v katerem policija ugotovi njegovo istovetnost in pot, po kateri je prišel v Republiko Slovenijo, ter ga preda **azilnemu domu**, kjer tujec vloži prošnjo za mednarodno zaščito.

Po sprejemu prošnje za mednarodno zaščito se prosilca nastani v **azilni dom**, kjer ima pravico do materialne oskrbe, ki poleg nastanitve vsebuje tudi prehrano, obleko, obutev in sredstva za osebno higieno.

V primeru, da je prosilcu priznana mednarodna zaščita, pridobi pravico do sodelovanja v integracijskih ukrepih, ki jih izvaja Sektor za statusne zadeve Ministrstva za notranje zadeve.

V primeru, da je prosilcu priznana mednarodna zaščita, pridobi pravico do pomoči pri vključevanju v slovensko družbo, ki jo zagotavlja Urad Vlade Republike Slovenije za oskrbo in integracijo migrantov (Ministrvo za notranje zadeve, 2018).

Mednarodna zaščita oz. njeni postopki, ki izhajajo iz zakona o mednarodni zaščiti, v praksi učinkujejo kot del nadzora nad priseljevanjem. V Sloveniji je zavrnenih približno 90 odstotkov prosilcev. Celotna obravnava prosilcev za mednarodno zaščito je namreč organizirana tako, da čim več ljudi odbijejo, zavrnejo in prestrašijo. Sporočilo, ki ga ljudje

2

Konvencija o statusu beguncev iz leta 1951 je ključni dokument mednarodne zaščite beguncev. Konvencija opredeljuje, kdo je begunec ter kakšno pravno zaščito, pomoč in socialne pravice morajo države, ki so podpisale konvencijo, zagotoviti beguncem. Konvencija obenem določa, da begunci ne smejo biti vrnjeni v državo, v kateri bi bilo njihovo življenje ogroženo. Po drugi strani pa konvencija opredeljuje tudi dolžnosti, ki jih ima begunec do svoje države gostiteljice, ter navaja, katere skupine ljudi (na primer vojni zločinci) niso upravičene do statusa begunca. (UNHCR, 2018)

v Sloveniji dobijo je, da tukaj niso zaželeni. Izkušnje prosilcev in prosilk pokažejo, da je tudi bivanje v azilnem domu prežeto s pokroviteljskimi odnosi in učinkuje bolj kot zatiranje in odganjanje prosilcev (Svet za vsakogar v Zorn 2013). Z zaostrenimi pogoji za bivanje in velikim odstotkom zavrnjenih vlog za mednarodno zaščito zahodne države učinkovito prikrivajo odgovornost za ustvarjanje apartheida, ki se kaže v preprečevanju dostopa do ekonomskih in socialnih pravic, za videzom pravičnosti in legitimnosti. Zavračanje prosilcev in ilegalizacija pa sta prikazana kot odgovornost beguncev, ne pa kot ukrep nadzora (Zorn 2013: 172-173).

Temeljni zakon na področju mednarodne zaščite je v Sloveniji Zakon o mednarodni zaščiti (ZMZ-1), Uradni list RS, št. 16/2017, ta zakon je nasledil Zakon o mednarodni zaščiti (ZMZ), Uradni list RT, št. 111/2007, ta pa je nasledil še starejši Zakon o Azilu (ZAzil), pri čemer je nadomestil izraz prosilec za azil z izrazom prosilec za mednarodno zaščito. ZMZ »je v primerjavi s prejšnjim Zakonom o azilu tako zaostril pogoje in v imenu usklajevanja slovenske zakonodaje z evropskim pravnim redom znižal standarde, da je pravica do mednarodne zaščite postala privilegij.« (Amnesty International Slovenia: Izjava slovenskih NVO ob svetovnem dnevu beguncev v Oven 2010).

Odkar ima Slovenija azilno zakonodajo, vlada in parlament sprejemata zakone in druge ukrepe, katerih namen je *de facto* ukinitvev instituta azila. Število podeljenih azilov in okoliščine, v katerih so prisiljeni živeti prosilci za azil, kažejo na to namero. Nasilje, ki se vsakodnevno izvaja nad prosilci za azil v azilnem domu in v centru za tujce, ima ravno to funkcijo – s preventivno vojno proti prosilcem za azil odvrniti druge potencialne prosilce. Seveda je država Slovenija na področju azila, tako kot na vseh področjih, zgolj izvajalka vedno bolj homogenizirane migracije politike na ravni Evropske unije (oziroma širše, na ravni bloka dominantnih držav, ki danes z imigracijsko politiko reproducirajo in utrjujejo hierarhijo in prostorsko razporeditev bogastva na svetovni ravni). Bistvo te politike ni le zapiranje meja, ampak hierarhično vključevanje migrantov. Povsod po Evropski uniji se srečujemo z napadom na institut azila in kriminalizacijo prosilcev za azil. To politiko je treba poimenovati s pravim imenom – politika apartheida (NjetWork, 2008).

Azilna zakonodaja temelji na strahu kot glavni kategoriji za utemeljitev pravic in dovoljenja za prebivanje. V postopku za pridobitev mednarodne zaščite se zahteva čim natančnejša avtobiografska zgodba, v kateri morajo ljudje dokazati, da zadoščajo pogojem Ženevske konvencije. Poleg tega pa morajo, v nasprotju s prakso izpred desetletij,

dokazovati tudi resničnost svojih izjav. V praksi to pomeni, da morajo pred uslužbenci izvršilne oblasti razlagati in dokazovati svoje travme, hendikepe in preživeto nasilje. Ni dovolj, da o njih pričajo z besedami, pričakuje se, da se bodo prosilci za azil povsem razgalili, da bodo poleg zgodbe pokazali tudi svoje rane. Telo begunca je tako prostor dvojnega zapisa: na eni strani zapisa o preganjanju, mučenju, ki so ju doživeli v svoji državi, in na drugi zapisa resnice, saj rabi kot dokaz institucijam, ki odločajo o azilu (Fassin, d'Halluin 2005). Sodobne prakse mučenja so vse bolj sofisticirane in prikrite, zato je zahteva po fizičnih dokazih mučenja vse težje dosegljiva. Kljub vse številčnejših zahtevam po fizičnih dokazih, vladne službe vse bolj dvomijo vanje. Policijski in zdravstveni postopki, s katerimi se zbirajo dokazi (učinkujejo kot nadzor in discipliniranje) pa migrante pogosto retravmatizirajo (Lipovec Čebren in Zorn 2016).

Pozitivna odločitev v slovenskem azilnem postopku po pravilu ni pridobljena, ampak izbojevana. In sicer na sodišču ali bolje rečeno na sodiščih vseh vrst in instanc, s pravno pomočjo nevladnih organizacij, predvsem Pravno-informacijskega centra nevladnih organizacij (PIC) in pro bono zastopnika prosilcev za azil, nekdanjega ustavnega sodnika Matevža Krivica. Po podatkih PIC-a naj bi vlada v letu 2016 izdala le eno samo vsebinsko odločitev na mesec, v primerjavi z Nemčijo, kjer je izdanih od 150 do 200 odločitev na mesec. Govorimo šele o prvi odločbi, ki je v veliki večini primerov negativna. Številni prosilci za azil (pod pogojem, da imajo pravno pomoč) status begunca oziroma dokončno zavrnitev dočakajo šele po dveh letih. Posledice čakanja so predvidljive. Zaradi dolgotrajne negotovosti se poslabšuje duševno stanje prosilcev za azil. Depresivni, nemirni, tesnobni precej lažje storijo kaj, kar jim potem škoduje v nadaljnjih postopkih. Da so azilni postopki v neki državi dolgotrajni, se poleg tega hitro razve in ima odvrčajoč učinek za vse, ki prihajajo v Evropo. Hkrati je dolgotrajnost postopkov tudi razlog, zaradi katerega številni prosilci zapustijo državo, preden dočakajo odločitev, in se s tem odpovejo pravici do azila. Tako je Slovenijo zapustila skoraj polovica tistih, ki so letos vložili prošnjo. O integraciji beguncev pa še nismo povedali nič, saj se tega Slovenija še ni lotila, je raje dala prednost »varnostnim« vprašanjem (Petrovčič, 2016).

»V azilnih domovih, ki so polodprte institucije, so osebe nastanjene le za čas trajanja njihovega azilnega postopka. Kadar je njihova prošnja za azil zavrnjena in/ali njihova prisotnost na ozemlju ni kako drugače uradno dovoljena, jih policija pridržuje oziroma zapre v center za tujce. Čeprav gre »le« za administrativni ukrep, pridrževanje učinkuje

drastično, saj zapirajo ne le odrasle, temveč tudi cele družine in otroke brez spremstva (po slovenskem Zakonu o tujcih so lahko zaprti šest mesecev, z možnostjo podaljšanja za nadaljnjih šest mesecev) – z grožnjo deportacije, ki se neredko uresniči. Pridrževanje krši pravico do zasebnega in družinskega življenja v smislu 8. člena Evropske konvencije o varstvu človekovih pravic, saj ta ukrep ločuje družine: zapirajo tudi ljudi, ki so starši in – v nasprotju s svojimi otroki nimajo državljanstva ali dovoljenja za prebivanje v državah« (Lipovec Čebren in Zorn 2016: 67).

Slovenija velja za eno izmed najbolj negostoljubnih držav za prosilce za mednarodno zaščito. V obdobju enega leta (od junija 2015 do junija 2016) je podelila najmanj pozitivnih odločitev v azilnih postopkih oziroma najmanj statusov begunca (Petrovčič, 2016).

1.4 Restriktivna azilna politika

Slovenija je podpisnica Ženevske konvencije, zato je dolžna ljudem, ki pribežijo nuditi azil oz. mednarodno zaščito. V teoriji se to sliši »lepo« in enostavno, v resnici oz. praksi pa so zadeve precej drugačne. Slovenija in druge države EU s svojimi restriktivnimi in represivnimi ukrepi otežujejo prihode ljudi ter teptajo njihovo dostojanstvo, namesto humanega odziva EU, so Evropske države na prihode ljudi odgovorile neprimerno, brez spoštovanja do človeških življenj, ki prihajajo v Evropo.

»Država je institucija, ki postavlja meje, ki s pravnimi režimi in vojsko legitimira izključevanje drugih ter jim onemogoča dostop do zemlje, virov, bogastva in priložnosti. Države si lastijo ključno pravico do zemlje in virov, z ustvarjanjem in nadziranjem družbenih meja pripadnosti določajo, kdo ima dostop do njih, izključevanje pa udeležajo s pravno uzakonjenim nasiljem, kot je pravica policije do uporabe sile. Strukturno nasilje meja je vgrajeno v temelje države in njene vloge zbiralke, zaščitnice ter izkoriščevalke virov in delovne sile« (Jones 2017: 207-208).

Prevladujoč politični in medijski diskurz predstavlja prosilce za mednarodno zaščito kot nevarnost za privilegirane evropske države in njene prebivalce. Pozornost se posveča nadzoru nad priseljevanjem in varovanju mej, namesto da bi se posvečali vzroku, zaradi katerih ljudi bežijo iz matične domovine in humani oskrbi ter pomoči ljudem, ki pribežijo pred vojno in drugimi življenjsko ogrožajočimi okoliščinami. Postavljajo se žice ob mejah,

da bi preprečili ilegalne prihode v državo, cene žic pa so človeška življenja. Obraz človeškosti se skriva za obrazom strahu, da nam bodo tujci, begunci in »drugi« onemogočili naše udobje, varnost in zasebnost, po drugi strani pa pozabljamo, da smo tudi sami del političnih in vojaških sil (NATO), ki opustoši ozemlja ljudi, ki bežijo pred padajočimi bombami v Evropo.

Ohranjanje varnosti kot temeljne vrednote migracijske politike vodi v krepitev trdnjave Evrope, ki ustanavlja lastno mejno in obalno stražo, vlaga v nove elektronske sisteme nadzora, krepi ukrepe vračanja s sporazumom s Turčijo in podobno. Diskurz o ogroženosti, ki spremlja tako diskurz o koristnosti in diskurz o humanitarnosti, je kot olje na ogenj razrastu skrajno desničarskih strank, ki po Evropi pridobivajo na politični moči in medijski vidnosti prav prek izrabljanja vprašanj migracij, ki naj bi ogrožale evropsko kulturo in vrednote, kar vodi v spodbujanje nadaljnje sekuritizacije. Evropske institucije na to ne ponujajo odločnega zagovora mirnega medkulturnega sobivanja in tako prispevajo k normalizaciji rasističnega diskurza (Učakar 2017: 168).

Nadzor nad priseljevanjem v zadnjem desetletju postaja vse bolj globaliziran. Ta režim krepi varnostne diskurze (migranti kot grožnja, povezava migracij in kriminala, izključevanje »lažnih« beguncev) in temelji na ukrepih ilegalizacije, pridrževanja in deportacij (Rygiel 2010). Ključni ustanovi nadzora sta azilni dom in center za tujce, ki ločujeta prosilce za mednarodno zaščito od ekonomskih migrantov. Čeprav je definicija begunca v Ženevski konvenciji o statusu beguncev jasna, pa je dolgoletna vladna praksa arbitrarnega ločevanja ljudi na dve skupini povzročila trajno krizo azilnega sistema v državah Evropske unije. Ukrepi, ki naj bi omogočili zaščito preganjanih, naj bi obenem »ščitili« Evropo pred »navalom« priseljevanja. Rezultat izrazito selektivnega pristopa k begunskim pravicom, neločljivo povezanega z nadzorom nad priseljevanjem, ni le ilegalizacija »nezaslužnih«, temveč delegitimizacija priseljevanja z globalnega Juga na globalni Sever ter »kultura« nezaupanja (begunci morajo svojo potrebo po zaščiti šele dokazati). Nadzor nad priseljevanjem množi meje, tako navznoter kot onstran državnih meja (Balibar 2007). Množenje meja navznoter je najbolj očitno na letališčih in v centrih za tujce ter azilnih domovih (Lipovec Čebren in Zorn 2016).

O življenju prosilcev za mednarodno zaščito oziroma prosilcev za azil v Sloveniji, o tem, kako tečejo postopki, kako prosilci živijo v tem negotovem obdobju, se do nedavnega ni poročalo veliko. V zadnjih dveh desetletjih je v Sloveniji prošnjo za azil vložilo dobrih 20

tisoč ljudi, torej tisoč na leto, država pa je v tem času podelila status mednarodne zaščite 413. osebam oziroma dvema odstotkoma prosilcev ali vsakemu 50. prosilcu. Odstotek se je z ljudmi, ki so pri nas zaprosili za azil v času begunske krize, le malenkostno povečal, na 5 odstotkov (Petrovčič, 2016).

Balibar (2007: 136–137) pravi, da v zadnjih desetletjih potekajo v svetu intenzivni globalizacijski procesi. Gibanje blaga, sredstev in informacij je tako rekoč povsem prosto, premikanje ljudi pa je vedno bolj omejeno in nadzorovano. Ta statusna razlika je bistvena za »obrambo« suverenosti držav na političnem in diplomatskem polju. Spremlja jo intenzivna funkcija družbene diskriminacije mej. Svet potrebuje meje bolj kot kdaj koli prej, da lahko porazdeljuje bogastvo in revščino na teritorialnih območjih. Ob vstopu na najbogatejša ozemlja je treba najrevnejše ljudi sistematično sortirati in regulirati.

Začetna ideja o odpravi notranjih meja in prostem gibanju oseb se je na zunanjih mejah EU razvila v politiko preprečevanja vstopa na ozemlje in omejitev gibanja oseb. Ideji o prostem gibanju ljudi, prehodu državnih mej brez vsakokratne kontrole, se je izoblikovala tudi nasprotna plat medalje. Zaostrili so se ukrepi za nadzor zunanje meje, prihod na ozemlje EU je otežen. Azil se obravnava v okviru migracijske politike, čeprav zahtevata področji različen pristop. Priseljevanje želijo države z različnimi mehanizmi nadzorovati, azil pa narekuje zaščito človekovih pravic. Mehanizmi nadzora na področju azila niso primerno sredstvo. Ker pa se področji večinoma obravnavata skupaj ali vsaj zelo povezano, države tudi do politike azila pristopajo z vidika nadzora in kontrole. Sprejete restrikcije za omejevanje priseljevanja zadevajo tudi begunce. Ti imajo vse manj možnosti za zakonit prihod na ozemlje – nezakonit vstop pa je lahko razlog za zavrnitev vloge za azil. Otežkočen jim je tudi dostop do postopkov. Povečano število beguncev iz regije ali ene države bi moral biti državam EU znak, da je v regiji nekaj narobe. Sprejeti bi morale ukrepe za pomoč saniranja stanja in normalizacijo razmer, ne pa poostriti pogoje za vstop. Še posebej ni sprejemljivo vzpostavljanje viznih režimov do držav, kjer so beležene kršitve človekovih pravic. EU bi se morala bolj posvetiti odpravljanju vzrokov za nezakonito priseljevanje, kot so revščina, pomanjkanje in nasilje v izvornih državah. EU bi morala krepiti skrb za azilante in imigrante na svojem ozemlju, prispevati h krepitvi človekovih pravic v izvornih državah. Nepripravljenost za uravnoteženje imigracijskih ukrepov, ki bi bili v skladu z mednarodnimi standardi človekovih pravic, grozi, da bo prišlo do žrtvovanja pravic tistih, ki potrebujejo in iščejo zaščito. EU postaja zaprta trdnjava na račun

spoštovanja človekovih pravic. EU pristopa k azilni problematiki tudi tako, da poudarja nujnost, da begunci ostajajo v regiji, iz katere izhajajo. V ta namen preko zunanje politike sodelujejo z državami izvora. Preprečevanje vzrokov begunstva bi bilo prav gotovo lahko pozitivna aktivnost, če bi se spopadali z resničnimi vzroki begunstva in prisilnih migracij. Namesto političnega, ekonomskega in razvojnega sodelovanja pa so se te aktivnosti spreobrnille v razširitev restriktivne azilne in imigracijske politike. Rezultat ni delitev bremen, temveč prelaganje bremena na regije, od koder begunci in imigranti prihajajo (Longo 2002: 17–18).

1.5 Namestitev v azilni dom - odgovor države na potrebe prosilcev za mednarodno zaščito

Institucionalni rasizem se v Sloveniji udejanja s pomočjo segregacijskega modela bivanja in »pomoči«. Za begunce, tujce, prosilce za azil se ustanavljajo posebni centri, po možnosti na robu mest ali vasi, kjer so čim manj na očeh domačinov in kjer je mešanje prebivalstva vnaprej reducirano na minimum. Institucionalni rasizem ohranja obstoječe neenakosti, saj so ljudje deležni nekvalitetnih uslug ali pa socialnih uslug sploh ne dobijo (Zorn 2003: 305).

V Slovenijo so prihajali in še vedno prihajajo ljudje iz različnih držav, v obdobju, ko sem opravljala prostovoljno delo v Azilnem domu Vič, sem spoznala prosilce in prosilke iz: Turčije, Afganistana, Pakistana, Rusije, Srbije, Bosne in Hercegovine, Eritreje, Maroka, Alžirije, Sirije, Kurdistan, idr. Ljudje zapustijo svojo izvorno državo zaradi različnih razlogov, med drugim zaradi lastne varnosti, v upanju, da si bodo svoje življenje in varen prostor za bivanje uredili kje drugje. Mnogi zaprosijo za mednarodno zaščito in so v času čakanja na odgovor za status begunca, ki je lahko pozitiven ali negativen, nastanjeni v azilnem domu.

Zorn in Čebren Lipovec (2016: 43) pojasnujeta, da sta (bili) v vlogi držav z manj moči in vpliva, ki morajo prevzemati naloge »bolj suverenih« držav, tudi Slovenija in Srbija. Slovenija v devetdesetih letih prejšnjega stoletja in današnja Srbija sta (bili) na eni strani odgovorni za preprečevanje (ali vsaj oteževanje) vstopa migrantom/beguncem v EU, na drugi strani pa (bili) območje, kamor države EU (s pomočjo inštituta tretje varne države) odlagajo tiste migrante/begunce, ki na teritoriju EU niso zaželeni. Slovenija kot nekdanja »tamponska država« je svojo zakonodajo in prakso na področju migracij nekritično spremenila v skladu z evropsko, pri tem pa – s sredstvi Evropske unije – vzpostavila azilni

dom in center za tujce kot dve ločeni instituciji. Nastali sta iz polodprtega Prehodnega doma, ki ga je Ministrstvo za notranje zadeve vzpostavilo leta 1991. Leta 2000, ob sprejemu nove zakonodaje (usklajene z migracijsko in azilno politiko EU), se je ta ustanova razdelila na azilni dom (polodprta ustanova) in center za tujce (zapor) kot dve ločeni instituciji, kar je pomenilo doslednejše razvrščanje ljudi v kategoriji prosilcev za azil in tujcev, katerih bivanje na ozemlju RS ni bilo dovoljeno.

Zorn (2003: 304–305) razlaga, da Slovenija v okviru schengenskega sporazuma varuje meje, da v EU ne bi prihajali ljudje iz ekonomsko manj razvitih držav. Diskriminatoren mejni režim je raztegnjen čez vso državo. Mesečni stroški varovanja državne meje so zelo visoki. Prosilec za azil iz Afganistana je rekel, da ga je izkušnja ilegalnega prehoda čez mejo tako prevzela in zaznamovala, da se še zdaj kdaj pa kdaj prestraši, ko kje zunaj azilnega doma zagleda policista. Simbolno sporočilo, ki ga begunci dobijo na meji je, da prestop meje ni njihova pravica, temveč privilegij, ki ga lahko vsak trenutek izgubijo, če bodo zahtevali svoje pravice, če se ne bodo zadovoljili z najnižjimi plačili itn. Ljudje, ki prihajajo v Slovenijo, nimajo enakih pravic kot njeni državljani, so ranljivi, negotovi in stigmatizirani. Za nacionalne imaginarije so podrejeni Drugi, ki jih lahko sovražimo in zavračamo, vendar tudi izkoriščamo (kot poceni delovno silo). Po drugi strani pa se je država Slovenija z mednarodnimi sporazumi in s svojo notranjo demokratično ureditvijo zavezala spoštovati človekove pravice in pravice beguncev. Vzpostavila je številne mehanizme za uresničevanje človekovih pravic, npr. možnost pridobitve azila, brezplačne nastanitve in zagotavljanje osnovnih pogojev bivanja v azilnih domovih in centrih za tujce, vključitev v šolo, brezplačna nujna zdravstvena pomoč itn. Ljudem je država zagotovila temeljne človekove pravice s tem, ko jih je vključila v omenjene institucije, ki pa se nahajajo izven običajnega pravnega reda in izven običajnega okolja/načina bivanja. Agamben (1998 v *ibid.*) pravi, da gre za vključevanje z izključevanjem.

Pribežniki in begunci, ki vsak dan prestopajo evropske meje, so vedno vsaj deloma razosebljeni, obravnavani kot »motnja«. Z vključitvijo v različne institucije so deloma preskrbljeni in zamejeni. Kljub njihovi transformaciji v »socialni problem« in »breme globalizacije« pa le redko kdo ve ali hoče vedeti, da so številni prebežniki in begunci preživeli politično mučenje in so zato dolgotrajno travmatizirani (Bercht 2005: 287). Kot odgovor na to Slovenija ljudem, ki iščejo zatočišče in varnost v naši državi, ponuja namestitev in oskrbo v azilnem domu.

Slovenija prosilce za mednarodno zaščito namesti v azilne domove, kateri vsebujejo več elementov oz. značilnosti totalnih ustanov. Azilni dom v precej vidikih deluje kot totalna ustanova, kar azilni azilni dom tudi je. Prosilci za mednarodno zaščito so nameščeni v azilne domove, kjer ne prejemaajo primerne podpore in oskrbe, glede na njihovo življenjsko situacijo. Nekateri so namreč pribežali iz vojnih in drugih življenjsko ogrožajočih okoliščin, zaradi česa nosijo s seboj ogromno travmatskih izkušenj.

»Nastanitev v izoliranih in dostikrat človeka nevrednih zbirnih centrih, postopki zasliševanja na azilnih uradih, prepoved dela, sovražni napadi na tujce in grožnje z izgonom krepijo njihove občutke nemoči in brezpravnosti, kar neredko sproži retravmatizacijo.« (op.cit.: 287).

Bivanje v zavodu je za človeka škodljivo, saj pripelje do socialnega omtvičenja osebne identitete in jo nadomestijo z institucionalno identiteto bolnika, varovanca, obsojenca, oskrbovanca ali gojenca. Način obravnave v ustanovah zaradi velikega števila varovancev in mehaničnih, ne posamezniku prilagojenih postopkov, človeka razosebi ter spremeni v predmet obravnave. Pretrgajo se stiki z varovančevim izvirnim okoljem (znanci, svojci, vsakdanjimi rutinami), kar še poveča izoliranost in zavrženost. Varovanci ne izgubijo samo preteklosti, temveč tudi prihodnosti. V totalni ustanovi ne morejo gojiti nobenih osebnih želja, načrtov, upov (Flaker 1998: 21).

Azil je sam po sebi krizna situacija. To ne pomeni le, da človek ni več v znanem okolju, temveč tudi prekinitev in ločitev, izgubo domovine in vsega, kar je s tem povezano – materialne lastnine, socialne in kulturne mreže, specifičnega statusa, družine, prijateljev, dela in tudi izgubo politične, kulturne in intelektualne identitete. Človek, ki je preživel mučenje, postane prosilec za azil. V položaju prosilca za azil je predmet državne obravnave in še naprej doživlja preganjanje s subtilnimi institucionalnimi sredstvi. Obravnava ga služba za identifikacijo oseb, oddati mora dokumente, zasežejo mu lahko tudi osebne predmete in denar. V naslednjih mesecih poskušajo določiti njegov status (Bercht 2005: 294).

Prosilke in prosilci za azil živijo v totalni instituciji (Goffman 1973), ki je največkrat na robu mesta. Ljudi neprestano nadzorujejo in opazujejo, vsak trenutek lahko policist ali osebje doma vdre v njihov prostor in ga preišče. Sobo morajo deliti s številnimi drugimi

begunci. Življenje se odvija na majhnem prostoru, brez zasebnosti in intimnosti. Za prosilce in prosilke velja prepoved dela, čeprav je delo pomemben dejavnik pri ohranjanju in izgradnji identitete (op.cit.: 295).

Prosilci za azil lahko pridobijo delovno dovoljenje šele po devetih mesecih od vložitve vloge za azil (87. člen zakona o mednarodni zaščiti), prav tako nimajo pravice do zdravstvenih storitev (razen nujne zdravstvene pomoči) ali izbire osebnega zdravnika, pogosto nimajo možnosti niti izbirati, kje bodo živeli in kaj bodo jedli (Zorn 2008: 122).

V institucionalnih mehanizmi in tehnokratskih postopkih s travmatiziranimi begunci se zrcali družbeno zavračanje ljudi. Prosilci za mednarodno zaščito živijo v senci obremenjujočih azilskih struktur in v stalni grožnji z izgonom. Travmatizirani ljudje potrebujejo varen in stabilen prostor, da lahko okrevajo zaradi vseh travmatičnih dogodkov, ki so jih doživeli (Bercht 2005: 296-297).

1.6 Azilni dom kot totalna ustanova

Izpostavljanje negativnih vidikov bivanja v azilnem domu oz. totalni ustanovi je še toliko bolj pomembno, saj so postopki za ugotavljanje pravice do statusa begunca dolgotrajni. Bivanje v azilnem domu ne predstavlja za ljudi le neke prehodne točke, saj nekateri na odgovor za status begunca čakajo več mesecev ali celo več let. Negativni vidiki življenja v instituciji vplivajo še bolj na tiste, ki bivajo v njej dalj časa.

Prosilci za azil ocenjujejo življenje v azilnem domu in centru za tujce kot velik psihološki pritisk, ki ne uresničuje pravice do ustreznega bivališča in tepta osebno dostojanstvo nastanjenih, medtem ko zaposleni trdijo nasprotno (Zorn 2008: 122).

»Azilni postopek lahko traja več let. Človek se vživi v stalno držo čakanja, brez vpliva na oblikovanje življenja, odvisen je od moči drugih in doživlja neprestan strah pred pretečim izgonom« (Bercht 2005: 295). V azilnem domu sem slišala različne življenjske zgodbe prosilcev. Eden izmed prosilcev mi je povedal, da je imel v Siriji svojo restavracijo, ki jo je uničilo bombardiranje, in da sedaj že več kot devet mesecev čaka na odgovor in ne ve, kdaj ga bo sploh dobil. Življenje si težko načrtuje vnaprej, še posebej, ker je njegova družina ostala v Siriji, ki bi naj prišla za njim, ko bo uredil vse za življenje tukaj, čeprav ne ve, ali bo to sploh mogoče. Nenehno ga spremlja strah pred izgonom in strah za njegovo družino. Tisti prosilci, ki so prišli iz območij, kjer je njihovo življenje skrajno ogroženo, so še v

večjem strahu in nemalokrat se zgodi, da pobegnejo iz Slovenije v drugo državo, saj jih je strah, da bi jih izgnali v državo, iz katere so pribežali. To sta le dva primera, kako azilni dom in njegova politika omejujeta prosilce in njihov vpliv nad lastnim življenjem.

Za azilni dom je značilno, da bivanje ljudi, socialne in zdravstvene storitve in tudi administrativni del (vodenje azilnih postopkov) potekajo pod isto streho. V Goffmanovi (1991) terminologiji bi temu rekli totalna ustanova. Pisarne inšpektorjev, ki odločajo o azilnih vlogah, se nahajajo na istem naslovu, kot so bivalni prostori prosilcev za azil. To pomeni, da je že tako težak položaj teh ljudi (zaznamovanih z izkušnjo preganjanja in izgub ter izredno oteženega prihoda v državo) zaostren še z razmeroma visoko stopnjo nadzora njihovega vsakdanjega življenja, pri katerem (vsaj posredno) sodelujejo tisti, ki odločajo o usodi teh ljudi. Humpries (2005) pravi, da se je pri tem odločanju uveljavila kultura ne-verjetja in zavračanja, ki se odraža v azilni statistiki (Zorn 2008: 122).

Hišni red azilnega doma (Uradni list RS, št. 24/2017) določa, da so osebe zadolžene za nadzor in izvajanje hišnega reda vsi uslužbenci sektorja in službe varovanja. Prav tako uredbe o hišnem redu azilnega doma določajo vse sledeče predpise. Pristojne osebe enkrat dnevno preverjajo prisotnost nastanjenih oseb. Urad vodi seznam prisotnosti nastanjenih oseb. Dejavnosti prosilcev v azilnem domu potekajo od 7.30 do 21.30 ure. Med 22.00 in 06.00 uro je nočni mir in počitek, v tem času dejavnosti, ki motijo nočni mir in počitek, niso dovoljene. Odsotnost prosilcev brez dovolilnice je ob delovnikih dovoljena do 23.00 ure, čez vikende pa do šeste ure zjutraj. Hišni red pravi, da vsebinski in časovni raspored dejavnosti prosilcev ter razdelitve obrokov prehrane določa vodja azilnega doma. Vstop in izstop iz azilnega doma sta dovoljena ob določenih urah z veljavno izkaznico prosilca, vendar le z najavo na recepciji. Prosilec ob izhodu receptorju izroči ključ svoje sobe in prevzame svojo izkaznico, ob vstopu pa izkaznico in ključ prevzame. Prosilcem je gibanje po azilnem domu zelo omejeno. Prosilcem ni dovoljeno vstopati v prostore uprave ter prostore, ki so posebej označeni z oznako prepovedi vstopa. Prosilcu prav tako ni dovoljeno prehajati v nastanitvene oddelke, kjer niso nastanjeni, razen v primeru izvajanja določenih prostočasnih dejavnosti. Čas obiskov je določen v pravilniku, prav tako mora socialni delavec izdati dovolilnico za obisk. Izven dovoljenega časa obiskov uporabniki ne smejo imeti. Pravilnik o hišnem redu določa, da morajo prosilci upoštevati urnik prehrane in določenih dejavnosti, da morajo čistiti svoje sobe, da morajo imeti spoštljiv odnos do

pristojnih in drugih oseb, da morajo upoštevati navodila in odredbe pristojnih oseb. Pravilnik vsebuje tudi prepovedi in sankcije neupoštevanja pravil.

Flaker (1998: 21) navaja, da se osebje v totalni ustanovi počuti superiorno in krepostno, varovanci pa manjvredne in pokvarjene, med obema skupinama je velika in formalno predpisana socialna razdalja. Za varovance je značilno, da so izločeni iz odločanja o svoji usodi. Za življenje v ustanovi je značilno življenje po pravilih in zapovedih. V totalni ustanovi človek nima zasebnosti. Uporabnika zasujejo z množico pravil in zapovedi. Posebnost totalne ustanove je, da organizacija temelji na kaznih in privilegijih. Tisti, ki ubogajo, imajo privilegije, tisti, ki pa se ne podredijo, so deležni kazni. Čas v totalni ustanovi je izgubljen, nekako ga je treba »ubiti«, zato so za take ustanove značilne neresne prostovoljne dejavnosti, da udeleženci za trenutek pozabijo na svojo situacijo, skratka, da ubijejo čas.

Tako za azilni dom kot za totalne ustanove je značilna določena vloga zaposlenih in uporabnikov. Uporabniki se morajo podrediti osebju, odnos je popolnoma hierarhičen. Zaposleni so tisti, ki odločajo o uporabnikih, ti ne morejo ali pa le v manjši meri vplivajo na odločitve, ki se tičejo njih samih. Pravilnik o hišnem redu v azilnem domu določa, da morajo uporabniki do zaposlenih imeti spoštljiv odnos in da morajo upoštevati njihova navodila. V azilnem domu urnike prehrane in drugih dejavnosti določa osebje, ravno tako v totalnih institucijah. Tudi v azilnem domu imajo pravila, ki se jih uporabniki morajo držati, drugače so deležni sankcij. Vsak vstop in izhod iz totalne institucije je popolnoma nadzorovan, v azilnem domu prosilci za mednarodno zaščito potrebujejo posebne dovolilnice, ki jim jih dodelijo zaposleni, če želijo zapustiti azil izven dovoljenega časa. Tako kot v totalni instituciji, tudi v azilnem domu prosilci nimajo nobene zasebnosti, saj imajo skupne sobe in skupne kopalnice. V sobi je še več ljudi kot v običajnih zavodih, tudi obiska si brez dovoljenja prosilci ne morejo pripeljati. Tako v azilnem domu kot v totalnih ustanovah, kot so prevzgojni zavodi, psihiatrične bolnišnice, so ure obiskov določene, izven določenih ur jih stanovalci ne morejo imeti. Dejavnosti mednarodnih prosilcev za azil so načrtovane s strani institucije, sami si ne morejo organizirati ne dneva ne prihodnosti, saj vsi zelo dolgo čakajo na odgovor - ali bodo dobili status begunca ali ne, brez vedenja o tem pa si ne morejo organizirati prihodnosti. Ravno tako v totalnih ustanovah uporabniki »ubijajo« čas in čakajo, da bodo drugi (vodilni, zdravniki oz. psihiatri, ministrstvo) odločili o njihovi prihodnosti.

Prosilke in prosilci za mednarodno zaščito se nahajajo v nekakšnem vmesnem položaju; imajo pravico do uporabe javnih zdravstvenih storitev in do nastanitve v različne socialnovarstvene ustanove, vendar pa je njihovo vsakdanje življenje v celoti determinirano z bivanjem v azilnem domu. Sistem ločenega bivanja vpliva na izločenost iz skupnosti in socialnih ter zdravstvenih služb, tudi kadar zakonsko ni ovir za uporabo določenih storitev (kot so denimo službe za duševno zdravje v skupnosti). Izločenost iz skupnosti vpliva na to, da različne službe in ustanove ne uresničujejo načel enakosti in pravičnosti, s čemer reproducirajo svoja notranja nasprotja (Zorn 2008: 123).

2 PROBLEM

Za obravnavo in raziskovanje načina oskrbe in podpore prosilcem za mednarodno zaščito me je spodbudilo več dejstev in dogodkov v preteklih dveh letih. Večmesečni prihodi ljudi, ki bežijo pred vojno in nevzdržnimi življenjskimi razmerami, solidarnostni protesti za sprejem oseb, ki prihajajo v Slovenijo po zaščito, na drugi strani pa protesti, ki so uperjeni proti namestitvenim centrom za prosilce in prosilke za mednarodno zaščito (v nadaljevanju prosilci). Za raziskovanje teme me je prav tako spodbudil protest pred azilnim domom na Viču, ki so ga organizirali prosilci. Protest so organizirali zaradi nevzdržnih bivanjskih razmer (v eni sobi so nameščeni do štirje prosilci, včasih v eni sobi tudi dve družini) in pomanjkanja ustrezne zdravstvene oskrbe, nekateri so azilni dom primerjali celo z zaporom. Istočasno pa po spletu krožijo krute življenjske zgodbe prosilcev za mednarodno zaščito³ in nevzdržne razmere v katerih bivajo nastanjeni v azilnih domovih in centrih za tujce. Menim, da je pomembno, da so ljudje, ki pridejo iz vojnih in drugih življenjsko nevarnih območij, deležni primerne in kvalitetne oskrbe, obravnave ter pomoči. Nezadovoljstvo z nastanitvijo v azilnem domu Vič se je kazalo že pred več kot devetimi leti, ko so se prosilci za mednarodno zaščito skupaj z aktivisti povezali v gibanje »SVET ZA VSAKOGAR«, katero je opozarjalo tudi na neprimerno oskrbo in nastanitev v azilnem domu Vič. Menim, da bi se v državi morali vzpostaviti drugačni in ljudem bolj prijazni strokovni sistemi pomoči, saj ljudje, ki se zatečejo v tujo državo zaradi lastne varnosti, to potrebujejo. Namen raziskave je tudi izvedeti, kakšna bi bila primerna obravnava po mnenju prosilcev za mednarodno zaščito. Za to področje raziskovanja me je spodbudilo zavedanje, da je potrebno osveščanje socialnih delavcev o aktualnih tematikah, saj prihodi ljudi, ki bežijo pred vojno in drugimi razmerami, zadevajo področje socialnega dela in prinašajo socialnim delavcem nove izzive. Socialni delavci prihajajo v stik s prosilci pogosto preko različnih institucij in vlog, zato je pomembno, da je strokovna javnost osveščena o problemih, s katerimi se soočajo prosilci za mednarodno zaščito in da se

3

Ljudje pogosto zamenjujejo pojma prosilec za azil in begunec. Prosilec za azil je oseba, ki trdi, da je begunec, ter išče mednarodno zaščito zaradi preganjanja ali vojne v matični državi. Vsak begunec je na začetku tudi prosilec za azil, vendar vsakemu prosilcu za azil ne bo avtomatično priznan status begunca. Osebe, katerih prošnja za azil še ni dokončno rešena in čakajo na dokončno (pozitivno ali negativno) odločitev, imenujemo prosilci za azil. (UNHCR – The UN Refugee Agency v Sloveniji)

zavedajo omejitve in slabosti azilnega doma, saj ta ranljivost uporabnikov njihove stiske/težave še povečuje. Pomembno je, da se strokovna javnost zaveda teh problemov in da je pri svojem delu s prosilci za mednarodno zaščito občutljiva ter pozorna na omejitve in težave, ki izhajajo iz pogojev v katerih bivajo prosilci za mednarodno zaščito.

2.1 Raziskovalna vprašanja

Katere so značilnosti azilnega doma Vič v kontekstu koncepta totalne ustanove?

Kako nastanitev in način oskrbe v azilnem domu Vič vplivata na vsakdanjik prosilcev za mednarodno zaščito?

Kakšni so predlogi prosilcev za mednarodno zaščito in strokovnjakov, ki delajo z njimi, za izboljšanje nastanitve in oskrbe?

3 METODOLOGIJA

3.1 Vrsta raziskave

Raziskava, ki sem jo izvedla, je kvalitativna. Z intervjuvanci sem naredila odprt intervju, ta pa spada med kvalitativne metode. Gradivo, ki sem ga pridobila, so besedni opisi in pripovedi. V kvalitativnih raziskavah zbiramo besedne opise, ki se nanašajo na raziskovani pojav (Mesec 1997: 40).

Mesec (2009: 84) opredeli empirično raziskavo kot zbiranje novega, neposredno izkustvenega gradiva s spraševanjem ali opazovanjem, kjer zbrano gradivo uporabimo za preverjanje hipotez in znanstveno dokazovanje. Po tej opredelitvi bi lahko svojo raziskavo opredelila tudi kot empirično, saj sem dobila novo gradivo preko intervjuvancev, ki so bili v direktnem stiku s temo in realnostjo, ki jo raziskujem, prav tako sem podatke dobila tudi z opazovanjem, saj sem bila prostovoljka v azilnem domu in sem dogajanje lahko opazovala (dnevnike prostovoljnega dela sem uporabila kot vir podatkov).

Raziskavo lahko opredelim kot eksplorativno, saj sem pri raziskovanju izvedla štiri pogovore, torej sem dobila besedne pripovedi oz. opise. Zanimalo me je tudi, ali azilni dom Vič deluje kot totalna ustanova. Mesec (op.cit.: 80) pravi, da je namen eksplorativnih raziskav odkriti nekaj novega. V teh raziskavah se seznanimo z določenim področjem in se kasneje pripravimo za poglobljena raziskovanja. V teh študijah so dovolj kvalitativni podatki (besedni opisi). Značilnost poizvedovalnih raziskav je tudi to, da se omejimo na manjše število primerov ali opišemo le en sam primer. Ena osnovnih značilnosti eksplorativnih raziskav je, da se pri zbiranju gradiva uporablja več različnih postopkov, npr. opazovanje z udeležbo in razgovore s sodelujočimi. Tudi po tej opredelitvi je moja raziskava eksplorativna, saj moje gradivo predstavljajo razgovori z ljudmi in dnevniki prostovoljnega dela, ki so nastali na podlagi opazovanja v času prostovoljnega dela v azilnem domu Vič.

Teme, na katere sem se osredotočila v raziskavi: pravila in nadzor, odnosi z zaposlenimi, vsakdanjik v azilnem domu in predlogi za spremembe.

3.2 Raziskovalni instrumenti in viri podatkov

Gradivo, dobljeno z opazovanjem in spraševanjem, imamo navadno za primarno, dokumente in drugo pisno gradivo pa za sekundarno (Mesec 2009: 155). Moji viri podatkov so primarni, saj sem podatke zbirala s spraševanjem in opazovanjem (tekem prostovoljnega dela).

Merski instrument sestavljajo vnaprej pripravljena okvirna vprašanja oz. teme. Vprašanja so sestavljena tako, da dopuščajo svobodo pri odgovarjanju. Zanimalo me je, ali je azilni dom ustanova totalnega tipa, katere značilnosti totalnih ustanov ima in kako to vpliva na bivanje prosilcev za mednarodno zaščito ter kakšne predloge za spremembe imajo intervjuvanci. Odprta vprašanja dopuščajo možnost kreativnosti pri odgovarjanju, prav tako bi lahko predstavljala vir krepitve moči kot posledico izražanja lastnega mnenja, glede na težko življenjsko situacijo prosilcev za mednarodno zaščito, hkrati pa sem želela izvedeti, kako intervjuvanci doživljajo delo in bivanje v azilnem domu. Kot raziskovalni instrument sem uporabila dnevnike prostovoljnega dela, ki sem jih zapisala po vsakem preživetem dnevu v azilnem domu. Moje opazovanje v azilnem domu je bilo nesistematično. Mesec (1997: 89) pravi, da je sistematično opazovanje načrtno, izčrpno in usmerjeno na jasno določen predmet (skupina, skupnost, organizacija). Pri sistematičnem opazovanju potek opazovanja in podatke zabeležimo, nato jih analiziramo. Pri tej vrsti opazovanja običajno uporabljamo posebne pripomočke, kot so različne opazovalne sheme, liste ipd. Nesistematično opazovanje teh značilnosti nima. Dnevnike prostovoljnega dela sem zapisovala po končanem delavniku v azilnem domu.

3.3 Populacija in vzorec

Populacijo v raziskavi sestavljajo vsi prosilci za mednarodno zaščito, ki so nastanjeni v azilnem domu na Viču, in zaposleni v socialni službi azilnega doma, ki delajo s prosilci za mednarodno zaščito. Populacijo sem opazovala, saj sem v azilnem domu opravljala prostovoljno delo. Svoje opazovanje lahko opredelim kot nesistematično in prikrito opazovanje z delno udeležbo. Mesec (2009: 172) pravi, da je opazovanje z delno udeležbo primerna metoda za opazovanje skupin v »naravnih« pogojih, saj opazovalec lahko spremlja skupino v različnih okoljih in skozi različne dogodke, kar mu omogoča prav delna udeležba. Intervjuvala pa sem le del populacije, saj intervjuvanje celotne populacije vzame ogromno časa in dela. Za intervjuvanje sem izbrala del (oz. 4 enote) populacije. Odločila

sem se za neslučajnostno vzorčenje (ne moremo posploševati na populacijo), in sicer priročni vzorec. Te vrste vzorcev so namreč izvedene na skupinah ljudi, ki so raziskovalcem najbolj dostopne. Mesec (op.cit.: 73) pravi, da je morda bolje, da ne uporabljamo izraza vzorčenje, ki implicira reprezentativnostni namen, ampak raje izbor. Pri izboru določenega primera je odločilno, da bomo v njem našli obilo informacij o področju, ki ga proučujemo. Za intervju sem namensko izbrala socialno delavko, ki jo poznam. Preko nje sem za intervju dobila še enega uporabnika azilnega doma, ki ga je priporočila ona, saj je vedela, da za intervju potrebujem nekoga, ki govori angleški jezik in ga zanimajo spremembe na področju azilne politike ter soudeležba v teh procesih. Tretji intervju sem naredila s prosilcem za mednarodno zaščito, ki ga poznam in za katerega sem vedela, da z veseljem deli svojo zgodbo. Četrty intervju sem naredila z zaposleno v socialni službi azilnega doma, ki sem jo spoznala tekom prostovoljnega dela. Intervju sem naredila z njo, saj sem želela nekoga, ki bo odprto in iskreno odgovarjal o dogajanju v azilnem domu. Osipa ni bilo, saj so se vsi odzvali na moje povabilo.

3.4 Zbiranje podatkov

Podatke sem pridobila z metodama opazovanja in spraševanja. Mesec (1997: 82) pravi, da opazujemo, kadar smo neposredno priča nekemu pojavu ali dogodku, ki deluje na naše čute in sproža občutke, zaznave in miselne procese. Avtor (op.cit.: 83) navaja, da je prednost opazovanja neposrednost, saj pri opazovanju raziskovalec sam dobi realističen in živ vtis o celoti prepletenih dogajanj.

Svoje opazovanje bi lahko opredelila kot nesistematično in kot prikrito opazovanje z delno udeležbo. Mesec (2009: 172) navaja, da se pri prikitem opazovanju z delno udeležbo opazovalec pridruži skupini, ki jo namerava opazovati, in sprejme v njej določeno vlogo, vendar ne izda svojega pravega namena, da je namreč v skupini zato, da bo opazoval njeno dejavnost. V azilnem domu sem bila v vlogi prostovoljke, ki pomaga zaposlenim in prosilcem ter se z njimi neformalno družijo. V dnevnik prostovoljnega dela sem zapisovala dogajanje v azilnem domu in različne dogodke ter vsebine, ki so povezane s stroko socialnega dela. Bila sem pozorna na delovanje azilnega doma skozi koncept totalne ustanove, opažanja sem zapisala v dnevnik prostovoljnega dela.

Podatke sem pridobila z opazovanjem tekom prostovoljnega dela v azilnem domu v letu 2017. V mesecu decembru (2017) sem opravila osemdeset ur prostovoljnega dela v

Azilnem domu Vič. V letu 2018 sem bila v azilnem domu še nekajkrat, vendar dnevnikov prostovoljnega dela nisem beležila. Prvič sem prišla v azilni dom s socialno delavko, ki izvaja program oskrbe in nastanitve v azilnem domu. Socialna delavka je že prej pridobila dovoljenje s strani azilnega doma, da sem lahko vstopila v azilni dom in pomagala kot prostovoljka. Ob prvem obisku sva se s socialno delavko sprehodili čez vse oddelke azilnega doma, sproti pa me je predstavila prosilcem, ki sva jih srečali. Seznanila me je z njenim delom in mi predstavila vsakdanje naloge, ki jih opravlja. Socialni delavki sem pomagala pri nastanitvi prosilcev, sodelovala sem pri izvajanju popoldanskih aktivnosti in delavnicah, pomagala sem pri izvedbi posveta *Migracije in človekove pravice*, ki ga je v azilnem domu organiziral Inštitut za Afriške študije. Spoznala sem veliko prosilcev in se z njimi neformalno družila. Vodila sem ustvarjalne delavnice, družinam, ki so dobile mednarodno zaščito, sem pomagala pri iskanju stanovanja. Tekom prostovoljnega dela sem imela priložnost opazovati dogajanje v azilnem domu in delovanje azilnega doma. Pozorna sem bila na vedenje zaposlenega osebja, strukturne značilnosti ter na zgodbe in doživljanja, ki so mi jih pripovedovali prosilci in nekateri zaposleni.

Podatke sem pridobila tudi z metodo spraševanja. Spraševanje je bilo neposredno in nestandardizirano. Mesec (1997: 118) pravi, da pri nestandardiziranem spraševanju postavljamo vprašanja, ki niso postavljena vnaprej, pogovor pa se lahko tudi snema. Pri neposrednem spraševanju ima spraševalec respondenta pred seboj in lahko opazuje njegovo vedenje. Instrument, s katerim sem dobila podatke, je delno strukturiran intervju. Vnaprej sem si postavila okvirne teme in vprašanja, s spraševanim pa sem bila v neposrednem stiku, kontakt »iz oči v oči«, zato je instrument, s katerim sem pridobila podatke, delno strukturiran intervju. »Nestrukturiran ali delno strukturiran intervju. Pri tej obliki spraševanja, ki jo imenujejo tudi odprti intervju, ne uporabljamo vnaprej do potankosti pripravljenega vprašalnika, ampak zgolj vodilo ali predlogo za intervju, to je seznam okvirnih tem, ne podrobnih vprašanj« (Mesec 1998: 80).

Dva intervjuja sem naredila s prosilcema za mednarodno zaščito, ki bivata v azilnem domu na Viču, tretji intervju s socialno delavko, zaposleno na eni izmed nevladnih organizacij, ki izvaja program nastanitve in oskrbe prosilcev za mednarodno zaščito v azilnem domu. Četrty intervju sem izvedla z zaposleno v socialni službi azilnega doma.

Prvi intervju sem naredila s prosilcem za mednarodno zaščito 24.10.2016. Ob 12:00 sva se dobila v baru na Metelkovi ulici, intervju pa je trajal približno uro in dvajset minut, potekal

je v angleškem jeziku. Intervju s socialno delavko sem naredila 25.10. 2016 v njeni pisarni, pogovor je trajal približno devetdeset minut. Tretji intervju sem naredila s prosilcem za mednarodno zaščito v študentskem domu. Pogovor sem opravila 27.12.2017, trajal je približno devetdeset minut, potekal je v angleškem jeziku. Četrty intervju sem opravila 29.12.2017 z zaposleno v azilnem domu na Viču, in sicer v njeni pisarni, trajal pa je eno uro. Za razliko od preostalih pogovorov tega nisem snemala, saj intervjuvanka tega ni želela. Ostale sodelujoče sem vprašala, ali lahko snemam. Na moje vprašanje so privolili. Že prej smo se dogovorili, da bom ustavila diktafon, če ne bodo želeli, da se kaj posname. Pri prvem intervjuju sem vmes ustavila diktafon, saj mi je intervjuvanec opisoval svojo pot do Slovenije in mučenje, ki ga je preživel v svoji matični domovini, in ni želel, da se to posname. Pri pogovoru s prosilcema in socialno delavko nevladne organizacije je bilo vzdušje nekoliko težko, saj so spregovorili o različnih težkih vidikih njihovega dela in bivanja v azilnem domu. Nekoliko težje mi je bilo izvesti prvi pogovor s prosilcem za mednarodno zaščito, saj sem prvič izvajala intervju o morda malo bolj formalni temi v angleškem jeziku.

3.5 Obdelava in analiza podatkov

Najprej sem poslušala posnetke pogovorov in jih sproti zapisovala v Wordov dokument. Vmes sem posnetek ustavila, napisala slišano in nadaljevala z zapisovanjem. Intervjuja, ki sta potekala v angleškem jeziku, sem ob poslušanju sproti prevajala. Intervju, ki ga nisem snemala, sem prepisala po zapiskih, ki sem ji pisala tekom intervjuja. Moj vir podatkov so tudi dnevniki prostovoljnega dela, katere sem uredila in kvalitativno obdelala. Kasneje sem zapisano besedilo uredila, pri čemer sem upoštevala tehnike parafraziranja in povzemanje.

Kadar je dokumentacija obsežna, uporabljamo razne tehnike parafraziranja. Opuščamo izjave ali opise, ki se ponavljajo, povzemamo in združujemo izjave ter jih izrazimo z nadrejenim pojmom (op.cit.:92). Podatke sem obdelala kvalitativno. Iz urejenega besedila sem določila enote kodiranja in jih oštevilčila. Nekatere dele besedila sem izpustila, saj niso bili relevantni. Enotam kodiranja sem pripisala pojme, za katere sem menila, da ustrezajo zapisani enoti (odprto kodiranje). Kasneje sem sorodne pojme združila v kategorije, to sem naredila s pomočjo tabel. Tukaj je bilo potrebno poglobljeno razmišljanje in premikanje pojmov. Kjer je bilo mogoče, sem kategorijam določila podkategorije (aksialno kodiranje). Podkategorij ni bilo mogoče določiti povsod, saj raziskava ni bila tako obsežna. Na koncu sem analizirala pojme in kategorije.

4 REZULTATI⁴

4.1 Nadzor

Nadzor nad prosilci za mednarodno zaščito znotraj azilnega doma

V Azilnem domu Vič imajo zaposleni nad prosilci za mednarodno zaščito (v nadaljevanju prosilci) totalen nadzor, njihov vsakdan regulirajo s predpisanimi pravili. Prosilčev vstop in izstop iz azilnega doma je zabeležen in nadzorovan. Varnostniki imajo na vhodu/izhodu identifikacijske kartice prosilcev, katere prosilci ob izhodu prevzamejo, ko pa pridejo nazaj, jih vrnejo, tako da se vidi odsotnost, izhod in prihod nazaj v azilni dom. Prosilce, za katere menijo, da bi lahko v dom prinesli nedovoljene substance ali orožje, varnostniki fizično pregledajo. Prosilce na različne načine priklenejo na azilni dom. Tisti, ki imajo zelo malo denarja, ne morejo ven, v mesto ali kamorkoli, priklenjeni so na azilni dom, so segregirani, izločeni iz širše družbe. Prosilci prejemajo osemnajst evrov na mesec, tudi to je eden izmed načinov, da ljudje ostanejo v azilnem domu in ne gredo nikamor, saj z osemnajstimi evri na mesec ne morejo nič. *»Sama veš, kakšno je življenje. S to vsoto poveš ljudem, da ti ni mar zanje. Če kadiš, imaš dovolj denarja za cigarete za tri ali štiri dni. Kaj pa preostalih šestindvajset oziroma štiriindvajset dni? Tudi s tem ljudem sporočaš, da morajo ostati v prostorih azilnega doma štiriindvajset ur na dan, sedem dni na teden, sporočaš jim, da ne morejo nikamor (D11)«*. Prosilci brez finančnih sredstev imajo zelo malo svobodnih izbir, ne morejo v mesto, ne morejo si sami kuhati itd. Zelo težko je imeti svoje privatno življenje v azilnem domu oz. ga je nemogoče imeti. V azilnem domu so nameščene kamere, katere preverjajo gibanje prosilcev znotraj azilnega doma. Uporabnike vsak dan preštejejo ter jim preverjajo sobe. Prosilca sta povedala, da jim vsako jutro trkajo na vrata, kar je zelo moteče. S tem izvajajo psihičen pritisk in totalen nadzor nad prosilci, saj jim trkajo na vrata, ne glede na to, ali še nekdo spi oz. bi želel še naprej nemoteno spati, s tem jim dajejo vedeti, da oni kreirajo njihov vsakdan ter v določeni meri celo spanje. V azilnem domu imajo določene ure za zajtrk, kosilo in večerjo, če te v določenih urah za

4

Za lažje branje sledečega besedila navajam avtorje izjav; A - socialna delavka, B - prosilec za mednarodno zaščito, C - sociologinja, zaposlena v azilnem domu, D - prosilec za mednarodno zaščito, E – avtorica diplomskega dela in dnevnikov prostovoljnega dela.

obroke ni, hrane ne dobiš. V zvezi s tem je socialna delavka povedala: *»To je pomemben vidik totalne institucije v azilnem domu, saj si človek ne more izbirati, kdaj bo jedel, kako bo jedel in kaj bo jedel (A8).«*

Spraševani so povedali, da pravila omejujejo bivanje in početje v azilnem domu. Prosilci si lahko službo poiščejo šele po devetih mesecih. Upoštevati morajo Pravilnik o hišnem redu azilnega doma, v nasprotnem primeru so deležni sankcij neupoštevanja pravil. *»Pravilom moraš slediti, če ne, te bodo kaznovali ali te poslali v Center za tujce v Postojno za 3 mesece ali več. To naredijo, če delaš težave, ali če le sprašuješ za boljšo hrano ali kakšne druge stvari. Gre bolj za maščevanje (D42).«* Znotraj azilnega doma velja veliko prepovedi. Omejeno je gibanje med oddelki v azilnem domu, prepovedano je pitje alkohola in uporabe drog. Ljudje, ki čakajo na oddelku z omejenim gibanjem, so nameščeni v izoliranem prostoru, kjer so zaklenjeni. Ločeni so od tistih prosilcev, ki so že opravili začetni intervju in so že nameščeni v azilnem domu. Njihovo gibanje je omejeno. Po logiki azilnega doma morajo opraviti zdravniški pregled zaradi preprečevanja nalezljivih bolezni (42. člen Zakona o mednarodni zaščiti – predhodni postopek) in verjetno zaradi preprečitve "pobega", preden bi podali vlogo za mednarodno zaščito. Kljub temu, nisem našla nobenega pravnega akta, ki bi zaradi teh preventivnih ukrepov zahteval, da imajo osebe omejeno svobodo gibanja, ki je vendarle temeljna človekova pravica. Menim, da ljudi ločujejo tudi zaradi koristnih informacij, ki bi jih lahko prosilci, ki so že nameščeni v azilnem domu podali tem, ki še čakajo na začetni intervju na oddelku z omejenim gibanjem.

V azilnem domu niso zaklenjeni le ljudje, zaklepajo tudi prostore, kjer so različne donacije namenjene prosilcem. Donacijsko skladišče lahko odklene varnostnik ali socialni delavec, v času uradnih ur tudi perica. V drugo donacijsko skladišče prosilci ne smejo vstopiti, saj vanj nimajo vstopa niti vsi zaposleni, ker se mora beležiti stvari, ki se vzamejo. Azilni dom prav tako vodi evidenco uporabljenih predmetov po vseh sobah, saj morajo zaposleni vsake toliko časa prešteti rjuhe, odeje, vzglavnike in brisače v vseh sobah. Nadzorujejo in štejejo uporabljene osnovne materialne in higienske potrebščine. *»Na koncu dne sem z mentorico šla po vseh sobah azilnega doma, saj je vodstvo azilnega doma naročilo, da mora prešteti rjuhe, odeje in vzglavnike ter brisače v vseh sobah (E20).«* Prosilca čutita, da sta v azilnem domu nadzorovana. Nadzor ponazarjajo pričevanja, v katerih prosilci in zaposleni primerjajo azilni dom s policijo in zaporom, ki je totalna institucija kaznovalnega

tipa. »V azilnem domu je zaporniški sistem, varnostniki so povsod in vsako jutro trkajo na vrata, to je zaporniški sistem (D64).«

Nadzor zunaj institucije in zunanjih obiskovalcev

Azilni dom nadzoruje prosilce tudi v času, ko niso v azilnem domu. Prosilci morajo, ko niso v azilnem domu, imeti pri sebi identifikacijsko kartico prosilca za mednarodno zaščito. Za večdnevno odsotnost oz. že za enodnevno odsotnost iz azilnega doma, potrebujejo prosilci dovolilnico socialnega delavca, katero mora podpisati vodja azilnega doma. Na dovolilnici morata biti zapisana kontaktna oseba in naslov, pri kateri bo oseba ta čas. Na ta način imajo v azilnem domu nadzor nad stiki, ki jih imajo prosilci z drugimi ljudmi. Prosilci, ki imajo denar, bi želeli živeti v mestu, v stanovanju s sostanovalci ali z nekom iz Slovenije, intervjuvanec (D) je povedal, da bi to prosilce motiviralo za učenje jezika in integracijo, vendar azilni dom in Ministrstvo za notranje zadeve v večini primerov ne dovolita, da bi ljudje živeli izven azilnega doma. Partnerski odnos je v azilnem domu in izven njega zelo težko vzdrževati. Vstop prijateljem in partnerjem prosilcev je zelo omejen. Če želijo prosilci v azilnem domu imeti obisk, potrebujejo dovolilnico, brez dovolilnice obiska ne morejo imeti. »Obiski so dovoljeni z dovolilnico socialne službe, ki jo potrdi vodja. To je produkt totalne ustanove, nadzor nad vsem (A18).« Prav tako so določeni prostori za obiske in trajanje obiska, kar varnostna služba strogo preverja. Če ima prosilec partnersko razmerje zunaj azilnega doma in živi s partnerjem izven azilnega doma, se mora prosilec vsak teden oglasiti pri socialnem delavcu v azilnem domu. Intervjuvanka (C), ki dela s prosilci je povedala, da ona občasno obide pravila in jih ne upošteva, saj je bivanje prosilcev zaradi pravil omejeno in otežuje opolnomočenje prosilcev. Zaposlena (C) meni, da so pravila v zvezi z odsotnostjo iz azilnega doma logična. Potrebno je vedeti, kateri prosilci so še v državi in koliko jih je, v nasprotnem primeru se lahko zgodi, da koga izbrišejo iz registra prosilcev, čeprav so ti še zmeraj v Sloveniji.

Nadzorovan in beležen je vstop drugih obiskovalcev, tudi prostovoljcev. Za vstop v azilni dom je potrebno dovoljenje, katerega sem potrebovala tudi jaz, da sem lahko kot prostovoljka vstopila v azilni dom. Vstop v azilni dom za prostovoljce ni preprost, saj morajo zanj pridobiti dovoljenje preko ene od nevladnih organizacij, ki deluje v azilnem domu. Prostovoljci se morajo nevladni organizaciji zmeraj predhodno najaviti, saj morajo varnostniki imeti informacijo glede prihoda prostovoljca, v nasprotnem primeru ga ne spustijo v azilni dom. Ne glede na to, ali prosilec nujno potrebuje pomoč prostovoljca ali

karkoli drugega. Zunanje osebe donacij v azilni dom ne morejo prinesiti kadarkoli (četudi je pomanjkanje oblek, hrane in drugih življenjskih potrebščin veliko), saj mora donacije, ki jih ljudje prinesejo, potrditi socialna služba.

4.2 Vsakdanje življenje v azilnem domu

Prosilci, ki bivajo v azilnem domu, prejemajo osemnajst evrov na mesec. Spraševani so mnenja, da je to premalo. Ljudje nimajo denarja za osnovne stvari, znotraj azilnega doma pa jim niso omogočene. *»Pogosto se zgodi, da prosilci prosijo sestavine za kuhanje (sladkor, moko, olje, zelenjavo, pač osnovne stvari). Meni je ta vidik totalne institucije pri mojem delu zelo težak, saj gre pač za ene osnovne življenjske potrebščine, ki ljudem niso omogočene in so povezane z občutkom dostojanstva in vrednosti (A12)«*. Prosilcem primanjkuje tudi obutev in obleka (E25). Prosilci zaradi pomanjkanja, v katerem živijo, razvijejo neke svoje strategije soočanja z materialno deprivacijo. *»S tem finančnim problemom oziroma tako majhnim dohodkom ljudi potiskajo v to, da si poiščejo druge načine oziroma vire dohodkov in eden izmed teh načinov je kriminal. Kriminal nima veze z etničnostjo, krvjo ali vero osebe. Slab socialni in ekonomski položaj ter materialna deprivacija potiska ljudi v kriminal. Tak položaj človeka determinira, da se odloči, ali bo »dober« ali kriminallec (D13).«*

V azilnem domu so pogoji za življenje neustrezni, saj prosilci nimajo dostopa do osnovnih življenjskih potrebščin (A9, A12), še manj pa do kvalitetnejše oskrbe na več ravneh, pravi socialna delavka. *»Kvalitetne in humane oskrbe v azilu ni (A13).«* Bivanje v azilnem domu otežuje prostorska stiska, saj je v eni sobi nameščenih tudi po osem ljudi. Oddelek, na katerem je od šestdeset do osemdeset ljudi, ima skupno kopalnico z dvema tuš kabinama in štirimi stranišči. Nekateri so v azilnem domu že več let. Za te ljudi je bivanje v takšnih pogojih še težje. Prav tako prihaja do konfliktov, saj zaposleni pri namestitvi prosilcev ne upoštevajo etničnih in kulturnih razlik. *»Jaz ne morem živeti z Arabci, saj imam drugačen način življenja in drugačno mišljenje (B10).«* V azilnem domu uporabniki niso deležni psihosocialne podpore in pomoči, čeprav so nekateri pribežali iz vojnih območij in drugih travmatičnih življenjskih okoliščin. Nastanjeni so v majhne sobe. Službe si prvih devet mesecev ne morejo poiskati, le čakajo lahko. Prosilcem so namenjeni najcenejši in nekvalitetni osnovni higienski pripomočki. *»V skladišču je roba, ki je namenjena proslcem, in ta je najcenejša. Britvica razpade že, ko jo prosilci dobijo v roke (C62).«*

Zaradi slabih in nevzdržnih bivanjskih razmer so prosilci za mednarodno zaščito organizirali protest pred azilnim domom. Bivanje v azilnem domu je prosilec opisal tako: *»Tukaj sem že več kot dva meseca in se mi že meša (B7).« »To sploh ni azilni dom, ampak mentalna bolnišnica (B6).«* Bivanje v azilnem domu ni prijetno. Prosilci za mednarodno zaščito so azilni dom primerjali celo z zaporom. *»Ljudje od zunaj ne razumejo, da se ti v azilnem domu res lahko zmeša (B8).«* Večina prosilcev ima za seboj težke življenjske izkušnje in ko pridejo v azilni dom, jih ne čaka nič dobrega. *»Prosilcem ne želijo dati čevljev, da slučajno ne bi z novimi čevlji odšli naprej v drugo državo, obroke prosilcem štejejo, da slučajno kdo ne bi dobil kakšnega obroka preveč. Situacija se mi je zdela »bolana«. Tudi v jedilnici mi je bilo neprijetno prosilce moriti, da mi povedo številko sobe in njihovo ime, da jih obkljukam. Moram priznati, da ko varnostnika ni bilo zraven, kakšnega prosilca nisem obkljukala. Ne vem, če je to prav ali ne, ampak mi je bilo grozno, da ljudem štejejo prejete obroke hrane (E22).«*

Socialna delavka je povedala, da azilni dom ni prostor, kjer bi si človek oddahnil, se pomiril in začel z neko razbremenitvijo ali procesiranjem težkih izkušenj. Druga intervjuvanka (C) pa, da sama ne bi nikoli živela v azilnem domu. *»Moje mnenje je, da prosilce za mednarodno zaščito omejuje že samo to, da so nastanjeni v azilnem domu. Če bi bila jaz v njihovi situaciji, bi raje živela pod smreko kot pa v azilnem domu, resnično, ko vidiš, kaj vse se dogaja v azilnem domu (C77).«*

Bivanjski pogoji so v azilnem domu slabi. *»Prav tako je ena izmed izstopajočih slabosti to, da je azilni dom (stavba) zelo slabo zgrajen, če bi se to gradilo za koga drugega, bi zagotovo bilo narejeno bolje, izolacija je zelo slaba (C61).«* Azilni dom je preveč oddaljen od mesta. Prosilci nimajo denarja, da bi si lahko privoščili avtobus, torej ne morejo nikamor. V azilnem domu je težko imeti vpliv nad lastnim življenjem, saj prosilcev ne obravnavajo enakovredno. *»V tej ustanovi veljajo posebna pravila, upoštevanje teh pa nadzorujejo fašisti. Posebna pravila za posebno skupino ljudi – to samo po sebi je zelo rasistično (D49).«* V azilnem domu je institucionalni rasizem precej izrazit, kar je povedal tudi prosilec (D). *»Težko je imeti vpliv nad lastnim življenjem v rasističnem okolju oz. rasistični politiki. Večina zakonov je rasističnih, sistem sam po sebi je rasističen (D47).«*

Prosilci so nezadovoljni s hrano v azilnem domu. Pravijo, da je enolična in obroki so premajhni. Kuhinja ni prilagojena kulturnim razlikam. Za kosilo je običajno zmeraj isto. Riž, meso, testenine in krompir, ničesar drugega. *»Problem je tudi kosilo, saj je vsak dan*

isto kosilo (B17).« V tujini prosilci za mednarodno zaščito povedo, kaj bi jedli, ponekod celo sami organizirajo kuhinje. Prosilci bi to želeli vzpostaviti tudi tukaj, vendar v azilnem domu tega ne želijo. Hrana prosilcem ni všeč, saj se ne upošteva, da so v azilnem domu ljudje, ki prihajajo iz povsem drugačnih okolij, ki niso navajeni takšne hrane kot mi. Prosilci, ki nimajo denarja, so prisiljeni jesti to, kar dobijo. Prosilec ob prihodu v jedilnico pove svoje ime in številko sobe, da ga socialni delavec ali varnostnik obkljuka na seznamu, da je že prejel obrok.

Intervjuvanci so povedali, da v azilnem domu prosilci zasebnosti nimajo. V sobi imajo prosilci sostanovalce, katerih ne poznajo. Včasih je v eni sobi nameščenih tudi do osem prosilcev. Zgodilo se je že, da sta v isti sobi bili dve družini, kar pokaže nespoštovanje kulturnih specifik (muslimanske družine). *»Mislim, da je edini prostor, kjer imaš lahko malo zasebnosti stranišče, samo stranišče, niti v kopalnici ne, saj je tudi ta skupna (B59).*« Zasebnosti in intimnosti v smislu partnerskega odnosa ni. V azilnem domu sem opazila, da nekateri zaposleni v azilnem domu ne spoštujejo zasebnosti prosilcev. *»Še prej nama je pokazal »njegov« oddelek (kjer so moški in mladostniki) ter se pohvalil, da so fantje danes počistili. Z njim sva se sprehodili po oddelku, saj nama je želel pokazati, kako so fantje počistili kuhinjo, stranišča in svoje sobe. Fantom je potrkal na vrata, jih odprl in nama rekel, da naj pogledava, kako so pospravili in kako je čisto – toliko o spoštovanju zasebnosti. Po eni strani se mi zdi v redu, da je socialni delavec fante motiviral, da so počistili, po drugi strani pa neprimerno, da je odpiral njihove sobe in jih razkazoval nama, še posebej, ker sem bila zraven jaz, saj me prosilci še ne poznajo (E12).*« Intime v azilnem domu ni niti pri skrbi za osebno higieno, saj so kopalnice skupne. *»Tuši so drug zraven drugega, ko se en moški brije, si drugi zraven umiva zobe, torej intime ni (C38).*«

Kvalitetnih in zanimivih aktivnosti, ki bi prosilce za mednarodno zaščito v azilnem domu zanimale in veselile ni, sta povedala intervjuvanca. Zaposleni organizirajo nepomembne aktivnosti, ki prosilcev ne zanimajo. *»Zaposleni organizirajo samo brezvezne, neumne dejavnosti (B48).*« Prosilci imajo po zakonu pravico do dela znotraj azilnega doma. Tako se lahko izognejo nenehnemu prostemu času in še nekaj zaslužijo, vendar je problem, da večina prosilcev za to ne ve in da večino teh del dobijo prosilci, ki imajo pri zaposlenih privilegije. Ljudje se večino časa dolgočasijo in čakajo, da mine dan. To lahko traja več mesecev. *»Cele dneve so prosti, ničesar nimajo za delati, tudi to jih ubija. Dopoldne prespijo, ponoči pa brskajo po mobilnem telefonu (C80).*« Dolgotrajnost postopkov

situacijo prosilcev še poslabša, saj so prisiljeni bivati v azilnem domu in čakati na odgovor za status begunca daljše časovno obdobje. *»Ljudje so tam več mesecev, ampak samo čakajo (B29).«* Osebe v azilnem domu ne upoštevajo volje prosilcev za mednarodno zaščito. Prosilci bi si želeli sami kuhati, da bi imeli vsaj s tem zapolnjen prosti čas, vendar azilni dom noče dati sredstev za kuhanje prosilcem, čeprav bi si ti raje kuhali sami. Prosilci ne morejo uveljavljati svoje volje, saj so materialno prikrajšani; njihove aktivnosti so načrtovane s strani drugih ljudi/zaposlenih. *»Azilni dom kakršnokoli lastno voljo že v temeljih prepreči, lahko se premestiš v drugo sobo, ampak samo zato, da je potem mir. Nimaš na izbiro ne hrane in ne obleke (A43).«* Prosilci imajo skupne prostore za druženje in športne dejavnosti. Poleg jedilnice je prostor, kjer je televizija, ki jo gledajo vsi, čeprav nihče ne razume jezika, saj jim je tako zelo dolgočasno. *»V azilnem domu imajo dnevno sobo s televizijo, ki jo gledajo vsi, čeprav noben ne razume jezika, saj so tako zdolgočaseni. Zraven jedilnice je še en skupen prostor, kjer lahko igraš ping pong ali športne igre. To počneš, ker ti je tako zelo dolgočasno, ne ker bi to želel početi (B45).«* Zaposleni ne organizirajo aktivnosti, ki bi prosilce zanimale ali bi bile koristne za integracijo. Prosilcev niti ne sprašujejo, kaj jih zanima oz. kaj bi radi počeli. Uporabnikom je dolgčas. Samo čakajo na odgovor (za status begunca), a ta čas so v negotovosti, saj ne vedo, ali bo pozitiven ali negativen. *»Ljudje so tam šest, sedem mesecev ali eno leto, nima veze, ampak samo čakajo. Je kot da ljudje čakajo v vrsti na usmrtitev. Je kot umiranje, ampak na drugačen način.«* Intervjuvanec (B) kot velik problem zaznava to, da prosilcev ne učijo jezika, saj to onemogoča integracijo. Če ljudje ne razumejo jezika, ne morejo spoznavati drugih ljudi, ne morejo si najti službe, se vpisati na fakulteto ipd. Integracijo prav tako onemogoča slabo finančno stanje prosilcev za mednarodno zaščito. Socialna delavka je povedala, da so v azilnem domu kršene pravice prosilcev za mednarodno zaščito in človekove pravice. *»Kasneje sem poiskala mentorico in ji povedala, da smo končali z izdelavo plakatov ter da jih lahko z otroki obesimo na oglasno desko pri vhodu. Mentorica je komentirala, da upa, da bodo prosilci to prebrali in šli do zaposlenih ter jim povedali, da kršijo njihove pravice ter človekove pravice nasploh (E18).«* Zaposlena v azilnem domu (C) in prosilec (D) sta povedala, da večina zaposlenega osebja v azilnem domu prosilcev ne dojema kot ljudi, niti ne spoštujejo njihovega dostojanstva in enkratnosti. *»Zaposleni menijo, da prosilci za mednarodno zaščito niso ljudje, so nekaj, so številke, o katerih moraš poročati nadrejenemu ali Evropski uniji. Osebe so oštevilčene s 25, 100, 15 in takšno dožemanje seveda vpliva na odnos do prosilcev za mednarodno zaščito (D39).«* Uniformnost izraža poenotenje, ki se kaže tudi v odnosu do prosilcev. Vsi prosilci za

mednarodno zaščito dobijo enako obleko in druge osebne pripomočke. *»Oblačila so monotona, vsi dobijo enake stvari, npr. sivo trenirko. Za njih je vse isto, kot da oni niso ljudje (C63).«* Prosilec je izpostavil, da jih zaposleni dojemajo le kot številke, o katerih se poroča naprej, ne pa kot ljudi.

4.3 Svet osebja in uporabnikov

»Prosilci za mednarodno zaščito so ljudje, z njimi pa ravnajo, kot da to niso (C64).«

Življenje v ustanovi prav tako kreirajo odnosi med zaposlenimi in uporabniki. V pogovorih sem izvedela, da v azilnem domu odnosi ne prispevajo k dobremu vzdušju in sobivanju. *»Ljudje v azilnem domu zaradi nestrokovnega vodenja in kadra izgubljajo dostojanstvo, sami pravijo, da se počutijo kot živali (A25).«* Nekateri zaposleni se stikom s prosilci izogibajo, se iz njih norčujejo in gojijo rasistične predsodke, da so prosilci umazani. Prosilci so diskriminirani na več ravneh. *»Če se zgodi zločin ali kraja, zmeraj predvidevajo, da je to naredil prosilec za mednarodno zaščito. V tem primeru pride policija v azilni dom in vpraša, kdo je bil v času kriminalnega dogodka zunaj, kakšna oblačila je nosil ipd. To je popolnoma diskriminatorno, saj se predvideva, da so vsi prosilci za mednarodno zaščito kriminalci. Dokazovati morajo, da to niso (D9).«* Najbolj so rasistični predsodki očitni pri varnostnikih. *»Najbolj nesramno se vedejo varnostniki, saj pogosto izjavijo, da naj prosilci gredo nazaj od koder so prišli in da naj gredo v Avstrijo, če menijo, da jim tukaj gre slabo (C23).«* Pri zaposlenih se kaže odpor in strah do prosilcev. *»Ena izmed zaposlenih v upravi mi je povedala, da meni, da bi morala prejemati dodatek za nevarnost pri delu, saj mora peš čez parkirišče azilnega doma in to smatra kot nevarnost, saj lahko naleti na prosilce (C21).«* Zaposleno osebje se vede ukazovalno; do prosilcev imajo pokroviteljski odnos. *»Občuti se, da so zaposleni bolj policisti kot pa socialni delavci, saj veš, dajejo ukaze in jim je vseeno za vse, saj jim je službo priskrbel nekdo, ki ima veliko socialno moč oz. položaj v politiki (D26).«* Intervjuvanca sta povedala, da prosilce učijo, da so manjvredni in da morajo ubogati zaposlene. Pridni in ubogljivi prosilci imajo posebne privilegije. Prej pridejo do oblačil ali obutve; nekateri imajo svojo sobo. Intervjuvanec (B) je povedal, da se je odnos osebja do prosilcev nekoliko izboljšal po protestu, ki so ga uporabniki organizirali pred azilnim domom.

Prosilci se počutijo ignorirane s strani zaposlenih. Menijo, da zaposleni nimajo ne volje in ne interesa do dela z njimi. Prosilec je povedal: *»Zaposleni prosilcev ne sprašujejo, kaj bi*

radi počeli, vseeno jim je (B47).» Kader ni usposobljen za delo s prosilci. Veliko zaposlenih je brez predhodnih izkušenj pri delu s prosilci za mednarodno zaščito ali katerokoli drugo ranljivo skupino prebivalstva. *»Vse je slabost azilnega doma. Prvo je pomanjkanje usposobljenega kadra socialne službe in drugo, da varnostna služba ni usposobljena za delo v taki instituciji (A46).*» Zaposleni menita, da je v azilnem domu premalo socialnih delavcev. Psihologinja je samo ena in je v azilnem domu redko. Socialna služba ni dovolj usposobljena za delo z ranljivimi skupinami. *»Vodja socialne službe ni socialna delavka, pred delom v azilnem domu nikoli ni delala z ljudmi/ranljivimi skupinami. (A33).*» Socialna delavka je povedala, da v azilnem domu socialna služba ni kvalitetna (A47), prosilec pa meni, da ni zavzeta za delo s prosilci (B24), čeprav obstaja nekaj izjem, ki so zelo ustrezni, vendar ti delajo v azilu preko nevladne organizacije. Ostali v socialni službi se mu ne zdijo ustrezni. *»Socialni delavci pravzaprav ne počnejo ničesar (B56).*» Intervjuvani so povedali, da so nekateri v azilnem domu službo dobili preko vez (D25), čeprav za to delovno mesto niso usposobljeni. *»Nekateri so službo v azilnem domu dobili preko vez in za to delo niso usposobljeni. V azilnem domu je zaposlenih zelo malo ljudi, ki bi imeli izkušnje pri delu z begunci ali kakršno koli drugo podobno skupino (C27).*» Zaposlena je povedala, da ni časa, da bi se kvalitetno posvečali prosilcem. *»Tukaj se vse reši zelo na hitro, problem pač rešiš na hitro. Tukaj noben ne uporablja individualnega načrta, saj je premalo zaposlenih ljudi, nekateri prosilci tako ali tako zelo hitro gredo naprej, s tistimi, ki pa so tukaj že dalj časa, pa težave rešuješ sproti. Za individualni načrt sploh nimaš časa (C30).*» Prosilca sta mnenja, da zaposleni ne delajo na integraciji prosilcev oz. nimajo interesa, da bi pripomogli k njihovi integraciji. Ljudi ne učijo jezika. Prevajalci so na voljo zelo redko. *»Zaposleni nimajo izkušenj in znanja, kako narediti nekaj koristnega za integracijo, sploh ne vedo, kaj koncept integracije pomeni (B50).*» Prosilec (B) dojema integracijo kot zelo pomemben vidik življenja prosilcev za mednarodno zaščito in ga moti, da zaposleni na integraciji prosilcev ne delajo.

Prosilci imajo prost dostop le do socialnega delavca, če je ta svoji v pisarni. Prostori administracije in vodje azilnega doma so strogo ločeni. Za dostop do administrativnega oddelka potrebujejo prosilci dovoljenje. Veliko zaposlenih v azilnem domu nima stika s prosilci, čeprav je njihova služba povezana s prosilci za mednarodno zaščito. *»Zaposleni v upravi sploh nimajo stika s prosilci za mednarodno zaščito ali pa pridejo na oddelke, kjer bivajo prosilci zelo redko, občasno direktorica (C20).*» Prosilec meni, da je upravi azilnega doma vseeno za ljudi. *»Do pogovora s kom iz uprave je nemogoče priti, saj jim je vseeno*

za ljudi (D35).« Prostoru uprave so strogo ločeni. V oddelke uprave je vstop možen le s službeno kartico. Prostoru prosičev in zaposlenih so ločeni. V azilnem domu je več oddelkov, na katerih so razvrščeni prosiči – oddelk družin, oddelk samskih moških, oddelk mladostnikov in oddelk samskih žensk. Prostoru se v azilnem domu zaklepajo. Prosiči morajo prositi socialnega delavca, če želijo v fitnes, saj je ta zaklenjen, čeprav je namenjen njim. *»Obstaja nekakšno neformalno pravilo, da prosiči za mednarodno zaščito ne smejo biti sami v fitnesu. Zahteva se, da je nekdo od zaposlenih zraven v fitnesu ali pa nekje v bližini, kar se meni zdi neumno in nepotrebno (C4).«* Tudi donacijsko skladišče, namenjeno prosičem, je zaklenjeno. V posebnem delu azilnega doma je oddelk z omejenim gibanjem oz. zaprti oddelk, kjer so nameščeni ljudje, ki čakajo na začetni intervju. *»Ljudi, ki čakajo na prvi intervju, dajo v izoliran prostor in jih zaklenejo (D3).«* Ljudje so tam zaklenjeni; njihovo gibanje je omejeno.

Intervjuvani pravijo, da je zdravstvena oskrba v azilnem domu zelo slaba. Prosiči za vsako stvar dobijo tablete proti bolečinam, ničesar drugega. Intervjuvanec meni (B31, B32), da je vladi vseeno za dogajanje v azilnem domu, saj so k njim poslali mlado zdravnico, ki je komaj končala študij. Problem je tudi v zakonodaji, saj imajo prosiči pravico samo do nujne zdravstvene pomoči. Težave se pojavijo, če rabi kdo zobozdravnika ali okulista. Zdravila, ki niso krita z osnovnim zdravstvenim zavarovanjem, si morajo prosiči plačati sami, čeprav tega njihovo finančno stanje ne omogoča. Postopek za pridobitev očal je dolgotrajen in zapleten. *»Po zakonu so prosiči upravičeni do osnovne zdravstvene oskrbe. Kar pomeni, da prosilec zaradi zobobola ne more k zobozdravniku. Nima pravice do zobozdravnika, tako da mu ne morejo izpuliti niti zoba, če ga ta boli (D68).«* Medicinska sestra je v azilnem domu ena in dela brez pomoči prevajalca. Prosilec mi je povedal, da je zaradi nezavzetega dela medicinske sestre prosilec iz Alžirije skoraj umrl (D71).

4.4 Počutje

Prosičema namestitvev v azilnem domu ni všeč. Poleg vseh neprijetnosti (nadzor, pravila itd.), ki otežujejo bivanje, prevladuje neprijetna atmosfera. Prosiča sta povedala, da se v azilnem domu ne počutita dobro in da je v njem težko funkcionirati ter bivati. *»Ne morem se učiti, ker sem vedno v tej depresivni situaciji, ne vem, ali bom dobil pozitiven ali negativen odgovor za status begunca (B67).«* Nenehno čakanje na odgovor za status begunca spremlja občutek negotovosti, saj prosiči ne vedo, kakšen odgovor bodo dobili in kaj se bo z njimi zgodilo v prihodnosti. Prav tako imajo ljudje v azilnem domu zelo malo

vpliva nad lastnim življenjem, saj o njihovi usodi odloča neka tretja uradna oseba. Prosilci svoje nezadovoljstvo izražajo na različne načine. *»Seveda bo človek reagiral in pokazal svoje nezadovoljstvo na nek način. Večina jih to počne s higieno in metanjem smeti. To je moja razlaga. Če pa ljudem zagotoviš primeren prostor za bivanje, bo OK. (D53).«* Prosilec (B) je povedal, da se ljudje v azilnem domu počutijo nezaželeni in depresivni. Zaposlena (C) pravi, da je veliko prosilcev apatičnih prav zaradi občutka negotovosti. *»Nasploh pa je veliko prosilcev apatičnih, sploh jim ni do tega, da bi spreminjali kakšne zadeve znotraj azilnega doma, saj so ves čas v negotovosti glede svoje prihodnosti, ljudje pač nekako razumljivo postanejo apatični (C50).«* Intervjuvanec (B) je povedal, da ima hude bolečine, ki so posledica stresa in psihičnega stanja. Je brezvoljen, saj se nenehno sooča z različnimi težavami, ki pestijo prosilce v azilnem domu. Socialna delavka je omenila, da imajo prosilci zaradi vseh težkih življenjskih izkušenj tudi psihične težave. *»Vsi prosilci imajo težke življenjske izkušnje vojne, preganjanj, posilstev, imajo posttravmatske stresne motnje, depresijo (A23).«* V pogovorih sem izvedela, da se prosilci v azilnem domu ne počutijo dobro zaradi situacije v azilnem domu in vseh težkih/travmatskih življenjskih izkušenj, ki so jih preživeli. Zaposleni se na čustvene stiske prosilcev ne odzivajo. Prav tako je njihov odziv na vedenja, ki so izraz notranje stiske, neprofesionalen. *»Situacija v azilnem domu ni normalna, vodja socialne službe je naročila varnostnikom, da so dva travmatizirana otroka lovili po azilnem domu, to ni normalno (A57).«* Ljudje k nam pribežijo zaradi represije, vojn, političnih in verskih preganjanj, prisilnih porok in drugih težkih okoliščin, potem pa pridejo v azilni dom, drugo represivno okolje, kjer niso deležni primerne obravnave, pravita strokovnjakinji, ki delata s prosilci.

4.5 Predlogi

Sogovorniki so podali različne predloge za spremembe, ki se nanašajo na razmere znotraj azilnega doma ter na večje, korenite premike v drugačni obliki skrbi za prosilce za mednarodno zaščito. Intervjuvanec (B) je izpostavil pomen učenja jezika, ki naj bi omogočal integracijo, da bi se ljudje lažje vključili v tukajšnjo družbo in kulturo. Zdi se mu, da je učenje jezika najlažji način obvladovanja celotne situacije. Vsi vključeni v raziskavo se strinjamo, da bi prosilci za mednarodno zaščito morali imeti večjo žepnino, saj osemnajst evrov na mesec ni dovolj. *»Sprememba glede oskrbe z oblekami in bolj humana reorganizacija denarja. Prosilci bi morali dobiti večjo žepnino, vendar do tega ne pride zaradi vez s političnimi silami in ker noben ne želi, da bi begunci ostali v Sloveniji*

(A54).« Nizek prejemek postavlja prosilce v neugodne položaje in so prisiljeni poiskati druge vire dohodkov. »*Prosilci bi morali imeti večjo žepnino, saj pride do prostitucije, dela na črno in kriminalnih dejavnosti* (A55).«

Prosilec (D) meni, da je težava, da so v azilnem domu zaposleni le Slovenci, in meni, da bi bila ena izmed možnih rešitev zaposlovanje usposobljenih migrantov. »*Ta problem bi lahko rešili. Med imigranti (prosilci za mednarodno zaščito) je veliko kvalificiranih ljudi, ki bi lahko nadomestili nekatere zaposlene v azilnem domu, saj bolje razumejo kulturo prosilcev za mednarodno zaščito, njihove potrebe, predvsem pa se ne srečujejo z ovirami, ki jih postavlja jezik. Nekatere države to delajo tako, na primer Nemčija, Norveška, Švedska. V teh državah so v azilnih domovih večinoma zaposleni imigranti, seveda usposobljeni za to delo, kar je po mojem mnenju »perfektno«* (D27).«

Oba sogovornika menita, da bi morali azilni dom ukiniti. Intervjuvanec (D) predlaga, da bi prosilce za mednarodno zaščito naselili v stanovanja, kjer bi imeli lasten prostor za bivanje. Tako bi se posledično zmanjšala diskriminacija prosilcev in bi bili enako obravnavni kot slovenski državljani. Da bi se položaj prosilcev bistveno spremenil na bolje, bi se morala spremeniti zakonodaja v pravici do dela, pravi intervjuvanka (C). »*Prav tako bi rada omenila en velik problem v zakonodaji. Prosilci za mednarodno zaščito imajo pravico do dela komaj po devetih mesecih. Jaz menim, da bi morali to pravico uveljavljati največ po enem mesecu, da bi se prosilci lahko osamosvojili in da bi imeli nek lasten prihodek, saj je z osemnajstimi evri na mesec, toliko namreč dobijo, nemogoče preživeti* (C68).« Prosilca sta povedala, da je devet mesecev predolga doba, saj nimajo ničesar za početi. Prosilci so podali tudi primerjavo obravnave prosilcev s tujino, ki bi jo lahko uvedli pri nas. »*V Nemčiji ljudi učijo jezika. Imaš osebo, ki je odgovorna za tvojo integracijo, dobiš denar, imaš brezplačen avtobus, tukaj pa ne počnejo ničesar* (B72).«

Socialna delavka, ki dela v azilnem domu preko nevladne organizacije, ima predloge za večje, korenite spremembe na makro ravni. Njen predlog je deinstitucionalizacija in odpiranje skupnostnih služb ter programov. Pravi, da se spremembe začnejo od znotraj. Meni, da bi morali spremeniti kader ter zaposliti bolj usposobljenega. V socialni službi bi dejansko morali biti zaposleni izobraženi socialni delavci. Prav tako bi kader moral biti občutljiv na etnične razlike ter imeti izkušnje pri delu s socialno ranljivimi skupinami. »*Prvo je pomanjkanje usposobljenega strokovnega kadra socialne službe, kadrovske pomanjkanje. Meni je bil »šok«*. Nekdo ima psihotične izpade in vse, kar se naredi je, da

kličejo policijo ali pa se jaz ukvarjam z njim, kot pač nevladnica«. Socialna delavka predlaga, da bi bila dobra sprememba znotraj azilnega doma drugače organizirana kuhinja. Lahko bi organizirali kuhinje po oddelkih, da bi prosilci sami kuhali in bi za to bili plačani. S tem bi hkrati zapolnili svoj čas, jedli bi hrano, ki jim je všeč, in še nekaj bi zaslužili. Sociologinja, ki dela v socialni službi azilnega doma, prav tako meni, da bi se moral celoten azilni sistem spremeniti. *»Že samo stavbo bi ukinila, da bi bil sistem drugačen (C65).*« Njen predlog je, da bi se namestitev prosilcev reorganizirala v obliki stanovanjskih skupin. *»Ne vem, ljudje bi lahko živeli v stanovanjskih skupinah, nekako tako bi se to moralo urediti, da bi bilo bolj razdrobljeno (C66).*«

Zaposlene so navedle svoje predloge za kratkotrajne rešitve, ki bi izboljšale kvaliteto nastanitve in bi jih v azilnem domu lahko pričeli uvajati takoj. Del predlogov se nanaša na zaposlene, saj se obe strokovnjakinji strinjata, da bi se kader moral izboljšati in spremeniti. Predlagali sta usposabljanja za zaposlene in preverjanje usposobljenosti zaposlenih ter povečanje kadra. *»Konkretne kratkotrajne rešitve bi lahko bile to, da bi v azilnem domu zaposlili več ljudi, kateri bi se konkretno ukvarjali s prosilci za mednarodno zaščito, saj je ljudi premalo (C69).*« Intervjuvanka (C) je podala preproste predloge za rešitve, ki jih je možno uvesti hitro in bi prosilcem olajšale bivanje v azilnem domu. Pravi, da bi morali prenoviti prostore in kolesarnico. Prostori bi s prenovitvijo bili prosilcem bolj prijazni in domačni. S kolesarnico bi prosilci imeli možnost izposoje kolesa, saj bi to povečalo njihovo mobilnost in zmanjšalo segregacijo. Njen naslednji predlog je bil, da bi prosilci imeli možnost, da se pogovorijo s psihologom, saj bi za njihov položaj to bilo potrebno in zaželeno. Meni, da bi bilo dobro, da bi se ločilo prosilce na tiste, ki že dalj časa čakajo na status, od tistih, ki jim je azilni dom le začasno bivališče na poti do ciljne države, saj toliko ljudi ne bi bivalo skupaj v eni ustanovi. *»Včasih je azilni dom imel dve ločeni skupini, tisti, ki so čakali na status že dalj časa so bili ločeni od tistih, ki jim je azilni dom bil le prehodna točka do ciljne države. Že tako bi lahko bolj »omilili« celotno situacijo (C67).*«

Vsem intervjuvancem je skupna kritika azilnega doma in mnenje, da bi se azilni dom moralo ukiniti ter nastanitev in oskrbo prosilcev organizirati na drugačen, bolj human način. Navajam izjavo prosilca: *»Ukiniti bi morali azilni dom, saj je to sramota za vse evropske države (D95).*« Strinjajo se, da bi se v obstoječi obliki skrbi za prosilce moralo spremeniti veliko stvari znotraj azilnega doma predvsem na področju zaposlenega kadra.

»Morali bi imeti novo etično in strokovno podlago za delo in kompletno menjavo kadra (A50).«

5 RAZPRAVA

Prosilci za mednarodno zaščito so na svoji poti pred namestitvijo v azilni dom žrtve nehumane evropske azilne politike. Deležni so nasilja na mejah. Njihova situacija po prihodu v azilni dom ni boljša. Prosilci na svoji poti doživljajo življenjsko ogrožajoče, nevarne in pretresljive izkušnje. So žrtve trgovine z ljudmi in drugih različnih kriminalnih dejanj (izkoriščanje s strani tihotapcev ipd.). Evropska Unija s svojimi represivnimi pristopi oz. ukrepi izključuje migrante ter izraža manjvrednost in nespoštovanje do ljudi, ki prihajajo v države EU. Prevladujoči policijski diskurz in varnostnizacija sta del rasistične evropske azilne politike, ki se v Sloveniji kaže tudi kot zapiranje v centre za tujce, azilne domove itd.

Lunaček in Meh (2016: 38-39) pravita, da so države EU večje število prihajajočih ljudi v zadnjih letih uporabile za izgovor za nadaljnje krčenje njihovih pravic z zmanjševanjem obsega prosilcev za azil in oseb s statusom begunca. Globalni apartheid v Evropi je postajal vse močnejši. Eden od primerov tega so tudi nelegitimni vprašalniki, katerih namen je bil izključiti iz možnosti dostopa do pravic čim večje število ljudi tako, da so jih umestili v kategorijo »ekonomskih migrantov«. Zelo podobna, le da bolj prefinjena taktika je na delu v azilnih postopkih. Na primer v Sloveniji, kjer v intervjujih za azilni postopek inšpektorji z vprašanji skušajo zavesti prosilca, da bi podal izjavo o svojem pomanjkljivem ekonomskem statusu in z željo po delu in bi ga na tej podlagi izločili kot ekonomskega migranta. Tovrstno izključevanje je del vzpostavljanja notranjega apartheida, ki ga je Balibar (2007) imenoval evropski apartheid, da bi pokazal na izključevanje migrantov.

Prosilci se soočajo s težavami na sistemski ravni (deportacije, zapiranje, nasilje na mejah itd.), ki so posledica izključujoče zakonodaje in azilne politike, ter na ravni azilnega doma, kjer so deležni dolgotrajnih azilnih postopkov, institucionalnega rasizma, nekvalitetne oskrbe in slabih pogojev za življenje na več ravneh (osebje, hrana, varnostniki itd.).

Prosilci za mednarodno zaščito doživljajo številne težave, ki so posledica političnih dogajanj v njihovih izvornih državah in evropske azilne politike. Nadaljevanje pa je življenje v azilnem domu (totalni ustanovi), ki *a priori* pomeni segregacijo, izolacijo in diskriminacijo. Prosilci imajo težave v medsebojnih odnosih in na osebni ravni. Spremlja jih občutek negotovosti, saj ne vedo, kakšen odgovor bodo dobili za status begunca,

pozitiven ali negativen, in zato ne vedo, kaj bo z njimi v prihodnosti. Njihovo življenje omejujejo različna pravila in prepovedi, urniki obrokov in dejavnosti ter slabo finančno in materialno stanje. Prosilci imajo težave z zaposlenim osebjem, saj pravijo, da z njimi ravnajo kot z živalmi in da jim je vseeno za ljudi. Prosilci se počutijo ponižane. Poleg tega se morajo podrežati in ubogati, saj so v nasprotnem primeru deležni sankcij in kazni. Pri prosilcih se pojavljajo tudi psihične težave. Azilni dom vpliva na prosilce že s svojim izgledom – visokimi ograjami, ki spominjajo na zapor, z oddaljeno lokacijo, notranjo strukturo (formalna in neformalna pravila), uniformiranim osebjem, varnostniki itd. Osebe je brezvoljno, nezaupljivo, včasih celo sovražno in rasistično.

Tak odnos osebja do prosilcev ni naključen in ni le posledica funkcioniranja totalne ustanova kot take, temveč je močno povezan s prevladujočo podobo, diskurzom, institucionalnimi praksami in zakonodajo na področju azila in migracij. Gre za varnostnizacijo in kriminalizacijo beguncev. Tako so begunci videni kot moralno oporečni, grožnja ter odvečni, o čemer razpravljam v nadaljevanju.

Azilni dom Vič v mnogih vidikih deluje kot totalna ustanova in vsebuje večino značilnosti totalnih ustanov. Dolgotrajnost postopkov situacijo prosilcev še poslabšuje, saj so prosilci prisiljeni živeti v azilnem domu več časa, niso upravičeni do socialno varstvenih in zdravstvenih storitev ter programov, težko načrtujejo svojo prihodnost, večina otrok nima spominov na svojo otroško sobo. V Azilnem domu Vič sem opazila, da so družine kar selili iz sobe v sobo, iz oddelka na oddelek glede na prenove, prostorsko stisko, konflikte ipd. Čeprav se moja raziskava nanaša na bivanje in nastanitev prosilcev za mednarodno zaščito, moram omeniti, da azilne politike situacijo in bivanje prosilcev še bolj otežujejo. Prosilci na svoji poti do ciljne države zaradi represivnih azilnih politik doživljajo stisko, katere bivanje v azilnem domu ne »blaži«, ampak še poveča. Azil ni prostor, kjer bi prosilci lahko ponovno zaživel in začeli z reševanjem težkih življenjskih izkušenj. Nasilje na mejah, umiranje ljudi, postavljanje žic itd. so odraz evropske rasistične in diskriminacijske azilne politike, ki ne more več zanikati, da je odgovorna za smrt velikega števila ljudi, ki bežijo v Evropo pred vojno in drugimi življenjsko ogrožajočimi okoliščinami. Squire (2009: 23) ugotavlja, da so azilne politike Evropske unije in Združenega kraljestva s pomočjo diskurza predstavnikov evropskih institucij, ki je vpeljal in naturaliziral varnostnizacijo in kriminalizacijo prosilcev za azil, legitimirale strožje nadzore na zunanjih mejah, slabše ravnanje s prosilci in kršenje njihovih pravic. Prosilce za azil so predstavili kot eksistenčno

nevarno problematiko, ki zahteva posebne ukrepe in dopušča morebitno kršenje zakonodaje in podpisanih konvencij.

Tako oblikovana izključevalna politika Evropske unije vpliva na doživetje ljudi, ki prihajajo k nam, ter na obravnavo prosilcev za mednarodno zaščito, ko čakajo na odgovor za status begunca v azilnem domu, kjer so njihove pravice in dostojanstvo na vsakodnevni ravni teptane. Ni težko opisati vsakdanjika prosilcev za mednarodno zaščito (v nadaljevanju prosilci). Vsako jutro imajo preverjanje sob ter štetje. Zjutraj imajo ob določeni uri zajtrk tako, kot imajo ob določenih urah kosilo in večerjo. Hrane ne dobijo, če se ne držijo urnika jedilnice. Hrana, ki jo kuhajo ni prilagojena kulturnim razlikam, obroki pa so, kot pravijo prosilci, premajhni. Vmes imajo aktivnosti, katere jih ne zanimajo in zanje niso koristne. Imajo skupne prostore za druženje. Poleg jedilnice imajo prostor s televizijo, katero gledajo zaradi dolgočasje, čeprav ne razumejo jezika. Tisti, ki nimajo denarja in si ne morejo privoščiti avtobusa do centra, obtičijo v azilnem domu. Prosilci so segregirani, izločeni iz širšega družbenega okolja, saj jim azilni dom ne omogoča brezplačnega prevoza. V azilnem domu posedajo po klopcah in se kratkočasijo. Opazila sem, da nekateri prosilci čez dan spijo, zvečer pa uporabljajo mobilne telefone in se pogovarjajo s svojo družino (ki je ostala v njihovi izvorni državi ali kje drugje) ali prijatelji. Nenehno čakanje na odgovor, strah za prihodnost ter njihova nemoč in omejevanje svobode vpliva na psihofizično stanje prosilcev. Nekateri mladi so angažirani in si poskušajo ustvariti življenje zunaj azilnega doma, vendar je zaradi nerazumevanje jezika in finančnega stanja težko. Prosilci v ustanovi čakajo na odgovor za status begunca; prihodnost si brez vedenja o tem težko načrtujejo. Tako kot v totalni ustanovi tudi v azilnem domu prosilci ne morejo načrtovati svoje prihodnosti. Lahko bi rekli, da je njihova prihodnost v rokah tujcev, ki odločajo, ali si ta oseba zasluži azil ali ne. Petrovčič (2016) razlaga, da so prosilci na protestu, ki so ga organizirali v letu 2016 pred azilnim domom, opozorili, da azilni postopki tečejo prepočasi, zaradi česar številni prosilci državo zapustijo, še preden se postopki končajo. Pravijo, da je 18 evrov mesečne žepnine premalo, omejitev, da ne smejo ne delati in ne odpreti bančnega računa, pa diskriminatorna in neživljenjska.

Tekom prostovoljnega dela sem opazila, da veliko prosilcev živi pod pragom revščine, predvsem tisti, ki prihajajo iz Južnoafriških držav. Njihov edini dohodek je 18 evrov na mesec, prihrankov pa nimajo. Prosilci brez prihrankov ali drugih dohodkov so priklenjeni na azilni dom. Menim, da je nizek dohodek taktika azilne politike in azilnega sistema, s katero priklenejo prosilce na ustanovo in jih izključijo iz širšega družbenega dogajanja.

Tako kot za totalne ustanove je tudi za azilni dom značilno, da uporabniki/prosilci nimajo nadzora nad svojim življenjem. Prav tako so z različnimi predpisi in prepovedmi s strani ustanove še bolj omejeni. Prosilci za mednarodno zaščito pridobijo pravico do dela šele po devetih mesecih, kar so izpostavili kot velik problem, saj v tem času nimajo ničesar za početi; prav tako je njihovo finančno stanje slabo. Flaker (1998: 20) navaja, da so temeljne značilnosti totalne ustanove po Goffmanu (1991) to, da vsi vidiki življenja potekajo na istem kraju pod isto oblastjo, da vsaka faza dnevne aktivnosti poteka vpričo velikega števila drugih ljudi in da za vse dejavnosti obstaja urnik, ki ga od zgoraj vsiljuje telo uradnikov s sistemom eksplicitnih formalnih pravil.

Avtorjev opis totalne ustanove spominja na dogajanje v azilnem domu. Prosilci se morajo držati nekih pravil, ki jim otežujejo bivanje. Za nekatera menijo, da so neumna, nesmiselna in rasistična. Vpliva na urnik nimajo, saj ga sestavljajo »nadrejeni«, objavijo pa ga na oglasni deski v azilnem domu. Večina aktivnosti se izvaja v azilnem domu. Te aktivnosti izvajajo in nadzorujejo zaposleni. Za vse dejavnosti velja vnaprej določen urnik. Prosilci imajo občasno kakšne aktivnosti in delavnice zunaj azilnega doma, vendar te izvajajo zaposleni na nevladni organizaciji, ne pa Azilni dom Vič.

Ker je v totalni ustanovi težko preživljati čas, so pomembne odstranitvene dejavnosti. Gre za neresne prostovoljne dejavnosti, ki udeležence za trenutek prevzamejo, da pozabijo svojo situacijo, kratka, da ubijejo čas. Te aktivnosti so lahko gledanje televizije, igre, predavanja, karte itd. (op.cit.: 34). Prosilcem je v azilnem domu dolgočasno, zlasti tistim, ki so tam sami. Prosilcem je nezanimivo. Le čakajo in se kratkočasijo. Postopajo po hodnikih, nekateri se družijo med seboj ali pa »tavajo« po azilnem domu in iščejo priložnost, da se pogovorijo in družijo s kom, ki dela v azilnem domu preko nevladne organizacije. Opravki, kot so pranje perila in čiščenje, prosilcem ne zapolnijo dovolj časa. Aktivnosti, ki jih organizira azilni dom, so nezanimive in neuporabne. Nevladne organizacije nimajo dovolj časa in svobode pri organiziranju aktivnosti za prosilce. Prosilci lahko pomagajo pri vzdrževalnih delih (pranje, čiščenje) in prevajanju (tisti, ki razumejo angleško), kar jim predstavlja vir zaslužka, vendar imajo dostop do teh opravil le redki.

»Občutek, da delaš nekaj smiselnega, je v totalni ustanovi redka dobrina.« (op.cit.: 29). V azilnem domu na Viču za prosilce ni organiziranih dejavnosti, katere bi sami želeli oz. za katere menijo, da so koristne. Imajo učenje slovenščine, vendar le enkrat na teden. Želeli bi bolj organizirano in angažirano učenje angleškega jezika, saj to v večji meri izvajajo prostovoljci in nevladne organizacije. Te dejavnosti bi prosilci želeli in potrebovali, saj bi

se z razumevanjem jezika (angleščine in slovenščine) lažje dogajala integracija, vendar, kot kaže, zaposlenim v azilnem domu to ni v interesu. Kot so za totalno ustanovo značilne neresne dejavnosti, so tudi za azilni dom na Viču. Zaposleni organizirajo aktivnosti in programe, vendar se uporabnikom te zdijo brez smisla in nepomembne, da zaposleni lahko rečejo, da nekaj delajo, pravijo prosilci, ki so nastanjeni na Viču. Prosilci gledajo televizijo, igrajo športne igre, ampak ne, ker bi jih to zanimalo, ampak ker jim je dolgčas in nekaj »pač« morajo početi. Vsi pa si želijo normalnega življenja, kot vsi ostali ljudje.

Za totalne ustanove so značilne institucionalne ceremonije, ki jih razvije ustanova, da bi vsaj deloma premostila prepad med zaposlenimi in varovanci. So manj formalne, niso naravnane storilnostno, navadno so prostovoljne in dopuščajo, da se sicer jasne vloge zrahljajo. Ena od najbolj pogostih oblik takega početja so časopisi, ki jih ustanove izdajajo. Med ceremonije spadajo tudi letne zabave. Novo leto in novoletne zabave so podobna priložnost, le da dajejo dodatno možnost za okrasitev ustanove in za sprostitev strogega ozračja institucionalnega življenja (op. cit.: 40-41). V azilnem domu na Viču izdajajo časopis *Glas azila*, v katerem so avtorji večine člankov zaposleni. V času novega leta so v azilnem domu organizirane zabave, okraševanja azilnega doma in božičnega drevesca; otroke peljejo na obdarovanje. V času božiča je vodja socialne službe azilnega doma nevladni organizaciji naročila, da naj z otroki na delavnicah izdelajo voščilnice, da jih bo azilni dom poslal donatorjem, ministrstvu itd. Kot prostovoljka sem s prosilci okrasila hodnike ter na več ustvarjalnih delavnicah z otroki izdelovala voščilnice. Institucionalne ceremonije so značilnosti totalnih ustanov, ki so prisotne tudi v azilnem domu na Viču. Z otroki smo okrasili hodnike, da so gostje, ki v času praznikov in različnih dogodkov (konferenc) pridejo v azilni dom, vidijo, kako »lepo« je tam, čeprav se z vsemi okraski ne more skriti neprijetnega vtisa totalne ustanove, ki ga v človeku pusti azilni dom. Z različnimi ceremonijami želijo prikriti institucionalni rasizem v azilnem domu. Pred desetimi leti sta dva prosilca v Azilnem domu Vič poskusila narediti samomor. Takšna dogajanja so odraz stanja v azilnem domu in njegove represivne politike.

Prosilca za azil iz Rusije sta bila prijeta 8. februarja 2008. Zoper njiju je bilo odrejeno pridržanje na zaprtem oddelku azilnega doma, saj je obstajal sum zlorabe azilnega postopka, ker sta bila brez dokumentov. 11. februarja sta si prosilca v času kosila v jedilnici prerezala žile. Po oskrbi v Kliničnem centru so ju s silo varnostnikov ponovno vrnili na zaprti oddelek, čeprav je bilo očitno, da sta bila prosilca panična, obupana in nasploh v slabem psihičnem in fizičnem stanju. Režim v zaprtem oddelku azilnega doma je izjemno

strog. Pridržani nimajo stikov niti z drugimi prosilci za azil, ki so nastanjeni zunaj zaprtega oddelka, kaj šele z zunanjim svetom. Fanta sta trdila, da ne želita pobegniti, le svobodno gibanje znotraj območja azilnega doma sta želela (NjetWork, 2010).

Pričujoči dogodek precej dobro opiše situacijo v azilnem domu in ravnanje zaposlenih. Menim, da je popolnoma neetično in nestrokovno, da so fanta po poskusu samomora (ki je izraz notranje stiske) ponovno namestili na zaprti oddelek. Menim, da ta primer pokaže brezbržen odnos zaposlenih in njihovo nestrokovno ravnanje. Namesto da bi prosilca prejela podporo in pomoč, so ju ponovno zaprli.

Varnostno-humanitarna logika prevladuje v azilnih politikah v Evropi in ZDA. Proces humanitarizacije se dogaja v varnostnem okviru, ki je del splošne sekurizacije begunskih politik. V sklopu varnostno-humanitarnih politik se za upravljanje begunskih skupin uporabljajo tehnike in tehnologije varovanja, v katere spada preventivno zapiranje v zbirne centre, begunska taborišča, torej v zaprte komplekse, v katerih se z neselektivno uporabo nasilja omejujejo gibanje in stiki z okolico (Petrović 2016: 50-51).

Prosilci so sami izpostavili, da je azilni dom predaleč od centra, denarja za avtobus pa nimajo. Tisti, ki so brez finančne pomoči svojih družin, obtičijo v azilnem domu ali pa so odvisni od donacij ali prostovoljcev. Azilni dom je na obrobju Ljubljanskega barja, v industrijski coni blizu deponije odpadkov. Do najbližje avtobusne postaje in trgovine je približno dvajset minut hoje. Tudi lokacija azilnega doma ima simboličen pomen. Prosilci so locirani v nekakšni industrijski coni, oddaljeni od centra mesta in od ljudi.

V tem se opazi podobnost med zavodi in domovi za stare, ki so jih v Sloveniji po drugi svetovni vojni odpirali v starih gradovih in graščinah. V njih so ljudje zaradi oddaljenosti od mestnih središč ostali brez kulturnega razvedrila in so bili povsem izolirani od družbenega dogajanja (Mali 2006 b: 288-289).

Azilni dom je postal mesto ogrožanja življenj ljudi in ne mesto njihove zaščite. Za takšno situacijo so odgovorni zaposleni v teh institucijah, ki s prosilci ravnaajo popolnoma samovoljno in nehumano (NjetWork, 2010). Za totalne ustanove so značilni hierarhični odnosi, v katerih se uporabniki morajo podrediti osebju, da se izognejo kaznim in da imajo mir. Flaker (1998: 21) pravi, da imajo totalne ustanove nadzorovalno osebje. Običajno gre za manj številno osebje, ki nadzoruje številčnejše varovance. Med tema dvema skupinama je globok in bistven razcep. Osebje zaznava varovance kot nevredne zaupanja, zarotniške in zagrenjene, varovanci pa zaznavajo osebje kot zlobno, ošabno in poniževalno.

Posredovanje informacij je omejeno, še zlasti glede načrtov, ki jih ima osebje glede varovancev. Zanje je značilno, da so izločeni iz odločanja o svoji usodi.

Že prej sem navedla, da prosilci ne vedo, kdaj bodo dobili odločbo o njihovem statusu. Informacij o tem s strani zaposlenih ne dobijo, tako da težko načrtujejo svojo prihodnost. O njihovi usodi odloča nekdo drug, ki preko intervjuja oceni, ali si oseba zasluži mednarodno zaščito ali ne. Odnosi med prosilci za mednarodno zaščito in zaposlenimi ne predstavljajo vir krepitve moči. Prosilci se z zaposlenimi ne razumejo in z njimi nimajo vzpostavljenega delovnega odnosa in osebnega stika. Sami pravijo, da zaposleni nimajo izkušenj pri delu s socialno ranljivimi skupinami. Niso jim pomembne želje ali potrebe prosilcev; za integracijo prosilcev ne naredijo skoraj ničesar. Zaposlenim je pomembno le to, da je v azilnem domu mir, stanje v azilnem domu pa je enako, kot pred desetimi leti, čeprav so že takrat prosilci in aktivisti opozarjali na nehumano dogajanje v azilnem domu in ponižujoče ter neprimerno vedenje zaposlenih. V azilnem domu je nekaj izjem, s katerimi se prosilci razumejo, ampak ti delajo v azilnem domu preko nevladnih organizacij. Zaposleni (predvsem varnostniki) se iz prosilcev norčujejo, izražajo rasistične predsodke ter se stikom s prosilci izogibajo. Pri zaposlenih se kaže tudi odpor in strah do prosilcev. Zaradi vedenja zaposlenih ter celotnega delovanja institucije prosilci izgubljajo svoje dostojanstvo. V azilnem domu na Viču pridni in ubogljivi prosilci prej pridejo do oblačil, obutve. Nekateri imajo celo svojo sobo. Skozi koncept totalnih ustanov bi temu rekli disciplinski sistem oz. sistem privilegijev. Nespoštovanje pravil in zapovedi se v azilnem domu kaznuje, tako kot v totalni ustanovi. Zaposleni prosilce pošljejo v Center za tujce ali pa jih na kakšen drugačen način kaznujejo v azilnem domu. Bez nec (2009) navaja pričevanja prosilcev, ki pokažejo, kako se vede zaposleno osebje. Prosilci so spregovorili o zastraševanju, pritiskih in osebni odvisnosti od osebja administracije in predstavnikov Sektorja za azil: *»Pogoji življenja in odnosi med prosilci za azil in osebjem Azilnega doma se definirajo tako, kot da Azilni dom ne bi bil državna institucija, temveč nekakšno zasebno podjetje, kjer se vse odloča na ravni simpatije uprave do delavcev ... Uprava Azilnega doma in pooblašcene osebe z vsemi mogočimi sredstvi prosilcem za azil dajo vedeti, da so ničvredni in nepomembni, da ne bodo dobili nikakršne pomoči in da je njihova prošnja za azil izguba časa.«* Takšen odnos je značilen za totalne ustanove. Odnos osebja do uporabnikov je odvisen tudi od simpatije, ki jo ima zaposleni do določenega uporabnika.

Zdravstvena oskrba za prosilce za mednarodno zaščito je slaba in pomanjkljiva. Že sam Zakon o mednarodni zaščiti diskriminira prosilce, saj navaja, da so upravičeni le do nujne

zdravstvene pomoči, potem pa je tukaj še prisotnost nekvalitetne zdravstvene oskrbe v azilnem domu. Medicinska sestra je v azilnem domu le ena, ki dela brez pomoči prevajalca, kar je za zdravje in življenje prosilcev lahko ogrožajoče. Zgodilo se je, da je medicinska sestra prosilcu dala le tablete proti bolečinam, ta pa se je na koncu zbudil v bolnišnici zaradi razlitega slepiča. Zdravnik v bolnišnici ga je vprašal, zakaj ni prišel prej in da je imel srečo, da se je končalo tako, kot se je. Prosilci imajo dostop do zdravnika v zdravstvenem domu le, če jih naroči medicinska sestra azilnega doma do devete ure zjutraj; v nasprotnem primeru do zdravnika ne morejo. Prav tako nimajo pravice do zobozdravstvene oskrbe. Imajo jo le v nujnih primerih, ko gre za življenjsko ogrožajočo situacijo in je npr. potrebno zob izpuliti. Menim, da je to eden od mnogih pokazateljev, da so prosilci v azilnem domu in v zakonodaji obravnavani kot »tujci«, ki nam niso enakovredni. Zato nimajo enakih pravic do zdravstvenih storitev kot slovenski državljani. Tudi to je eden od pokazateljev diskriminatorne azilne politike in azilnega sistema. »Povsem očitno je, da se prosilkam in prosilcem za mednarodno zaščito dostop do zdravstvene pomoči ovira. Pogosto se morajo prebiti skozi številne filtre, da bi do pomoči sploh prišli. Ta se jim namreč ne ponudi, temveč morajo svoje potrebe nenehno dokazovati. Pri tem je pomembno poudariti prav to, da o svojih telesih prosilci ne odločajo sami, temveč so ta v rokah zaposlenih v Azilnem domu. Dejstvo seveda je, da odločitve medicinske sestre in psihologinje temeljijo na subjektivni osnovi, ki je odvisna od tega, kako sta do problematike prosilk in prosilcev v splošnem naravnani in kakšen odnos imata z vsakim posameznikom posebej.« (Jazbinšek in Palaić, 2009).

Na življenje prosilcev v azilnem domu vplivajo pravila, prepovedi, omejitve in birokratizacija življenja. Prosilec potrebuje dovolilnico socialnega delavca, če želi prespati kje drugje ter za večdnevno odsotnost iz azilnega doma. Če je prosilec odsoten več dni, se mora vsaj enkrat na teden zglasiti pri socialnem delavcu. Prejete obroke hrane prosilcem štejejo. Prav tako štejejo uporabljene rjuhe in higienske ter ostale materialne pripomočke. Do donacijskega skladišča prosilci nimajo prostega dostopa, čeprav je namenjeno njim. Zaposleni, ki nastanjuje določenega prosilca, da v veliko črno vrečo (ki se uporablja za vrečo za smeti) eno zobno ščetko, eno zobno pasto, eno rolco toaletnega papirja, paket britvic in majhno milo. Vsak prosilec ob namestitvi dobi črno vrečo z istimi higienskimi pripomočki, kot so jih prejeli drugi prosilci.

Azilni dom ima pravila glede vstopa v institucijo. Tisti, ki nimajo dovoljenja za obisk ali dovoljenja socialne službe za vstop, v azilni dom ne morejo priti, niti prostovoljci. Prav tako se morajo prosilci ob vstopu in izstopu iz azilnega doma zabeležiti pri varnostnikih, torej je njihovo gibanje nadzorovano in v azilnem domu so kamere. Veljajo ure, do katerih se morajo prosilci vrniti nazaj v azilni dom, če gredo ven. Varnostniki prosilce ob vstopu v azilni dom pregledajo. Prosilci morajo za obisk v azilnem domu pridobiti dovoljenje socialnega delavca; prostor in čas trajanja obiska sta določena. Prosilci morajo upoštevati Hišni red azilnega doma, ki vsebuje ogromno prepovedi, zapovedi in pravil. Če tega ne upoštevajo, so deležni sankcij. »Hakimova (aktivistka) je povedala, da je hišni red v azilnem domu izredno strog in nehuman, za takšne razmere pa naj bi bili odgovorni predvsem zaposleni v azilnem domu. Opozorila je tudi na institucionalno nasilje. Vzrok za vedno slabše stanje v ljubljanskem, pa tudi drugih azilih, naj bi bil odraz azilske politike v EU-ju, katere namen je zmanjšati število prosilcev za azil, zato te ustanove ne nudijo več zaščite.« (Radio in televizija Slovenija, 2008).

Menim, da je oskrba in nastanitev prosilcev za mednarodno zaščito v Azilnem domu Vič zelo problematična. Veliko prosilcev za mednarodno zaščito je pribežalo iz vojnih območij, kjer so bili deležni mučenja, ustrahovanja in represivnega sistema v njihovem izvornem okolju. Nekateri so pribežali iz begunskih taborišč ali taborišč, ki spominjajo na koncentracijska. Iz enega represivnega in sovražnega okolja so prišli v drugega. Najprej so bili deležni nasilja in sovražstva na njihovi poti (mejah), kasneje pa še v azilnih postopkih in v samem azilnem domu. Azilni dom že s svojim izgledom spominja na zapor, saj je obdan z visoko ograjo. Povsod so nameščene kamere in varnostniki. Pogosti obiskovalci azilnega doma so tudi policisti, ki pripeljejo ujete pribežnike idr. Azilni dom daje vtis zapora, ne pa prostora, kjer so ljudje, ki so žrtve obstoječih družbenih razmer (vojne, lakote, političnih preganjanj). Ljudi namestijo v azilni dom, kjer okolje ni podpirajoče. Prav tako ne vzbuja občutka varnosti in zaželenosti. Okrevanje v takšnem okolju zagotovo ni mogoče. Veliko prosilcev mi je povedalo, da situacija v azilnem domu ni ustrezna in da ne želijo biti tam, vendar brez odločbe za status begunca ali pobega nimajo druge možnosti. S pobegom pa prosilci spet tvegajo, da bodo žrtve policijskega nasilja.

Pajnik, Lesjak-Tušek in Gregorčič (2001: 9) so v svoji raziskavi ugotovile in navedle, da policisti pribežnike lovijo. Ko jih ujamejo, z njimi ravnaajo kot z objekti, jih dehumanizirajo

in polovijo kot prebeglo divjad. Zaslišijo jih, strpajo v centre in jih umaknejo pred očmi javnosti.

V intervjuju za Večer Jelka Zorn pravi (2017): »Nasilnost evropske zakonodaje se zastruje dnevno, tudi v Sloveniji. Prakse, ki so se zdele nezaslišane, postajajo sprejemljive, od zapiranja prosilcev za azil do pretepanja ljudi.« (Božič, 2017).

Prav z zapiranjem v ustanove (azilne domove, centre za tujce) so prosilci še bolj stigmatizirani. Predstavljajo jih kot nevarnost naši družbi in obstoječemu družbenemu redu. Znotraj azilnih domov in centrov za tujce se nad prosilci izvaja institucionalno nasilje.

Flaker (1998: 7-8) razlaga, da velike ustanove povečujejo stigmo in da je bivanje v ustanovi za človeka škodljivo. Institucionalni postopki pripeljejo do socialnega omrtvičenja človeka, ki ne izgubi samo preteklosti, temveč tudi prihodnost. Pasivnost, pretrgani stiki, odvisnost od avtoritarnega osebja, nestimulativno okolje in pomanjkanje življenjskih ciljev proizvedejo, kar je Barton (v *ibid.*) poimenoval institucionalna nevroza, ki se kaže v apatiji in podrejanju. Človek začne zanemarjati videz in svoje navade. To lahko vodi tudi v radikalen umik vase in depresijo. Poleg tega institucije onemogočajo učinkovito strokovno pomoč. Med zavodskim osebjem je stopnja samomorilnosti in duševnih stisk neprimerljivo večja kot pri istih profilih v skupnostih službah.

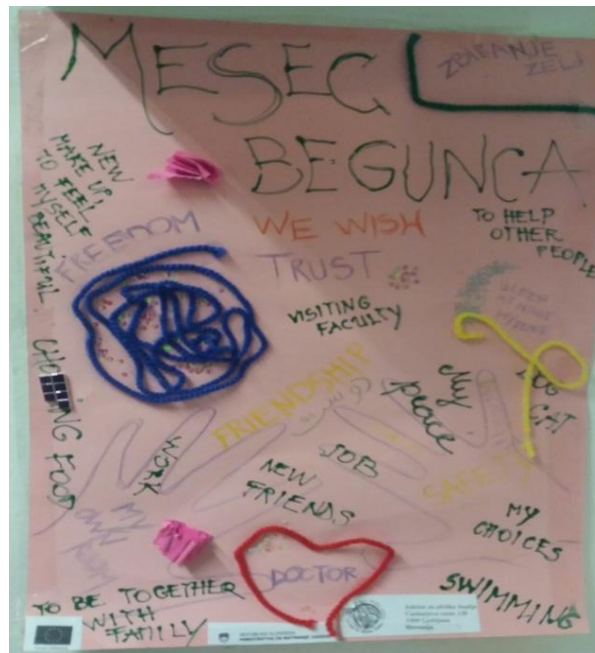
Avtorjev opis je podoben vtisom, ki sem jih sama doživela med opravljanjem prostovoljnega dela v azilnem domu. Prosilci se počutijo depresivne, pogosto so apatični. Svoje prihodnosti ne morejo načrtovati, saj ne vedo, ali bodo dobili mednarodno zaščito ali ne. Prosilec mi je v intervjuju povedal, da ljudje v azilnem domu niso tako pozorni glede svoje higiene (videz), saj jih nenehno spremlja občutek negotovosti in strahu za svojo prihodnost. Nekateri prosilci se zaposlenim podredijo, da imajo mir, drugi pa kljubujejo na bolj neočitne načine, saj jih je strah, da jih bodo zaposleni kaznovali. Okolje ni spodbujajoče. Z zaposlenimi nimajo dobrih odnosov, saj ti niso angažirani za integracijo prosilcev. Aktivnosti v azilnem domu so dolgočasne, ne morejo pa iti ven, zaradi slabega finančnega stanja ter oddaljene lokacije azilnega doma od centra mesta, kjer se dogaja kulturno in socialno dogajanje. Totalne institucije onemogočajo učinkovito strokovno pomoč, kar je povsem očitno v azilnem domu na Viču. Prosilci z zaposlenimi nimajo dobrega odnosa ter sami pravijo, da zaposleni za delo v azilnem domu niso usposobljeni. Vodja socialne službe po izobrazbi ni socialna delavka. Kader je brez izkušenj z delom s socialno ranljivimi skupinami. Pri delu ne uporabljajo nobenih sodobnih strokovnih metod dela, ki veljajo za ranljive skupine. V azilnem domu sta dva prosilca poskusila narediti

samomor. Tudi tukaj se azilni dom približa Flakerjemu navajanju (ibid.), da je v zavodih stopnja samomorilnosti višja. Menim, da ima azilni dom večino značilnosti in lastnosti totalnih ustanov.

V azilnem domu na Viču je veliko ljudi, ki so med seboj v narodnostnih konfliktech, vendar so vsi nastanjeni v isti ustanovi ali celo v isti sobi. Prosilci imajo v sobi sostanovalce; zasebnosti nimajo. Imajo skupne prostore in skupne kopalnice, kot je značilno za totalne ustanove. Zasebnosti in intime v azilnem domu prosilci nimajo. Gibanje znotraj azilnega doma je omejeno. Prehod med oddelki je omejen. Dovoljen je le zaradi izvajanja določenih aktivnosti in programov. Tako za totalne ustanove kot za azilni dom so značilni strogo ločeni prostori osebja in uporabnikov. Prosilci za mednarodno zaščito nimajo možnosti vstopa na oddelek uprave. Prav tako nimajo prostega dostopa do tistih prostorov, ki jih uporabljajo in so namenjeni njim. Donacijsko skladišče, fitnes in knjižnico mora prosilec pred uporabo nekdo odkleniti.

Azilni dom Vič vsebuje nekatere značilnosti totalne ustanove predvsem glede pravil, nadzora, urnikov, odnosov med osebjem in uporabniki, svobode, zasebnosti, dejavnosti in preživljanja časa v ustanovi. Menim, da je pomembno poudariti, da so tudi v azilnem domu na Viču (kot v nekaterih drugih totalnih ustanovah kršene nekatere človekove pravice). »Take ustanove redno in množično kršijo celo vrsto človekovih pravic: predvsem pravico do prostosti (3. in 9. člen Splošne deklaracije o človekovih pravicah), do osebne dignitete (15. člen), do zasebnosti (12. člen) in druge.« (op.cit.: 6).

Slika 1: Plakat z željami, ki so ga izdelali prosilci in prosilke

Vir: lastna fotografija, 2018

Prosilci si želijo več vpliva nad svojim življenjem, bolj usposobljen kader za delo v azilnem domu ter manj omejevanja na podlagi različnih pravil ipd. Raje bi živeli svoje življenje zunaj ustanove. Želijo si, da bi njihove potrebe in želje bile upoštevane in spoštovane, zlasti potreba po dohodku, ki jo omejuje zakonodaja v pravici do dela, saj prosilci lahko začnejo delati šele po devetih mesecih bivanja v azilnem domu. Na spodnji fotografiji je plakat, ki smo ga naredili s prosilci in prosilkami ter njihovimi otroki. Prikazane so njihove želje. Vidi se, da si želijo zaupanja, obiskovanja fakultete, mir, možnost izbire glede prehrane, zdravnika, svobodne/lastne izbire, delo oz. službo itd. Menim, da so tudi zbrane želje na plakatu na nek način odsev dogajanja v Azilnem domu Vič.

V raziskavi sem intervjuvala dva prosilca za mednarodno zaščito in dve strokovnjakinji, ki delata s prosilci (sociologinja in socialna delavka). Uporabila sem neslučajnostno vzorčenje. Vzorec bi bil bolj reprezentativen, če bi intervjuvala več enot populacije. V Azilnem domu Vič sem bila prostovoljka, tako da sem dobila uvid v dogajanje znotraj azilnega doma, kar se mi zdi prednost raziskave. Proti koncu celotne raziskave (po obdelavi podatkov in razpravi) sem ugotovila, da bi lahko vprašanja strukturirala nekoliko drugače. Ne bi postavila samo okvirnih vprašanj oz. tem, ampak bi si vnaprej napisala vprašanja, ki bolj direktno ugotavljajo, katere značilnosti totalne ustanove ima azilni dom Vič. Po drugi strani pa se mi zdi bolj smiselno postavljati odprta vprašanja, saj ima

vprašani več svobode in ustvarjalnosti pri odgovarjanju. To pa pomeni, da lahko pridemo do nekih novih, presenetljivih ugotovitev. Pri moji raziskavi so bile to predvsem ugotovitve, povezane z azilno politiko, ki s svojimi rasističnimi in diskriminatornimi pravili, ukrepi ter zakoni vpliva na bivanje in nastanitev prosilcev za mednarodno zaščito v azilnem domu.

V času nestrpnosti, strahu, javne antipropagande do pribežnikov, ki bežijo pred nevzdržnimi življenjskimi razmerami, za katere lahko krivdo prevzamemo tudi mi, saj smo del vojaških in političnih sil, državnih zavezništov, ki opustošijo tuja območja in pod pretvezo demokracije izvajajo masaker, moramo opozarjati na restriktivne in nehumane azilne politike, ki na vsakodnevni ravni brez vsakršne človečnosti izvajajo rasizem nad ljudmi, ki prihajajo v Evropo. Tudi socialno delo bi se moralo še bolj aktivirati na tem področju, saj smo po poklicni dolžnosti zagovorniki za enakost in pravičnost v delovnih okoljih.

6 SKLEPI

V raziskavi sem se osredotočila na bivanje in namestitvev prosilcev za mednarodno zaščito (v nadaljevanju prosilci) v Azilnem domu Vič. Ugotovila sem, da je bivanje v azilnem domu omejujoče. Prosilci so diskriminirani tako, kot je diskriminatorna in restriktivna azilna politika. Azilni dom Vič v precej vidikih deluje kot totalna ustanova in škoduje interesom prosilcev za mednarodno zaščito.

Azilni dom Vič ima nekatere značilnosti totalnih ustanov:

- urniki obrokov in aktivnosti,
- hišni red oziroma pravila in prepovedi bivanja,
- nadzor nad uporabniki (štetje, preverjanje sob, dovolilnice za odsotnost, preverjanje odhoda in prihoda, dovolilnice za obiske, kamere),
- superioren odnos zaposlenih, prosilci se morajo podrežati in ubogati,
- hierarhija,
- privilegiji za ubogljive in pridne uporabnike,
- kaznovanje neposlušnosti in neubogljivosti,
- dolgočasne, nezanimive aktivnosti za »ubijanje« časa,
- čas se v instituciji ustavi (varovanci, prosilci čakajo),
- uporabniki (prosilci za mednarodno zaščito) v času bivanja v azilnem domu imajo le malo vpliva nad svojim življenjem,
- izguba dostojanstva (zaradi odnosa osebja, načina delovanja ustanove),
- uporabniki se v instituciji ne počutijo dobro (slabo psihično in fizično stanje),
- nezmožnost načrtovanja prihodnosti v času bivanja v ustanovi,
- neodzivnost na potrebe, želje uporabnikov,
- strogo ločeni prostori in oddelki zaposlenih ter uporabnikov,
- fizična oddaljenost, segregacija,
- stigmatizacija stanovalcev, ker so kriminalizirani in dojeti kot grožnja.

Azilni dom Vič ima značilnosti totalnih ustanov, vendar pa obstajajo tudi razlike. Azilni dom je institucija, ki je dolžna nuditi varnost svojim uporabnikom, zato je tukaj večji nadzor (varnostniki 24 ur na dan), vendar bi ustanova nadzor lahko izvajala v veliko manjši meri in na veliko bolj human način. Varnostniki niso usposobljeni za delo s prosilci

za mednarodno zaščito, kar povzroča težave, saj prihaja do konfliktov s prosilci in do rasističnega vedenja varnostnikov.

Prosilci za mednarodno zaščito v azilnem domu izgubljajo svoje dostojanstvo; veliko raje bi živeli zunaj institucije (azilnega doma).

Osebe ni usposobljeno za delo s prosilci za mednarodno zaščito. Prosilci so deležni institucionalnega rasizma na vsakodnevni ravni. Želijo si normalno življenje zunaj ustanove. Intervjuvani vidijo vzroke za težave in neprijetno bivanje v samem azilnem domu, azilnem sistemu in v zaposlenih, ki so brez potrebnih kvalifikacij in veščin za delo s prosilci.

7 PREDLOGI

Na področju azilne politike in oskrbe prosilcev za mednarodno zaščito so v Sloveniji potrebne korenite spremembe. Do sprememb bi morale priti na sistemski ravni in na ravni azilnega doma. Med spremembe na sistemski ravni spada predvsem sprememba zakonodaje Republike Slovenije v zvezi s prosilci za mednarodno zaščito. Menim, da bi prosilci morali imeti izenačeno pravico do socialne varnosti, zdravstvene oskrbe in do dela kot slovenski državljani. Prav tako bi se morala bolj pravično porazdeliti sredstva, ki so namenjena prosilcem za mednarodno zaščito, da bi več denarja prišlo direktno do prosilcev. Prosilcem ne bi smeli omejevali svobode gibanja. V raziskavi sem se v večji meri osredotočila na oskrbo in nastanitev prosilcev za mednarodno zaščito in ne na azilno politiko, vendar se zavedam, da je azilna zakonodaja in politika na mednarodni in nacionalni ravni pomembna za spremembe na področju azila in obravnave ljudi.

7.1 Predlogi za praktično delovanje – spremembe znotraj ustanove

Predlogi za spremembe, ki bi jih v Azilnem domu na Viču postopoma lahko začeli uvajati takoj.

Kader

Za vse zaposlene bi lahko organizirali delavnice, usposabljanja in predavanja na temo etnične občutljivosti, kulturnih specifik in razlik ter antirasističnega strokovnega dela. Zaposleni bi se morali naučiti, kako delati s socialno ranljivimi skupinami; kader socialne službe bi moral delati socialno delo po metodah socialnega dela. Zaposlili bi lahko več socialnih delavcev, psihoterapevtov in psihologov, da bi se ljudje imeli možnost pogovoriti, »odpreti« in predelati travmatične dogodke. Prav tako bi azilni dom moral zaposliti več prevajalcev, ki bi bili na voljo bolj pogosto oz. večino časa. Predlogi se nanašajo tudi na varnostnike. Menim, da bi v azilnem domu morali zaposliti varnostnike, ki so etnično občutljivi in vedo, kako delati s socialno ranljivimi skupinami. Prosilci bi morali imeti možnost izdelave individualnega načrta, izvajalci pa bi jim pomagali pri integraciji in uresničevanju ciljev. Azilni dom bi lahko zaposlil zdravnika, ki bi bil prosilcem na voljo ves čas, saj je trenutna zdravstvena oskrba neustrezna. Prosilec je podal predlog, da bi v azilnem domu lahko zaposlovali usposobljene migrante. Menim, da je to zanimiv predlog,

saj bi prosilci lažje komunicirali ter se morda lažje »odprli« zaposlenim. Tudi občutek »tujosti« ne bi bil tako pogost, saj bi prosilci sodelovali morda z nekom, ki mu njegova kultura ni tuja.

Sodelovanje

V azilnem domu bi lahko prakticirali svet uporabnikov, ki bi se sestajal z vodilnimi. Na srečanjih bi prosilci lahko podali svoja mnenja in predloge (to je v zakonu, vendar se v praksi ne izvaja).

Azilni dom bi lahko postal bolj odprt v skupnosti, hkrati pa bi se lahko začel povezovati z drugimi različnimi organizacijami, kjer bi prosilci lahko preživljali prosti čas glede na svoja zanimanja.

Kuhinja

V azilnem domu bi lahko prosilci sami (vsaj delno) organizirali kuhinjo. To željo so prosilci sami izrazili in povedali, da jim hrana, ki jo prejemajo, ni všeč, saj v kuhinji ne upoštevajo kulturnih razlik in da so navajeni drugačne hrane, kot jo prejemajo. Prosilci bi lahko kuhinjo organizirali sami, azilni dom pa bi omogočil sestavine za kuhanje. Azilni dom bi lahko denar, ki ga nameni podjetju, ki kuha v azilnem domu, dal prosilcem, da bi si tisti, ki to želijo, kuhali sami. S tem bi si prosilci lahko zapolnili prosti čas in nenehno čakanje, ki jih spremlja v azilnem domu.

Materialna in finančna oskrba

Prosilec bi lahko bil omogočen brezplačen prevoz in brezplačne »urbane«, saj jih je veliko brez denarja in ne morejo nikamor, kar pa še bolj onemogoča njihovo integracijo in dostojno življenje. Žepnina bi se lahko povečala na vsaj 150 evrov na mesec. Prosilec bi morala biti zagotovljena obleka, obutev, spodnje perilo in ostale osnovne potrebščine.

7.2 Dolgotrajni predlogi za spremembe

Deinstitucionalizacija in primer dobre prakse

Strinjam se s predlogi, ki so jih navedli intervjuvanci. Menim, da so izpostavili pomembne vidike, predvsem socialna delavka, ki meni, da je potrebna sprememba

deinstitucionalizacija in odpiranje ustanove v skupnost ter vse ostalo, kar deinstitucionalizacija obsega. Deinstitucionalizacijo običajno povezujemo z odpravo velikih represivnih ustanov in družbeni premik iz azila v skupnost (Flaker 1998: 157). Menim, da je v stroki socialnega dela deinstitucionalizacija cilj. Je pa res, da je to dolgotrajen proces. Če bi predlagala velike spremembe za prihodnost, bi to zagotovo bila deinstitucionalizacija in ukinitve azilnega doma v takšni obliki, kot je sedaj. Prosilci bi lahko živeli v zasebnih stanovanjih ali nekakšnih stanovanjskih skupinah. Imeli bi svoj prostor za bivanje in življenje, a bi jim bilo še vedno na voljo osebe, ki bi jim pomagalo pri različnih stvareh in integraciji. Namesto azilnega doma bi lahko uredili dnevni center, da bi se prosilci lahko kadarkoli obrnili na zaposlene. Tako bi prosilci še vedno imeli nek prostor, kamor lahko gredo, ko potrebujejo pomoč. V tem dnevnem centru bi bile na voljo socialne delavke, ki bi prosilcem pomagale pri vključevanju v družbo. Takšen decentraliziran sprejem nastanitve in oskrbe so uvedli v Trstu (Italija). Po tem modelu bi se lahko zgledovala Slovenija in se tudi sama usmerila v takšno obliko pomoči in oskrbe. Lipovec Čebren in Gregorc (2016: 194) govorita o decentraliziranem modelu, ki temelji na prepričanju, da je treba prosilce za azil od začetka vključevati v lokalno okolje ter jim v vsakdanjem življenju omogočiti čim več avtonomije. Tržaška izkušnja kaže, da je v primerjavi s centraliziranim modelom nastanitve (centri za sprejem prosilcev za azil) razpršena oblika nastanitve (v stanovanja in druge manjše objekte) bolj kakovostna, obenem pa sproža manj napetosti v lokalni skupnosti in je finančno ugodnejša. Takšna oblika nastanitve je dobra alternativa centralizirani praksi, ki prosilce za azil getoizira v azilnih centrih in ki je edina oblika nastanitve, ki jo v Sloveniji poznamo.

Navajam še en predlog, ki ne izhaja iz raziskave, ampak se nanaša na prosilce in je zelo pomemben vidik pri doživljanju prosilcev s strani širše javnosti. Predlog se nanaša na medije. Določeni mediji z nacionalističnim ozadjem objavljajo članke, v katerih hujskajo ljudi proti prosilcem. S tem pripomorejo k širjenju sovraštva in nestrpnosti. Država bi morala ukreniti nekaj glede tega, saj širjenje laži o beguncih povzroča pri ljudeh strah, odpor in sovraštvo. Hkrati je država tista, ki prosilce nadzoruje, diskriminira in kaznuje – s postavitvijo žice na meji, institucionalno strukturo azilnega doma in izpostav, zavrženimi prošnjami za zaščito itd. Zdi se, da so državi pomembna sredstva, ki omogočajo nemalo zaposlitev v Sloveniji (zaposleni v celotni državni strukturi, ki pokriva prosilce), medtem ko je dobrobit prosilcev spregledana. Nekateri mediji objavljajo lažne članke, da prosilci prejema velike vsote denarja, čeprav prejema le osemnajst evrov na mesec. Z različno

antipropagando in velikimi plakati, na katerih prikazujejo prosilce kot nevarne in škodljive slovenski družbi, širijo sovraštvo, zato menim, da bi se glede tega moralo nujno nekaj ukreniti.

8 UPORABLJENA LITERATURA

- Balibar, E. (2007). *Mi, državljani Evrope?: Meje, država, ljudstvo*. Ljubljana: Sophia.
- Bez nec, B. (2009). Migracije in lateralni prostori državljanstva. *Časopis za kritiko znanosti, domišljijo in novo antropologijo*. XXXVII, 238: 13-28.
- Božič, K. (2017). Če ljudje ne reagiramo, prakse ostanejo, se širijo in poglobijo. Večer, 10.3. pridobljeno 12.6.2018 s <https://www.vecer.com/ce-ljudje-ne-reagiramo-prakse-ostanejo-se-sirijo-in-poglobijo-6251152>
- Brecht, S. (2005). Od kod družbeno zavračanje prosilcev za azil. *Socialno delo*, 44, 4-5: 287-299.
- Delo. (2016). *Protest pred azilnim domom: Razmere primerjajo z zaporom*. Pridobljeno 7.4.2018 s <http://www.delo.si/novice/slovenija/nevzdrzne-razmere-v-azilnem-domu.html>
- Flaker, V. (1998). *Odpiranje norosti: Vzpon in padec totalnih ustanov*. Ljubljana: Založba: /*cf.
- Foucault, M. (1998). *Zgodovina norosti v času klasicizma*. Ljubljana: Založba/cf*.
- Fulcher, J. & Scott, J. (2011). *Sociology*. New York: Oxford University Press.
- Goffman, E. (1991). *Asylums: Essays on the Social Situation of Mental Patients and Other Inmates*. London [etc.]: Penguin Books.
- Jazbinšek, S. & Palaič, T. (2009). Zdravje – človekova pravica? Prosilke in prosilci za mednarodno zaščito. *Časopis za kritiko znanosti, domišljijo in novo antropologijo*. XXXVII, 238: 154-162.
- Jones, R. (2017). *Nasilne meje. Begunci in pravica do gibanja*. Ljubljana: Založba:/*cf.
- Lamovec, T. (1993). Provizorično bivanje: doživetje totalne institucije. *Socialno delo*, 32, 3-4: 14-24.
- Lipovec Čeb ron, U. & Zorn, J. (2016). Avtonomija in nadzor v migracijskih »tamponskih« conah. *Dve domovini*, 43. 61-75.
- Lipovec Čeb ron U. & Gregorc T. (2016). Prosilci za azil – someščani: decentraliziran model sprejema in nastanitve prosilcev za azil v Trstu. *Časopis za kritiko znanosti, domišljijo in novo antropologijo*. XLIV, 264: 194-202.
- Longo, A. (2003). *Azil v luči približevanja Evropski uniji: raziskava v okviru projekta raziskovalnih štipendij Mirovnega inštituta 2002*. Ljubljana: Mirovni inštitut.
- Lunaček Brumen & Meh (2016). »Vzpon in padec« koridorja. *Časopis za kritiko znanosti, domišljijo in novo antropologijo*. XLIV, 264: 21-45.

Mali, J. (2006 a). Koncept totalne ustanove in domovi za stare. *Socialno delo*, 45, 1-2: 17-27.

- (2006 b), Institucionalno varstvo starih ljudi po drugi svetovni vojni. V: Zaviršek, D., Leskošek, V. (ur). *Zgodovina socialnega dela v Sloveniji: Med družbenimi gibanji in političnimi sistemi*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo (281-294).

Mesec, B. (1997). Metodologija raziskovanja v socialnem delu 1. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.

Mesec, B. (1998). *Uvod v kvalitativno raziskovanje v socialnem delu*. Ljubljana: Visoka šola za socialno delo.

Mesec, B., Rape Žiberna, T., Rihter, L. (ur.) (2009). *Metodologija raziskovanja v socialnem delu I : NAČRTOVANJE RAZISKAVE*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.

Ministrstvo za notranje zadeve (2018). *Tujci v Sloveniji*. Pridobljeno 4.4.2018 s http://www.mnz.gov.si/si/mnz_zas_vas/tujci_v_sloveniji/mednarodna_zascita_azil/

NjetWork (2008). *Boj v azilnem domu je boj proti apartheidu*. Pridobljeno: 20.5.2018 s <http://www.njetwork.org/Boj-v-Azilnem-domu-je-boj-proti>

NjetWork. (2008). *Izjava Socialnega centra Rog o dogajanju v Azilnem domu na Viču in poziv k ukrepanju*. Pridobljeno 16.5.2018 s <http://www.njetwork.org/Izjava-Socialnega-centra-Rog-o>

Oven, M. (2010). *Pojav »institucionalne nevroze« ter drugi negativni vplivi življenja v Azilnem domu na prosilke in prosilce za mednarodno zaščito*. Diplomsko delo. UL, Fakulteta za socialno delo. Pridobljeno 13.5.2018 s <https://egradiva.fsd.uni-lj.si/search/show/333>

Pajnik, M., Lesjak-Tušek P. in Gregorčič, M. (2001). *Pribežniki, kdo ste?* Ljubljana: Mirovni inštitut.

Petrović, D. (2016). Humanitarna oblast. *Časopis za kritiko znanosti, domišljijo in novo antropologijo*. XLIV, 264: 46-64.

Petrovčič, P. (2016 a). Pregled leta: negostoljubje. *Mladina*, 23. december. [Online]. Pridobljeno 13.5.2018 <https://www.mladina.si/177969/pregled-leta-negostoljubje/>

- (2016 b). 0,1 azilanta na 1000 prebivalcev. *Mladina*, 22. september. [Online]. Pridobljeno 13.5.2018 s: <https://www.mladina.si/176503/0-1-azilanta-na-1000-prebivalcev/>

Rog: Kršenje pravic v azilnem domu (2008). Pridobljeno 12.5.2018 s <http://www.rtvsllo.si/slovenija/rog-krsenje-pravic-v-azilnem-domu/83583>

Squire, V. (2009). *The exclusionary politics of asylum*. New York: Palgrave Macmillan.

- Učakar, T. (2017). *Migracijska politika EU: nove artikulacije izključevanja v 21. stoletju*. Ljubljana: Filozofska fakulteta.
- UNHCR – The UN Refugee Agency v Sloveniji (ni datuma) Prosilci za azil. Pridobljeno 18.10.2017 <http://www.unhcr-centraleurope.org/si/komu-pomagamo/prosilci-za-azil.html>
- Urad vlade za oskrbo in integracijo migrantov (2018). *Delovna področja*. Pridobljeno: 4.4.2018 s <http://www.uoim.gov.si/si/>
- Uredba o hišnem redu azilnega doma (2017) *Ur. l. RS* 24/17. Pridobljeno 8.5.2017 s <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=PRAV12667>
- Zakon o mednarodni zaščiti (ZMZ-1)*. (2017). *Ur. l. RS*. 16/2017.
- Zorn, J. (2003). Antirasistična perspektiva v socialnem delu. *Socialno delo*, 42, 4-5: 303-309.
- Zorn, J. (2005). Strategije izključevanja begunk, beguncev oziroma prosilcev za azil in oseb brez statusa. *Socialno delo*, 44, 4-5: 259-275.
- Zorn, J. (2008). Ljudje brez pravice do pravic in vloga socialnega dela. *Socialno delo*, 47, 3-6: 115-131.
- Zorn, J. (2013). Pravica do gibanja. *Socialno delo*, 52, 2-3: 169-180.
- Žurnal. (2016). Protest beguncev pred azilnim domom Vič. Pridobljeno 10.6.2018 <https://www.zurnal24.si/slovenija/protest-beguncev-pred-azilnim-domom-vic-277981>

9 PRILOGE

9.1 PRILOGA A: Zapisi/transkripcije intervjujev

9.1.1 Zapis/transkripcija intervjuja A

Trajanje intervjuja: 90 minut

Intervjuvanka: anonimna /socialna delavka (29 let)

Kako bi opisala bivanje prosilcev za mednarodno zaščito v azilnem domu na Viču – nivo pravil (kakšna so, katera se ti zdijo pretirana, nehumana, katera se ti zdijo nesmiselna, karkoli v zvezi s pravili)?

/Situacija v azilnem domu je posebna, zato ker je dobesedno ne gre primerjati z drugimi institucijami socialnovarstvenega tipa./ /Gre za policijsko institucijo od ministrstva za notranje zadeve, kjer so nastanjene osebe, ki zaprosajo za mednarodno zaščito./ /Zaradi tega veljajo v azilu neka posebna pravila in nadzor./ Pravila obstajajo tudi na internetu, te si lahko prebereš. /En pomembnejši nivo pravil je nadzor. Preverjanje gibanja prosilcev, saj so v azilnem domu kamere, jutranje preverjanje sob, preverjanje odhodov in prihodov./ /Zjutraj praviloma štejejo in preverjajo prisotnost prosilcev./ /Kar te tiče hrane. Za vse tri obroke so točno določene ure./ Glede na to, da delaš primerjavo z totalnimi institucijami, tukaj gre za vzporednice. /Sicer na oddelkih obstajajo kuhinje, ampak prosilci nimajo na voljo krožnikov, posode, pribora, sestavin za kuhanje, v smislu tega, kar bi država zagotovila, ampak to vse pride preko donacij./ /Tako da imajo zelo malo izbire, predvsem tisti, ki so brez finančnih sredstev./ /Druga zadeva, ki zelo onemogoča integracijo je nizki prejemek, se pravi, za prosilce je ta 18 evrov na mesec, zato je integracija težja./ En nivo, ki onemogoča neke integrativne procese na mikro ravni je nizka žepnina. V bistvu, na prvi fazi ne gre samo za integracijo, ampak hkrati tudi za ta nivo, da na primer, družine ali posamezniki, namreč ne vem če veš, ampak v azilnem domu so prosilci za mednarodno zaščito razdeljeni po oddelkih. Dva različna oddelka sta oddelka družin, en oddelek so samski moški, en oddelek mladoletniki brez spremstva in oddelek samskih žensk. Kar pomeni, vsak oddelek ima svojo kuhinjo, ki je sicer precej majhna in tudi brez uporabnih zadev za kuhanje, to je odvisno od donacij nevladnih organizacij. /Pogosto se zgodi, da prosilci prosijo sestavine za kuhanje (sladkor, moko, olje, zelenjavo, pač osnovne stvari)/ Meni je ta vidik totalne institucije pri mojem delu zelo težak, saj gre pač za ene osnovne življenjske potrebščine, ki ljudem niso omogočene in so povezane z občutkom dostojanstva in vrednosti. Tudi v zakonodaji piše, da je država dolžna nuditi le osnovno oskrbo, /neke kvalitetne in bolj humane oskrbe ni./ To je pomemben vidik totalne institucije v azilnem domu, saj si človek ne more izbirati, kdaj bo jedel, kako bo jedel in kaj bo jedel. Hrana – tipično enaka kot v totalni ustanovi. /Kar se tiče pravil glede nadzora je res, da je tukaj situacija drugačna. Res je, da prosilci za mednarodno zaščito morajo biti posebej zaščiteni, saj je veliko izmed njih pobegnilo iz držav s totalitarnim režimom, pred vojnama, pred raznoraznimi konflikti./ Kar ljudje večkrat počnejo je, da primerjajo te vojne z vojnama v bivši Jugoslaviji, ampak je situacija precej drugačna. Tam imaš na ulici več vojnih sil, recimo, ene proti državi, ene državne, potem Talibani, različne teroristične organizacije (niso samo ISIS, ampak jih je

več) in veliko očitkov je, zakaj ne ostanejo in se borijo za svojo državo, ampak moramo vedeti, da boš tam takoj umrl (za kogarkoli se boš boril), ni tako, kot pa partizani in domobranci. /Ko prosilci zapustijo azilni dom, vzamejo svojo izkaznico prosilca za mednarodno zaščito, kar je njihov identifikacijski dokument, ko jih ustavi policija, ali pri zdravniku ali na banki, kjerkoli. Meni se v osnovi s tem pravilom ne zdi nič narobe, ker oni morajo imeti nek dokument. Ko pridejo nazaj, vrnejo recepciji oz. varnostni službi kartico. Če kartice ni, pomeni, da je prosilec zunaj, če pa je kartica je, se ve, da je v azilnem domu./ /V azilnem domu je tudi nadzor s kamerami, varnostna služba deluje 24 ur na dan, po štirje varnostniki v azilnem domu./ /Pravila so tudi prepoved alkohola in drog znotraj institucije./

Vstop/izhod v azilni dom na Viču (kako je nadzorovan, kako je s svobodno voljo zapuščanja azilnega doma in prihoda v azilni dom, kako je z dovolilnicami za izhod...)

/Obiski so dovoljeni z dovoljenjem socialne službe, se pravi socialnega delavca oddelka, to dovoljenje pa mora potrditi vodja azilnega doma. Če prosilec želi v azilnem domu imeti obisk, mora za dovoljenje prositi socialnega delavca, ta napiše dovolilnico za obisk in jo pusti v varnostni službi. Obiska kar tako ne moreš imeti, ampak samo z dovolilnico socialne službe. To je produkt totalne ustanove, kontrola nad vsem./ Prosilci potrebujejo tudi dovolilnico za izhod (če bodo odsotni en dan ali več dni) , dovolilnico za izhod potrebujejo tudi, če v azilnem domu ne prespijo eno noč. Tudi to dovolilnico napiše socialna služba, potrditi jo mora vodja. Na tej dovolilnici moraš napisati naslov, kamor gre ta oseba in naslov kontaktne osebe h kateri gre prosilec. To je na nek način produkt totalne ustanove, saj je nadzor nad vsem. /Ampak vseeno je tukaj situacija specifična in en vidik nadzora glede izhodov je tudi logičen, saj država mora vedeti, koliko ljudi je tukaj, ali so še tukaj ali so šli naprej./ Na primer, nekdo bi še bil tukaj, ampak ne bi prišel v azilni dom dva ali tri dni, ker je bil na obisku, pa bi ga že izbrisali s seznama prosilcev za mednarodno zaščito, ampak bi še bil tukaj, zato je to na nek način smiselno.

Odnos zaposlenih – socialnih delavcev, varnostnikov, drugega osebja (se vedejo superiorno, zaničevalno, so prijazni, pripravljeni pomagati, ali vzdržujejo strogo distanco – v smislu mi/vi...)

/V azilnem domu Vič je po izobrazbi ena socialna delavka (ki dela na družinah), to je zelo velik problem. Ostali kader ni ustrezen./ Se pravi, na vsakem oddelku imaš socialno službo. Na oddelku družin je po izobrazbi ena socialna delavka, /ena psihologinja na moškem oddelku, ki je skoraj nikoli ni, saj je zaposlena za polovični delovni čas./ /Kader v osnovi niso socialni delavci, veliko jih pride delat brez kakršnekoli izkušnje pri delu z ranljivimi skupinami./ Jaz ne vem, kakšen sistem kadrovanja imajo, ampak je izredno slab sistem, kar se zelo pozna. Pozna se, da se v azilnem domu ne uporabljajo metode socialnega dela, ali pa se zelo prosto, če jih nekdo uporablja po zdravi pameti ali logiki, ni pa strokovnega pristopa, kar je zelo težko. Vsi migranti so že sama po sebi ranljiva skupina. Posttravmatske stresne motnje, depresija, težke življenjske izkušnje iz izvornih držav (vojna, preganjanje, spolne zlorabe, prisilne poroke, posilstva, smrt itd..). Večina prosilcev ima za seboj težke življenjske izkušnje, in ko pridejo v azilni dom, jih ne čaka nič dobrega. /To ni prostor, kjer bi si človek oddahnil, se pomiril in začel z neko razbremenitvijo ali procesiranjem težkih izkušenj. Meni osebno je najtežji del mojega dela v azilu gledati, kako ljudje na vsakodnevni ravni, prvo zaradi samega mehanizma institucije, stroja totalne institucije kako deluje, na drugi ravni zaradi neprimerne kadra, na tretji ravni zaradi nestrokovnega vodenja azilnega doma, izgubljajo svoje

dostojanstvo. To, da mora biti nek nadzor je logično, ker gre za mednarodno zaščito, že v samem pojmu mednarodna zaščita je zaščita. Ljudje izgubljajo dostojanstvo, sami pravijo, da se počutijo kot živali./ Imajo na voljo posteljo, hrano, ampak kar se tiče dostojanstva, spoštovanja, strokovnega vodenja, pristopa, ki zagovarja človekove pravice, tega ni. Meni se to osebno in profesionalno, kako bi rekla, zdi »issue«. Po svoje je res, da smo v delo azilnega doma vključene nevladne organizacije, tako ne morem reči, da je povsem zaprt. Zaenkrat so vključene štiri nevladne organizacije. Mi izvajamo program popoldanske socialne službe in neke aktivnosti, ampak tam je 150 ljudi in je kadrovsko pomanjkanje. Tukaj pride do tega razosebljenja totalne ustanove. Na primer; pridejo ljudje, te prosijo za čevlje, in ti pač vedno rečeš potem ali jutri. /Če ljudje prosijo za karkoli osnovnega, njihove potrebe so vedno zatre./ /Prosilcev se ne dojema kot enakovredne ljudi, zaposleni se vedejo pokroviteljsko./ Kader azilnega doma se vede, kot da so večvredni od prosilcev. Ljudje večkrat pridejo v azil brez vseh stvari, oblačil in čevljev, ko prosijo za njih, jih po navadi ne dobijo takoj, saj nočejo stvari, ki jih je plačala Slovenija dati prosilcem, če bi ti čez nekaj dni odšli naprej v tujo državo. Tukaj se pokaže tudi ta subtilni vidik totalne ustanove. /Tisti, ki je bolj priden, bolj priljubljen, ki je v azilnem domu dlje časa, pride do stvari, ki jih rabi prej, kot pa nekdo drug./ /Pomembna stvar je tudi, da ni dovolj prevajalcev oziroma jih ni. V uradnih postopkih so (ko ima nekdo intervju). Včeraj mi je človek pokazal vabilo za intervju v slovenščini, ampak če boš ti vprašala na javnih konferencah, kjer bodo predstavniki ministrstva za notranje zadeve, bodo rekli, da so zagotovljeni prevajalci za uradne postopke./ Ampak vabila na intervjuje ljudje še vedno dobijo v slovenščini. Kar se pa tiče prevajalcev, da bi strokovni delavci, ki »itak« niso strokovni delavci lahko govorili z ljudmi, teh pa ni. Delamo psihosocialo, kjer je glavno orodje komunikacija, 70% ljudi ne govori angleščine in slovenščine (smeš). /Prosilci imajo pravico do učenja slovenščine, ki ga znotraj azila izvaja organizacija Cene Štupar, ampak je trenutno preveč interesa, zato imajo učenje jezika le pol ure na teden, a na MNZ-ju pa rečejo, da se prosilci nočejo učiti jezika. Tudi mi in prostovoljci učimo angleščino, ampak to ni povsem formalizirano. Kar se tiče učenja angleščine, tega ni na voljo, tudi to organizirajo nevladne organizacije. Glede izobraževanja jezikov je slabo./ /Če pogledaš integracijski vidik – denar, oblačila, kar je tudi slabo, jezik – kako se sploh lahko pogovarjamo o kakršnikoli integraciji?/

Manjka dostojanstva, »ful« je razosebljanja na vsakem koraku, ampak meni se zdi, da tega noben ne vidi. Prosilci so za njih ena kategorija, manjvredna, nimajo enakih standardov za njih in za ljudi.

/Obstaja tudi neko delo znotraj azilnega doma, kar je sicer pozitivna stvar./ Nekdo čisti, je zadolžen za pranje perila in za to dobi neko simbolično plačilo, približno tri evre na uro. Za prevajanje dobi oseba štiri evre na uro, to je ta pozitivna stvar, da je možnost zaslužka znotraj, ampak do tega ne pride vsak, ampak tisti, ki so malo bolj angažirani in pri srcu zaposlenim. /Vodja socialne službe ni socialna delavka, pred vstopom v azilni dom ni imela nobene izkušnje z ranljivimi skupinami/, pa je vodja socialne službe, to se zelo pozna pri delu. Če bi kader bil ustrezen, bi stvari znotraj bile drugačne. /Problem je že to, da skupaj živijo ljudje, ki so med seboj v narodnostnih konfliktih./ Kurdi so v konfliktu s Sirci in Iranci, saj jih noben kot naroda ne prizna. Etnične skupine, ki so prišle iz različnih delov sveta, iz različnih situacij, »daš« v eno ustanovo, tja »daš« varnostnike in kader, ki večinoma nima izkušenj pri delu s socialno ranljivimi skupinami. Nimajo političnega znanja in ne kulturne/etnične občutljivosti. Glede na to, menim, da se prosilci zelo dobro držijo. Ni tako, da namestiš vse »hendikepirane«, vse »psihiatrične« v eno ustanovo, ampak /tukaj so ljudje, ki so med seboj v

narodnostnih konfliktih, in so skupaj v isti ustanovi, seveda je med njimi ogromno nestrpnosti in konfliktov. Jaz mislim, da je to enostavno institucionalni razizem, v smislu, že na politični ravni in »pač« azilni dom je produkt tega, ker noben noče beguncev v Sloveniji/, ampak jih imamo tristo, in za teh tristo se obrača ogromno denarja. Menim, da je azilni dom zelo blizu totalni instituciji. Psihiater je v azilu enkrat na teden. Kar se tiče duševnega zdravlja, programov sploh ni. Vzpostavitev tega je sedaj moja vizija.

Kako je s prostori – imajo uporabniki zasebnost, se lahko kam umaknejo, da so sami, ali je vedno prisoten nek nadzor nadrejenih in prisotnost drugih prosilcev? Kako je glede strukturne urejenosti – ali so strogo ločeni prostori uporabnikov in zaposlenih (lahko uporabniki vstopajo v prostore zaposlenih, lahko brez najave pridejo do pogovora z zaposlenim (»nadrejenim«) ali komerkoli želijo, kadarkoli želijo)?

/Zasebnosti uporabniki nimajo./ /Do pogovora s socialnimi delavci, ki sicer niso socialni delavci po izobrazbi, lahko pridejo, torej so dostopni, ko so v pisarni./ /Če pa želijo priti do administrativnega oddelka, kjer so vsi operativci, vodja in vsi tisti, ki se ne ukvarjajo direktno s prosilci, pa rabijo posebno dovoljenje, ki ga dobijo od vodje./ Do oseb, ki delajo v socialni službi, prosilci več ali manj lahko pridejo, administrativni del je ločen. /Zasebnosti ni. Na oddelku samskih moških so v sobi štiri postelje, potem pa je odvisno od pretoka, koliko ljudi je v eni sobi, trenutno je vse »čist« polno. Po prvem valu sta bili dve družini v eni sobi, kar je glede na kulturne specifičnosti in situacijo zelo neustrezno. Zasebnosti v bistvu ni, obiskov v smislu partnerstva ni, prenočitev odpade./ /Tisti, ki so v azilnem domu že dalj časa ali prosilci bivše Jugoslavije imajo nekakšne »bonuse«, in lahko imajo svojo sobo./ V azilu ni prostora, kjer bi lahko bil sam. /Sicer na oddelkih obstajajo skupni prostori za druženje, športne dejavnosti. Kopalnice so skupne./ Na oddelku za sto ljudi sta dve kopalnici, zato je težko vzdrževati higieno in zasebnost.

Kako je z uveljavitvijo lastne volje (ali z uveljavitvijo idej, predlogov..)? Imajo uporabniki vpliv na to, kar počnejo tam, vpliv na lastno življenje v času bivanja v azilnem domu (ali zaposleni/osebje ovirajo uporabnike pri uveljavitvi svoje volje/želj...)?

/Kašne lastne volje? Ta azilni dom kakršnokoli lastno voljo že v temeljih prepreči. Ja, lahko greš ven, vendar moraš priti nazaj./ Lahko si kreiraš življenje izven azila, kar se pri kakšnih mladih fantih vidi, saj si poiščejo delo, se vključijo v samoorganizirane aktivistične skupine, v samoorganizirane prostore v Ljubljani, v neke aktivnosti. Ja, eni imajo svoje življenje, vzporedno, zunaj azilnega doma. Ampak kot sem rekla, težki so pogoji za integracijo, zaradi denarja, jezika in komunikacije. /Bivaš v sobi, v katero te namesti osebje, z ljudmi, ki jih ne poznaš. Želje za premestitev upoštevajo, ampak samo zato, da je mir. To je vse glede lastne volje. Nimaš na izbiri hrane, imaš osemnajst evrov na mesec, če nimaš družine, ki bi te finančno podpirala, nimaš denarja za obleke, telefon, torej za nič./ Katero voljo imaš? Ja, da živiš. Ne veš, kdaj dobiš odgovor za status begunca. Po zakonu je devet mesecev, ampak tudi to se podaljšuje, ne veš, lahko čez pol leta, lahko čez devet mesecev. /Programi in aktivnosti so v azilnem domu prosilcem brezvezne in dolgočasne/, bolje bi bilo, da bi ljudje imeli denar.

Kaj bi izpostavila kot največjo slabost (negativne strani) azilnega doma (zaposleni, pravila, prostori, karkoli...)?

/Vse. Prvo je pomanjkanje usposobljenega strokovnega kadra socialne službe, kadrovsko pomanjkanje./ Meni je bil »šok«. Nekdo ima psihotične izpade in vse kar se naredijo je, da kličejo policijo ali pa se jaz ukvarjam z njim, kot pač »nevladnica«. /Ne obstaja kvalitetna socialna služba./ Ena socialna delavka je zaposlena v azilnem domu. /Slabost so tudi pravila glede hrane, obiskov in bivanja./ Varnostna služba ni usposobljena za delo v taki instituciji. Odnos do prosilcev je odvisen od osebne naravnosti varnostnika, čeprav je varnostna služba pomemben vidik v tej instituciji. /Slabost je sam azilni dom, to bi morali narediti nekako drugače, neke »community services« in vsaj malo bolj decentralizirano vse skupaj./ /Mislim, da bi morali imeti novo etično in strokovno podlago za delo in kompletno menjavo kadra./

Kaj predlagaš ali kaj bi ti spremenila (na ravni osebja, pravil, celotnega sistema življenja v azilnem domu, glede organizacije življenja prosilcev za mednarodno zaščito, obravnave prosilcev za mednarodno zaščito)?

/Deinstitucionalizacija oz. decentralizacija totalne ustanove, tako kot azilni dom, se ponavadi začne s spremembami od znotraj./ /Naslednji korak je recimo odprtje ustanove v skupnost oziroma oblikovanje skupnostnih programov, storitev, »pač« reorganizacija v skupnostno skrb./ Ampak prvi korak naj bi se začel od znotraj, ampak naj povem, o tem noben ne razmišlja, o deinstitucionalizaciji azilnega doma, to ne obstaja v nobenem svetu ministrstva za notranje zadeve. /Ampak prvi korak bi lahko bila že sprememba v kuhinji, da bi prosilci lahko sami organizirali kuhinjo. Kar se kuhanja tiče, imajo prosilci ogromno spretnosti, sposobnosti, tako moški kot ženske. Zagotovo bi lahko organizirali kuhinje po oddelkih in bi raje financirali in plačali prosilce, da bi vodili kuhinje./ Kar mene zelo zelo moti, je na nek način to legalno »pranje« denarja, namreč v Sloveniji je zdaj približno tristo prosilcev za mednarodno zaščito. Tristo, medijska podoba tega je: »aha, begunci prihajajo in bodo spremenili našo kulturo, način življenja (smeh), ampak pač tristo ljudi to zelo težko naredi«. Za evropske programe, projekte, za samo funkcioniranje azilnega doma gre ogromno denarja. /Če bi ta denar organizirali na bolj human način, bi bilo tristo prosilcev zelo dobro preskrbljenih, ampak tukaj pa je pač tako, ker imajo s političnimi silami veze, ker tudi ni volje za to, ker dejansko noben ne želi, da bi begunci ostali v Sloveniji/, se pravi, je Slovenija bolj tranzitna država. Pridejo in gredo naprej, zelo malo jih ostane, ampak to je drug nivo tega, kar pa ni tema tvoje raziskave. Menim, da je glede hrane zadeva tipična kot v totalni ustanovi, sem že prej povedala, kako bi to lahko spremenili. Spremeniti bi morali oskrbo z oblekami. Pomembna se mi zdi drugačna reorganizacija denarja, prosilci bi morali imeti večjo žepnino, saj pride do prostitucije, dela na črno, kriminalnih dejavnosti, tako kot vedno – produciranje revščine. /Pozitiven vidik je, da smo noter nevladne organizacije./ /Situacija v azilnem domu ni normalna, vodja socialne službe je naročila varnostnikom, da so dva travmatizirana otroka lovili po azilnem domu, to ni normalno./

9.1.2 Zapis/transkripcija intervjuja B

Trajanje intervjuja: 80 minut

Intervjuvanec: prosilec za mednarodno zaščito, Samer Araquiai(22 let)

Kako bi opisal bivanje v azilnem domu – nivo pravil (kakšna so; katera se ti zdijo pretirana, nehumana; katera se ti zdijo nesmiselna ...)

Če bom govoril o pravilih v azilnem domu, rabim najprej minuto, da se osredotočim. Ne vem, če si slišala o protestu pred azilnim domom, kaj se je zgodilo in vso to »sranje«. /Protest smo naredili zaradi nevzdržnih življenjskih razmer znotraj azilnega doma/, /slabe medicinske oskrbe/, /slabega odnosa zaposlenih v azilnem domu./ /Ničesar ne moremo početi, ampak ne zato, ker bi bili neuporabni, ampak zaradi pravil./ Tudi, če bi pogoji v azilnem domu bili v redu, bi zaradi naše situacije, v kateri smo se znašli, še vedno vse skupaj bilo »usrano«. Če bi poskušal opisati našo situacijo kot nekdo od zunaj, bi rekel, »OK, ti si tukaj begunec iz druge države, vse kaj rabiš je nekaj hrane in prostor za spati, to je vse, ničesar drugega. Imaš prostor, kjer si lahko ves čas, ničesar ne rabiš plačati in imaš hrano, tri obroke na dan.« /Ne razumejo pa, da niso vsi ljudje tukaj samo en mesec ali dva, nekateri ljudje so tukaj že več let./ Tukaj je en fant iz Bosne, ki je v azilnem domu že več kot tri leta. Si lahko predstavljaš, da živiš v azilnem domu 3 leta? /To sploh ni azilni dom, ampak mentalni zapor oz. mentalna bolnišnica (psihiatrična bolnišnica)./ /Tukaj sem že več kot 2 meseca in se mi že »meša«./ /Ljudje od zunaj ne razumejo, da se ti v azilnem domu res lahko zmeša./ /Si v prostoru, kjer je ogromno ljudi, v sobi imaš tri sostanovalce./ Ne morem si pripeljati obiska, da bi prespal pri meni, kaj še le, da bi z nekom živel. Predstavljaš si, da bi kar naenkrat živela v majhni sobi s tremi sostanovalci, katerih sploh ne poznaš. /Jaz osebno ne morem živeti z Arabci, ne morem se sporazumeti z njimi, imam drugačno mišljenje in drugačen način življenja./ /To je že prvi problem, da živiš s tremi osebami, ki jih sploh ne poznaš./ /Azilni dom je predaleč od centra./ /Imaš problem z jezikom, komunikacijo./ /Devetdeset odstotkov ljudi v azilnem domu ne govori nobenega tujega jezika./ Jaz sem eden izmed redkih, ki v azilnem domu na Viču zna govoriti angleški jezik, če se kdorkoli drug izmed Arabcev želi pogovarjati z zaposlenim, me vedno prosijo, da prevajam. Pomagam jim in prevajam enkrat, dvakrat ali desetkrat, potem pa se ti že začne mešati. /Pa hrana, vsaka dan ista hrana./ Meni je v bistvu vseeno, jaz si lahko hrano kupim, ampak za druge. /Zjutraj za zajtrk dobiš majhen košček masla (30 gramov) in med pakiran v majhni posodici (30 gramov), s tem imaš lahko »lep« zajtrk./ Meni je vseeno, saj zajtrka ne jem. Ampak če pomisliš, jaz lahko za zajtrk pojem slona, kako je lahko nekdo s tem zadovoljen? /Naslednji problem je kosilo. Ne pritožujem se nad slovensko hrano, ampak v azilu ne vedo kuhati. Imaš riž, krompir in meso. Ničesar drugega. V hrano ne vložijo nobenega truda. »Riž, meso, testenine, riž, meso testenine«, vedno isto./ Ljudem se res lahko zmeša. »OK«, ne pritožujem se nad Slovenijo, ampak je tako preprosto, na primer /v drugih državah ljudem povedo: »OK, imate drugačno kulturo, logično, zato povejte kaj bi jedli. S prosilci za mednarodno zaščito imajo dogovor, da prosilci povedo kaj bi jedli in jim kupijo stvari za kuhanje./ /Tudi zaradi tega se ljudem meša./ Meni prijatelji vsak mesec pošiljajo denar, zato še nekako preživljam. /Zakon v Sloveniji pravi, da prosilec dobi osemnajst evrov na mesec, predstavljaš si, kako lahko preživiš s tem, jaz mislim, da to ni dovolj niti za en dan./ Kupiš si cigarete, greš jest, nekaj popit in denarja ni več. Kako lahko z osemnajstimi evri preživiš en mesec? »OK«, saj pravijo, da ponujajo hrano in prostor za spati, kaj še rabite drugega? Nekateri ljudje rabijo cigarete. Kako si lahko predstavljaš, da nekdo ostane v azilnem domu zvedno? Jaz v azilnem domu ne zdržim skupaj en teden. /Zmeša se ti./ /V azilnem domu ljudi ne učijo jezika/, v resnici sploh ne rešujejo problema. /S prevajalcem ne rešuješ problema, ampak reševanje problema samo odlagaš./ /Ljudi bi morali učiti angleški jezik, ampak jih ne./ Dva tedna sem jaz poskušal učiti angleški jezik, ampak so ljudje preveč depresivni. Ne vem, če si lahko predstavljaš situacijo v azilnem domu. /Ljudje so depresivni, nimajo energije za nobeno stvar./ Seveda nekateri sploh nimajo energije za učenje jezika, če se nenehno soočajo z različnimi problemi. /Ljudje so tam šest, sedem mesecev ali eno leto, nima veze, ampak samo čakajo./ /Je, kot da ljudje čakajo v

vrsti na usmrtitev. Je kot umiranje, ampak na drugačen način. / In zdravstvena oskrba, »fuck«. Če ima nekdo raka, gre k zdravniku in mu rečejo, legalno vam lahko predpišemo samo tablete proti bolečinam. V domu je en gospod, ki ima probleme s križem. Vsakič, ko gre k zdravniku mu predpišejo tablete proti bolečinam, tako ne rešujejo gospodovega problema, mu ne pomagajo. Njegova situacija se bo res slabšala. /Karkoli se ti zgodi, ti zdravnik v azilnem domu predpiše le tablete proti bolečinam. / Ne vem, kako dolgo moraš v Sloveniji študirati medicino, ampak zagotovo vsaj pet ali šest let, zdravnica v azilnem domu pa je zelo mlada, stara približno 25, 26 let, torej je komaj končala študij, poslali pa so jo delat v azilni dom, kjer je veliko ljudi, to pokaže, da vladi res ni mar za dogajanje v azilnem domu. / Ljudje ves čas dobivajo negativne odgovore za status begunca, »what the fuck«, kam naj potem ljudje gredo. Kako naj gre nekdo nazaj v Sirijo, kjer bi ga v trenutku ubili, že na letališču. Kako lahko nekomu, ki je prišel iz vojne zavrneš prošnjo za status begunca? /Seveda se ljudem meša, s tem potiskaš ljudi, da počno nore stvari. /Ljudje, ki so v azilnem domu imajo hude življenjske izkušnje, potem pa imajo v azilnem domu tako neumna pravila. / Na primer, če boš spal v času zajtrka, ne moreš jesti. Če gre po hrano za tebe nekdo drug, če se tebi ne ljubi iz postelje, mu rečejo, da imajo pravila in da ne more dobiti hrane. /Če v času zajtrka nisi v azilnem domu, če imaš obveznosti v tem času, »pač« hrane ne dobiš. / Tudi če greš ven iz azilnega doma, rabiš dovoljenje, če želiš spati izven azila, rabiš dovoljenje. / Če se ti »zmeša« znotraj azilnega doma, se pa njihov odnos do tebe spremeni. / Ne »gnjavijo« ti, več stvari ti pustijo. Ne vem, kako ljudje, ki ne govorijo nobenega tujega jezika in so brez prijateljev v Sloveniji zmorejo. Ljudje nimajo denarja, nimajo znanja, ne vedo, kateri avtobus naj uporabijo, nič ne vedo. Kako lahko integriraš ljudi s temi neumnimi pravili? /V integracijo spada učenje jezika, učenje kulture, da bi se ljudje lahko vključili na univerze ipd., ampak to ni običajno za azilni dom. / Po protestu, ki smo ga organizirali pred azilnim domom na Viču se je odnos osebja do prosilcev za mednarodno zaščito vsaj malo spremenil, postali so bolj prijazni, to pa samo zato, ker so na protestu bili prisotni mediji. Dva meseca že samo čakam, po protestu pred azilnim domom pa so me poklicali na drug intervju. /Osebj v azilu na Viču ni prijazno, vem, da na Kotnikovi uporabnikom kosilo prihranijo, na Viču pa ne. /Ko želijo, spremenijo pravila, saj ne želijo imeti težav. / Bojijo se težav in problemov z ministrstvom. /Na splošno, lahko se ti zmeša, saj se ti zdi, da si v psihiatrični bolnišnici, ne v azilnem domu. / V azilnem domu imajo dnevno sobo s televizijo, ki jo gledajo vsi, čeprav noben ne razume jezika, saj so tako zdolgočaseni. / Zraven jedilnice je še en skupen prostor, kjer lahko igraš ping pong ali kakšno športno igro. To počneš, ker ti je tako zelo dolgočasno, ne ker bi to želel početi. /Organiziranih dejavnosti, ki bi ljudi zanimale ali ki bi bile za integracijo koristne ni, zaradi tega smo tudi imeli protest. Zaposleni prosilcev ne sprašujejo, kaj bi radi počeli, vseeno jim je. /Zaposleni organizirajo samo brezvezne, neumne dejavnosti, samo toliko, da lahko rečejo, da nekaj delajo. / To zato, ker noben nima izkušenj in pojma kako narediti nekaj koristnega za integracijo. Sploh ne vedo, kaj koncept integracije pomeni.

Vstop/izhod v azilni dom (kako je nadzorovan; kako je s svobodno voljo zapuščanja azila in prihoda v azil, dovolilnice za izhod ...)

/Na vhodu je mala soba, kjer imajo tvojo identifikacijsko kartico, tako da zapišejo, kdaj odideš iz stavbe in kdaj prideš nazaj. / Noter v azilni dom si ne moreš pripeljati nikogar, le pri vhodu je soba, kamor obiskovalci lahko pridejo. /Drugače pa za obiske rabiš dovoljenje. / Tudi, če nameravaš nekaj dni biti odsoten, moraš prositi za to socialnega delavca, ta pa dovoljenje more dati podpisat še svojemu nadrejenemu.

Odnos zaposlenih – socialnih delavcev, varnostnikov, drugega osebja (se vedejo superiorno, zaničevalno, so prijazni, pripravljeni pomagati, ali vzdržujejo strogo distanco – v smislu mi- vi...)

/Večina zaposlenih je nekje v sredini – niso tako nesramni, prijazni pa tudi ne./ /Imeli smo pa slabe izkušnje z varnostniki. Muslimani imajo nekakšen festival, takrat se en mesec postijo, potem pa imajo tri dni slavlje. Takrat morajo žrtvovati žival. To so muslimani naredili, varnostniki pa niso spoštovali njihove tradicije in te hrane, ko je bila že pripravljena niso pustili prinesiti v azilni dom./ Takrat sem šel do varnostnikov, pa so rekli, da ne postijo, da bi meso prinesli noter, saj ne vedo, od kod izhaja meso in da jih skrbi za njihovo zdravje. To je bil moj edini problem z varnostniki. Ostali delavci iz administrativnega oddelka so zelo leni, ničesar ne počnejo. /Eden izmed socialnih delavcev je po protestu postal prijazen, ampak samo zato, ker so postali prestrašeni, saj so stvari prišle v medije./ Vsi so enaki, čeprav ni to takšen »big deal«, saj imajo za toliko ljudi tri ali štiri /socialne delavce, ki pravzaprav ne počnejo ničesar./ To, da daš ljudem neke stvari in organiziraš neke dejavnosti, ne pomeni nič, nima velike vrednosti. /Večina zaposlenih tam je takšnih, so pa tri oziroma štiri izjeme, ki so res prijazne, te pa delajo v azilnem domu preko nevladne organizacije./

Prostori – imaš zasebnost, se lahko kam umakneš na samo, ali je vedno prisoten nek nadzor nadrejenih in prisotnost drugih proslcev? Strukturna urejenost – ali so strogo ločeni prostori uporabnikov in zaposlenih (lahko vstopaš v prostore zaposlenih, lahko brez najave prideš do pogovora z zaposlenim («nadrejenim») ali komerkoli želiš, kadarkoli želiš...)

/Zasebnosti nimaš, saj imaš v zelo majhni sobi še tri sostanovalce./ Predstavljaš si, koliko zasebnosti imaš lahko. /Mislim, da je edini prostor, kjer imaš lahko malo zasebnosti stranišče, samo stranišče, niti v kopalnici ne, saj je tudi ta skupna./ /Edini prostor od zaposlenih, v katerega lahko vstopiš je prostor socialnega delavca, če ga boš sploh tam našel./ /Če pa greš v nadstropje, kjer je administracija pa potrebuješ dovoljenje, da lahko prideš skozi vrata./ Meni dovolijo, saj sem »nor«, drugače pa je nemogoče. Spomnim se, da sem enkrat šel do varnostnika in rekel, da želim govoriti z nekom iz administracije, z nekom, ki vodi ta azilni dom, pa so mi rekli: »ne, ne moreš«. Takrat sem povedal, da bom organiziral še en protest, takrat je varnostnik poklical vodjo socialne službe. Vodilna me je vprašala, kaj bi rad, pa sem ji povedal, da rabim dovolilnico za enotedenski izhod, pa mi je rekla, samo pojdi, preko telefona. Predstavljaš si, /lahko spremenijo pravila, kadarkoli hočejo, pa ne zaradi zakona, ne sledijo zakonu, ko zagroziš, da boš kaj naredil, ti pa dovolijo vse./ »They can change the rule whenever they want, when they will feel someone can do something crazy and that they will be not able to control situation«. Za izhod rabiš dovoljenje, za katerega moreš prositi socialnega delavca, socialni delavec pa more dovoljenje dati vodilnemu, da ga podpiše.

Kako je z uveljavitvijo lastne volje? (ali z uveljavitvijo idej, predlogov..) **Imaš vpliv na to kar počneš tam, vpliv na lastno življenje v času bivanja v azilnem domu?**(te zaposleni/osebje ovirajo pri uveljavitvi svoje volje/želj...)

/Vse v azilnem domu je omejeno, zaradi atmosfere./ Zame, prisežem, do sedaj se nisem naučil ničesar. /Tudi za študij se ne morem učiti v azilnem domu./ /Ves čas imaš okoli sebe neko senco, ne moreš vrede spati, se učiti, razmišljati./ /Hudo bolečino imam v trebuhu, ker sem tam pod takšnim stresom. Fizična bolečina, ki je

posledica stresa in psihične bolečine./ Res je depresivno v azilnem domu, ne morem spati, se učiti, nič. /Prejšnji dan od bolečine v trebuhu nisem mogel dihati./ Ulegel sem se, bolečina je iz trebuha šla v zgornji del telesa, v glavo, mislil sem, da mi jo bo razneslo. Šel sem v kopalnico, se stuširal z mrzlo vodo, potem pa je bilo vredno. Ker se mi je to že zgodilo, sem vedel kako moram ravnati. Predstavljam si, kako je drugim ljudem. /Ne morem se učiti, ker sem vedno v tej depresivni situaciji, še vedno čakam na odgovor, ali bom dobil status ali ne, pozitiven odgovor ali ne./ Ne vem, kako dolgo bom čakal na odgovor. /Če dobim pozitivno ali negativno odločitev bom moral oditi iz azilnega doma, saj te tukaj nočejo./ Če pa dobiš pozitivno odločitev in dobiš status begunca, je še težje, saj moraš dobiti svojo osebno izkaznico, da dobiš to, moraš dobiti stalen naslov, da dobiš stalen naslov moraš imeti osebno izkaznico in denar, da lahko podpišeš pogodbo. Brez denarja pa ne moreš najeti stanovanja. Res je vse noro.

Kaj bi izpostavil kot največjo slabost (negativne strani) azilnega doma (zaposleni, pravila, prostori, karkoli..)?

»Everything«. /Vse./ /Zelo veliko časa rabijo, da se odločijo za dodelitev statusa ali ne./ /Sploh ne vedo, kako delati v azilnem domu./ Če ti je res mar za svojo državo, bi delali drugače. V Nemčiji imajo kampe, saj imajo trenutno dva milijona ljudi. Tu imajo veliko manj ljudi in sploh ne počnejo nič. Če res ne želiš problemov v prihodnosti, ne namestiš ljudi v take »usrane« ustanove. /V Nemčiji si v kampu le nekaj časa, dokler ti ne najdejo primerne prostora za bivanje, namestijo te v hišo, potem se začne učenje jezika. Imaš osebo, ki je odgovorna za tvojo integracijo, takoj dobiš denar, imaš brezplačen avtobus ipd./ Tako je problem beguncev, ki se nočejo integrirati njihov osebni problem. V Sloveniji pa je drugače.

Kaj predlagaš, kaj bi ti spremenil (na ravni osebja, pravil, celotnega sistema življenja v azilnem domu, organizacije življenja prosilcev za mednarodno zaščito, obravnave prosilcev za mednarodno zaščito)?

Ne vem. /Ljudi začneš takoj učiti jezika, ko se bodo učili jezika, se bo integracija začela odvijati že sama od sebe, saj bodo lahko komunicirali z drugimi ljudmi./ /Učiš jih jezika in ljudje bodo lahko šli študirat ali delat. Ne rabiš se naučiti ogromno, ampak toliko, da boš lahko komuniciral z ljudmi./ /Vlada ne rabi dajati denarja, saj če se naučiš jezika, si lahko sam poiščeš delo in ne rabiš jemati denarja vladi. Menim, da je to najlažji način obvladovanja te situacije./

9.1.3 Zapis/transkripcija intervjuja C

Trajanje intervjuja: 60 minut

Intervjuvanka : anonimna /sociologinja (32 let)

Kako bi opisala bivanje prosilcev za mednarodno zaščito v azilnem domu na Viču – nivo pravil (kakšna so, katera se ti zdijo pretirana, nehumana, katera se ti zdijo nesmiselna, karkoli v zvezi s pravili)?

/Glede na velikost azilnega doma in glede na število prosilcev za mednarodno zaščito je nekako smiselno, da obstajajo določena pravila/, /kljub temu pa so nekatera pravila nesmiselna in do prosilcev za mednarodno zaščito ponižujoča./ Takšno je pravilo glede obiskovanja fitnesa v azilnem domu. /Pred obiskom fitnesa

morajo prosilci prositi socialnega delavca, da jim odklene fitnes./ /Obstaja nekakšno neformalno pravilo, da prosilci za mednarodno zaščito ne smejo biti sami v fitnesu. Zahteva se, da je nekdo od zaposlenih zraven v fitnesu ali pa nekje v bližini, kar se meni zdi neumno in nepotrebno./ /Nekateri zaposleni se bojijo, da bodo prosilci za mednarodno zaščito ukradli opremo iz fitnesa, zato pričakujejo, da bomo nadzorovali osebe, ki želijo obiskati fitnes./ /Do prosilcev za mednarodno zaščito nimajo zaupanja, na tem bi se moralo delati. Zaposleni bi morali prosilcem za mednarodno zaščito bolj zaupati./ /Jaz osebno to pravilo obidem in odklenem fitnes ali pa jim dam ključ, saj se mi zdi neumno, da bi jih nadzorovala, ko telovadijo./ /Nekatera pravila glede vstopa v azilni dom so logična, saj se tako ve, kdo je v azilnem domu in kdo je odšel, saj je pogosta fluktuacija./ /Za veliko prosilcev je Slovenija prehodna država in se odpravijo naprej že po nekaj dneh, zato je v redu, da je nadzor nad prihodom v azil, da se ve, kdo biva v azilnem domu in kdo je že odšel naprej v drugo državo./ /V azilnem domu mora varnostnik imeti razlog, da vstopi v sobo prosilca, vendar pa to ni zmeraj tako. Zgodi se, da varnostniki brez opozorila vstopijo v sobo prosilca, če sumijo, da ta počne kar ne bi smel, zaradi tega prihaja do sporov med prosilci za mednarodno zaščito in varnostniki./ /Zjutraj varnostniki preverjajo prisotnost prosilcev po njihovih sobah./ Jaz prosilcev ne nadlegujem, če vidim, da ima nekdo v sobi že nekaj dni star plesniv kruh ga opozorim, da bi lahko to pospravil in če pridem v zakajeno sobo prosilcu rečem, da naj prezrači sobo, da ne bo težav z varnostniki.

Vstop/izhod v azilni dom na Viču (kako je nadzorovan, kako je s svobodno voljo zapuščanja azilnega doma in prihoda v azilni dom, kako je z dovolilnicami za izhod...)

/Vstop in odhod iz azilnega doma je nadzorovan, menim, da je to v redu, saj ne morejo vsi kar prosto priti v azilni dom./ /Varnostniki na vhodu pregledajo prosilce, za katere menijo, da bi lahko v azilni dom prinesli nedovoljene substance ali predmete./ /Precej neumno je pravilo v zvezi z dovolilnico za izhod. Dovolilnica za izhod iz azilnega doma se lahko izda za največ sedem dni, potem pa se mora prosilec za mednarodno zaščito vrniti v azilni dom, saj ga drugače izbrišejo iz seznama nastanjenih. Meni osebno se to zdi neumno. Ali naj od prosilca zahtevam, da pride nazaj in se mi pokaže, če gre npr. za deset dni na morje?/ /Tudi če prosilec spozna koga in želi živeti s to osebo, se mora vsak teden oglasiti v azilnem domu./ /Jaz imam pri tem svoj sistem. S prosilci se dogovorim, da me pokličejo in ne zahtevam, da se mi pridejo osebno pokazat./ /Prosilec, ki ne prenoči v azilnem domu mora povedati osebne podatke in telefonsko številko osebe pri kateri bo bival. / /To je lahko zelo nerodno, če se oseba sestaja z nekom in potem socialni delavec kliče to osebo, kot da gre za otroka, ki ga starši preverjajo./ Prosilci se pogosto znajdejo v neugodnih položajih.

Odnos zaposlenih – socialnih delavcev, varnostnikov, drugega osebja (se vedejo superiorno, zaničevalno, so prijazni, pripravljeni pomagati, ali vzdržujejo strogo distanco – v smislu mi/vi...)

/Nekateri zaposleni so precej ukazovalni, saj so taki po svoji naravi./ /Veliko zaposlenih v azilnem domu nima stika s prosilci, čeprav je njihova služba povezana s prosilci za mednarodno zaščito. Zaposleni v upravi sploh nimajo stika s prosilci za mednarodno zaščito ali pa pridejo na oddelke kjer bivajo prosilci zelo redko, občasno direktorica./ /Ena izmed zaposlenih v upravi mi je povedala, da meni, da bi morala prejemati dodatek za nevarnost pri delu, saj mora peš čez parkirišče azilnega doma in to smatra kot nevarnost./ /Seveda se tukaj kažejo predsodki in odpor do prosilcev za mednarodno zaščito./ /Najbolj nesramno se vedejo varnostniki, saj pogosto izjavijo, da naj prosilci gredo nazaj od koder so prišli in da naj gredo v Avstrijo, če

menijo, da jim tukaj gre slabo./ /Socialnih delavcev je v azilnem domu premalo./ Predstavljaš si, da se ti naenkrat nabere osemdeset ljudi in vsi te potrebujejo. /Jaz distance v smislu nadrejeni – podrejeni, zaposleni – uporabniki nisem imela, najbolj pa se to opazi pri varnostnikih in drugem zaposlenem osebju./ /Jaz bi uvedla nekakšne psiho teste, da se ugotovi ali je človek primeren za določeno službo ali ne./ /Nekateri so službo v azilnem domu dobili preko vez in za to delo niso usposobljeni. V azilnem domu je zaposlenih zelo malo ljudi, ki bi imeli izkušnje pri delu z begunci ali kakršno koli drugo podobno skupino./ V azilnem domu so to le zaposleni na Inštitutu za afriške študije. Nekateri zaposleni na različne načine pomagajo prosilcem, jim nudijo prevoz iz bolnišnice ipd. /Zelo je odvisno od samega zaposlenega ali bo nekaj naredil ali ne, ali je pripravljen pomagati osebi, četudi pri tem krši kakšno pravilo. /Jaz sem večkrat šla po ljudi v bolnišnico, napotila sem jih tudi do različnih strokovnjakov, če jim nisem vedela pomagati. /Ne vem ali bi lahko rekla, da se v azilnem domu uporabljajo kakšne metode dela z uporabniki, kot se pri drugih ustanovah./ /Tukaj se vse reši zelo na hitro, problem pač rešiš na hitro. Tukaj noben ne uporablja individualnega načrta, saj je premalo zaposlenih ljudi, nekateri prosilci tako ali tako zelo hitro gredo naprej, s tistimi, ki pa so tukaj že dalj časa pa težave rešuješ sproti. Za individualni načrt sploh nimaš časa./ /Prosilci so zelo omejeni in je težko delati na opolnomočenju./ /Jaz proslcem neformalno svetujem in obidem kakšna pravila, da jim lahko pomagam. Marsikdaj lahko pomagaš človeku in ga obravnavaš kot človeka, če obideš pravila./

Kako je s prostori – imajo uporabniki zasebnost, se lahko kam umaknejo, da so sami, ali je vedno prisoten nek nadzor nadrejenih in prisotnost drugih prosilcev? Kako je glede strukturne urejenosti – ali so strogo ločeni prostori uporabnikov in zaposlenih (lahko uporabniki vstopajo v prostore zaposlenih, lahko brez najave pridejo do pogovora z zaposlenim (»nadrejenim«) ali komerkoli želijo, kadarkoli želijo)?

/Uprava azilnega doma je strogo ločena, saj je vstop v oddelke uprave možen le s službeno kartico. Prosilci do oddelkov uprave in tamkajšnjih zaposlenih nimajo dostopa./ /Dostopajo lahko do socialnih delavcev na svojih oddelkih, saj so pisarne v bližini sob. Socialni delavci so na voljo osem ur na dan./ Od prvega julija, ko je azilni dom prešel pod Urad za oskrbo in integracijo je proslcem na voljo še ena socialna delavka. /Zelo je težko, da bi bili proslcem na voljo ves čas, saj imamo veliko voženj v dijaške domove in druge opravke zunaj azilnega doma./ Jaz se pogosto s prosilci pogovorim kar zunaj na cigaretah in že takrat opravimo vse potrebno. /Glede zasebnosti pa je tako, saj veš, je bolj ni. Težko bi rekla, da imajo zasebnost, saj jih je več v eni sobi./ /Vsaka družina ima svojo sobo, tako da imajo vsaj družine nekaj zasebnosti, čeprav starši zasebnosti pred otroki nimajo. Pri moških in mladoletnikih sta skupaj v sobi vsaj dva prosilca, tako da tudi pri teh neke zasebnosti ni./ /Tuši so drug zraven drugega, ko se en moški brije, si drugi zraven umiva zobe, torej intimne ni./ /V donacijsko skladišče prosilci ne smejo sami, tudi v prostore pri varnostnikih ne smejo. Donacijsko skladišče jim odklene socialni delavec ali varnostnik, v času uradnih ur tudi perica./ /V tisto skladišče, iz katerega le zaposleni jemljemo stvari pa prosilci ne smejo, niti vsi zaposleni nimajo dostopa, saj se mora beležiti stvari, ki se vzamejo./ /V naše pisarne prosilci prosto vstopajo./ /Ko zapustim pisarno jo zaklenem, saj če pustim noter torbico, jo lahko kdo ukrade, prav tako moram zaklepati, saj mi na nek način to narekuje Zakon o varstvu osebnih podatkov. Če te ni, se pisarna zaklene./ /Do uprave oz. administracije prosilci ne morejo priti, to lahko samo tisti, ki so že dobili status, saj se pogovarjajo z zaposlenimi na integraciji o urejanju stanovanja, denarne socialne pomoči idr./ /Če prosllec želi govoriti s Katarino, to naredi tako, da jo počaka spodaj pri avtomatu in jo »dobi« na poti iz službe. Meni je Katarina rekla ne, če sem ji

rekla, da kakšen prosilec želi govoriti z njo, ko pa človek sam pristopi do nje pa lažje pristane na pogovor./
Preostali zaposleni na integraciji govorijo le s tistimi, ki že imajo status, s prosilci pa zelo redko.

Kako je z uveljavitvijo lastne volje (ali z uveljavitvijo idej, predlogov..)? Imajo uporabniki vpliv na to, kar počnejo tam, vpliv na lastno življenje v času bivanja v azilnem domu (ali zaposleni/osebje ovirajo uporabnike pri uveljavitvi svoje volje/želj...)?

/Jaz poskušam prosilcem ugoditi na različne načine. Če želijo menjati sobo in je več sob naenkrat prostih, lahko ti izbirajo sobo v kateri želijo bivati. Prav tako upoštevam, da so prosilci enake kulture nameščeni skupaj, če ne prihaja do sporov med ljudmi. Vsi zaposleni bi morali to upoštevati, da ne bi prihajalo do nepotrebnih konfliktov zaradi narodnosti ali kulture prosilca za mednarodno zaščito./ /Glede drugih stvari pa prosilci ne morejo uveljavljati svoje volje. Npr. če si želijo sobo popestriti, si je ne morejo, saj je v skladišču premalo stvari./ /Glede hrane prosilci nimajo veliko izbire, se pa jim prilagodi vsaj toliko, da so na voljo vegetarijanski obroki./ /Hrana prosilcem ni všeč, saj kuhinja ne upošteva, da so to ljudje, ki prihajajo iz povsem drugačnih okolij in niso navajeni takšne hrane kot mi./ /Tisti prosilci, ki imajo denar si kuhajo sami, ostali pa so prisiljeni jesti to kar dobijo./ Nekateri zaposleni prosilcem pustimo, da iz pisarne pokličejo svoje prijatelje in sorodnike, tako da pri določenih zaposlenih obstaja neka mera prilagodljivosti. /Nasploh pa je veliko prosilcev apatičnih, sploh jim ni do tega, da bi spreminjali kakšne zadeve znotraj azilnega doma, saj so ves čas v negotovosti glede svoje prihodnosti, ljudje pač nekako razumljivo postanejo apatični./ /Vsi prosilci pa niso povsem seznanjeni s pravili, saj ni prevajalcev./ Za Afganistance je samo eden in še ta je preveč zaseden, sicer pa Afganistanci večinoma gredo naprej, ne ostanejo v Sloveniji. Si pa prosilci med seboj povedo za pravila, tisti ki razumejo, povedo tistim, ki ne razumejo angleščine. /Težko je, da bi prosilci v azilnem domu vplivali na svoje življenje, saj nekdo drug odloča o tem, ali ima nekdo pravico do statusa begunca ali ne, prosilci le nemirno čakajo./ /Za otroke so organizirane nekakšne aktivnosti, na primer dopoldanski vrtec, za odrasle pa bolj ali manj ne, saj je premalo zaposlenih, ki bi se ukvarjali s prosilci./ Popoldanske aktivnosti bolj ali manj organizira Inštitut za afriške študije, to je popoldanska socialna služba v azilnem domu. /Mi enostavno nimamo časa, da bi organizirali kakšne bolj zanimive aktivnosti./ /Prosilci pa se sami zelo težko motivirajo, kar je razumljivo. Dolg čas jim je, nimajo zapolnjenega dneva./ /Tisti, ki nimajo denarja zelo težko zapustijo azilni dom, da bi šli ven ali v mesto./ /Prosilcem bi lahko azilni dom omogočil kolesa, da bi se lahko peljali v mesto./ Trenutno je kolesarnica azilnega doma polna z »kramo«.

Kaj bi izpostavila kot največjo slabost (negativne strani) azilnega doma (zaposleni, pravila, prostori, karkoli...)?

/Velik problem v azilnem domu je tudi to, da ljudje nimajo zasebnosti./ /Povprečno so v sobi trije ali štirje prosilci. En oddelek, na katerem je od šestdeset do osemdeset ljudi ima dve tuš kabini za umivanje in štiri stranišča, to je resnično premalo. Ko so prenavljali tla v azilnem domu je bilo v eni sobi nastanjenih tudi do osem prosilcev./ /Prosilci imajo zelo težko neko svoje privatno življenje ali pa ga sploh nimajo./ Čez noč ne morejo imeti obiskov partnerjev, vendar se že sami znajdejo. /Prav tako je ena izmed izstopajočih slabosti to, da je azilni dom (stavba) zelo slabo zgrajen, če bi se to gradilo za koga drugega, bi zagotovo bilo narejeno bolje, izolacija je zelo slaba./ /V skladišču je roba, ki je namenjena prosilcem in ta je najcenejša. Britvica razpade že ko jo prosilci dobijo v roke./ /Oblčila so monotona, vsi dobijo enake stvari, npr. sivo trenirko. Za

njih je vse isto, kot da oni niso ljudje./ /Prosilci za mednarodno zaščito so ljudje, z njimi pa ravnajo kot da to niso./

Kaj predlagaš ali kaj bi ti spremenila (na ravni osebja, pravil, celotnega sistema življenja v azilnem domu, glede organizacije življenja prosilcev za mednarodno zaščito, obravnave prosilcev za mednarodno zaščito)?

/Že samo stavbo bi ukinila, da bi bil sistem drugačen./ /Ne vem, ljudje bi lahko živeli v stanovanjskih skupinah, nekako tako bi se to moralo urediti, da bi bilo bolj razdrobljeno./ /Včasih je azilni dom imel dve ločeni skupini, tisti, ki so čakali na status že dalj časa so bili ločeni od tistih, ki jim je azilni dom bil le prehodna točka do ciljne države. Že tako bi lahko bolj »omilili« celotno situacijo. /

/Prav tako bi rada omenila en velik problem v zakonodaji. Prosilci za mednarodno zaščito imajo pravico do dela komaj po devetih mesecih. Jaz menim, da bi morali to pravico uveljavljati največ po enem mesecu, da bi se prosilci lahko osamosvojili in da bi imeli nek lasten prihodek, saj je z osemnajstimi evri na mesec, toliko namreč dobijo nemogoče preživeti./ /Konkretno kratkotrajne rešitve bi lahko bile to, da bi v azilnem domu zaposlili več ljudi, kateri bi se konkretno ukvarjali s prosilci za mednarodno zaščito, saj je ljudi premalo./ /Tudi prostore bi lahko uredili, da bi bili bolj »domači«. Prav tako bi lahko azilni dom namenil več sredstev za prenovalce, v katerih se zadržujejo prosilci za mednarodno zaščito, pri tem bi lahko upoštevali mnenja prosilcev, da bi se sobe preuredile po njihovem okusu./ /Zagotovo bi se moralo urediti zadeve s prostorsko stisko, saj ni normalno, da je bilo v eni sobi nastanjenih tudi po osem ljudi./ /Prosilci bi morali imeti možnost, da se pogovorijo s psihologom. Tega trenutno nimajo, čeprav bi na njihov položaj to bilo zelo zaželeno in potrebno./ Trenutno je v azilnem domu prosilec na voljo le en psihiater, ki je v azilnem domu vsak petek dve uri, to pa je vse. /Nujno bi bile potrebne spremembe na področju zdravstvene oskrbe. Prosilci za mednarodno zaščito imajo pravico samo do nujne zdravstvene pomoči, to je velikokrat problem./ /Če ima kdo težave z zobom in bi potreboval plombico, do te nima pravice./ /Na novo se je poslabšala situacija prosilcev, ki potrebujejo očala. Sedaj je postopek, da prosilec dobi očala še dolgotrajnejši, saj gredo prošnje oz. napotnica za okulista pred komisijo, ki se odloča ali bo nekdo dobil očala ali ne./

Poznaš kakšne dobre prakse iz tujine? Tvoje mnenje o azilnem domu na Viču?

Z dobrimi praksami iz tujine nisem seznanjena. /Menim, da bi morali zaposleni v azilnem domu biti bolj usposobljeni za delo s prosilci za mednarodno zaščito. Več bi moralo biti usposabljanj za delo s prosilci, ta usposabljanja bi morala vključevati tudi varnostnike./ /Moje mnenje je, da prosilce za mednarodno zaščito omejuje že samo to, da so nastanjeni v azilnem domu. Če bi bila jaz v njihovi situaciji, bi raje živela pod smreko kot pa v azilnem domu, resnično, ko vidiš kaj vse se dogaja v azilnem domu./ Prosilce za mednarodno zaščito v še slabši položaj postavlja dolgotrajnost postopkov./ /Nenehno čakajo na odgovor za status begunca, ne vedo, ali bodo dobili pozitiven ali negativen odgovor, mislim, da jih to še najbolj ubija./ /Cele dneve so prosti, ničesar nimajo za delati, tudi to jih ubija. Dopoldne prespijo, ponoči pa brskajo po mobilnem telefonu./ Neverjetno je to, kar se dogaja. /Prosilcem nočejo odobriti niti tega, da bi jim dajali denar za hrano in bi si sami kuhali, tako bi lahko počeli vsaj nekaj./ Takšno je ozadje vsega tega. Ljudje na različnih uradih prejemajo plačo za osem ur sedenja in govorjenja o teoriji, za ljudi pa ne naredijo ničesar.

Sploh nima smisla govoriti o tem, saj je to tako zapleteno in prepleteno z različnimi egoističnimi in profitnimi interesi.

9.1.4 Zapis/transkripcija intervjuja D

Trajanje intervjuja: 60 minut

Intervjuvanec: anonimen prosilec za mednarodno zaščito (38 let)

Kako bi opisal bivanje v azilnem domu – nivo pravil (kakšna so; katera se ti zdijo pretirana, nehumana; katera se ti zdijo nesmiselna..)?

/Rad bi omenil nekatera nesmiselna in neumna pravila./ /Prvo je to, da tisti ljudje, ki pridejo v azilni dom in zaprosijo za status begunca, nimajo dostopa do prostora, kjer bivajo prosilci za mednarodno zaščito, saj so prostori teh, ki jih je pripeljala policija, strogo ločeni od prostorov tistih, ki so opravili začetni intervju in so že nastanjeni v azilnem domu./ /Ljudi, ki čakajo na prvi intervju, dajo v izoliran prostor in jih zaklenejo./ /Ljudje so v tem prostoru en dan, včasih pa tudi en teden. Tukaj ni pomembno ali gre za družino, žensko, moškega ali otroke, vsi skupaj so prisiljeni biti v tem enem prostoru./ /Zaposlenim v azilnem domu je vseeno za te ljudi, vseeno jim je za njihovo zasebnost, te tukaj sploh ne morejo imeti./ /Vseeno jim je, če je ženska obkrožena s samimi moškimi v tem prostoru, četudi to lahko traja tri ali štiri dni./ Drugo pravilo, ki bi ga rad omenil, je povezano z varnostnim protokolom. /Ko greš ven iz azilnega doma ali ko greš v azilni dom moraš povedati svoje ime in da greš ven, pokazati moraš identifikacijsko kartico in potem lahko greš./ /To je povezano s policijo in varnostniki./ /Če se zgodi zločin ali kraja, zmeraj predvidevajo, da je to naredil prosilec za mednarodno zaščito. V tem primeru pride policija v azilni dom in vpraša, kdo je bil v času kriminalnega dogodka zunaj, kakšna oblačila je nosil ipd. To je popolnoma diskriminatorno, saj se predvideva, da so vsi prosilci za mednarodno zaščito kriminalci. Dokazovati morajo, da to niso./ Vse skupaj je nesmiselno. /Situacija je zelo slaba tudi zaradi finančnega stanja. Prosilci za mednarodno zaščito dobijo osemnajst evrov na mesec./ /Sama veš, kakšno je življenje. S to vsoto poveš ljudem, da ti ni mar zanje. Če kadiš, imaš dovolj denarja za cigarete za tri ali štiri dni. Kaj pa preostalih šestindvajset oziroma štiriindvajset dni? Tudi s tem ljudem sporočaš, da morajo ostati v prostorih azilnega doma štiriindvajset ur na dan, sedem dni na teden, sporočaš jim, da ne morejo nikamor./ S tem prosilci za mednarodno zaščito dobijo vtis, da morajo biti zadovoljni s hrano, ki jo prejemaajo. /Ni pomembno, ali je ljudem takšna hrana všeč ali ne./ Z osemnajstimi evri na mesec si lahko kupijo nekaj, sicer jaz ne vem reči, kaj je to. /S tem finančnim problemom oziroma tako majhnim dohodkom ljudi potiskajo v to, da si poiščejo druge načine oziroma vire dohodkov in eden izmed teh načinov je kriminal. Kriminal nima veze z etničnostjo, krvjo ali vero osebe. Slab socialni in ekonomski položaj ter materialna deprivacija potiska ljudi v kriminal. Tak položaj človeka determinira, da se odloči, ali bo »dober« ali kriminallec./ Še eno pravilo, ki gre v podobno smer je pravica do službe ali vsaj pravica do iskanja službe na Zavodu za zaposlovanje. /V Sloveniji moraš biti vsaj devet mesecev, šele potem imaš pravico, da si poiščeš službo./ Da imaš pravico do iskanja službe, moraš biti v Sloveniji devet mesecev. Medtem pa kaj? Kaj naj počneš med tem čakanjem? Na kaj čakaš? Ne vem...

Vstop/izhod v azilni dom (kako je nadzorovan; kako je s svobodno voljo zapuščanja azila in prihoda v azil, dovolilnice za izhod ...)

/V smislu birokracije je vse zapleteno. Jaz osebno poznam prosilce, ki imajo denar, saj jim ga pošiljajo družine ali pa imajo kakšno delo, vendar morajo vseeno bivati v azilnem domu. Ti bi želeli živeti v centru mesta, v stanovanju z manj ljudmi, v samski sobi ali pa s cimrom, s kom iz Slovenije, kar jaz menim, da je super, saj lahko spoznaš sebe in druge Slovence. To te nekako »potisne«, da se začneš učiti jezika, da se prilagodiš »pravilom« slovenske družbe, vendar pa ministrstvo in azilni dom večini ljudi ne pustita, da bi živela zunaj azilnega doma./ /Tega ti jaz ne vem pojasniti, moraš odgovorne ljudi sama vprašati, zakaj ljudem ne pustijo živeti zunaj./ Velikokrat v azilnem domu spreminjajo ta pravila. /Če najdeš punco in želiš živeti z njo v njenem stanovanju ali najemniškem stanovanju, moraš dobiti dovoljenje (lahko ga tudi ne dobiš), vendar moraš priti nazaj v azilni dom vsak ponedeljek ali petek in moraš ostati tam en dan ali dva dneva, potem lahko greš nazaj, to je popolnoma nesmiselno./ /Varnostniki imajo pravico pregledati vsakega prosilca za mednarodno zaščito ob prihodu v azilni dom, saj se želijo izogniti temu, da bi prosilci noter prinašali alkohol, orožje ali druge nedovoljene substance. / Na nek način je to logično. /Problem je v obstoju azilnega doma, v ideji, da je azilni dom vredn za prosilce za mednarodno zaščito./ /Na primer, če ne bi imeli azilnega doma v Sloveniji, bi lahko ljudi po opravljenem začetnem intervjuju nastanili v stanovanje ali v sobo s tremi ali štirimi ljudi, potem ne bi rabili varnostnikov, saj so prosilci samo ljudje in bi lahko sami razrešili svoje težave./ /Ne pravim, da so vsi angeli, ampak če bi jim dali privaten prostor za bivanje, bi jih ob kakšnem prekršku ali kriminalni dejavnosti policaji obravnavali kot Slovenske državljane./

Odnos zaposlenih – socialnih delavcev, varnostnikov, drugega osebja (se vedejo superiorno, zaničevalno, so prijazni, pripravljeni pomagati, ali vzdržujejo strogo distanco – v smislu mi- vi...)

/Prva težava je, da so vsi zaposleni v azilnem domu Slovenci./ /Nekateri zaposleni so prijazni, večina pa ne./ /Večina zaposlenih je daleč od usposobljenosti za delo s prosilci za mednarodno zaščito, to je druga težava./ Saj veš, kako je v Sloveniji. Nekdo je član ene vladne stranke, ta član pozna sestro/sorodnika, ne vem, kogarkoli, in potem ta družina pozna drugo družino, kakorkoli, potem taki ljudje dobijo službo brez kakršnihkoli kvalifikacij. /V azilnem domu je veliko zaposlenih dobilo službo preko vez, čeprav nimajo izkušenj pri delu s socialno ranljivimi skupinami in z ljudmi druge etnične pripadnosti./ /Občuti se, da so zaposleni bolj policisti kot pa socialni delavci, saj veš, dajejo ukaze in jim je vseeno za vse, saj jim je službo priskrbel nekdo, ki ima veliko socialno moč oz. položaj v politiki./ /Ta problem bi lahko rešili. Med imigranti (prosilci za mednarodno zaščito) je veliko kvalificiranih ljudi, ki bi lahko nadomestili nekatere zaposlene v azilnem domu, saj bolje razumejo kulturo prosilcev za mednarodno zaščito, njihove potrebe, predvsem pa se ne srečujejo z ovirami, ki jih postavlja jezik. Nekatere države to delajo tako, na primer; Nemčija, Norveška, Švedska. V teh državah so v azilnih domovih večinoma zaposleni imigranti, seveda usposobljeni za to delo, kar je po mojem mnenju »perfektno«./

Prostori – imaš zasebnost, se lahko kam umakneš na samo, ali je vedno prisoten nek nadzor nadrejenih in prisotnost drugih prosilcev? Strukturna urejenost – ali so strogo ločeni prostori uporabnikov in zaposlenih (lahko vstopaš v prostore zaposlenih, lahko brez najave prideš do pogovora z zaposlenim (>nadrejenim<) ali komerkoli želiš, kadarkoli želiš...)

/Zasebnosti v azilnem domu ni./ /Kako lahko imaš zasebnost, ko pa so v eni sobi nameščeni tudi po trije prosilci in še več? Povsod so ljudje, miru nimaš./ /Intime ni, niti ko se tuširaš./ /Seveda so prostori prosilcev ločeni od prostorov osebja./ /Do socialnega delavca lahko prideš, mu pač potkaš na vrata in vstopiš. Ni nujno, da bo socialni delavec tam. Včasih nima časa zate ali se ukvarja z drugimi prosilci, tako da ni nujno, da boš prišel do pogovora, ki ga želiš./ /Do pogovora s kom iz uprave je nemogoče priti, saj jim je vseeno za ljudi./ /Zelo težko je, da bi bil kdaj v azilnem domu sam ali da bi človek imel čas zase in mir./ /Vedno je nekdo nekje, tudi kamere so./ /Ljudi nadzorujejo, saj jih imajo za zločince./

Kako je z uveljavitvijo lastne volje? (ali z uveljavitvijo idej, predlogov..) **Imaš vpliv na to kar počneš tam, vpliv na lastno življenje v času bivanja v azilnem domu?**

/Zaposleni menijo, da prosilci za mednarodno zaščito niso ljudje, so nekaj, so številke o katerih moraš poročati nadrejenemu ali Evropski uniji. Osebe so oštevilčene z 25, 100, 15 in takšno dojemanje seveda vpliva na odnos do prosilcev za mednarodno zaščito./ /Zaposlenim ni mar za prosilce, saj jih dojemajo le kot številke, torej prosilci ne morejo doseči ničesar in ne morejo uveljaviti svoje volje./ /V azilnem domu je vse določeno vnaprej, tudi hrana in pravila./ /Pravilom moraš slediti, če ne, te bodo kaznovali ali te poslali v Center za tujce v Postojno za 3 mesece ali več. To naredijo, če delaš težave ali če le sprašuješ za boljšo hrano ali kakšne druge stvari. Gre bolj za maščevanje./ Večina prosilcev sploh ne ve za pravila ali pa jih ne razumejo. /Vsi prosilci imajo po zakonu pravico do dela znotraj azilnega doma./ Za fizično delo dobijo 2.5 eura na uro, za intelektualno delo pa 4.5 eura na uro. To je vsaj nekaj denarja, če bi vsi prosilci lahko to delali bi bilo vredno, saj imajo potem hrano, posteljo in vsaj nekaj zaslužka na mesec. /Prav tako bi se tako izognili štiriindvajset urnemu oz. sedemdnednemu prostemu času na teden. Izognili bi se stresu, saj bi vedeli, da bodo nekaj delali, ko se bodo zbudili in še nekaj bi zaslužili po opravljenem delu, kar je vredno./ /Problem pa je, da noben oz. večina zaposlenih teh pravil prosilcem sploh ne razloži. Prosilci ne vedo, da lahko to delajo./ /To delo večinoma dobijo prosilci iz Srbije, Balkana, Bosne ali Rusije. Prosilci iz drugih držav za to sploh ne vedo. Tukaj je dilema. To delo je vsaj ena dobra stvar po zakonu, vendar noben od zaposlenih ne naredi ničesar, da bi prosilci, ki niso iz območja Balkana lahko delali./ /Težko je imeti vpliv nad lastnim življenjem v rasističnem okolju oz. rasistični politiki. Večina zakonov je rasističnih, sistem sam po sebi je rasističen./ Kako? /S tem, da dajejo prosilce v eno ustanovo oddaljeno od centra mesta./ /V tej ustanovi veljajo posebna pravila, upoštevanje teh pa nadzorujejo fašisti. Posebna pravila za posebno skupino ljudi – to samo po sebi je zelo rasistično./ /Še več, imaš tudi osebno rasistično vedenje s strani osebja, varnostnikov in nekaterih socialnih delavcev, kateri se šalijo, da so ljudje oz. prosilci za mednarodno zaščito umazani./ »Daj no«,če ljudem ne zagotoviš materiala za osebno higieno, če jih ne naučiš (nekaterih) kako poskrbeti za higieno, kako naj potem skrbno pazijo na svojo osebno higieno. /Jaz osebno poznam nekatere prosilce, ki v azilnem domu mečejo smeti na tla in povsod naokrog, zaradi maščevanja in jeze do rasističnega sistema./ »Vržeš« človeka v en prostor, mu daš osemnajst evrov na mesec, kljub temu, da je ta človek pod hudim stresom, kar pa vpliva na njegov vsakdan. /Osebe so ob vstopu v azilni dom pregledane./ /Seveda bo človek reagiral in pokazal svoje nezadovoljstvo na nek način. Večina jih to počne s higieno in metanjem smeti. To je moja razlaga. Če pa ljudem zagotoviš primeren prostor za bivanje, bo ok./ Nekateri ljudje so po verski pripadnosti muslimani, ti se umivajo do 5 krat na dan. Na primer, v moji deželi se ne tuširamo (umivanja ne poimenujemo tuširanje),

ampak si brišemo kožo oz. hodimo v savno, predstavljaj si, smo čisti. Na drugačen način skrbimo za svojo osebno higieno. /Poleg tega pa v azilnem domu veliko ljudi uporablja eno skupno kopalnico, tako da tudi zasebnosti nimaš. Čistočo pa je tako ali tako težko vzdrževati, če pa več kot deset ljudi uporablja skupno kopalnico./ /Nekaterim prosilcem je vseeno za higieno, ko pa ne vedo, kaj bo z njimi v prihodnosti, poleg tega pa jih nenehno spremlja občutek negotovosti./ /Tudi tukaj se vidi razizem, saj se zaposleni izogibajo stika z ljudmi, češ da so umazani./ Nekateri zaposleni uporabljajo nekatere izobražene prosilce za prevajanje, vendar za to ne dobijo plačila. To se dogaja pogosto. /V tem prostoru učijo ljudi, da so resnično pod levelom/nivojem, da so nekaj manj in da morajo le poslušati ter ubogati zaposlene./ /Nihče ne posluša idej prosilcev, ne morejo biti kreativni, ustvarjalni ali izražati svoje volje, saj jih dejansko noben ne posluša./

Kaj predlagaš, kaj bi ti spremenil (na ravni osebja, pravil, celotnega sistema življenja v azilnem domu, organizacije življenja prosilcev za mednarodno zaščito, obravnave prosilcev za mednarodno zaščito)?

/Ukiniti bi morali azilni dom, saj je to sramota za vse Evropske države./ /Naj dajo ljudem lasten prostor./ /V Nemčiji so prosilci največ en oz. dva tedna v azilnem domu, potem jih namestijo v privatne prostore, kar je vredno./ /V Sloveniji bi lahko to vzpostavili kot v Nemčiji in ukinili azilne domove, namesto tega bi lahko vzpostavili nekakšno tovarno, ki bi predstavljala možnost zaposlitve za imigrante in Slovence./ Toliko ljudi ima profit od azilnega doma, to so lobiji proti idejam o ukinitvi azilnega doma.

Kaj bi izpostavil kot največjo slabost (negativne strani) azilnega doma (zaposleni, pravila, prostori, karkoli...)

Veliko negativnih vidikov sem že omenil. /Spremenili bi lahko to, da moraš biti vsaj devet mesecev tukaj, da lahko odpreš bančni račun in da imaš pravico do dela. Si lahko predstavljaš, da ima otrok, ki je star komaj devet ali deset let odprt bančni račun, odrasel človek iz tujine, ki je npr. v tujini profesor pa te pravice nima, to je res grozno./ /V azilnem domu je zaporniški sistem, varnostniki so povsod in vsako jutro trkajo na vrata, to je zaporniški sistem./ /Velikokrat se zgodi, da se prosilci skregajo z varnostniki, saj jim vstopijo v sobe kadarkoli želijo. Pustimo to, da zjutraj trkajo na vrata ter pregledujejo sobe, sploh ne spoštujejo prosilcev, kaj šele njihovo zasebnost. To je nesprejemljivo./ /Morali bi se osredotočiti na integracijo in zagotavljanje izobrazbe prosilcem. Nekateri imajo nizko stopnjo izobrazbe ali pa so popolnoma neizobraženi, morali bi poiskati rešitve, da jih pošljejo na šolanje./ /Nekateri so visoko izobraženi, morali bi najti načine, da se lahko naprej izobražujejo, ne pa da ljudje čakajo, da dobijo pozitiven odgovor za status begunca./ Obstajajo neka pravila glede tega, vendar jih v azilnem domu noben ne upošteva. Vseeno jim je za to.

/Po zakonu so prosilci upravičeni do osnovne zdravstvene oskrbe. Kar pomeni, da prosilec zaradi zobobola ne more k zobozdravniku. Nima pravice do zobozdravnika, tako da mu ne morejo izpuliti niti zoba, če ga ta boli./ /Za prosilca, ki ima težave z vidom in potrebuje očala veljajo res neumna pravila. Prvo mora k optiku, ta mu mora izmeriti vid in potem dobi papir od zdravnika. Zatem gre to k administraciji oz. socialnemu delavcu delavcu, nato skličejo komisijo z drugim zdravnikom in se odločijo ali bodo tej osebi dali očala ali ne./ Samo s klicem zdravnika na komisijo imajo več stroškov kot pa s tem, če bi prosilcu dali očala. Če ima kdo težave z zdravjem ima pravico do osnovne zdravstvene oskrbe. /Težave se pojavijo tudi takrat, ko nekdo potrebuje zdravila, ki niso krita z osnovnim zdravstvenim zavarovanjem. Prosilec mora sam plačati za

zdravila, ampak ta dobiva le osemnajst evrov na mesec./ Takšna je celotna slika. /Medicinska sestra v azilnem domu je le ena, stara čez 60 let in dela brez kakršnekoli pomoči in prevajalca. Predstavlja si kako Afganistanec prosi njo za pomoč. Kako ona komunicira z njim? Če potrebuje pomoč kakšen Albanec, ki se z medicinsko sestro lahko sporazumeva, dobi običajno lekadol. To se dogaja zelo, zelo pogosto. Nekaj tednov nazaj je prosilec iz Alžirije imel zdravstvene težave. Bruhal je in imel grozne bolečine v želodcu. Sestro je v svojem jeziku prosil za pomoč, ta ga je poslušala s svojim ničnim znanjem arabščine. Njen odgovor na njegovo govorjenje je bil to, da ni nič narobe, da je vse v redu. Čez dva dneva je omedlel. Odpeljali so ga v bolnišnico in zdravniki so ugotovili, da ima razlit slepič. Vprašali so ga, zakaj ni prišel prej, zakaj ga niso poslali v bolnišnico prej. Povedali so mu, da je imel srečo, da je preživel. Morali so ga operirati, v bolnišnici je bil več kot 10 dni. Torej, to je eden izmed večih primerov./ V boljših primerih sestra pošlje ljudi v skupnostno bolnišnico na Viču. /Predstavlja si, da je nekdo komaj prispel v Slovenijo brez znanja angleščine in slovenščine, govori le materni jezik, torej je daleč od tega, da bi ga slovenski zdravnik razumel, kaj lahko ta človek naredi v bolnišnici? Po zakonu imaš lahko prevajalca, vendar ga moraš plačati, za kar pa nima noben denarja. V azilnem domu je vseeno, če ima prosilec prevajalca ali ne./ »Itak« jim je vseeno za prosilce./

9.2 PRILOGA B: Dnevniki prostovoljnega dela

Dnevniki prostovoljnega dela v azilnem domu na Viču – vir podatkov E

December 2017

Zapisovalka dnevnikov: Anja Bohinec

4.12.

Danes je bil prvi dan mojega prostovoljnega dela in prvi obisk azilnega doma na Viču. Na začetku, ko sem prišla sva se z mentorico ustavile pri vhodu, kjer sva se »na hitro« pogovorile z zaposlenimi, ki so bili zunaj na cigareti. /Nekaj časa sva bile pred azilnim domom, saj je mentorica urejala dovoljenje pri varnostnikih, da sem lahko sploh vstopila v azilni dom./ Glede na to, da je azilni dom na nek način totalna ustanova in ustanova Ministrstva za notranje zadeve, me ta nadzor nad vstopom v azil ni tako presenetil, je pa vseeno v meni vzbudil nekakšne »čudne« občutke. /Na začetku sva se z mentorico sprehodile čez azilni dom, saj mi je želela vse razkazati. Sprehodili sva se skozi oddelek za mladoletnike brez spremstva, oddelek samskih moških, oddelek družin in oddelek samskih žensk./ Vmes sva srečale prosilce, mentorica me je predstavila in se z njimi nekaj časa pogovarjala. Na oddelku družin sva obiskale prosilko iz Sirije. Mentorica se je z njo pogovarjala, jaz pa sem se »ukvarjala« ter igrala z njenim sinom Adelom, ki mi je takoj prirasel k srcu, čeprav sem zase vedno menila, da se ne ujamem z otroki in da ne vem, kako vzpostaviti stik z njimi. Danes sem ugotovila, da to ni povsem res. To mi je na nek način dalo zagon za delo z otroki. To, da sem Adela nosila in se z njim igrala me je nekako motiviralo in mi dalo zagon za nadaljnje navezovanje stikov. /Kasneje sva z mentorico morali okrasiti hodnike v azilnem domu, saj je to Inštitutu za afriške študije naročila vodja socialne službe, ki po izobrazbi sploh ni socialna delavka. Mentorica za to ni imela časa, tako da sem hodnik in večnamenski prostor okrasila ob pomoči dveh prosilcev za mednarodno zaščito./ En fant je bil star šestnajst, drugi pa dvajset let. Nisem vedela, kako naj komuniciram z njima, saj en fant ni govoril angleško niti malo. Kljub temu, da se nismo veliko pogovarjali (en fant je dal glasbo na mobilnem telefonu), smo uskladili našo dinamiko in uspešno okrasili hodnik ter večnamenski prostor. /Kasneje sva z mentorico obiskale prosilce na različnih oddelkih. Z mentorico sva skupaj vstopili v njihove sobe, čeprav mi je kasneje povedala, da je to prepovedano, ampak da se njej zdi neumno, da bi ženski, ki ima eno leto starega otroka rekla, da naj stopi iz sobe, da se lahko pogovarjata. Nelogično in neumestno se mi zdi pravilo, da zaposleni ne smejo vstopiti v sobo prosilca za mednarodno zaščito./ Meni osebno je to pravilo grozno in menim, da je to v nasprotju s socialno delovno etiko in socialno-delovnim odnosom, kjer sta socialni delavec in uporabnik enakovredna. Ne zdi se mi vredno, da socialni delavec odkloni povabilo na čaj, če ga oseba povabi. Morda človek rabi pogovor oz. vsaj nekaj minut pozornosti, da občuti, da ga nekdo razume in da lahko na nek način izrazi stisko in se pogovori. Pri današnjih obiskih se nisem veliko razgovorila, saj mi je bilo nerodno in uporabniki so me komaj spoznali. Proti večeru sem z mentorico šla v večnamenski prostor na oddelku družin. V prostoru so bile ženske s svojimi otroki. Mentorica me je vsem predstavila in se pričela pogovarjati z ženskami, nakar so jo njihovi otroci »ugrabili ter jo odvedli plesat. Medtem sem videla, da majhen fant kuka skozi vrata v naš prostor. Pomahala sem mu in fantek se je skril, nato je še enkrat naskrivaj pogledal in sem

mu pomahala še enkrat, potem pa je pritekel do mene. Fantu je ime Aleksander, vsi ga kličejo Aco, star je pet let. Fanta sem ogovorila in sva se pričela pogovarjati, saj je iz Srbije, tako da sva se lahko sporazumevala. Kasneje sva se igrala igro »vrtenje«, saj mu je bilo to zelo všeč. Nenehno mi je govoril, da bi se še vrtel, jaz pa nisem imela več moči, da bi ga še naprej držala in vrtela. Bila sem vesela in presenečena, da mi je s fantom tako hitro uspelo navezati stik in se z njim nekako povezati, saj je potem ves čas želel biti z mano. /Mentorico sem vprašala, kako to, da je Aco ves čas sam in kje ima starše. Povedala mi je, da sta njegova starša »okej«, ampak da se z Acotom ne ukvarjata, da fant večino časa sam »tava« po azilnem domu, dopoldne pa je v vrtcu azilnega doma. Postalo mi je hudo, saj menim, da ni »okej« za petletnega fantka, da je večino časa sam. Mentorica mi je povedala, da tako pač je v azilnem domu, saj se nikomur ne da ukvarjati s prosilci, le redkim izjemam./ Nekaj časa sem še pazila na Adela, da je lahko njegova mama postorila stvari, ki jih ne more, ko pazi Adela, potem pa sem za ta dan zaključila. Kljub vsemu entuziazmu, ki sem ga občutila prvi dan, sem se počutila potrto in žalostno. V meni so bili mešani občutki jeze in žalosti. Postala sem jezna. Jezna na medije in ljudi, ki širijo rasistične predsodke ter laži o prosilcih za mednarodno zaščito. Laži o ljudeh, ki bežijo pred vojno. Kljub temu, da je večina prosilcev pribežala iz groznih življenjskih razmer, so prijazni, v sebi imajo več optimizma kot pa kdorkoli drug, vsaj jaz sem dobila takšen vtis v azilnem domu. Ta dan mi je postalo jasno, da azilni dom deluje kot totalna ustanova. Postalo mi je hudo, zaradi načina obravnave ljudi, ki tako ali tako trpijo in imajo travme zaradi razmer iz katerih so pribežali, potem pa neka peščica ljudi, ki resnično nimajo pojma o tematiki, organizira proteste proti prosilcem in širi sovražni govor. /Prav tako me je celotna organizacija ustanove spomnila na podobnosti s totalnimi ustanovami – majhne sobe, v katerih sta včasih tudi po dve družini. Ljudje zasebnosti nimajo, prav tako so v azilnem domu kamere, kar omogoča totalen nadzor nad uporabniki. Ljudje so razdeljeni po različnih oddelkih in imajo urnike ter različne domske rede oziroma pravilnike./ Vse skupaj me je razžalostilo. Ne morem razumeti, da je takšna obravnava ljudi dovoljena.

5.12.

Ob prihodu v azilni dom sem se na začetku zadržala pred vhodom, kjer so vodja IAŠ-a, moja mentorica in nekateri prosilci pili kavo, kadili ter se pogovarjali. Nekaj časa za tem sem odšla v večnamenski prostor na oddelku družin, kjer bi naj z otroki imela delavnico, na kateri bi delali novoletne voščilnice, ki jih potrebuje IAŠ. Moja mentorica je povabila otroke, da se delavnici pridružijo. Na začetku sta prišla le fant (8 let) in punca (10 let), ki ne govorita in ne razumeta angleškega jezika. Sporazumevali smo se preko kretenj oz. »mahanja« z rokami in v moji »polomljeni« nemščini. Fant in punca govorita nemški jezik, saj so nekaj časa z družino živeli v Avstriji, prišli pa so iz Sirije zaradi vojne. Izdelovali smo voščilnice, za katere smo uporabljali bleščice in tempere, tako da je na koncu bil celoten prostor pisan. Čez nekaj časa se nam je pridružil Aco. Aco je takoj pritekel do mene ter želel, da se greva vrtet. Privolila sem in ga nekaj časa vrtela, potem pa sem rekla, da lahko gremo sedaj skupaj naprej izdelovat voščilnice in ga povabila, da se nam pridruži pri ustvarjanju. Aco tega ni želel, saj je želel, da se vrtiva. Užaljen je odšel iz prostora. Odšla sem za njim in ga še enkrat povabila, da pride izdelovat z nami. Aco se je usedel na tla in rekel ne. Odšla sem nazaj v prostor, saj sta tam bila še dva druga otroka. Usedla sem se za mizo, nakar se Aco usede poleg mene, začne opazovati kaj počnem in mi začne pomagati pri sipanju bleščic na lepilo na voščilnicah. Skupaj smo izdelovali smo voščilnice in se na različne kreativne načine sporazumevali. Vmes mi je punca Rama prinesla

čaj in nekakšne pečene polpetke, ki jih je poslala njena mama. Občasno mi je težko, saj vsi nenehno ponujajo čaj ali hrano in včasih »na silo« rečem ja, saj ne želim, da bi prosilci menili, da mi je neprijetno piti njihov čaj ali jesti njihovo hrano. Menim, da je pomembno, da socialni delavci občasno sprejememo od ljudi kakšne stvari (čaj, kava ipd.), če nam jih z veseljem in iskrenostjo ponudijo, saj menim, da to pripomore k nekakšnemu enakovrednemu odnosu brez občutka, da je ena oseba, ki jemlje, druga pa tista, ki daje. Kmalu se je prostor začel polniti, saj je bila večerja mimo in so pričele prihajati mame s svojimi otroki. Bilo je glasno in polno smeha. Z otroki sem se igrala, kasneje pa sem se pridružila mamam na kavču. Čeprav se z vsemi ne pogovarjam, je sproščeno in se skupaj pač »družimo«, saj jih večina ne zna govoriti angleško, jaz pa ne njihovih jezikov. /Kasneje sta prišla po mene prosilca, ki sem ju spoznala že prejšnji dan in me prosila, da grem z njima v donacijsko skladišče, saj je zaklenjeno, ker prosilci sami tja ne smejo./ Proti večeru, ko sem bila v pisarni od mentorice, je prišel prosilec, ki se je želel pogovarjati. Ime mu je Yalcin. Yalcin mi je pokazal slike od svojih dveh majhnih sinov ter od žene. Bilo mi je hudo, saj sem videla, da vso družino zelo pogreša. Pokazal mi je tudi slike od njegove sestre, ki se je poročila pred dvema mesecema. V stikih s svojo družino je le preko telefona. Yalcin mi je povedal zgodbo, zakaj je zapustil mesto Karkuk. Teroristi (skupina Daša) je vrgla bombo v njegovo restavracijo, kar je restavracijo popolnoma uničilo. Yalcin mi je pokazal slike restavracije, preden so jo teroristi uničili. Restavracija je bila resnično lepa. Ponovno mi je postalo hudo. Yalcin je imel svoje življenje. Živel je s svojo družino, sedaj pa je »natlačen« v azilnem domu, kjer že več mesecev čaka na odgovor in zaradi tega ne more početi ničesar, saj si ne sme poiskati službe, ker še ni minilo devet mesecev odkar je v azilnem domu. Čaka na odgovor za status begunca, življenja si v tem času ne more načrtovati, saj ne ve, kakšen odgovor bo dobil. Po tem, ko so Yalcinu uničili restavracijo, je odšel na Nizozemsko in imel tam restavracijo s prijateljem, ampak je zaradi prstnega odtisa, ki ga je oddal na poti, ko je bežal iz Karkuka bil deportiran nazaj v Slovenijo – tega nisem povsem razumela, saj ne poznam tega postopka, kako oblastni organi ljudi zaradi različnih razlogov in pravil premikajo iz ene države v drugo. Z Yalcinom sva se precej časa pogovarjala ter gledala slike, potem pa sem se počasi odpravila iz azilnega doma, saj je bila ura že 22:00.

Današnji dan me je ponovno napeljal na razmišljanje o tem, kako nepravilni so državni sistemi oblasti. Človeku, ki so mu teroristi uničili restavracijo niso pustili ostati na Nizozemskem, ko si je tam ponovno vzpostavil življenje, zaradi nekakšnega prstnega odtisa. Ljudje v azilnem domu niso deležni nobene psihosocialne podpore in pomoči, čeprav so nekateri pribežali iz vojnih območij in različnih grozljivih okoliščin. Nastanjeni so v majhne sobe, službe si zaradi neurejenega statusa in dokumentov ne morejo iskati. Lahko le čakajo (nekateri več kot 12 mesecev) na odgovor za status, med tem pa »čepijo« v azilnem, kjer večina zaposlenih nima izkušenj pri delu s socialno ranljivimi skupinami. O rasističnih izjavah varnostnikov pa raje ne bi pisala, saj so neumestne in jih želim odmisлити.

8.12.

Na začetku sem se kot običajno ustavila pri varnostnikih in se podpisala, saj se vodi evidenca prostovoljcev, ki pridejo v azilni dom. V loži varnostnikov je bila mentorica in sem se pridružila. Prišel je tudi socialni delavec zaposlen v azilnem domu, nakar mu je drug zaposleni pričel govoriti, da so včeraj fantje in moški moški iz samskega oddelka pekli v pečici na oddelku družin. Zaposleni je socialnemu delavcu povedal, da

moški tega ne bi smeli in da so jim varnostniki rekli, da tega ne smejo in jim naročili, da naj zapustijo kuhinjo, prosilci pa tega niso želeli, saj so pekli hrano v pečici. Ta zaposleni je varnostniku in socialnemu delavcu povedal, da naj jih naslednjič varnostniki pač »spravijo« oz. »vržejo« ven iz kuhinje, ker si tam ne smejo peči. Vmešala se je moja mentorica in rekla, da na moškem oddelku ni pečice in da si nimajo kje peči hrane. Povedala je, da bi potem lahko vsaj uredili, da bi moški na svoj oddelek dobili pečico. Ob poslušanju njihovega pogovora sem bila jezna in sem s težavo zadržala komentarje zase. /Menim, da je neumno, da je zaposleni naročil varnostnikom, da morajo ljudi »pač« na silo odstraniti iz kuhinje, čeprav si prosilci pečico v kuhinji na oddelku družin, ker na njihovem oddelku ni pečice./ Z mentorico sva šle s socialnim delavcem do njegove pisarne. /Še prej nama je pokazal »njegov« oddelek (kjer so moški in mladostniki) ter se pohvalil, da so fantje danes počistili. Z njim sva se sprehodile po oddelku, saj nama je želel pokazati, kako so fantje počistili kuhinjo, stranišča in svoje sobe. Fantom je potrkal na vrata, jih odprl in nama rekel, da naj pogledava kako so pospravili in kako je čisto - toliko o spoštovanju zasebnosti. Po eni strani se mi zdi vredu, da je socialni delavec fante motiviral, da so počistili, po drugi strani pa neprimerno, da je odpiral njihove sobe in jih razkazoval nama, še posebej, ker sem bila zraven jaz in me prosilci še ne poznajo./ /Po »ogledu« nama je povedal, da bodo ta dan namestitve. To pomeni, da so prišli novi prosilci, ki jih bova midve namestile v sobe, medtem pa čakajo na zaprtem oddelku azilnega doma. Namestitev teče po ustaljenem postopku. Varnostniki so poklicali mentorico, ko so z novimi prosilci končali postopek na zaprtem oddelku. Za tem so jih varnostniki pripeljali iz zaprtega oddelka, kjer sva jih čakale midve z črnimi vrečami, katere sva prej napolnile z nekaterimi materialnimi potrebščinami (zobna ščetka, zobna pasta, šampon, pena za britje, dve britvici, dve rjuhi, odejo, vzglavnik in rolica toaletnega papirja)./ Pri sprejemu prvih novincev mi je bilo težko. Čeprav verjetno tega ne bi smela reči, ampak so se mi zasmilili. Povsem drugače je bilo biti v stiku z nekom, ki je komaj pribežal iz neke tuje države v Slovenijo, kot pa o tem le brati ali gledati po televiziji. Prvo sva sprejele dva fanta za namestitev na oddelek za mladoletnike. /En fant je komaj govoril angleško, moja mentorica pa jima je nekako morala razložiti vsa pravila, ki veljajo v azilnem (obroki hrane, vstop/izhod iz azilnega doma ipd.). Menim, da večino pravil nista razumela, prevajalcev pa kot ponavadi ni bilo./ Vživela sem se v kožo teh fantov in pomislila, kako bi se jaz počutila, če bi prišla v tujo državo, kjer bi me namestili v ustanovo, (za katero ne bi imela »pojma«, kje je) v kateri ne bi razumela jezika, pravil bivanja ipd. Postalo mi je hudo, saj večina mladostnikov nima več družine ali pa je ta umrla na poti ali v kraju iz katerega so pribežali, potem pa jih tukaj namestijo v azilni dom kjer so prepuščeni sami sebi. Mi, ki delamo v različnih ustanovah s socialno ranljivimi skupinami pa delamo nek »disneyland« v kontracijskem taborišču. Človek pride v kraj, kjer ne pozna nikogar in ne razume jezika, osebja, ki bi se pa z njim kvalitetno ukvarjalo ali nudilo psihosocialno podporo pa ni. Kasneje sva z mentorico imeli še več namestitev, kar pomeni, da sva polnile vreče za nove prosilce, jih sprejele ter jih popeljale skozi azilni dom do njihovih sob. Ta dan sva namestile same mlade fante. Fante so ponovno iz zaprtega oddelka pripeljali varnostniki. Slišala sem neprimerne izjave varnostnikov: »glej jih, so že skupaj, so se že »zavohali« ipd. Žal mi je, da nisem komentirala njihovih neprimernih izjav, ampak me je mentorica opozorila, da to ni pametno, saj varnostniki vse poročajo vodstvu azilnega doma, ki pa bi naj bilo obupno. Mentorica mi je povedala, da so dva varnostnika, ki sta bila vredu odpustili. Enega so odpustili, ker je šel po službi s prosilcem na pico, drugega pa, ker je se v BTC-ju pogovarjal z družino iz Sirije. /Ko sem šla domov sem se dobro počutila, saj se s

prosilci razumem in se ob njih dobro počutim, po drugi strani pa sem bila razočarana, saj sem slišala, kako so se varnostniki norčevali iz prosilcev./

12.12.

Na začetku današnjega dne sem bila zraven mentorice pri dežurstvu (preverjanje prosilcev pri kosilu). Kasneje sva se pogovarjale z direktorjem IAŠ-a. Pogovarjali smo se glede konference, ki bo potekala v petek v azilnem domu. Dogovorili smo se tudi o nalogah, ki jih je potrebno narediti danes. Eyachew nama je naročil, da naj narediva plakate na temo človekovih pravic beguncev oz. prosilcev za mednarodno zaščito. Po pogovoru sem po spletu iskala pravice migrantov, beguncev in prosilcev za mednarodno zaščito, prebirala tematiko, izpisala posamezne pravice ter natiskala liste z besedilom, ki sem ga izluščila. Kasneje sem šla v večnamenski prostor na oddelku družin. S seboj sem nesla plakate, barvice in ostale pripomočke za ustvarjanje, tako da so se mi otroci že na začetku pridružili (tekajo po hodniku sem ter tja, ko te zagledajo pritečejo ter se družijo ☺). Zaradi pomanjkljivega znanja nemškega jezika in nerazumevanja drugih jezikov (farsi, arabski, urdu, paštu, turško itd.) nisem otrokom vedela prevesti vsebine plakatov, so pa mi pomagali plakate okrasiti ter olepšati. Kasneje sem poiskala mentorico in ji povedala, da smo končali z izdelavo plakatov ter da jih lahko z otroki obesimo na oglasno desko pri vhodu. Mentorica je komentirala, da upa, da bodo prosilci to prebrali in šli do zaposlenih ter jim povedali, da kršijo njihove pravice ter človekove pravice nasploh. Kasneje sem odšla v pisarno od mentorice ter njene sodelavke Hane, nakar je prišla prosilka ter prosila, da ji nekdo odpre donacijsko skladišče, saj bi rada poiskala čevlje. Šla sem z gospo ter ji pomagala iskati čevlje, vendar na žalost ni našla ustreznih. Nisva se veliko pogovarjali, saj gospa ne govori angleškega jezika, le toliko, da sem izvedela kaj išče in da je iz Rusije. Na koncu dneva sem pazila Adela. Bilo mi je naporno, saj je bila ura že zelo pozno in otrok še vedno ni spal. Ura je bila 21:00, Adel pa je ves tečen in utrujen korakal sem ter tja, jaz pa z njim.

Ta dan je minil vredno, saj sem večino časa bila s prosilci (nekoga srečaš na hodniku ali zunaj in se z njim pogovarjaš) in otroki s katerimi smo ustvarjali plakate ter se poleg tega »hecali« in smejali. Ko sem na spletu iskala besedilo za plakat sem se seznanila z nekaterimi pravicami, ki jih imajo prosilci, katerih prej nisem poznala. Nekatere sem poznala in opazila, da se v azilnem domu te pravice ne upoštevajo, predvsem pravica do prevajalca!

13.12.

Dan sem začela z okraševanjem oddelka za mladostnike brez spremstva. Zraven je bila mentorica. Krasile sva hodnik, vmes pa se pogovarjale s prosilci, ki so v sobah na tem oddelku. Mentorica ima z vsemi prosilci dobre, enakopravne odnose, zato so naju vmes večkrat povabili na čaj. Vsi kuhajo nekakšen poseben črn čaj, ki je res dobrega okusa. Z mentorico sva se pogovarjali, kako je na nek način vse skupaj neumno. Azilni dom je naročil, da mora IAŠ vse okrasiti, da je to nujno. Vse za »imid«, da navzven izgleda, kot da je vse lepo in prav, čeprav so razmere znotraj azila obupne. Namesto okraševanja bi lahko pozornost in sredstva namenili za sestavine za piškote in pecivo, da bi si družine in drugi na oddelkih lahko pekli (če je že čas praznikov), ampak denarja za takšne stvari, ki jih prosilci želijo ni. Bolj je pomembno, da navzven izgleda vse super, čeprav želje in potrebe ljudi znotraj azilnega doma niso upoštevane in spoštovane. Kasneje sem šla mimo

večnamenskega prostora, kjer sem videla dva prosilca moje starosti, ki ju že poznam, čeprav se z njima težko pogovarjam, saj sta oba Kurda in govorita angleško slabo. Ustavila sem se, saj sem ju želela pozdraviti. Preko »kretenj« in z redkimi angleškimi besedami smo se nekako dogovorili, da bomo igrali ping pong. Odigrali več setov, saj smo igrali na »zmago«. ☺ V istem prostoru so starejši gospodje in nekateri mladeniči igrali karte. Med igro smo se smejali in »hecali«, bilo je prijetno sproščeno druženje. Kasneje sem v pisarni izdelovala vabilo za posvet (konferenco), katero je moralo biti v angleščini in slovenščini. Na koncu dne sem z mentorico šla po vseh sobah azilnega doma, saj je vodstvo azilnega doma naročilo, da mora IAS prešteti rjuhe, odeje in vzglavnike ter brisače v vseh sobah. To mi je bilo vredno, saj sem videla kakšno je stanje v azilnem domu in kakšne sobe imajo prosilci, čeprav sprva nisem želela vstopiti v sobe, saj sem želela spoštovati njihovo zasebnost. Kljub temu, da je mentorica vsem povedala, da se nama mudi, so naju vsi povabili noter na čaj ter se želeli pogovarjati. Bilo je zanimivo, kako sva se znašli s prosilci, ki ne govorijo angleško niti malo in kako sva jim razložile zakaj sva prišle. Pri eni družini otroka vesta slovenski jezik, saj so v azilnem domu že veliko časa, tako da sva otroka prosile, da prevajata ali pa ljudi iz sosednje sobe, če sva vedeli, da govorijo angleško. V primerih, ko nisva dobile prevajalca (sosedu) pa sva se sporazumele tako, da sva na stvar pokazale in nekako poskušale razložiti kaj rabiva. Uspelo mi je videti veliko sob v azilnem domu in nekatere so me precej presenetile. Najbolj me je presenetila soba družine iz Kosova. V sobi so štiri dvonadstropne postelje, v sobi pa biva šest ljudi in majhen otrok. V sobi sploh nimajo prostora za premikanje, sedijo lahko le na posteljah. Ta družina ima majhno deklico, ki hodi in teka sem ter tja, govori pa ne. Občasno »zacvili« in se smeji ter pride do tebe in potem spet zbeži. Vse skupaj mi je bilo nenavadno, vendar se v to več kasneje nisem spuščala, saj je v azilnem domu veliko nerazumljivih situacij, ki me vržejo iz tira, ampak baje »pač tako je« v tej ustanovi. Prišla sem v stik z veliko prosilci, videla sem veliko sob. Včasih se sprašujem, kako ljudje zdržijo tam noter. Velika večina jih je povsem brez denarja in ne morejo nikamor (npr. v mesto). Službe si ne morejo iskati, saj nimajo urejenega statusa, tako da cele dneve le čakajo na odgovor, noter pa časa kvalitetno ne morejo »zapraviti«. Vsak dan se opomnim, da sem lahko hvaležna za svojo življenjsko in materialno situacijo, saj vidim v kakšni stiski so ljudje, ki pridejo iz vojne oz. na kakšen način se obravnava prosilce za mednarodno zaščito.

15.12.

Ta dan sem veliko časa pomagala novim prosilcem pri iskanju oblačil in čevljev v donacijskem skladišču, vendar večina žal ni našla primernih oblačil zase. Spet je prišlo nekaj novih prosilcev in sva jih z mentorico morale namestiti. Vsi so bili mladi in so govorili angleško, zato sem izkoristila priložnost za pogovor. Povedali so, da so prišli iz Centra za tujce v Postojni. Ni mi bilo jasno, zakaj vsi gledajo tako prestrašeno, potem pa so povedali, da so jim v Postojni vzeli mobilne telefone in dostop do interneta. Prav tako se lahko zunaj Centra za tujce (v ograjenem zunanem prostoru) sprehajajo le nekaj minut na dan, večino časa pa so zaprti noter. Početi ne smejo ničesar. Prosili so me, ali bi lahko dobili nazaj telefone. Povedala sem jim, da so pri varnostnikih in da imajo tukaj prost dostop do interneta (nenehno) in da lahko zapustijo azil, vendar morajo to povedati na izhodu pri varnostnikih in tam pustiti identifikacijsko kartico. Eden izmed njih je vprašal, ali je kje prostor, da bi se lahko v miru učil in da ima zraven prenosni računalnik. Z mentorico sva jih pospremili v sobe, potem sem šla v donacijsko skladišče še z drugimi prosilci, ki so že prej prosili za to. Zatem sem dobila nalogo, da zberem glasbo za jutrišnjo konferenco in za novoletni večer. Šla sem do

prosilcev iz različnih držav/kultur (Sirija, Kurdistan, Pakistan, Afganistan, Turčija, Kosovo, Afrika,...) in jih prosila, da mi povedo tri pesmi iz njihove države. Zbiranje pesmi je bilo kar zanimivo, saj so se vsi prosilci nasmejali, ko sem jim povedala, zakaj jih rabim. To delo mi je bilo všeč, saj sem bila v stiku s prosilci iz različnih oddelkov, narodnosti in starosti. Šla sem tudi do starejše gospe iz Srbije, ki je v sobi sama. Mentorico sem kasneje vprašala, kako to, da je ona sama in je povedala, da imajo tisti, ki so pri vodstvu priljubljeni in tisti, ki so iz bivše Juge privilegije (tisti, ki se podredijo). Na koncu sem bila v skupnem prostoru na oddelku družin, kjer sem se ukvarjala z otroki, da so se njihove mame lahko v miru pogovarjale in pile čaj. Igrali smo se različne družabne igre ter »noreli«.

Ta dan sem precej časa bila s prosilci v donacijskem skladišču in sem opazila, da primanjkuje predvsem zimska obutev in obleka, zato sem se odločila, da bom glede tega nekaj naredila. Mentorico sem vprašala, ali si lahko na Facebook napišem, da IAŠ potrebuje različne donacije in ali lahko v študentskem domu obesim plakat ter zraven prazne škatle za donacije. Z mentorico sva se dogovorile, da to lahko naredim oz. da je to celo zaželeno. Na Facebooku je bil odziv velik, tako da sem se dogovorila, da bom v naslednjih dneh šla do različnih znancev/prijateljev in nabrala stvari za azilni dom,. Bila sem vesela in zadovoljna, da sem storila nekaj koristnega, saj je težko gledati, ko prosilci (predvsem moški) pridejo z popolnoma uničenimi čevlji ali s poletnimi čevlji v času zime. Na praksi se počutim dobro, rada delam s prosilci, vendar me vsake toliko časa kakšna situacija/zgodba osebno zelo pretrese, kot so me danes fantje, ki so prišli iz Centra za tujce v Postojni. Vsi so izgledali prestrašeni, a hkrati še vseeno se pripravljani učiti. Situacije, ko je fant rekel, da se mora učiti za študij nisem povsem razumela, saj si ne morem predstavljati, kako izgleda takšna sprememba življenja. Človek ima »normalno«, »urejeno« življenje, potem pa je kar naenkrat prisiljen zbežati iz svoje domovine zaradi vojne (pa ima npr. le še en semester do dokončne diplome oz. izobrazbe). Ne vem, kako bi izgledalo moje življenje, če bi v Sloveniji kar naenkrat bila vojna. Te misli v meni vzbujajo nemir in vem, da bom morala poiskati način soočanja s svojimi strahovi, še posebej, če bom svojo karierno pot usmerila na to področje.

16.12.

Danes sem pomagala pri izvedbi posveta, ki ga je v azilnem domu organiziral Inštitut za Afriške študije. Zjutraj sem z eno izmed zaposlenih šla v trgovino, kjer sva kupili prigrizke in pripomočke (piškote, čips, brezalkoholne pijače, plastične kozarce in krožnike), saj smo po konferenci/ posvetu imeli pogostitev. Na posvetu je bilo več gostov. Mbemba Jabbi iz Irske, Robert Modrijan iz Zavoda Republike Slovenije za zaposlovanje, Tina Kotar, vodja socialne službe v azilnem domu, Eva Gračanin iz Legibitre, Aida Hadžiametovič iz Slovenske filantropije in drugi. Pred posvetom sem pomagala pripraviti prostor za konferenco (stole, mize), kasneje sem iz spleta prenesla glasbo in preverila, če deluje. Pomagala sem pri tehničnih zadevah potem pa sem bila na posvetu. Posvet je večino časa potekal v angleškem jeziku, tako da vsi prosilci niso imeli možnosti spregovoriti, čeprav je bil zraven prostovoljec iz filantropije, ki je prevajal. Na posvetu so govorili o situacijah, s katerimi so se prisiljeni soočati prosilci za mednarodno zaščito. Eden izmed prosilcev je opozoril, da ne bi smeli uporabljati besede begunec, saj so prvo ljudje in šele potem begunci.

»I do not like that we use the word »refugee« all the time. We are talking about human rights. First we are human. Then we are refugees.« - Asylum seeker

Po posvetu je bila pogostitev. IAŠ se je dogovoril, da bosta hrano skuhala prosilca, ki sta kuhala že na preteklih dogodkih IAŠ-a (Yalcin, ki je imel v Siriji svojo restavracijo – sem ga omenila v prejšnjih dnevnikih in Soran). Skuhala sta riž z omako, prigrizke pa smo kupili. Zelo mi je bilo všeč, da sta kuhala prosilca, saj so ju vključili v načrtovanje in izvedbo posveta, kar je super, saj menim, da je lahko to na nek način krepitev moči (vključitev uporabnikov v zadeve, ki se tičejo njih samih), hkrati pa s tem pokažemo, da jim zaupamo ter jim z zaupanjem odgovornosti za pogostitev na posvetu pokažemo, da so pomembni. Na pogostitvi sem jedla skupaj s prosilci ter se pogovarjala, vmes pa sem bila tudi fotografirala dogodka. Po koncu pogostitve sem pomagala pospraviti in se pogovarjala z udeleženci posveta.

Današnji dan je bil razgiban in to mi je odgovarjalo. Všeč mi je bilo, da sem bila aktivno udeležena pri pripravi posveta, prav tako sem pomagala pri oblikovanju vabila za posvet, zadolžili pa so me tudi za to, da sem prosilce povabila, da se udeležijo posveta. Nisem se počutila odveč, ampak sem pomagala kot sodelavka IAŠ-a. Po posvetu sem se počutila zelo dobro, saj smo se s prosilci družili, se smejali ter jedli. Začutila sem, da med nami ni bilo nekakšne meje (»mi in oni«). Na posvetu je bilo zelo zanimivo in hkrati poučno poslušati različna mnenja, predvsem od prosilcev. Vmes sem postala nemirna in žalostna, saj so prosilci opisovali izkušnje, ko so z njimi ravnali kot z živalmi in kot da so ničvredni (med prečkanjem meje med Hrvaško in Slovenijo).

17.12.

Ta dan nisem nameravala v azilni dom, ampak me je mentorica dopoldne poklicala in vprašala, ali bi lahko prišla, saj je situacija izredna. Ni mi bilo jasno, ampak sem privolila in šla v azilni dom. Ob prihodu sem srečala Acota in ga vprašala, ali je videl mojo mentorico. Povedal mi je, da je v jedilnici. Skupaj sva šla do nje, ta se nama je takoj pričela smejati, saj je videla, da me je Aco že »ujel« in me držal za roko. Mentorica mi je povedala, da so vodji socialne službe in varnostni službi azilnega doma javili s policije, da bi se naj ta dan v azilnem domu zgodil požar in da naj bodo vsi bolj previdni. Mentorica mi je povedala, da to verjetno ni res, ampak da se od njih zahteva, da imajo redne obhode po azilnem domu. Požar bi naj zanetili »metelkovci«. Vedela sem, da to sploh ni res in da »metelkovci« ne bi zanetili požara v azilnem domu, saj ne ogrožajo prosilcev za mednarodno zaščito, marveč naredijo za integracijo več kot pa azilni dom (vsak torek in sredo poteka na Metelkovi brezplačno učenje jezika za prosilce za mednarodno zaščito ter še veliko drugih dejavnosti). Mentorica je bila dežurna, to pomeni, da mora v času kosila biti v jedilnici in na listu kljukati prosilce, ki so prejeli obrok. Ko sva se pogovarjali, sta do mentorice prišla dva prosilca, ki sta jo prosila za pomoč. Mentorica me je zadolžila, da sem namesto nje v jedilnici in da na seznamu kljukam prosilce. Vseh prosilcev ne poznam dobro, zato sem jih vmes ustavljala in jih prosila, da mi povedo ime in številko sobe, da jih obkljukam. Čeprav mi to delo ni bilo prijetno, je bilo vredno to, da sem spoznala nove prosilce in se z nekaterimi prvič pogovarjala. Zraven mene je bil varnostnik, ki je prisoten v času dežurstva, da slučajno ne bi kakšen prosilec dobil več obrokov. Zelo je bilo neprijetno, saj so kuharji in varnostnik nenehno imeli neprimerne izjave glede prosilcev. Mislili so, da me bodo dobili v opraviljanje, ampak sem jim vmes nasprotovala, potem pa sem jih začela ignorirati, saj so me zelo razjezili. Vsake toliko časa so kakšnega

prosilca komentirali, češ, da je to ta, ki vse pusti ali da je to ta, ki je nezadovoljen in da sploh ne vedo kako dobro jim gre ipd. Varnostnik mi je šel »na živce«, saj se je želel pogovarjati, meni pa se ni ljubilo poslušati neumnosti, ki jih je govoril. Mentorice ni bilo precej časa, potem pa je prišla v jedilnico povsem razburjena. Razložila mi je, kaj se je dogajalo v času, ko sem jo nadomeščala v jedilnici. Povedala mi je, da sta prosilca, ki sta prišla do nje v jedilnici, že en teden prosila za čevlje, saj imata le natikače, zunaj pa je zima. V donacijskem skladišču ni bilo nobenih čevljev zanju, dostopa do skladišča azilnega doma pa mentorica brez dovoljenja vodje socialne službe in varnostnikov nima. Mentorici in njeni sodelavki sta napisala pisno prošnjo za čevlje. Mentorici je bilo zelo hudo, povedala je, da je varnostniki na noben način niso spustili do čevljev, ki so v skladišču, katerega ima preko vodja socialne službe. Vodja ne pusti, da prosilci že v prvih dnevih/tednih dobijo nove čevlje, saj ne želi, da bi prosilci odšli z novimi čevlji, ki jih je donirala Alpina, kajti veliko prosilcev zapusti Slovenijo zelo hitro. Mentorica mi je povedala, da je bila dve uri na telefonu, da se je prepirala z varnostniki in da nikakor ni mogla priti do čevljev. Po dveh urah prepiranja ji je le uspelo, saj je klicala Ireno, socialno delavko, ki je zaposlena v azilnem domu. Irena je dovolila, da varnostniki odklenejo njeno pisarno in da mentorica pogleda s prosilci za čevlje šele takrat, ko je mentorica zabrusila Ireni, da to vse skupaj res ni etično. Mentorica mi je povedala, da je bila na robu joka, da se je morala dve uri prepirati, da sta prosilca dobila čevlje, za katere prosita že cel teden. Bila sem šokirana, nisem mogla verjeti, da imajo v azilnem domu takšna neumna pravila in da so stvari bolj pomembne od ljudi. Prosilcem ne želijo dati čevljev, da slučajno ne bi z novimi čevlji odšli naprej v drugo državo, obroke prosilcem štejejo, da slučajno kdo ne bi dobil kakšnega obroka preveč. Situacija se mi je zdela »bolana«. Tudi v jedilnici mi je bilo neprijetno prosilce moriti, da mi povedo v številko sobe so in njihovo ime, da jih obkljukam. Moram priznati, da ko varnostnika ni bilo zraven, kakšnega prosilca nisem obkljukala. Ne vem, če je to prav ali ne, ampak mi je bilo grozno, da ljudem štejejo prejete obroke hrane.

Prvič sem na lastni koži še bolj občutila delovanje totalne ustanove, kjer se zdi, da ljudje niso pomembni, ampak le da ustanova še naprej deluje tako kot pač deluje. Še bolj sem postala jezna, ko sem izvedela, da država za enega prosilca nameni več kot tisoč evrov, njim pa se izroči le osemnajst evrov na mesec. Razmišljala sem tudi o svoji karierni poti. Vem, da službe ni lahko dobiti in da ne moreš preveč izbirati, kje boš delal, ampak /ne vem, če bi se lahko prilagodila delu v totalni ustanovi, kjer z ljudmi ravnaajo na nehuman način, kjer so formalnosti in pravila pred ljudmi.

9.3 PRILOGA C: Analiza empiričnega gradiva - določitev enot kodiranja

Enote kodiranja A

- A1. Situacija v azilnem domu je posebna, azila ne gre primerjati z drugimi institucijami socialnovarstvenega tipa.
- A2. Policijska institucija, kjer so nastanjeni prosilci za mednarodno zaščito.
- A3. V azilu veljajo posebna pravila in nadzor.
- A4. Kamere s katerimi se preverja gibanje prosilcev.
- A5. Jutranje preverjanje sob.
- A6. Preverjanje odhodov in prihodov.
- A7. Jutranje štetje in preverjanje prisotnosti prosilcev za mednarodno zaščito.
- A8. Točno določene ure obrokov, človek si ne more izbirati kdaj bo jedel.
- A9. Obstajajo kuhinje na oddelkih, vendar prosilci nimajo na voljo sestavin in opreme za kuhanje.
- A10. Imajo zelo malo izbire, predvsem tisti brez finančnih sredstev.
- A11. Druga zadeva, ki zelo onemogoča integracijo je nizek dohodek, ta znaša 18 evrov na mesec, zato je integracija težka.
- A12. Pogosto se zgodi, da prosilci prosijo za osnovne stvari, npr. za sestavine za kuhanje, to osebno je meni zelo težek vidik totalne institucije, saj je to osnova, ki ljudem ni omogočena.
- A13. Kvalitetne in humane oskrbe v azilu ni.
- A14. Pravila glede nadzora so tukaj drugačna, saj je res, da morajo prosilci za mednarodno zaščito biti posebej zaščiteni.
- A15.** Ko prosilci zapustijo dom, vzamejo svojo izkaznico, ki je njihov identifikacijski dokument, ko se vrnejo, jo dajo nazaj – tako se ve ali je prosilec v domu ali ne.
- A16. V azilnem domu so varnostniki 24ur na dan.
- A17. Prepovedana je uporaba drog in alkohola znotraj azilnega doma.
- A18. Obiski so dovoljeni z dovolilnico socialne službe, ki jo potrdi vodja. To je produkt totalne ustanove, nadzor nad vsem.
- A19. Nadzor glede izhodov je logičen, saj država mora vedeti, koliko ljudi je še tukaj.
- A20.** V azilnem domu je zaposlena samo ena socialna delavka, to je velik problem, saj ostali kader ni ustrezen.
- A21. Zaposlena je ena psihologinja na moškem oddelku, ki je skoraj nikoli ni.
- A22. V azilnem domu je slab kader, noben nima izkušenj pri delu s socialno ranljivimi skupinami.
- A23. Vsi prosilci imajo težke življenjske izkušnje vojne, preganjanj, posilstev, imajo posttravmatske stresne motnje, depresijo.
- A24. Azil ni prostor, kjer bi si človek oddahnil, se pomiril in začel s procesiranjem težkih izkušenj.
- A25. Ljudje v azilnem domu zaradi nestrokovnega vodenja in kadra izgubljajo dostojanstvo, sami pravijo, da se počutijo kot živali.
- A26. Potrebe prosilcev so zmeraj zatrte, tudi ko prosijo za karkoli osnovnega.
- A27. Prosilcev zaposleni ne dojemajo kot enakovredne ljudi, zaposleni se vedejo pokroviteljsko.
- A28. Tisti, ki si bolj pridni in priljubljeni dobijo prej stvari, ki jih potrebujejo.

- A29. Prevajalcev ni dovolj oziroma jih ni, četudi bi v uradnih postopkih morali biti.
- A30. Prosilci imajo pravico do učenja slovenščine, ki ga izvaja organizacija znotraj azila, vendar je trenutno preveč interesa. Učenje angleščine ni formalizirano, to počnejo prostovoljci in nevladne organizacije.
- A31. Integracije ni, zaradi pomanjkanja denarja in nerazumevanja jezika.
- A32. Pozitivna stvar je delo znotraj azilnega doma, vendar je plačano zelo malo, dobijo ga bolj angažirani in priljubljeni.
- A33. Vodja socialne službe ni socialna delavka.
- A34. Problem je, da skupaj živijo ljudje, ki so med seboj v narodnostnih konfliktih – različne etnične skupine, ki so prišle iz različnih situacij, vse živijo skupaj.
- A35. Zaposleni (tudi varnostniki) niso etnično občutljivi, nimajo političnega znanja in izkušenj pri delu s socialno ranljivimi skupinami.
- A36. Med prosilci so konflikti in nestrpnosti, kar je logično, saj so iz različnih delov sveta. Menim, da je to institucionalni razizem že na politični ravni, saj noben noče beguncev v Sloveniji.
- A37.** Zasebnosti uporabniki nimajo.
- A38. Do pogovorov s socialnimi delavci lahko pridejo, ko so ti v pisarni.
- A39. Za dostop do administrativnega oddelka potrebujejo dovoljenje, saj je ta del ločen.
- A40. Na oddelku samskih moških so v sobi štiri postelje, občasno sta bili tudi dve družini v eni sobi, kar je glede na kulturne specifičnosti neustrezno. Zasebnosti ni, tudi v smislu partnerstva ne.
- A41. Tisti, ki so že dalj časa v azilu oz. pripadniki bivše Jugoslavije imajo posebne ugodnosti in imajo svojo sobo.
- A42. Kopalnice so skupne, imajo skupne prostore za druženje in športne dejavnosti.
- A43.** Azilni dom kakršnokoli lastno voljo že v temeljih prepreči, lahko se premestiš v drugo sobo, ampak samo zato, da je potem mir. Nimaš na izbiro ne hrane in ne obleke.
- A44. Programi in aktivnosti so v azilu brezvezne, bolje bi bilo, da bi ljudje imeli denar. Samo čakajo, če jim bodo odobrili status begunca ali ne.
- A45. Ni pogojev za integracijo zaradi pomanjkanja denarja in nerazumevanja jezika
- A46.** Vse je slabost azilnega doma. Prvo je pomanjkanje usposobljenega kadra socialne službe in drugo, varnostna služba ni usposobljena za delo v taki instituciji.
- A47. Ne obstaja kvalitetna socialna služba.
- A48. Slabost so pravila glede hrane in obiskov.
- A49. Slabost je sam azilni dom, vse bi moralo biti drugače in bolj decentralizirano.
- A50. Morali bi imeti novo etično in strokovno podlago za delo in kompletno menjavo kadra.
- A51.** Deinstitutionalizacija oz. decentralizacija azilnega doma.
- A52. Odprtje ustanove v skupnost, odprtje skupnostnih programov, reorganizacija v skupnostno skrb.
- A53. Spremembe se po navadi začnejo od znotraj, prvi korak bi lahko bil sprememba kuhinje, da bi prosilci sami organizirali kuhinjo po oddelkih in bi zato bili plačani.
- A54. Sprememba glede oskrbe z oblekami in bolj humana reorganizacija denarja. Prosilci bi morali dobiti večjo žepnino, vendar do tega ne pride, zaradi vez s političnimi silami in ker noben ne želi, da bi begunci ostali v Sloveniji.
- A55. Prosilci bi morali imeti večjo žepnino, saj pride do prostitucije, dela na črno in kriminalnih dejavnosti.

A56. Pozitiven vidik je, da smo noter nevladne organizacije.

A57. Situacija v azilnem domu ni normalna, vodja socialne službe je naročila varnostnikom, da so dva travmatizirana otroka lovili po azilnem domu, to ni normalno.

Enote kodiranja B

B1. Protest pred azilnim domom smo organizirali zaradi nevzdržnih življenjskih razmer znotraj azilnega doma.

B2. Protest smo organizirali zaradi slabe medicinske oskrbe.

B3. Protest smo organizirali zaradi slabega odnosa zaposlenih v azilnem domu.

B4. Ničesar ne moremo početi, ampak ne zato, ker bi bili neuporabni, ampak zaradi pravil.

B5. Nekateri ljudje so v azilnem domu več let.

B6. To sploh ni azilni dom, ampak mentalna bolnišnica.

B7. Tukaj sem že več kot dva meseca in se mi že meša.

B8. Ljudje od zunaj ne razumejo, da se ti v azilnem domu res lahko zmeša.

B9. Si v prostoru, kjer je ogromno ljudi, v sobi imaš tri sstanovalce.

B10. Jaz ne morem živeti z Arabci, saj imam drugačen način življenja in drugačno mišljenje.

B11. Prvi problem je, da živiš z ljudmi, ki jih sploh ne poznaš.

B12. Azilni dom je predaleč od mesta.

B13. Imaš problem z jezikom in komunikacijo.

B14. Devetdeset odstotkov ljudi v azilnem domu ne govori nobenega tujega jezika.

B15. Če kdo od Arabcev želi govoriti z zaposlenim, me prosijo, da prevajam.

B16. Vsak dan je ista hrana.

B17. Za zajtrk dobiš majhen košček masla in med pakiran v majhni posodici.

B18.. Problem je tudi kosilo, saj je vsak dan isto kosilo.

B19. V drugih državah imajo s prosilci dogovor, da ti povejo kaj bi jedli in jim kupijo stvari za kuhanje.

B20. Tudi zaradi hrane se ljudem meša.

B21. Osemnajst evrov na mesec je premalo za preživetje, to je dovolj za en dan.

B22. Jaz v azilnem domu ne zdržim skupaj en teden.

B23. Zmeša se ti.

B24. V azilnem domu ljudi ne učijo jezika.

B25. V resnici problema sploh ne rešujejo.

B26. S prevajalcem problema ne rešuješ, ampak z reševanjem problema samo odlašaj.

B27. Ljudi bi morali učiti jezika, ampak jih ne.

B28. Prosilci za mednarodno zaščito so v azilnem domu depresivni.

B29. Nekateri nimajo energije za učenje jezika, če se nenehno soočajo z različnimi problemi.

B30. Ljudje so tam več mesecev, ampak samo čakajo.

B31. Je, kot da ljudje čakajo v vrsti na usmrnitev. Je kot umiranje, ampak na drugačen način.

B32. Zdravnik v azilnem domu predpiše le tablete proti bolečinam, karkoli se ti zgodi, samo tablete proti bolečinam.

B33. Vladi ni mar za dogajanje v azilnem domu. K nam so poslali zelo mlado zdravnico, ki je komaj končala študij.

- B34. Ljudje ves čas dobivajo »negative« za status begunca.
- B35. S tem potiskajo ljudi, da počnejo nore stvari, seveda se ljudem meša.
- B36. Ljudje v azilnem domu imajo hude življenjske izkušnje, potem pa imajo v azilnem domu neumna pravila.
- B37. Če ne greš na zajtrk v uri določeni za zajtrk, hrane ne dobiš.
- B38. Tudi če greš ven iz azilnega doma oz. če želiš spati kje drugje, rabiš dovoljenje.
- B39. Če se ti »zmeša« ti pustijo več, takrat se pravila in njihov odnos spremeni.
- B40. Ljudi ne moreš integrirati s temi neumnimi pravili.
- B41. V integracijo spada učenje jezika in kulture, ampak to ni običajno za azilni dom.
- B42. Po protestu je osebje postalo bolj prijazno, ampak samo zato, ker so bili tam prisotni mediji.
- B43. Osebje v azilnem domu na Viču ni prijazno.
- B44. Ko želiš, pravila spremenijo, saj ne želiš imeti težav.
- B45. Na splošno se ti lahko zmeša, saj se ti zdi, da si v psihiatrični bolnišnici, ne v azilnem domu.
- B46. V azilnem domu imajo dnevno sobo s televizijo, ki jo gledajo vsi, čeprav noben ne razume jezika, saj so tako zdolgočaseni. Zraven jedilnice je še en skupen prostor, kjer lahko igraš ping pong ali kakšno športno igro. To počneš, ker ti je tako zelo dolgočasno, ne ker bi to želel početi.
- B47. Organiziranih dejavnosti, ki bi ljudi zanimale ali ki bi bile za integracijo koristne ni.
- B48. Zaposleni prosilcev ne sprašujejo, kaj bi radi počeli, vseeno jim je.
- B49. Zaposleni organizirajo samo brezvezne, neumne dejavnosti.
- B50. Zaposleni nimajo izkušenj in znanja kako narediti nekaj koristnega za integracijo, sploh ne vedo, kaj koncept integracije pomeni.
- B51.** Zapišejo vsak prihod in odhod iz stavbe.
- B52. Za obiske potrebuješ dovolilnico.
- B53. Za svojo več dnevno odsotnost potrebuješ dovolilnico socialnega delavca, katero mora odobriti vodja.
- B54.** Večina zaposlenih je nekje v sredini-niso tako nesramni, prijazni pa tudi ne.
- B55. Imeli smo slabe izkušnje z varnostniki, saj niso spoštovali tradicije muslimanov.
- B56. En socialni delavec je po protestu postal prijazen, ampak samo zato, ker so stvari prišle v medije.
- B57. Socialni delavci pravzaprav ne počnejo ničesar.
- B58. Je nekaj izjem, ki so zelo vredni, ti pa v azilnem domu delajo preko nevladne organizacije.
- B59.** Zasebnosti nimaš, saj imaš v zelo majhni sobi še tri sostanovalce.
- B60. Edini prostor, kjer imaš lahko malo zasebnosti je stranišče, saj so tudi kopalnice skupne.
- B61. V prostor socialnega delavca lahko vstopiš, če je sploh tam.
- B62. Za vstop na oddelek administracije potrebuješ dovoljenje.
- B63. Pravila spremenijo kadar hočejo, če zagroziš, da boš kaj naredil, takrat zakonu ne sledijo.
- B64.** Vse v azilnem domu je omejeno, zaradi atmosfere.
- B65. Za študij se v azilnem domu ne morem učiti.
- B66. Ves čas imaš okoli sebe neko senco, ne moreš v redu spati, razmišljati, se učiti.
- B67. Hude fizične bolečine, ki so posledica stresa in psihične bolečine.
- B68. Prejšnji dan od bolečine nisem mogel dihati.

B69. Ne morem se učiti, ker sem vedno v tej depresivni situaciji, ne vem, ali bom dobil pozitiven ali negativen odgovor za status begunca.

B70. Če bom dobil pozitiven ali negativen odgovor, bom moral iz azilnega doma, saj te tukaj nočejo.

B71. Vse je slabo v azilnem domu.

B72. Zelo veliko časa rabijo, da se odločijo za dodelitev statusa.

B73. Zaposleni sploh ne vedo, kako delati v azilnem domu.

B74. V Nemčiji ljudi učijo jezika. Imaš osebo, ki je dogovorna za tvojo integracijo, dobiš denar, imaš brezplačen avtobus, tukaj pa ne počnejo ničesar.

B76. Ljudi takoj začneš učiti jezika, ko se bodo učili jezika, se bo integracija začela sama od sebe, saj bodo prosilci lahko komunicirali z drugimi ljudmi.

B77. Če ljudi učiš jezika, bodo lahko študirali in delali.

B78. Menim, da je učenje jezika najlažji način obvladovanja te celotne situacije.

Enote kodiranja C

C1. Glede na velikost azilnega doma in glede na število prosilcev za mednarodno zaščito je nekako smiselno, da obstajajo določena pravila.

C2. Kljub temu pa so nekatera pravila nesmiselna in do prosilcev za mednarodno zaščito ponižujoča.

C3. Pred obiskom fitnesa morajo prosilci prositi socialnega delavca, da jim odklene fitnes.

C4. Obstaja nekakšno neformalno pravilo, da prosilci za mednarodno zaščito ne smejo biti sami v fitnesu. Zahteva se, da je nekdo od zaposlenih zraven v fitnesu ali pa nekje v bližini, kar se meni zdi neumno in nepotrebno

C5. Nekateri zaposleni se bojijo, da bodo prosilci za mednarodno zaščito ukradli opremo iz fitnesa, zato pričakujejo, da bomo nadzorovali osebe, ki želijo obiskati fitnes

C6. Do prosilcev za mednarodno zaščito nimajo zaupanja, na tem bi se moralo delati. Zaposleni bi morali prosilcem za mednarodno zaščito bolj zaupati.

C7. Jaz osebno to pravilo obidem in odklenem fitnes ali pa jim dam ključ, saj se mi zdi neumno, da bi jih nadzorovala, ko telovadijo.

C8. Nekatera pravila glede vstopa v azilni dom so logična, saj se tako ve, kdo je v azilnem domu in kdo je odšel, saj je pogosta fluktuacija.

C9. Za veliko prosilcev je Slovenija prehodna država in se odpravijo naprej že po nekaj dneh, zato je vredno, da je nadzor nad prihodom v azil, da se ve, kdo biva v azilnem domu in kdo je že odšel naprej v drugo državo.

C10. V azilnem domu mora varnostnik imeti razlog, da vstopi v sobo prosilca, vendar pa to ni zmeraj tako. Zgodi se, da varnostniki brez opozorila vstopijo v sobo prosilca, če sumijo, da ta počne kar ne bi smel, zaradi tega prihaja do sporov med prosilci za mednarodno zaščito in varnostniki.

C11. Zjutraj varnostniki preverjajo prisotnost prosilcev po njihovih sobah.

C12. Vstop in odhod iz azilnega doma je nadzorovan, menim, da je to vredno, saj ne morejo vsi kar prosto priti v azilni dom.

C13. Varnostniki na vhodu pregledajo prosilce, za katere menijo, da bi lahko v azilni dom prinesli nedovoljene substance ali predmete.

C14. Precej neumno je pravilo v zvezi z dovolilnico za izhod. Dovolilnica za izhod iz azilnega doma se lahko izda za največ sedem dni, potem pa se mora prosilec za mednarodno zaščito vrniti v azilni dom, saj ga drugače izbrišejo iz seznama nastanjenih. Meni osebno se to zdi neumno. Ali naj od prosilca zahtevam, da pride nazaj in se mi pokaže, če gre npr. za deset dni na morje?

C15. Tudi če prosilec spozna koga in želi živeti s to osebo, se mora vsak teden oglasiti v azilnem domu.

C16. Jaz imam pri tem svoj sistem. S prosilci se dogovorim, da me pokličejo in ne zahtevam, da se mi pridejo osebno pokazat.

C17. Prosilec, ki ne prenoči v azilnem domu mora povedati osebne podatke in telefonsko številko osebe pri kateri bo bival.

C18. To je lahko zelo nerodno, če se oseba sestaja z nekom in potem socialni delavec kliče to osebo, kot da gre za otroka, ki ga starši preverjajo.

C19. Nekateri zaposleni so precej ukazovalni, saj so taki po svoji naravi.

C20. Veliko zaposlenih v azilnem domu nima stika s prosilci, čeprav je njihova služba povezana s prosilci za mednarodno zaščito. Zaposleni v upravi sploh nimajo stika s prosilci za mednarodno zaščito ali pa pridejo na oddelke kjer bivajo prosilci zelo redko, občasno direktorica.

C21. Ena izmed zaposlenih v upravi mi je povedala, da meni, da bi morala prejemati dodatek za nevarnost pri delu, saj mora peš čez parkirišče azilnega doma in to smatra kot nevarnost.

C22. Seveda se tukaj kažejo predsodki in odpor do prosilcev za mednarodno zaščito.

C23. Najbolj nesramno se vedejo varnostniki, saj pogosto izjavijo, da naj prosilci gredo nazaj od koder so prišli in da naj gredo v Avstrijo, če menijo, da jim tukaj gre slabo.

C24. Socialnih delavcev je v azilnem domu premalo.

C25. Jaz distance v smislu nadrejeni – podrejeni, zaposleni – uporabniki nisem imela, najbolj pa se to opazi pri varnostnikih in drugem zaposlenem osebju.

C26. Jaz bi uvedla nekakšne psiho teste, da se ugotovi ali je človek primeren za določeno službo ali ne.

C27. Nekateri so službo v azilnem domu dobili preko vez in za to delo niso usposobljeni. V azilnem domu je zaposlenih zelo malo ljudi, ki bi imeli izkušnje pri delu z begunci ali kakršno koli drugo podobno skupino.

C28. Zelo je odvisno od samega zaposlenega ali bo nekaj naredil ali ne, ali je pripravljen pomagati osebi, četudi pri tem krši kakšno pravilo.

C29 Ne vem ali bi lahko rekla, da se v azilnem domu uporabljajo kakšne metode dela z uporabniki, kot se pri drugih ustanovah

C30. Tukaj se vse reši zelo na hitro, problem pač rešiš na hitro. Tukaj noben ne uporablja individualnega načrta, saj je premalo zaposlenih ljudi, nekateri prosilci tako ali tako zelo hitro gredo naprej, s tistimi, ki pa so tukaj že dalj časa pa težave rešuješ sproti. Za individualni načrt sploh nimaš časa.

C31. Prosilci so zelo omejeni in je težko delati na opolnomočenju.

C32. Jaz prosilcem neformalno svetujem in obidem kakšna pravila, da jim lahko pomagam. Marsikdaj lahko pomagaš človeku in ga obravnavaš kot človeka, če obideš pravila.

C33. Uprava azilnega doma je strogo ločena, saj je vstop v oddelke uprave možen le s službeno kartico. Prosilci do oddelkov uprave in tamkajšnjih zaposlenih nimajo dostopa.

C34. Dostopajo lahko do socialnih delavcev na svojih oddelkih, saj so pisarne v bližini sob. Socialni delavci so na voljo osem ur na dan.

- C35. Zelo je težko, da bi bili prosilcem na voljo ves čas, saj imamo veliko voženj v dijaške domove in druge opravke zunaj azilnega doma.
- C36. Glede zasebnosti pa je tako, saj veš, je bolj ni. Težko bi rekla, da imajo zasebnost, saj jih je več v eni sobi.
- C37. Vsaka družina ima svojo sobo, tako da imajo vsaj družine nekaj zasebnosti, čeprav starši zasebnosti pred otroki nimajo. Pri moških in mladoletnikih sta skupaj v sobi vsaj dva prosilca, tako da tudi pri teh neke zasebnosti ni.
- C38. Tuši so drug zraven drugega, ko se en moški brije, si drugi zraven umiva zobe, torej intimne ni.
- C39. V donacijsko skladišče prosilci ne smejo sami, tudi v prostore pri varnostnikih ne smejo. Donacijsko skladišče jim odklene socialni delavec ali varnostnik, v času uradnih ur tudi perica.
- C40. V tisto skladišče, iz katerega le zaposleni jemljemo stvari pa prosilci ne smejo, niti vsi zaposleni nimajo dostopa, saj se mora beležiti stvari, ki se vzamejo.
- C41. V naše pisarne prosilci prosto vstopajo.
- C42. Ko zapustim pisarno jo zaklenem, saj če pustim noter torbico, jo lahko kdo ukrade, prav tako moram zaklepiti, saj mi na nek način to narekuje Zakon o varstvu osebnih podatkov. Če te ni, se pisarna zaklene.
- C43. Do uprave oz. administracije prosilci ne morejo priti, to lahko samo tisti, ki so že dobili status, saj se pogovarjajo z zaposlenimi na integraciji o urejanju stanovanja, denarne socialne pomoči idr.
- C44. Če prosilec želi govoriti s Katarino, to naredi tako, da jo počaka spodaj pri avtomatu in jo »dobi« na poti iz službe. Meni je Katarina rekla ne, če sem ji rekla, da kakšen prosilec želi govoriti z njo, ko pa človek sam pristopi do nje pa lažje pristane na pogovor.
- C45.** Jaz poskušam prosilcem ugoditi na različne načine. Če želijo menjati sobo in je več sob naenkrat prostih, lahko ti izbirajo sobo v kateri želijo bivati. Prav tako upoštevam, da so prosilci enake kulture nameščeni skupaj, če ne prihaja do sporov med ljudmi. Vsi zaposleni bi morali to upoštevati, da ne bi prihajalo do nepotrebnih konfliktov zaradi narodnosti ali kulture prosilca za mednarodno zaščito.
- C46. Glede drugih stvari pa prosilci ne morejo uveljavljati svoje volje. Npr., če si želijo sobo popestriti, si je ne morejo, saj je v skladišču premalo stvari.
- C47. Glede hrane prosilci nimajo veliko izbire, se pa jim prilagodi vsaj toliko, da so na voljo vegetarijanski obroki.
- C48. Hrana prosilcem ni všeč, saj kuhinja ne upošteva, da so to ljudje, ki prihajajo iz povsem drugačnih okolij in niso navajeni takšne hrane kot mi.
- C49. Tisti prosilci, ki imajo denar si kuhajo sami, ostali pa so prisiljeni jesti to kar dobijo.
- C50. Nasploh pa je veliko prosilcev apatičnih, sploh jim ni do tega, da bi spreminjali kakšne zadeve znotraj azilnega doma, saj so ves čas v negotovosti glede svoje prihodnosti, ljudje pač nekako razumljivo postanejo apatični.
- C51. Vsi prosilci pa niso povsem seznanjeni s pravili, saj ni prevajalcev.
- C52. Težko je, da bi prosilci v azilnem domu vplivali na svoje življenje, saj nekdo drug odloča o tem, ali ima nekdo pravico do statusa begunca ali ne, prosilci le nemirno čakajo.
- C53. Za otroke so organizirane nekakšne aktivnosti, na primer dopoldanski vrtec, za odrasle pa bolj ali manj ne, saj je premalo zaposlenih, ki bi se ukvarjali s prosilci.
- C54. Mi enostavno nimamo časa, da bi organizirali kakšne bolj zanimive aktivnosti.

- C55. Prosilci pa se sami zelo težko motivirajo, kar je razumljivo. Dolg čas jim je, nimajo zapolnjenega dneva.
- C56. Tisti, ki nimajo denarja zelo težko zapustijo azilni dom, da bi šli ven ali v mesto.
- C57. Prosilcem bi lahko azilni dom omogočil kolesa, da bi se lahko peljali v mesto.
- C58.** Velik problem v azilnem domu je tudi to, da ljudje nimajo zasebnosti.
- C59. Povprečno so v sobi trije ali štirje prosilci. En oddelek, na katerem je od šestdeset do osemdeset ljudi ima dve tuš kabini za umivanje in štiri stranišča, to je resnično premalo. Ko so prenavljali tla v azilnem domu je bilo v eni sobi nastanjenih tudi do osem prosilcev.
- C60. Prosilci imajo zelo težko neko svoje privatno življenje ali pa ga sploh nimajo.
- C61. Prav tako je ena izmed izstopajočih slabosti to, da je azilni dom (stavba) zelo slabo zgrajen, če bi se to gradilo za koga drugega, bi zagotovo bilo narejeno bolje, izolacija je zelo slaba.
- C62. V skladišču je roba, ki je namenjena prosilcem in ta je najcenejša. Britvica razpade že ko jo prosilci dobijo v roke.
- C63. Oblačila so monotona, vsi dobijo enake stvari, npr. sivo trenirko. Za njih je vse isto, kot da oni niso ljudje.
- C64. Prosilci za mednarodno zaščito so ljudje, z njimi pa ravnajo kot da to niso.
- C65.** Že samo stavbo bi ukinila, da bi bil sistem drugačen.
- C66. Ne vem, ljudje bi lahko živeli v stanovanjskih skupinah, nekako tako bi se to moralo urediti, da bi bilo bolj razdrobljeno.
- C67. Včasih je azilni dom imel dve ločeni skupini, tisti, ki so čakali na status že dalj časa so bili ločeni od tistih, ki jim je azilni dom bil le prehodna točka do ciljne države. Že tako bi lahko bolj »omilili« celotno situacijo.
- C68. Prav tako bi rada omenila en velik problem v zakonodaji. Prosilci za mednarodno zaščito imajo pravico do dela komaj po devetih mesecih. Jaz menim, da bi morali to pravico uveljavljati največ po enem mesecu, da bi se prosilci lahko osamosvojili in da bi imeli nek lasten prihodek, saj je z osemnajstimi evri na mesec, toliko namreč dobijo nemogoče preživeti.
- C69. Konkretno kratkotrajne rešitve bi lahko bile to, da bi v azilnem domu zaposlili več ljudi, kateri bi se konkretno ukvarjali s prosilci za mednarodno zaščito, saj je ljudi premalo.
- C70. Tudi prostore bi lahko uredili, da bi bili bolj »domači«. Prav tako bi lahko azilni dom namenil več sredstev za prenavo sob v katerih se zadržujejo prosilci za mednarodno zaščito, pri tem bi lahko upoštevali mnenja prosilcev, da bi se sobe preuredile po njihovem okusu.
- C71. Zagotovo bi se moralo urediti zadeve s prostorsko stisko, saj ni normalno, da je bilo v eni sobi nastanjenih tudi po osem ljudi.
- C72. Prosilci bi morali imeti možnost, da se pogovorijo s psihologom. Tega trenutno nimajo, čeprav bi na njihov položaj to bilo zelo zaželeno in potrebno.
- C73. Nujno bi bile potrebne spremembe na področju zdravstvene oskrbe. Prosilci za mednarodno zaščito imajo pravico samo do nujne zdravstvene pomoči, to je velikokrat problem.
- C74. Če ima kdo težave z zobom in bi potreboval plombico, do te nima pravice.

C75. Na novo se je poslabšala situacija prosilcev, ki potrebujejo očala. Sedaj je postopek, da prosilec dobi očala še dolgotrajnejši, saj gredo prošnje oz. napotnica za okulista pred komisijo, ki se odloča ali bo nekdo dobil očala ali ne.

C76. Sama menim, da bi morali zaposleni v azilnem domu biti bolj usposobljeni za delo s prosilci za mednarodno zaščito. Več bi moralo biti usposabljanj za delo s prosilci, ta usposabljanja bi morala vključevati tudi varnostnike.

C77. Moje mnenje je, da prosilce za mednarodno zaščito omejuje že samo to, da so nastanjeni v azilnem domu. Če bi bila jaz v njihovi situaciji, bi raje živela pod smreko kot pa v azilnem domu, resnično, ko vidiš kaj vse se dogaja v azilnem domu.

C78. Prosilce za mednarodno zaščito v še slabši položaj postavlja dolgotrajnost postopkov.

C79. Nenehno čakajo na odgovor za status begunca, ne vedo, ali bodo dobili pozitiven ali negativen odgovor, mislim, da jih to še najbolj ubija.

C80. Cele dneve so prosti, ničesar nimajo za delati, tudi to jih ubija. Dopoldne prespijo, ponoči pa brskajo po mobilnem telefonu.

C81. Prosilcem nočejo odobriti niti tega, da bi jim dajali denar za hrano in bi si sami kuhali, tako bi lahko počeli vsaj nekaj.

Enote kodiranja D

D1. Rad bi omenil nekatera nesmiselna in neumna pravila.

D2. Prvo je to, da tisti ljudje, ki pridejo v azilni dom in zaprosijo za status begunca, nimajo dostopa do prostora, kjer bivajo prosilci za mednarodno zaščito, saj so prostori teh, ki jih je pripeljala policija, strogo ločeni od prostorov tistih, ki so opravili začetni intervju in so že nastanjeni v azilnem domu.

D3. Ljudi, ki čakajo na prvi intervju, dajo v izoliran prostor in jih zaklenejo.

D4. Ljudje so v tem prostoru en dan, včasih pa tudi en teden. Tukaj ni pomembno ali gre za družino, žensko, moškega ali otroke, vsi skupaj so prisiljeni biti v tem enem prostoru.

D5. Zaposlenim v azilnem domu je vseeno za te ljudi, vseeno jim je za njihovo zasebnost, te tukaj sploh ne morejo imeti.

D6. Vseeno jim je, če je ženska obkrožena s samimi moškimi v tem prostoru, četudi to lahko traja tri ali štiri dni.

D7. Ko greš ven iz azilnega doma ali ko greš v azilni dom moraš povedati svoje ime in da greš ven, pokazati moraš identifikacijsko kartico in potem lahko greš.

D8. To je povezano s policijo in varnostniki.

D9. Če se zgodi zločin ali kraja, zmeraj predvidevajo, da je to naredil prosilec za mednarodno zaščito. V tem primeru pride policija v azilni dom in vpraša, kdo je bil v času kriminalnega dogodka zunaj, kakšna oblačila je nosil ipd. To je popolnoma diskriminatorno, saj se predvideva, da so vsi prosilci za mednarodno zaščito kriminalci. Dokazovati morajo, da to niso.

D10. Situacija je zelo slaba tudi zaradi finančnega stanja. Prosilci za mednarodno zaščito dobijo osemnajst evrov na mesec.

D11. Sama veš, kakšno je življenje. S to vsoto poveš ljudem, da ti ni mar zanje. Če kadiš, imaš dovolj denarja za cigarete za tri ali štiri dni. Kaj pa preostalih šestindvajset oziroma štiriindvajset dni? Tudi s tem ljudem

sporočaš, da morajo ostati v prostorih azilnega doma štiriindvajset ur na dan, sedem dni na teden, sporočaš jim, da ne morejo nikamor.

D12. Ni pomembno, ali je ljudem takšna hrana všeč ali ne.

D13. S tem finančnim problemom oziroma tako majhnim dohodkom ljudi potiskajo v to, da si poiščejo druge načine oziroma vire dohodkov in eden izmed teh načinov je kriminal. Kriminal nima veze z etničnostjo, krvjo ali vero osebe. Slab socialni in ekonomski položaj ter materialna deprivacija potiska ljudi v kriminal. Tak položaj človeka determinira, da se odloči, ali bo »dober« ali kriminallec.

D14. V Sloveniji moraš biti vsaj devet mesecev, šele potem imaš pravico, da si poiščeš službo.

D15. V smislu birokracije je vse zapleteno. Jaz osebno poznam prosilce, ki imajo denar, saj jim ga pošiljajo družine ali pa imajo kakšno delo, vendar morajo vseeno bivati v azilnem domu. Ti bi želeli živeti v centru mesta, v stanovanju z manj ljudmi, v samski sobi ali pa s cimrom, s kom iz Slovenije, kar jaz menim, da je super, saj lahko spoznaš sebe in druge Slovence. To te nekako »potisne«, da se začneš učiti jezika, da se prilagodiš »pravilom« slovenske družbe, vendar pa ministrstvo in azilni dom večini ljudi ne pustita, da bi živela zunaj azilnega doma.

D16. Tega ti jaz ne vem pojasniti, moraš odgovorne ljudi sama vprašati, zakaj ljudem ne pustijo živeti zunaj.

D17. Če najdeš punco in želiš živeti z njo v njenem stanovanju ali najemniškem stanovanju, moraš dobiti dovoljenje (lahko ga tudi ne dobiš), vendar moraš priti nazaj v azilni dom vsak ponedeljek ali petek in moraš ostati tam en dan ali dva dneva, potem lahko greš nazaj, to je popolnoma nesmiselno.

D18. Varnostniki imajo pravico pregledati vsakega prosilca za mednarodno zaščito ob prihodu v azilni dom, saj se želijo izogniti temu, da bi prosilci noter prinašali alkohol, orožje ali druge nedovoljene substance.

D19. Problem je v obstoju azilnega doma, v ideji, da je azilni dom vredn za prosilce za mednarodno zaščito.

D20. Na primer, če ne bi imeli azilnega doma v Sloveniji, bi lahko ljudi po opravljenem začetnem intervjuju nastanili v stanovanje ali v sobo s tremi ali štirimi ljudi, potem ne bi rabili varnostnikov, saj so prosilci samo ljudje in bi lahko sami razrešili svoje težave.

D21. Ne pravim, da so vsi angeli, ampak če bi jim dali privaten prostor za bivanje, bi jih ob kakšnem prekršku ali kriminalni dejavnosti policaji obravnavali kot Slovenske državljane.

D22. Prva težava je, da so vsi zaposleni v azilnem domu Slovenci.

D23. Nekateri zaposleni so prijazni, večina pa ne.

D24. Večina zaposlenih je daleč od usposobljenosti za delo s prosilci za mednarodno zaščito, to je druga težava.

D25. V azilnem domu je veliko zaposlenih dobilo službo preko vez, čeprav nimajo izkušenj pri delu s socialno ranljivimi skupinami in z ljudmi druge etnične pripadnosti.

D26. Občuti se, da so zaposleni bolj policisti kot pa socialni delavci, saj veš, dajejo ukaze in jim je vseeno za vse, saj jim je službo priskrbel nekdo, ki ima veliko socialno moč oz. položaj v politiki.

D27. Ta problem bi lahko rešili. Med migranti (prosilci za mednarodno zaščito) je veliko kvalificiranih ljudi, ki bi lahko nadomestili nekatere zaposlene v azilnem domu, saj bolje razumejo kulturo prosilcev za mednarodno zaščito, njihove potrebe, predvsem pa se ne srečujejo z ovirami, ki jih postavlja jezik. Nekatere države to delajo tako, na primer; Nemčija, Norveška, Švedska. V teh državah so v azilnih domovih večinoma zaposleni migranti, seveda usposobljeni za to delo, kar je po mojem mnenju »perfektno«.

D28. Zasebnosti v azilnem domu ni.

- D29. Kako lahko imaš zasebnost, ko pa so v eni sobi nameščeni tudi po trije prosilci in še več? Povsod so ljudje, miru nimaš.
- D30. Intime ni, niti ko se tuširaš.
- D31. Seveda so prostori prosilcev ločeni od prostorov osebja.
- D34. Do socialnega delavca lahko prideš, mu pač potrkaš na vrata in vstopiš. Ni nujno, da bo socialni delavec tam. Včasih nima časa zate ali se ukvarja z drugimi prosilci, tako da ni nujno, da boš prišel do pogovora, ki ga želiš.
- D35. Do pogovora s kom iz uprave je nemogoče priti, saj jim je vseeno za ljudi.
- D36. Zelo težko je, da bi bil kdaj v azilnem domu sam ali da bi človek imel čas zase in mir.
- D37. Vedno je nekdo nekje, tudi kamere so.
- D38. Ljudi nadzorujejo, saj jih imajo za zločince.
- D39.** Zaposleni menijo, da prosilci za mednarodno zaščito niso ljudje, so nekaj, so številke o katerih moraš poročati nadrejenemu ali Evropski uniji. Osebe so oštevilčene z 25, 100, 15 in takšno dojemanje seveda vpliva na odnos do prosilcev za mednarodno zaščito.
- D40. Zaposlenim ni mar za prosilce, saj jih dojemajo le kot številke, torej prosilci ne morejo doseči ničesar in ne morejo uveljaviti svoje volje.
- D41. V azilnem domu je vse določeno vnaprej, tudi hrana in pravila.
- D42. Pravilom moraš slediti, če ne, te bodo kaznovali ali te poslali v Center za tujce v Postojno za 3 mesece ali več. To naredijo, če delaš težave ali če le sprašuješ za boljšo hrano ali kakšne druge stvari. Gre bolj za maščevanje.
- D43. Vsi prosilci imajo po zakonu pravico do dela znotraj azilnega doma.
- D44. Prav tako bi se tako izognili štiriindvajset urnemu oz. sedemdnevnemu prostemu času na teden. Izognili bi se stresu, saj bi vedeli, da bodo nekaj delali, ko se bodo zbudili in še nekaj bi zaslužili po opravljenem delu, kar je v redu.
- D45. Problem pa je, da noben oz. večina zaposlenih teh pravil prosilcem sploh ne razloži. Prosilci ne vedo, da lahko to delajo.
- D46. To delo večinoma dobijo prosilci iz Srbije, Balkana, Bosne ali Rusije. Prosilci iz drugih držav za to sploh ne vedo. Tukaj je dilema. To delo je vsaj ena dobra stvar po zakonu, vendar noben od zaposlenih ne naredi ničesar, da bi prosilci, ki niso iz območja Balkana lahko delali.
- D47. Težko je imeti vpliv nad lastnim življenjem v rasističnem okolju oz. rasistični politiki. Večina zakonov je rasističnih, sistem sam po sebi je rasističen.
- D48. S tem, da dajejo prosilce v eno ustanovo oddaljeno od centra mesta.
- D49. V tej ustanovi veljajo posebna pravila, upoštevanje teh pa nadzorujejo fašisti. Posebna pravila za posebno skupino ljudi – to samo po sebi je zelo rasistično.
- D50. Še več, imaš tudi osebno rasistično vedenje s strani osebja, varnostnikov in nekaterih socialnih delavcev, kateri se šalijo, da so ljudje oz. prosilci za mednarodno zaščito umazani.
- D51. Jaz osebno poznam nekatere prosilce, ki v azilnem domu mečejo smeti na tla in povsod naokrog, zaradi maščevanja in jeze do rasističnega sistema.
- D52. Osebe so ob vstopu v azilni dom pregledane.

- D53. Seveda bo človek reagiral in pokazal svoje nezadovoljstvo na nek način. Večina jih to počne s higieno in metanjem smeti. To je moja razlaga. Če pa ljudem zagotoviš primeren prostor za bivanje, bo ok.
- D54. Poleg tega pa v azilnem domu veliko ljudi uporablja eno skupno kopalnico, tako da tudi zasebnosti nimaš. Čistočo pa je tako ali tako težko vzdrževati, če pa več kot deset ljudi uporablja skupno kopalnico.
- D55. Nekaterim prosilcem je vseeno za higieno, ko pa ne vedo, kaj bo z njimi v prihodnosti, poleg tega pa jih nenehno spremlja občutek negotovosti.
- D56. Tudi tukaj se vidi razizem, saj se zaposleni izogibajo stika z ljudmi, češ da so umazani.
- D57. V tem prostoru učijo ljudi, da so resnično pod levelom/nivojem, da so nekaj manj in da morajo le poslušati ter ubogati zaposlene.
- D58. Nihče ne posluša idej prosilcev, ne morejo biti kreativni, ustvarjalni ali izražati svoje volje, saj jih dejansko noben ne posluša.
- D59.** Ukiniti bi morali azilni dom, saj je to sramota za vse Evropske države.
- D60. Naj dajo ljudem lasten prostor.
- D61. V Nemčiji so prosilci največ en oz. dva tedna v azilnem domu, potem jih namestijo v privatne prostore, kar je vredno.
- D62. V Sloveniji bi lahko to vzpostavili kot v Nemčiji in ukinili azilne domove, namesto tega bi lahko vzpostavili nekakšno tovarno, ki bi predstavljala možnost zaposlitve za imigrante in Slovence.
- D63.** Spremenili bi lahko to, da moraš biti vsaj devet mesecev tukaj, da lahko odpreš bančni račun in da imaš pravico do dela. Si lahko predstavljaš, da ima otrok, ki je star komaj devet ali deset let odprt bančni račun, odrasel človek iz tujine, ki je npr. v tujini profesor pa te pravice nima, to je res grozno.
- D64. V azilnem domu je zaporniški sistem, varnostniki so povsod in vsako jutro trkajo na vrata, to je zaporniški sistem.
- D65. Velikokrat se zgodi, da se prosilci skregajo z varnostniki, saj jim vstopijo v sobe kadarkoli želijo. Pustimo to, da zjutraj trkajo na vrata ter pregledujejo sobe, sploh ne spoštujejo prosilcev, kaj šele njihovo zasebnost. To je nesprejemljivo.
- D66. Morali bi se osredotočiti na integracijo in zagotavljanje izobrazbe prosilcem. Nekateri imajo nizko stopnjo izobrazbe ali pa so popolnoma neizobraženi, morali bi poiskati rešitve, da jih pošljejo na šolanje.
- D67. Nekateri so visoko izobraženi, morali bi najti načine, da se lahko naprej izobražujejo, ne pa da ljudje čakajo, da dobijo pozitiven odgovor za status begunca.
- D68. Po zakonu so prosilci upravičeni do osnovne zdravstvene oskrbe. Kar pomeni, da prosilec zaradi zobobola ne more k zobozdravniku. Nima pravice do zobozdravnika, tako da mu ne morejo izpuliti niti zoba, če ga ta boli.
- D69. Za prosilca, ki ima težave z vidom in potrebuje očala veljajo res neumna pravila. Prvo mora k optiku, ta mu mora izmeriti vid in potem dobi papir od zdravnika. Zatem gre to k administraciji oz. socialnemu delavcu, nato skličejo komisijo z drugim zdravnikom in se odločijo ali bodo tej osebi dali očala ali ne.
- D70. Težave se pojavijo tudi takrat, ko nekdo potrebuje zdravila, ki niso krita z osnovnim zdravstvenim zavarovanjem. Prosilec mora sam plačati za zdravila, ampak ta dobiva le osemnajst evrov na mesec.
- D71. Medicinska sestra v azilnem domu je le ena, stara čez 60 let in dela brez kakršnekoli pomoči in prevajalca. Predstavlja si kako Afganistanec prosi njo za pomoč. Kako ona komunicira z njim? Če potrebuje pomoč kakšen Albanec, ki se z medicinsko sestro lahko sporazumeva, dobi običajno lekadol. To se dogaja

zelo, zelo pogosto. Nekaj tednov nazaj je prosilec iz Alžirije imel zdravstvene težave. Bruhal je in imel grozne bolečine v želodcu. Sestro je v svojem jeziku prosil za pomoč, ta ga je poslušala s svojim ničnim znanjem arabščine. Njen odgovor na njegovo govorjenje je bil to, da ni nič narobe, da je vse v redu. Čez dva dneva je omedlel. Odpeljali so ga v bolnišnico in zdravniki so ugotovili, da ima razlit slepič. Vprašali so ga, zakaj ni prišel prej, zakaj ga niso poslali v bolnišnico prej. Povedali so mu, da je imel srečo, da je preživel. Morali so ga operirati, v bolnišnici je bil več kot 10 dni. Torej, to je eden izmed večih primerov.

D72. Predstavlja si, da je nekdo komaj prispel v Slovenijo brez znanja angleščine in slovenščine, govori le materni jezik, torej je daleč od tega, da bi ga slovenski zdravnik razumel, kaj lahko ta človek naredi v bolnišnici? Po zakonu imaš lahko prevajalca, vendar ga moraš plačati, za kar pa nima noben denarja. V azilnem domu je vseeno, če ima prosilec prevajalca ali ne.

D73. »Itak« jim je vseeno za prosilce

Enote kodiranja E

E1. Nekaj časa sva bile pred azilnim domom, saj je mentorica urejala dovoljenje pri varnostnikih, da sem lahko sploh vstopila v azilni dom.

E2. Na začetku sva se z mentorico sprehodile čez azilni dom, saj mi je želela vse razkazati. Sprehodili sva se skozi oddelek za mladoletnike brez spremstva, oddelek samskih moških, oddelek družin in oddelek samskih žensk.

E3. Kasneje sva z mentorico morali okrasiti hodnike v azilnem domu, saj je to Inštitutu za afriške študije naročila vodja socialne službe, ki po izobrazbi sploh ni socialna delavka. Mentorica za to ni imela časa, tako da sem hodnik in večnamenski prostor okrasila ob pomoči dveh prosilcev za mednarodno zaščito.

E4. Kasneje sva z mentorico obiskale prosilce na različnih oddelkih. Z mentorico sva skupaj vstopili v njihove sobe, čeprav mi je kasneje povedala, da je to prepovedano, ampak da se njej zdi neumno, da bi ženski, ki ima eno leto starega otroka rekla, da naj stopi iz sobe, da se lahko pogovarjata. Nelogično in neumestno se mi zdi pravilo, da zaposleni ne smejo vstopiti v sobo prosilca za mednarodno zaščito.

E5. Mentorico sem vprašala, kako to, da je Aco ves čas sam in kje ima starše. Povedala mi je, da sta njegova starša »okej«, ampak da se z Acotom ne ukvarjata, da fant večino časa sam »tava« po azilnem domu, dopoldne pa je v vrtcu azilnega doma. Postal mi je hudo, saj menim, da ni »okej« za petletnega fantka, da je večino časa sam. Mentorica mi je povedala, da tako pač je v azilnem domu, saj se nikomur ne da ukvarjati s prosilci, le redkim izjemam.

E6. Prav tako me je celotna organizacija ustanove spomnila na podobnosti s totalnimi ustanovami – majhne sobe, v katerih sta včasih tudi po dve družini. Ljudje zasebnosti nimajo, prav tako so v azilnem domu kamere, kar omogoča totalen nadzor nad uporabniki. Ljudje so razdeljeni po različnih oddelkih in imajo urnike ter različne domske rede oziroma pravilnike.

E7. Kasneje sta prišla po mene prosilca, ki sem ju spoznala že prejšnji dan in me prosila, da grem z njima v donacijsko skladišče, saj je zaklenjeno, ker prosilci sami tja ne smejo.

E8. Ponovno mi je postalo hudo. Yalcin je imel svoje življenje. Živel je s svojo družino, sedaj pa je »natlačen« v azilnem domu, kjer že več mesecev čaka na odgovor in zaradi tega ne more početi ničesar, saj si ne sme poiskati službe, ker še ni minilo devet mesecev odkar je v azilnem domu. Čaka na odgovor za status begunca, življenja si v tem času ne more načrtovati, saj ne ve, kakšen odgovor bo dobil. Po tem, ko so Yalcinu uničili restavracijo, je odšel na Nizozemsko in imel tam restavracijo s prijateljem, ampak je zaradi

prstnega odtisa, ki ga je oddal na poti, ko je bežal iz Karkuka bil deportiran nazaj v Slovenijo – tega nisem povsem razumela, saj ne poznam tega postopka, kako oblastni organi ljudi zaradi različnih razlogov in pravil premikajo iz ene države v drugo.

E9. Ljudje v azilnem domu niso deležni nobene psihosocialne podpore in pomoči, čeprav so nekateri pribežali iz vojnih območij in različnih grozljivih okoliščin. Nastanjeni so v majhne sobe, službe si zaradi neurejenega statusa in dokumentov ne morejo iskati. Lahko le čakajo (nekateri več kot 12 mesecev) na odgovor za status, med tem pa »čepijo« v azilnem, kjer večina zaposlenih nima izkušenj pri delu s socialno ranljivimi skupinami. O rasističnih izjavah varnostnikov pa raje ne bi pisala, saj so neumestne in jih želim odmisлити.

E10. Na začetku sem se kot običajno ustavila pri varnostnikih in se podpisala, saj se vodi evidenca prostovoljcev, ki pridejo v azilni dom. V loži varnostnikov je bila mentorica in sem se pridružila. Prišel je tudi socialni delavec zaposlen v azilnem domu, nakar mu je drug zaposleni pričel govoriti, da so včeraj fantje in moški moški iz samskega oddelka pekli v pečici na oddelku družin. Zaposleni je socialnemu delavcu povedal, da moški tega ne bi smeli in da so jim varnostniki rekli, da tega ne smejo in jim naročili, da naj zapustijo kuhinjo, prosilci pa tega niso želeli, saj so pekli hrano v pečici. Ta zaposleni je varnostniku in socialnemu delavcu povedal, da naj jih naslednjič varnostniki pač »spravijo« oz. »vržejo« ven iz kuhinje, ker si tam ne smejo peči.

E11. Menim, da je neumno, da je zaposleni naročil varnostnikom, da morajo ljudi »pač« na silo odstraniti iz kuhinje, čeprav si prosilci pečejo v kuhinji na oddelku družin, ker na njihovem oddelku ni pečice.

E12. Še prej nama je pokazal »njegov« oddelek (kjer so moški in mladostniki) ter se pohvalil, da so fantje danes počistili. Z njim sva se sprehodile po oddelku, saj nama je želel pokazati kako so fantje počistili kuhinjo, stranišča in svoje sobe. Fantom je potrkal na vrata, jih odprl in nama rekel, da naj pogledava kako so pospravili in kako je čisto - toliko o spoštovanju zasebnosti. Po eni strani se mi zdi v redu, da je socialni delavec fante motiviral, da so počistili, po drugi strani pa neprimerno, da je odpiral njihove sobe in jih razkazoval nama, še posebej, ker sem bila zraven jaz in me prosilci še ne poznajo.

E13. Po »ogledu« nama je Tadej povedal, da bodo ta dan namestitve. To pomeni, da so prišli novi prosilci, ki jih bova midve namestile v sobe, medtem pa čakajo na zaprtem oddelku azilnega doma. Namestitev teče po ustaljenem postopku. Varnostniki so poklicali mentorico, ko so z novimi prosilci končali postopek na zaprtem oddelku. Za tem so jih varnostniki pripeljali iz zaprtega oddelka, kjer sva jih čakale midve z črnimi vrečami, katere sva prej napolnile z nekaterimi materialnimi potrebščinami (zobna ščetka, zobna pasta, šampon, pena za britje, dve britvici, dve rjuhi, odejo, vzglavnik in rolica toaletnega papirja).

E14. En fant je komaj govoril angleško, moja mentorica pa jima je nekako morala razložiti vsa pravila, ki veljajo v azilnem (obroki hrane, vstop/izhod iz azilnega doma ipd.). Menim, da večino pravil nista razumela, prevajalcev pa kot ponavadi ni bilo.

E15. Človek pride v kraj, kjer ne pozna nikogar in ne razume jezika, osebja, ki bi se pa z njim kvalitetno ukvarjalo ali nudilo psihosocialno podporo pa ni.

E16. Kasneje sva z mentorico imeli še več namestitev, kar pomeni, da sva polnile vreče za nove prosilce, jih sprejele ter jih popeljale skozi azilni dom do njihovih sob. Ta dan sva namestile same mlade fante. Fante so ponovno iz zaprtega oddelka pripeljali varnostniki. Slišala sem neprimerne izjave varnostnikov: »glej jih, so že skupaj, so se že »zavohali« ipd. Žal mi je, da nisem komentirala njihovih neprimernih izjav, ampak me je

mentorica opozorila, da to ni pametno, saj varnostniki vse poročajo vodstvu azilnega doma, ki pa bi naj bilo obupno.

E17. Po končani praksi sem se dobro počutila, saj se s prosilci razumem in se ob njih dobro počutim, po drugi strani pa sem bila razočarana, saj sem slišala, kako so se varnostniki norčevali iz prosilcev.

E18. Kasneje sem poiskala mentorico in ji povedala, da smo končali z izdelavo plakatov ter da jih lahko z otroki obesimo na oglasno desko pri vhodu. Mentorica je komentirala, da upa, da bodo prosilci to prebrali in šli do zaposlenih ter jim povedali, da kršijo njihove pravice ter človekove pravice nasploh.

E19. Azilni dom je naročil, da mora IAŠ vse okrasiti, da je to nujno. Vse za »imidž«, da navzven izgleda, kot da je vse lepo in prav, čeprav so razmere znotraj azila obupne. Namesto okraševanja bi lahko pozornost in sredstva namenili za sestavine za piškote in pecivo, da bi si družine in drugi na oddelkih lahko pekli (če je že čas praznikov), ampak denarja za takšne stvari, ki jih prosilci želijo ni. Bolj je pomembno, da navzven izgleda vse super, čeprav želje in potrebe ljudi znotraj azilnega doma niso upoštevane in spoštovane.

E20. Na koncu dne sem z mentorico šla po vseh sobah azilnega doma, saj je vodstvo azilnega doma naročilo, da mora IAŠ prešteti rjuhe, odeje in vzglavnike ter brisače v vseh sobah.

E21. Uspelo mi je videti veliko sob v azilnem domu in nekatere so me precej presenetile. Najbolj me je presenetila soba družine iz Kosova. V sobi so štiri dvonadstropne postelje, v sobi pa biva šest ljudi in majhen otrok. V sobi sploh nimajo prostora za premikanje, sedijo lahko le na posteljah.

E22. Ta dan sem veliko časa pomagala novim prosilcem pri iskanju oblačil in čevljev v donacijskem skladišču, vendar večina žal ni našla primernih oblačil zase. Spet je prišlo nekaj novih prosilcev in sva jih z mentorico morale namestiti. Vsi so bili mladi in so govorili angleško, zato sem izkoristila priložnost za pogovor. Povedali so, da so prišli iz Centra za tujce v Postojni. Ni mi bilo jasno, zakaj vsi gledajo tako prestrašeno, potem pa so povedali, da so jim v Postojni vzeli mobilne telefone in dostop do interneta.

E23. Prosili so me, ali bi lahko dobili nazaj telefone. Povedala sem jim, da so pri varnostnikih in da imajo tukaj prost dostop do interneta (nenehno) in da lahko zapustijo azil, vendar morajo to povedati na izhodu pri varnostnikih in tam pustiti identifikacijsko kartico. Eden izmed njih je vprašal, ali je kje prostor, da bi se lahko v miru učil in da ima zraven prenosni računalnik. Z mentorico sva jih pospremili v sobe, potem sem šla v donacijsko skladišče še z drugimi prosilci, ki so že prej prosili za to.

E24. Šla sem tudi do starejše gospe iz Srbije, ki je v sobi sama. Mentorico sem kasneje vprašala, kako to, da je ona sama in je povedala, da imajo tisti, ki so pri vodstvu priljubljeni in tisti, ki so iz bivše Juge privilegije (tisti, ki se podredijo).

E25. Ta dan sem precej časa bila s prosilci v donacijskem skladišču in sem opazila, da primanjkuje predvsem zimska obutev in obleka, zato sem se odločila, da bom glede tega nekaj naredila.

E26. Mentorica je bila dežurna, to pomeni, da mora v času kosila biti v jedilnici in na listu kljukati prosilce, ki so prejeli obrok. Ko sva se pogovarjali, sta do mentorice prišla dva prosilca, ki sta jo prosila za pomoč. Mentorica me je zadolžila, da sem namesto nje v jedilnici in da na seznamu kljukam prosilce. Vseh prosilcev ne poznam dobro, zato sem jih vmes ustavljala in jih prosila, da mi povedo ime in številko sobe, da jih obkljukam.

E27. Zraven mene je bil varnostnik, ki je prisoten v času dežurstva, da slučajno ne bi kakšen prosilec dobil več obrokov. Zelo je bilo neprijetno, saj so kuharji in varnostnik nenehno imeli neprimerne izjave glede prosilcev. Mislili so, da me bodo dobili v opravlanje, ampak sem jim vmes nasprotovala, potem pa sem jih

začela ignorirati, saj so me zelo razjezili. Vsake toliko časa so kakšnega prosilca komentirali, češ, da je to ta, ki vse pusti ali da je to ta, ki je nezadovoljen in da sploh ne vedo kako dobro jim gre ipd.

E28. Povedala mi je, da sta prosilca, ki sta prišla do nje v jedilnici, že en teden prosila za čevlje, saj imata le natikače, zunaj pa je zima. V donacijskem skladišču ni bilo nobenih čevljev zanju, dostopa do skladišča azilnega doma pa mentorica brez dovoljenja vodje socialne službe in varnostnikov nima. Mentorici in njeni sodelavki sta napisala pisno prošnjo za čevlje. Mentorici je bilo zelo hudo, povedala je, da je varnostniki na noben način niso spustili do čevljev, ki so v skladišču, katerega ima preko vodja socialne službe. Vodja ne pusti, da prosilci že v prvih dnevih/tednih dobijo nove čevlje, saj ne želi, da bi prosilci odšli z novimi čevlji, ki jih je donirala Alpina, kajti veliko prosilcev zapusti Slovenijo zelo hitro. Mentorica mi je povedala, da je bila dve uri na telefonu, da se je prepirala z varnostniki in da nikakor ni mogla priti do čevljev. Po dveh urah prepiranja ji je le uspelo, saj je klicala Ireno, socialno delavko, ki je zaposlena v azilnem domu. Irena je dovolila, da varnostniki odklenejo njeno pisarno in da mentorica pogleda s prosilci za čevlje šele takrat, ko je mentorica zabrusila Ireni, da to vse skupaj res ni etično. Mentorica mi je povedala, da je bila na robu joka, da se je morala dve uri prepirati, da sta prosilca dobila čevlje, za katere prosita že cel teden.

E29. Prosilcem ne želijo dati čevljev, da slučajno ne bi z novimi čevlji odšli naprej v drugo državo, obroke prosilcem štejejo, da slučajno kdo ne bi dobil kakšnega obroka preveč. Situacija se mi je zdela »bolana«. Tudi v jedilnici mi je bilo neprijetno prosilce moriti, da mi povedo v številko sobe so in njihovo ime, da jih obkljukam. Moram priznati, da ko varnostnika ni bilo zraven, kakšnega prosilca nisem obkljukala. Ne vem, če je to prav ali ne, ampak mi je bilo grozno, da ljudem štejejo prejete obroke hrane.

9.4 PRILOGA D: Pripisovanje pojmov empiričnim opisom – odprto kodiranje

A1. Situacija v azilnem domu je posebna, azila ne gre primerjati z drugimi institucijami socialnovarstvenega tipa. *posebna situacija*

A2. Policijska institucija, kjer so nastanjeni prosilci za mednarodno zaščito. *policijska ustanova*

A3. V azilu veljajo posebna pravila in nadzor. *obstoj posebnih pravil*

A4. Kamere s katerimi se preverja gibanje prosilcev. *nadzor nad gibanjem*

A5. Jutranje preverjanje sob. *jutranje preverjanje*

A6. Preverjanje odhodov in prihodov. *nadzor nad gibanjem*

A7. Jutranje štetje in preverjanje prisotnosti prosilcev za mednarodno zaščito. *štetje prosilcev*

A8. Točno določene ure obrokov, človek si ne more izbirati kdaj in kaj bo jedel. *urnik obrokov*

A9. Obstajajo kuhinje na oddelkih, vendar prosilci nimajo na voljo sestavin in opreme za kuhanje. *pomanjkanje osnovnih stvari*

A10. Imajo zelo malo izbire, predvsem tisti brez finančnih sredstev. *odsotnost svobode izbire*

A11. Druga zadeva, ki zelo onemogoča integracijo je nizek dohodek, ta znaša 18 evrov na mesec, zato je integracija težka. *oviranje integracije*

A12. Pogosto se zgodi, da prosilci prosijo za osnovne stvari, npr. za sestavine za kuhanje, to osebno je meni zelo težek vidik totalne institucije, saj je to osnova, ki ljudem ni omogočena. *pomanjkanje osnovnih stvari*

A13. Kvalitetne in humane oskrbe v azilu ni. *nekvalitetna oskrba*

A14. Pravila glede nadzora so tukaj drugačna, saj je res, da morajo prosilci za mednarodno zaščito biti posebej zaščiteni. *posebna pravila*

- A15. Ko prosilci zapustijo dom, vzamejo svojo izkaznico, ki je njihov identifikacijski dokument, ko se vrnejo, jo dajo nazaj – tako se ve ali je prosilec v domu ali ne. *preverjanje gibanja*
- A16. V azilnem domu so varnostniki 24ur na dan. *varnostniki*
- A17. Prepovedana je uporaba drog in alkohola znotraj azilnega doma. *prepovedi*
- A18. Obiski so dovoljeni z dovolilnico socialne službe, ki jo potrdi vodja. To je produkt totalne ustanove, nadzor nad vsem. *dovolilnica za obiske*
- A19. Nadzor glede izhodov je logičen, saj država mora vedeti, koliko ljudi je še tukaj. *nadzor izhodov*
- A20. V azilnem domu je zaposlena samo ena socialna delavka, to je velik problem, saj ostali kader ni ustrezen. *pomanjkanje socialnih delavcev*
- A21. Zaposlena je ena psihologinja na moškem oddelku, ki je skoraj nikoli ni. *ena psihologinja*
- A22. V azilnem domu je slab kader, noben nima izkušnje pri delu s socialno ranljivimi skupinami. *kader brez izkušenj s socialno ranljivimi skupinami*
- A23. Vsi prosilci imajo težke življenjske izkušnje vojne, preganjanj, posilstev, imajo posttravmatske stresne motnje, depresijo. *težke izkušnje prosilcev*
- A24. Azil ni prostor, kjer bi si človek oddahnil, se pomiril in začel s procesiranjem težkih izkušenj. *azil ni ugoden prostor za reševanje travm*
- A25. Ljudje v azilnem domu zaradi nestrokovnega vodenja in kadra izgubljajo dostojanstvo, sami pravijo, da se počutijo kot živali. *izguba dostojanstva*
- A26. Potrebe prosilcev so zmeraj zatrte, tudi ko prosijo za karkoli osnovnega. *nezadovoljene potrebe*
- A27. Prosilcev zaposleni ne dojemajo kot enakovredne ljudi, zaposleni se vedejo pokroviteljsko. *pokroviteljski odnos*
- A28. Tisti, ki si bolj pridni in priljubljeni dobijo prej stvari, ki jih potrebujejo. *bonusi za podrejanje in poslušnost*
- A29. Prevajalcev ni dovolj oziroma jih ni, četudi bi v uradnih postopkih morali biti. *odsotnost prevajalcev*
- A30. Prosilci imajo pravico do učenja slovenščine, ki ga izvaja organizacija znotraj azilnega doma, vendar je trenutno preveč interesa. Učenje angleščine ni formalizirano, to počnejo prostovoljci in nevladne organizacije. *učenje jezika*
- A31. Integracije ni, zaradi pomanjkanja denarja in nerazumevanja jezika. *pomanjkanje integracije*
- A32. Pozitivna stvar je delo znotraj azilnega doma, vendar je plačano zelo malo, dobijo ga bolj angažirani in priljubljeni. *plačano delo*
- A33. Vodja socialne službe ni socialna delavka, pred delom v azilnem domu nikoli ni delala z ljudmi/ranljivimi skupinami. *neustrezno zaposleno osebje*
- A34. Problem je, da skupaj živijo ljudje, ki so med seboj v narodnostnih konfliktih – različne etnične skupine, ki so prišle iz različnih situacij, vse živijo skupaj. *so-bivanje*
- A35. Zaposleni (tudi varnostniki) niso etnično občutljivi, nimajo političnega znanja in izkušenj pri delu s socialno ranljivimi skupinami. *zaposleno osebje*
- A36. Med prosilci so konflikti in nestrpnosti, kar je logično, saj so iz različnih delov sveta. Menim, da je to institucionalni razizem že na politični ravni, saj noben noče beguncev v Sloveniji. *konflikti*
- A37. Zasebnosti uporabniki nimajo. *odsotnost zasebnosti*
- A38. Do pogovorov s socialnimi delavci lahko pridejo, ko so ti v pisarni. *prost dostop do socialne službe*

- A39. Za dostop do administrativnega oddelka potrebujejo dovoljenje, saj je ta del ločen. *ločeni oddelki*
- A40. Na oddelku samskih moških so v sobi štiri postelje, občasno sta bile tudi dve družini v eni sobi, kar je glede na kulturne specifičnosti neustrezno. Zasebnosti ni, tudi v smislu partnerstva ne. *nespoštovanje zasebnosti*
- A41. Tisti, ki so že dalj časa v azilu oz. pripadniki bivše Jugoslavije imajo posebne ugodnosti in imajo svojo sobo. *privilegiji*
- A42. Kopalnice so skupne, imajo skupne prostore za druženje in športne dejavnosti. *skupni prostori*
- A43.** Azilni dom kakršnokoli lastno voljo že v temeljih prepreči, lahko se premestiš v drugo sobo, ampak samo zato, da je potem mir. Nimaš na izbiro ne hrane in ne obleke. *neupoštevanje volje*
- A44. Programi in aktivnosti so v azilu brezvezne, bolje bi bilo, da bi ljudje imeli denar. Samo čakaš, če ti bodo odobrili status begunca ali ne. *nezanimive aktivnosti*
- A45. Ni pogojev za integracijo zaradi pomanjkanja denarja in nerazumevanja jezika. *pomanjkanje pogojev za integracijo*
- A46.** Vse je slabost azilnega doma. Prvo je pomanjkanje usposobljenega kadra socialne službe in drugo, da varnostna služba ni usposobljena za delo v taki instituciji. *pomanjkanje usposobljenega kadra*
- A47. Ne obstaja kvalitetna socialna služba. *pomanjkanje usposobljenega socialnega kadra*
- A48. Slabost so pravila glede hrane in obiskov. *neprimerna pravila*
- A49. Slabost je sam azilni dom, vse bi moralo biti drugače in bolj decentralizirano. *reorganizacija*
- A50. Morali bi imeti novo etično in strokovno podlago za delo in kompletno menjavo kadra. *sprememba kadra*
- A51.** Deinstitutionalizacija oz. decentralizacija azilnega doma. *deinstitutionalizacija*
- A52. Odprtje ustanove v skupnost, odprtje skupnostnih programov, reorganizacija v skupnostno skrb. *skupnostna skrb*
- A53. Spremembe se po navadi začnejo od znotraj, prvi korak bi lahko bil sprememba kuhinje, da bi prosilci sami organizirali kuhinjo po oddelkih in bi zato bili plačani. *spremembe od znotraj*
- A54. Sprememba glede oskrbe z oblekami in bolj humana reorganizacija denarja. Prosilci bi morali dobiti večjo žepnino, vendar do tega ne pride, zaradi vez s političnimi silami in ker noben ne želi, da bi begunci ostali v Sloveniji. *reorganizacija denarja*
- A55. Prosilci bi morali imeti večjo žepnino, saj pride do prostitucije, dela na črno in kriminalnih dejavnosti. *večja žepnina*
- A56. Pozitiven vidik je, da smo noter nevladne organizacije. *pozitiven vidik*
- A57. Situacija v azilnem domu ni normalna, vodja socialne službe je naročila varnostnikom, da so dva travmatizirana otroka lovili po azilnem domu, to ni normalno. *nenormalno stanje*
- B1. Protest pred azilnim domom smo organizirali zaradi nevzdržnih življenjskih razmer znotraj azilnega doma. *slabi bivanjski pogoji*
- B2. Protest smo organizirali zaradi slabe medicinske oskrbe. *nekvalitetna oskrba*
- B3. Protest smo organizirali zaradi slabega odnosa zaposlenih v azilnem domu. *slab odnos zaposlenih*
- B4. Ničesar ne moremo početi, ampak ne zato, ker bi bili neuporabni, ampak zaradi pravil. *omejenost zaradi pravil*
- B5. Nekateri ljudje so v azilnem domu več let. *večletno bivanje*

- B6. To sploh ni azilni dom, ampak mentalna bolnišnica. *norišnica*
- B7. Tukaj sem že več kot dva meseca in se mi že meša. *nevzdržno bivanje*
- B8. Ljudje od zunaj ne razumejo, da se ti v azilnem domu res lahko zmeša. *nevzdržno bivanje*
- B9. Si v prostoru, kjer je ogromno ljudi, v sobi imaš tri sostanovalce. *sostanovalci*
- B10. Jaz ne morem živeti z Arabci, saj imam drugačen način življenja in drugačno mišljenje. *konflikti med sostanovalci*
- B11. Prvi problem je, da živiš z ljudmi, ki jih sploh ne poznaš. *sostanovalci*
- B12. Azilni dom je predaleč od mesta. *oddaljenost*
- B13. Imaš problem z jezikom in komunikacijo. *nerazumevanje jezika*
- B14. Devetdeset odstotkov ljudi v azilnem domu ne govori nobenega tujega jezika. *nerazumevanje jezika*
- B15. Vsak dan je ista hrana. *enolična hrana*
- B16. Za zajtrk dobiš majhen košček masla in med pakiran v majhni posodici. *majhni obroki*
- B17. Problem je tudi kosilo, saj je vsak dan isto kosilo. *enolična hrana*
- B18. V drugih državah imajo s prosilci dogovor, da ti povejo kaj bi jedli in jim kupijo stvari za kuhanje. *primerjava z tujino*
- B19. Tudi zaradi hrane se ljudem meša. *nezadovoljstvo s hrano*
- B20. Osemnajst evrov na mesec je premalo za preživetje, to je dovolj za en dan. *finančno stanje*
- B21. Jaz v azilnem domu ne zdržim skupaj en teden. *nevzdržne bivanjske razmere*
- B22. Zmeša se ti. *psihično stanje*
- B23. V azilnem domu ljudi ne učijo jezika. *ne-učenje jezika*
- B24. V resnici problema sploh ne rešujejo. *nezavzetost za delo*
- B25. S prevajalcem problema ne rešuješ, ampak z reševanjem problema samo odlašаш. *ne-reševanje problemov*
- B26. Ljudi bi morali učiti jezika, ampak jih ne. *učenje jezika*
- B27. Prosilci za mednarodno zaščito so v azilnem domu depresivni. *depresija*
- B28. Nekateri nimajo energije za učenje jezika, če se nenehno soočajo z različnimi problemi. *pomanjkanje volje*
- B29. Ljudje so tam več mesecev, ampak samo čakajo. *čakanje*
- B30. Je, kot da ljudje čakajo v vrsti na usmrnitev. Je kot umiranje, ampak na drugačen način. *umiranje*
- B31. Zdravnik v azilnem domu predpiše le tablete proti bolečinam, karkoli se ti zgodi, samo tablete proti bolečinam. *slaba zdravstvena oskrba*
- B32. Vladi ni mar za dogajanje v azilnem domu, k nam so poslali zelo mlado zdravnico, ki je komaj končala študij. *premlada zdravnica*
- B33. Ljudje ves čas dobivajo »negative« za status begunca. *zavračanje prošenj*
- B34. S tem potiskajo ljudi, da počnejo nore stvari, seveda se ljudem meša. *psihično stanje*
- B35. Ljudje v azilnem domu imajo hude življenjske izkušnje, potem pa imajo v azilnem domu neumna pravila. *neumna pravila*
- B36. Če ne greš na zajtrk v uri določeni za zajtrk, hrane ne dobiš. *urnik obrokov*
- B37. Tudi če greš ven iz azilnega doma oz. če želiš spati kje drugje, rabiš dovoljenje. *dovolilnica za odsotnost*

- B38. Če se ti »zmeša« ti pustijo več, takrat se pravila in njihov odnos spremeni. *sprememba pravil*
- B39. Ljudi ne moreš integrirati s temi neumnimi pravili. *neangažiranost za integracijo*
- B40. V integracijo spada učenje jezika in kulture, ampak to ni običajno za azilni dom. *neangažiranost za integracijo*
- B41. Po protestu je osebje postalo bolj prijazno, ampak samo zato, ker so bili tam prisotni mediji. *izboljšanje odnosa zaradi prisotnosti medijev*
- B42. Osebje v azilnem domu na Viču ni prijazno. *neprijazen odnos*
- B43. Ko želijo, pravila spremenijo, saj ne želijo imeti težav. *sprememba pravil*
- B44. Na splošno se ti lahko zmeša, saj se ti zdi, da si v psihiatrični bolnišnici, ne v azilnem domu. *primerjava azila z drugo ustanovo*
- B45. V azilnem domu imajo dnevno sobo s televizijo, ki jo gledajo vsi, čeprav noben ne razume jezika, saj so tako zdolgočaseni. Zraven jedilnice je še en skupen prostor, kjer lahko igraš ping pong ali kakšno športno igro. To počneš, ker ti je tako zelo dolgočasno, ne ker bi to želel početi. *dolgočasje*
- B46. Organiziranih dejavnosti, ki bi ljudi zanimale ali ki bi bile za integracijo koristne ni. *nezanimive aktivnosti*
- B47. Zaposleni prosilcev ne sprašujejo, kaj bi radi počeli, vseeno jim je. *nezainteresiranost zaposlenih*
- B48. Zaposleni organizirajo samo brezvezne, neumne dejavnosti. *nepomembne aktivnosti*
- B49. Zaposleni nimajo izkušenj in znanja kako narediti nekaj koristnega za integracijo, sploh ne vedo, kaj koncept integracije pomeni. *pomanjkanje znanja o integraciji*
- B50.** Zapišejo vsak prihod in odhod iz stavbe. *preverjanje gibanja*
- B51. Za obiske potrebuješ dovolilnico. *dovolilnica za obisk*
- B52. Za svojo več dnevno odsotnost potrebuješ dovolilnico socialnega delavca, katero mora odobriti vodja. *dovolilnica za odsotnost*
- B53.** Večina zaposlenih je nekje v sredini-niso tako nesramni, prijazni pa tudi ne. *nevtralnost zaposlenih*
- B54. Imeli smo slabe izkušnje z varnostniki, saj niso spoštovali tradicije muslimanov. *slabe izkušnje z varnostniki*
- B55. En socialni delavec je po protestu postal prijazen, ampak samo zato, ker so stvari prišle v medije. *izboljšanje odnosa zaradi prisotnosti medijev*
- B56. Socialni delavci pravzaprav ne počnejo ničesar. *ne-delo socialne službe*
- B57. Je nekaj izjem, ki so zelo vredni, ti pa v azilnem domu delajo preko nevladne organizacije. *pozitivne izjeme*
- B58.** Zasebnosti nimaš, saj imaš v zelo majhni sobi še tri sostanovalce. *odsotnost zasebnosti*
- B59. Edini prostor, kjer imaš lahko malo zasebnosti je stranišče, saj so tudi kopalnice skupne. *skupni prostori*
- B60. V prostor socialnega delavca lahko vstopiš, če je sploh tam. *dostopnost socialne službe*
- B61. Za vstop na oddelek administracije potrebuješ dovoljenje. *stroga distanca*
- B62. Pravila spremenijo kadar hočejo, če zagroziš, da boš kaj naredil, takrat zakonu ne sledijo. *spremembe pravil*
- B63.** Vse v azilnem domu je omejeno, zaradi atmosfere. *neprijetna atmosfera*
- B64. Za študij se v azilnem domu ne morem učiti. *težko funkcioniranje*
- B65. Ves čas imaš okoli sebe neko senco, ne moreš v redu spati, razmišljati, se učiti. *težko funkcioniranje*

- B66. Hude fizične bolečine, ki so posledica stresa in psihične bolečine. *somatizacija*
- B67. Prejšnji dan od bolečine nisem mogel dihati. *bolečine*
- B67. Ne morem se učiti, ker sem vedno v tej depresivni situaciji, ne vem, ali bom dobil pozitiven ali negativen odgovor za status begunca. *negotovost in počutje*
- B68. Če bom dobil pozitiven ali negativen odgovor, bom moral iz azilnega doma, saj te tukaj nočejo. *nezaželenost prosilcev*
- B69.** Vse je slabo v azilnem domu. *azil je slab*
- B70. Zelo veliko časa rabijo, da se odločijo za dodelitev statusa. *dolgotrajnost postopkov*
- B71. Zaposleni sploh ne vedo, kako delati v azilnem domu. *pomanjkanje usposobljenega kadra*
- B72. V Nemčiji ljudi učijo jezika. Imaš osebo, ki je dogovorna za tvojo integracijo, dobiš denar, imaš brezplačen avtobus, tukaj pa ne počnejo ničesar. *praksa v tujini*
- B73.** Ljudi takoj začneš učiti jezika, ko se bodo učili jezika, se bo integracija začela sama od sebe, saj bodo prosilci lahko komunicirali z drugimi ljudmi. *učenje jezika za integracijo*
- B74. Če ljudi učiš jezika, bodo lahko študirali in delali. *vpliv jezika*
- B75. Menim, da je učenje jezika najlažji način obvladovanja te celotne situacije. *učenje jezika za obvladovanje*
- C1.** Glede na velikost azilnega doma in glede na število prosilcev za mednarodno zaščito je nekako smiselno, da obstajajo določena pravila. *smiselna pravila*
- C2. Kljub temu pa so nekatera pravila nesmiselna in do prosilcev za mednarodno zaščito ponižujoča. *ponižujoča pravila*
- C3. Pred obiskom fitnesa morajo prosilci prositi socialnega delavca, da jim odklene fitnes. *zaklepanje prostorov*
- C4. Obstaja nekakšno neformalno pravilo, da prosilci za mednarodno zaščito ne smejo biti sami v fitnesu. Zahteva se, da je nekdo od zaposlenih zraven v fitnesu ali pa nekje v bližini, kar se meni zdi neumno in nepotrebno. *nadzor v fitnesu*
- C5. Nekateri zaposleni se bojijo, da bodo prosilci za mednarodno zaščito ukradli opremo iz fitnesa, zato pričakujejo, da bomo nadzorovali osebe, ki želijo obiskati fitnes. *predsodki*
- C6. Do prosilcev za mednarodno zaščito nimajo zaupanja, na tem bi se moralo delati. Zaposleni bi morali prosilcem za mednarodno zaščito bolj zaupati. *nezaupanje*
- C7. Jaz osebno to pravilo obidem in odklenem fitnes ali pa jim dam ključ, saj se mi zdi neumno, da bi jih nadzorovala, ko telovadijo. *neupoštevanje pravil*
- C8. Nekatera pravila glede vstopa v azilni dom so logična, saj se tako ve, kdo je v azilnem domu in kdo je odšel, saj je pogosta fluktuacija. *nadzor nad gibanjem*
- C9. Za veliko prosilcev je Slovenija prehodna država in se odpravijo naprej že po nekaj dneh, zato je vredno, da je nadzor nad prihodom v azil, da se ve, kdo biva v azilnem domu in kdo je že odšel naprej v drugo državo. *nadzor nad prosilci*
- C10. V azilnem domu mora varnostnik imeti razlog, da vstopi v sobo prosilca, vendar pa to ni zmeraj tako. Zgodi se, da varnostniki brez opozorila vstopijo v sobo prosilca, če sumijo, da ta počne kar ne bi smel, zaradi tega prihaja do sporov med prosilci za mednarodno zaščito in varnostniki. *slabe izkušnje z varnostniki*
- C11. Zjutraj varnostniki preverjajo prisotnost prosilcev po njihovih sobah. *jutranje preverjanje*

C12. Vstop in odhod iz azilnega doma je nadzorovan, menim, da je to vredno, saj ne morejo vsi kar prosto priti v azilni dom. *nadzor nad vstopom*

C13. Varnostniki na vhodu pregledajo prosilce, za katere menijo, da bi lahko v azilni dom prinesli nedovoljene substance ali predmete. *fizično preverjanje prosilcev*

C14. Precej neumno je pravilo v zvezi z dovolilnico za izhod. Dovolilnica za izhod iz azilnega doma se lahko izda za največ sedem dni, potem pa se mora prosilec za mednarodno zaščito vrniti v azilni dom, saj ga drugače izbrišejo iz seznama nastanjenih. Meni osebno se to zdi neumno. Ali naj od prosilca zahtevam, da pride nazaj in se mi pokaže, če gre npr. za deset dni na morje? *dovolilnica za odsotnost*

C15. Tudi če prosilec spozna koga in želi živeti s to osebo, se mora vsak teden oglasiti v azilnem domu. *prikljenjenost*

C16. Jaz imam pri tem svoj sistem. S prosilci se dogovorim, da me pokličejo in ne zahtevam, da se mi pridejo osebno pokazat. *kreativne humane možnosti*

C17. Prosilec, ki ne prenoči v azilnem domu mora povedati osebne podatke in telefonsko številko osebe pri kateri bo bival. *nadzor stikov*

C18. To je lahko zelo nerodno, če se oseba sestaja z nekom in potem socialni delavec kliče to osebo, kot da gre za otroka, ki ga starši preverjajo. *pokroviteljski odnos zaposlenih*

C19. Nekateri zaposleni so precej ukazovalni, saj so taki po svoji naravi. *ukazovalno osebje*

C20. Veliko zaposlenih v azilnem domu nima stika s prosilci, čeprav je njihova služba povezana s prosilci za mednarodno zaščito. Zaposleni v upravi sploh nimajo stika s prosilci za mednarodno zaščito ali pa pridejo na oddelke kjer bivajo prosilci zelo redko, občasno direktorica. *nedostopnost osebja*

C21. Ena izmed zaposlenih v upravi mi je povedala, da meni, da bi morala prejemati dodatek za nevarnost pri delu, saj mora peš čez parkirišče azilnega doma in to smatra kot nevarnost, saj lahko naleti na prosilce. *strah*

C22. Seveda se tukaj kažejo predsodki in odpor do prosilcev za mednarodno zaščito. *odpor*

C23. Najbolj nesramno se vedejo varnostniki, saj pogosto izjavijo, da naj prosilci gredo nazaj od koder so prišli in da naj gredo v Avstrijo, če menijo, da jim tukaj gre slabo. *rasistično vedenje*

C24. Socialnih delavcev je v azilnem domu premalo. *pomanjkanje socialnih delavcev*

C25. Jaz distance v smislu nadrejeni – podrejeni, zaposleni – uporabniki nisem imela, najbolj pa se to opazi pri varnostnikih in drugem zaposlenem osebju. *pokroviteljski odnos*

C26. Jaz bi uvedla nekakšne psiho teste, da se ugotovi ali je človek primeren za določeno službo ali ne. *preverjanje usposobljenosti zaposlenih*

C27. Nekateri so službo v azilnem domu dobili preko vez in za to delo niso usposobljeni. V azilnem domu je zaposlenih zelo malo ljudi, ki bi imeli izkušnje pri delu z begunci ali kakršno koli drugo podobno skupino. *kader brez izkušenj s socialno ranljivimi skupinami*

C28. Zelo je odvisno od samega zaposlenega ali bo nekaj naredil ali ne, ali je pripravljen pomagati osebi, četudi pri tem krši kakšno pravilo. *samovolja*

C29. Ne vem ali bi lahko rekla, da se v azilnem domu uporabljajo kakšne metode dela z uporabniki, kot se pri drugih ustanovah. *ne-uporaba metod dela*

C30. Tukaj se vse reši zelo na hitro, problem pač rešiš na hitro. Tukaj noben ne uporablja individualnega načrta, saj je premalo zaposlenih ljudi, nekateri prosilci tako ali tako zelo hitro gredo naprej, s tistimi, ki pa

so tukaj že dalj časa pa težave rešuješ sproti. Za individualni načrt sploh nimaš časa. *reševanje problemov »na hitro«*

C31. Prosilci so zelo omejeni in je težko delati na opolnomočenju. *ne-delo na opolnomočenju kot posledica omejevanja*

C32. Jaz prosilcem neformalno svetujem in obidem kakšna pravila, da jim lahko pomagam. Marsikdaj lahko pomagaš človeku in ga obravnavaš kot človeka, če obideš pravila. *samovolja*

C33. Uprava azilnega doma je strogo ločena, saj je vstop v oddelke uprave možen le s službeno kartico. Prosilci do oddelkov uprave in tamkajšnjih zaposlenih nimajo dostopa. *strogo ločeni oddelki, nedostopnost*

C34. Dostopajo lahko do socialnih delavcev na svojih oddelkih, saj so pisarne v bližini sob. Socialni delavci so na voljo osem ur na dan. *prost dostop do socialne službe*

C35. Zelo je težko, da bi bili prosilcem na voljo ves čas, saj imamo veliko voženj v dijaške domove in druge opravke zunaj azilnega doma. *preobremenitev socialnih delavcev*

C36. Glede zasebnosti pa je tako, saj veš, je bolj ni. Težko bi rekla, da imajo zasebnost, saj jih je več v eni sobi. odsotnost zasebnosti *odsotnost zasebnosti*

C37. Vsaka družina ima svojo sobo, tako da imajo vsaj družine nekaj zasebnosti, čeprav starši zasebnosti pred otroki nimajo. Pri moških in mladoletnikih sta skupaj v sobi vsaj dva prosilca, tako da tudi pri teh neke zasebnosti ni. *odsotnost zasebnosti*

C38. Tuši so drug zraven drugega, ko se en moški brije, si drugi zraven umiva zobe, torej intime ni. *odsotnost intimnosti*

C39. V donacijsko skladišče prosilci ne smejo sami, tudi v prostore pri varnostnikih ne smejo. Donacijsko skladišče jim odklene socialni delavec ali varnostnik, v času uradnih ur tudi perica. *zaklepanje prostorov*

C40. V tisto skladišče, iz katerega le zaposleni jemljemo stvari pa prosilci ne smejo, niti vsi zaposleni nimajo dostopa, saj se mora beležiti stvari, ki se vzamejo. *beleženje uporabljenih predmetov*

C41. V naše pisarne prosilci prosto vstopajo. *prost dostop do socialne službe*

C42. Ko zapustim pisarno jo zaklenem, saj če pustim noter torbico, jo lahko kdo ukrade, prav tako moram zaklepati, saj mi na nek način to narekuje Zakon o varstvu osebnih podatkov. Če te ni, se pisarna zaklene. *zaklepanje prostorov*

C43. Do uprave oz. administracije prosilci ne morejo priti, to lahko samo tisti, ki so že dobili status, saj se pogovarjajo z zaposlenimi na integraciji o urejanju stanovanja, denarne socialne pomoči idr. *nedostopnost osebja*

C44. Če prosilec želi govoriti s Katarino, to naredi tako, da jo počaka spodaj pri avtomatu in jo »dobi« na poti iz službe. Meni je Katarina rekla ne, če sem ji rekla, da kakšen prosilec želi govoriti z njo, ko pa človek sam pristopi do nje pa lažje pristane na pogovor. *nedostopnost uprave*

C45. Jaz poskušam prosilcem ugoditi na različne načine. Če želijo menjati sobo in je več sob naenkrat prostih, lahko ti izbirajo sobo v kateri želijo bivati. Prav tako upoštevam, da so prosilci enake kulture nameščeni skupaj, če ne prihaja do sporov med ljudmi. Vsi zaposleni bi morali to upoštevati, da ne bi prihajalo do nepotrebnih konfliktov zaradi narodnosti ali kulture prosilca za mednarodno zaščito. *konflikti med sstanovalci*

C46. Glede drugih stvari pa prosilci ne morejo uveljavljati svoje volje. Npr., če si želijo sobo popestriti, si je ne morejo, saj je v skladišču premalo stvari. *neupoštevanje volje*

- C47. Glede hrane prosilci nimajo veliko izbire, se pa jim prilagodi vsaj toliko, da so na voljo vegetarijanski obroki. *enolična hrana*
- C48. Hrana prosilcem ni všeč, saj kuhinja ne upošteva, da so to ljudje, ki prihajajo iz povsem drugačnih okolij in niso navajeni takšne hrane kot mi. *nezadovoljstvo s hrano*
- C49. Tisti prosilci, ki imajo denar si kuhajo sami, ostali pa so prisiljeni jesti to kar dobijo. *nemožnost izbire*
- C50. Nasploh pa je veliko prosilcev apatičnih, sploh jim ni do tega, da bi spreminjali kakšne zadeve znotraj azilnega doma, saj so ves čas v negotovosti glede svoje prihodnosti, ljudje pač nekako razumljivo postanejo apatični. *apatija*
- C51. Vsi prosilci pa niso povsem seznanjeni s pravili, saj ni prevajalcev. *odsotnost prevajalcev*
- C52. Težko je, da bi prosilci v azilnem domu vplivali na svoje življenje, saj nekdo drug odloča o tem, ali ima nekdo pravico do statusa begunca ali ne, prosilci le nemirno čakajo. *odsotnost vpliva nad lastnim življenje*
- C53. Za otroke so organizirane nekakšne aktivnosti, na primer dopoldanski vrtec, za odrasle pa bolj ali manj ne, saj je premalo zaposlenih, ki bi se ukvarjali s prosilci. *pomanjkanje kadra*
- C54. Mi enostavno nimamo časa, da bi organizirali kakšne bolj zanimive aktivnosti. *preobremenitev socialnih delavcev*
- C55. Prosilci pa se sami zelo težko motivirajo, kar je razumljivo. Dolg čas jim je, nimajo zapolnjenega dneva. *dolgočasje*
- C56. Tisti, ki nimajo denarja zelo težko zapustijo azilni dom, da bi šli ven ali v mesto. *priklenjenost*
- C57. Prosilcem bi lahko azilni dom omogočil kolesa, da bi se lahko peljali v mesto. *kolesa*
- C58.** Velik problem v azilnem domu je tudi to, da ljudje nimajo zasebnosti. *odsotnost zasebnosti*
- C59. Povprečno so v sobi trije ali štirje prosilci. En oddelek, na katerem je od šestdeset do osemdeset ljudi ima dve tuš kabini za umivanje in štiri stranišča, to je resnično premalo. Ko so prenavljali tla v azilnem domu je bilo v eni sobi nastanjenih tudi do osem prosilcev. *prostorska stiska*
- C60. Prosilci imajo zelo težko neko svoje privatno življenje ali pa ga sploh nimajo. *nadzor nad prosilci*
- C61. Prav tako je ena izmed izstopajočih slabosti to, da je azilni dom (stavba) zelo slabo zgrajen, če bi se to gradilo za koga drugega, bi zagotovo bilo narejeno bolje, izolacija je zelo slaba. *azil je slabo grajen*
- C62. V skladišču je roba, ki je namenjena prosilcem in ta je najcenejša. Britvica razpade že ko jo prosilci dobijo v roke. *nekvalitetne osnovne življenjske potrebščine*
- C63. Oblačila so monotona, vsi dobijo enake stvari, npr. sivo trenirko. Za njih je vse isto, kot da oni niso ljudje. *uniformnost*
- C64. Prosilci za mednarodno zaščito so ljudje, z njimi pa ravnajo kot da to niso. *slab odnos zaposlenih*
- C65.** Že samo stavbo bi ukinila, da bi bil sistem drugačen. *sprememba azilnega sistema*
- C66. Ne vem, ljudje bi lahko živeli v stanovanjskih skupinah, nekako tako bi se to moralo urediti, da bi bilo bolj razdrobljeno. *stanovanjske skupine*
- C67. Včasih je azilni dom imel dve ločeni skupini, tisti, ki so čakali na status že dalj časa so bili ločeni od tistih, ki jim je azilni dom bil le prehodna točka do ciljne države. Že tako bi lahko bolj »omilili« celotno situacijo. *ločitev prosilcev*
- C68. Prav tako bi rada omenila en velik problem v zakonodaji. Prosilci za mednarodno zaščito imajo pravico do dela komaj po devetih mesecih. Jaz menim, da bi morali to pravico uveljavljati največ po enem mesecu,

da bi se prosilci lahko osamosvojili in da bi imeli nek lasten prihodek, saj je z osemnajstimi evri na mesec, toliko namreč dobijo nemogoče preživeti. *sprememba zakona v pravici do dela*

C69. Konkretno kratkotrajne rešitve bi lahko bile to, da bi v azilnem domu zaposlili več ljudi, kateri bi se konkretno ukvarjali s prosilci za mednarodno zaščito, saj je ljudi premalo. *povečanje kadra*

C70. Tudi prostore bi lahko uredili, da bi bili bolj »domači«. Prav tako bi lahko azilni dom namenil več sredstev za prenovu sob v katerih se zadržujejo prosilci za mednarodno zaščito, pri tem bi lahko upoštevali mnenja prosilcev, da bi se sobe preuredile po njihovem okusu. *prenova prostorov*

C71. Zagotovo bi se moralo urediti zadeve s prostorsko stisko, saj ni normalno, da je bilo v eni sobi nastanjenih tudi po osem ljudi. *prostorska stiska*

C72. Prosilci bi morali imeti možnost, da se pogovorijo s psihologom. Tega trenutno nimajo, čeprav bi na njihov položaj to bilo zelo zaželeno in potrebno. *potreba po psihologu*

C73. Nujno bi bile potrebne spremembe na področju zdravstvene oskrbe. Prosilci za mednarodno zaščito imajo pravico samo do nujne zdravstvene pomoči, to je velikokrat problem. *slaba zdravstvena oskrba*

C74. Če ima kdo težave z zobom in bi potreboval plombico, do te nima pravice. *slaba zobozdravstvena oskrba*

C75. Na novo se je poslabšala situacija prosilcev, ki potrebujejo očala. Sedaj je postopek, da prosilec dobi očala še dolgotrajnejši, saj gredo prošnje oz. napotnica za okulista pred komisijo, ki se odloča ali bo nekdo dobil očala ali ne. *dolgotrajen postopek za okulista*

C76. Sama menim, da bi morali zaposleni v azilnem domu biti bolj usposobljeni za delo s prosilci za mednarodno zaščito. Več bi moralo biti usposabljanj za delo s prosilci, ta usposabljanja bi morala vključevati tudi varnostnike. *usposabljanja za zaposlene*

C77. Moje mnenje je, da prosilce za mednarodno zaščito omejuje že samo to, da so nastanjeni v azilnem domu. Če bi bila jaz v njihovi situaciji, bi raje živela pod smreko kot pa v azilnem domu, resnično, ko vidiš kaj vse se dogaja v azilnem domu. *nenormalna situacija*

C78. Prosilce za mednarodno zaščito v še slabši položaj postavlja dolgotrajnost postopkov. *dolgotrajnost postopkov*

C79. Nenehno čakajo na odgovor za status begunca, ne vedo, ali bodo dobili pozitiven ali negativen odgovor, mislim, da jih to še najbolj ubija. *občutek negotovosti*

C80. Cele dneve so prosti, ničesar nimajo za delati, tudi to jih ubija. Dopoldne prespijo, ponoči pa brskajo po mobilnem telefonu. *dolgočasje*

C81. Prosilcem nočejo odobriti niti tega, da bi jim dajali denar za hrano in bi si sami kuhali, tako bi lahko počeli vsaj nekaj. *neupoštevanje želja*

D1. Rad bi omenil nekatera nesmiselna in neumna pravila. *nesmiselna pravila*

D2. Prvo je to, da tisti ljudje, ki pridejo v azilni dom in zaprosijo za status begunca, nimajo dostopa do prostora, kjer bivajo prosilci za mednarodno zaščito, saj so prostori teh, ki jih je pripeljala policija, strogo ločeni od prostorov tistih, ki so opravili začetni intervju in so že nastanjeni v azilnem domu. *omejevanje gibanja*

D3. Ljudi, ki čakajo na prvi intervju, dajo v izoliran prostor in jih zaklenejo. *zaklepanje ljudi*

D4. Ljudje so v tem prostoru en dan, včasih pa tudi en teden. Tukaj ni pomembno ali gre za družino, žensko, moškega ali otroke, vsi skupaj so prisiljeni biti v tem enem prostoru. *nevzdržne bivanjske razmere*

D5. Zaposlenim v azilnem domu je vseeno za te ljudi, vseeno jim je za njihovo zasebnost, te tukaj sploh ne morejo imeti. *slab odnos zaposlenih*

D6. Vseeno jim je, če je ženska obkrožena s samimi moškimi v tem prostoru, četudi to lahko traja tri ali štiri dni. *slaba oskrba*

D7. Ko greš ven iz azilnega doma ali ko greš v azilni dom moraš povedati svoje ime in da greš ven, pokazati moraš identifikacijsko kartico in potem lahko greš. *identifikacijska kartica*

D8. To je povezano s policijo in varnostniki. *nadzor policije*

D9. Če se zgodi zločin ali kraja, zmeraj predvidevajo, da je to naredil prosilec za mednarodno zaščito. V tem primeru pride policija v azilni dom in vpraša, kdo je bil v času kriminalnega dogodka zunaj, kakšna oblačila je nosil ipd. To je popolnoma diskriminatorno, saj se predvideva, da so vsi prosilci za mednarodno zaščito kriminalci. Dokazovati morajo, da to niso. *diskriminacija*

D10. Situacija je zelo slaba tudi zaradi finančnega stanja. Prosilci za mednarodno zaščito dobijo osemnajst evrov na mesec. *finančno stanje*

D11. Sama veš, kakšno je življenje. S to vsoto poveš ljudem, da ti ni mar zanje. Če kadiš, imaš dovolj denarja za cigarete za tri ali štiri dni. Kaj pa preostalih šestindvajset oziroma štiriindvajset dni? Tudi s tem ljudem sporočaš, da morajo ostati v prostorih azilnega doma štiriindvajset ur na dan, sedem dni na teden, sporočaš jim, da ne morejo nikamor. *priklenjenost*

D12. Ni pomembno, ali je ljudem takšna hrana všeč ali ne. *neupoštevanje želja*

D13. S tem finančnim problemom oziroma tako majhnim dohodkom ljudi potiskajo v to, da si poiščejo druge načine oziroma vire dohodkov in eden izmed teh načinov je kriminal. Kriminal nima veze z etničnostjo, krvjo ali vero osebe. Slab socialni in ekonomski položaj ter materialna deprivacija potiska ljudi v kriminal. Tak položaj človeka determinira, da se odloči, ali bo »dober« ali kriminallec. *kriminal kot kazatelj materialne deprivacije*

D14. V Sloveniji moraš biti vsaj devet mesecev, šele potem imaš pravico, da si poiščeš službo. *omejenost zaradi pravil*

D15. V smislu birokracije je vse zapleteno. Jaz osebno poznam prosilce, ki imajo denar, saj jim ga pošiljajo družine ali pa imajo kakšno delo, vendar morajo vseeno bivati v azilnem domu. Ti bi želeli živeti v centru mesta, v stanovanju z manj ljudmi, v samski sobi ali pa s cimrom, s kom iz Slovenije, kar jaz menim, da je super, saj lahko spoznaš sebe in druge Slovence. To te nekako »potisne«, da se začneš učiti jezika, da se prilagodiš »pravilom« slovenske družbe, vendar pa ministrstvo in azilni dom večini ljudi ne pustita, da bi živela zunaj azilnega doma. *priklenjenost*

D16. Tega ti jaz ne vem pojasniti, moraš odgovorne ljudi sama vprašati, zakaj ljudem ne pustijo živeti zunaj. *priklenjenost*

D17. Če najdeš punco in želiš živeti z njo v njenem stanovanju ali najemniškem stanovanju, moraš dobiti dovoljenje (lahko ga tudi ne dobiš), vendar moraš priti nazaj v azilni dom vsak ponedeljek ali petek in moraš ostati tam en dan ali dva dneva, potem lahko greš nazaj, to je popolnoma nesmiselno. *dovolilnica za odsotnost*

D18. Varnostniki imajo pravico pregledati vsakega prosilca za mednarodno zaščito ob prihodu v azilni dom, saj se želijo izogniti temu, da bi prosilci noter prinašali alkohol, orožje ali druge nedovoljene substance. *fizično preverjanje*

D19. Problem je v obstoju azilnega doma, v ideji, da je azilni dom vredn za prosilce za mednarodno zaščito. *azil je slab*

D20. Na primer, če ne bi imeli azilnega doma v Sloveniji, bi lahko ljudi po opravljenem začetnem intervjuju nastanili v stanovanje ali v sobo s tremi ali štirimi ljudi, potem ne bi rabili varnostnikov, saj so prosilci samo ljudje in bi lahko sami razrešili svoje težave. *naselitev v stanovanja*

D21. Ne pravim, da so vsi angeli, ampak če bi jim dali privaten prostor za bivanje, bi jih ob kakšnem prekršku ali kriminalni dejavnosti policaji obravnavali kot Slovenske državljane. *možnost enakega obravnavanja*

D22. Prva težava je, da so vsi zaposleni v azilnem domu Slovenci. *zaposleni so le Slovenci*

D23. Nekateri zaposleni so prijazni, večina pa ne. *neprijazen odnos*

D24. Večina zaposlenih je daleč od usposobljenosti za delo s prosilci za mednarodno zaščito, to je druga težava. *pomanjkanje usposobljenega kadra*

D25. V azilnem domu je veliko zaposlenih dobilo službo preko vez, čeprav nimajo izkušenj pri delu s socialno ranljivimi skupinami in z ljudmi druge etnične pripadnosti. *kader brez izkušenj s socialno ranljivimi skupinami*

D26. Občuti se, da so zaposleni bolj policisti kot pa socialni delavci, saj veš, dajejo ukaze in jim je vseeno za vse, saj jim je službo priskrbel nekdo, ki ima veliko socialno moč oz. položaj v politiki. *primerjava osebja z policijo*

D27. Ta problem bi lahko rešili. Med imigranti (prosilci za mednarodno zaščito) je veliko kvalificiranih ljudi, ki bi lahko nadomestili nekatere zaposlene v azilnem domu, saj bolje razumejo kulturo prosilcev za mednarodno zaščito, njihove potrebe, predvsem pa se ne srečujejo z ovirami, ki jih postavlja jezik. Nekatere države to delajo tako, na primer; Nemčija, Norveška, Švedska. V teh državah so v azilnih domovih večinoma zaposlenih imigranti, seveda usposobljeni za to delo, kar je po mojem mnenju »perfektno«. *zaposlovanje usposobljenih imigrantov*

D28. Zasebnosti v azilnem domu ni. *odsotnost zasebnosti*

D29. Kako lahko imaš zasebnost, ko pa so v eni sobi nameščeni tudi po trije prosilci in še več? Povsod so ljudje, miru nimaš. *sostanovalci*

D30. Intime ni, niti ko se tuširaš. *odsotnost intimnosti*

D31. Seveda so prostori prosilcev ločeni od prostorov osebja. *ločeni prostori*

D34. Do socialnega delavca lahko prideš, mu pač potrkaš na vrata in vstopiš. Ni nujno, da bo socialni delavec tam. Včasih nima časa zate ali se ukvarja z drugimi prosilci, tako da ni nujno, da boš prišel do pogovora, ki ga želiš. *preobremenitev socialnih delavcev*

D35. Do pogovora s kom iz uprave je nemogoče priti, saj jim je vseeno za ljudi. *nedostopnost uprave*

D36. Zelo težko je, da bi bil kdaj v azilnem domu sam ali da bi človek imel čas zase in mir. *odsotnost miru in časa zase*

D37. Vedno je nekdo nekje, tudi kamere so. *kamere*

D38. Ljudi nadzorujejo, saj jih imajo za zločince. *predsodki*

D39. Zaposleni menijo, da prosilci za mednarodno zaščito niso ljudje, so nekaj, so številke o katerih moraš poročati nadrejenemu ali Evropski uniji. Osebe so oštevilčene z 25, 100, 15 in takšno dojemanje seveda vpliva na odnos do prosilcev za mednarodno zaščito. *uniformnost*

- D40. Zaposlenim ni mar za prosilce, saj jih dojemajo le kot številke, torej prosilci ne morejo doseči ničesar in ne morejo uveljaviti svoje volje. *neupoštevanje želja*
- D41. V azilnem domu je vse določeno vnaprej, tudi hrana in pravila. *urnik obrokov*
- D42. Pravilom moraš slediti, če ne, te bodo kaznovali ali te poslali v Center za tujce v Postojno za 3 mesece ali več. To naredijo, če delaš težave ali če le sprašuješ za boljšo hrano ali kakšne druge stvari. Gre bolj za maščevanje. *kaznovanje neubogljivosti*
- D43. Vsi prosilci imajo po zakonu pravico do dela znotraj azilnega doma. *pravica do dela znotraj azila*
- D44. Prav tako bi se tako izognili štiriindvajset urnemu oz. sedemdnemnemu prostemu času na teden. Izognili bi se stresu, saj bi vedeli, da bodo nekaj delali, ko se bodo zbudili in še nekaj bi zaslužili po opravljenem delu, kar je v redu. *pravica do dela znotraj azila*
- D45. Problem pa je, da noben oz. večina zaposlenih teh pravil prosilcem sploh ne razloži. Prosilci ne vedo, da lahko to delajo. *nezainteresiranost zaposlenih*
- D46. To delo večinoma dobijo prosilci iz Srbije, Balkana, Bosne ali Rusije. Prosilci iz drugih držav za to sploh ne vedo. Tukaj je dilema. To delo je vsaj ena dobra stvar po zakonu, vendar noben od zaposlenih ne naredi ničesar, da bi prosilci, ki niso iz območja Balkana lahko delali. *privilegiji*
- D47. Težko je imeti vpliv nad lastnim življenjem v rasističnem okolju oz. rasistični politiki. Večina zakonov je rasističnih, sistem sam po sebi je rasističen. *rasistična azilna politika in azil*
- D48. S tem, da dajejo prosilce v eno ustanovo oddaljeno od centra mesta. *oddaljenost*
- D49. V tej ustanovi veljajo posebna pravila, upoštevanje teh pa nadzorujejo fašisti. Posebna pravila za posebno skupino ljudi – to samo po sebi je zelo rasistično. *rasistična azilna politika in azil*
- D50. Še več, imaš tudi osebno rasistično vedenje s strani osebja, varnostnikov in nekaterih socialnih delavcev, kateri se šalijo, da so ljudje oz. prosilci za mednarodno zaščito umazani. *rasistično vedenje*
- D51. Jaz osebno poznam nekatere prosilce, ki v azilnem domu mečejo smeti na tla in povsod naokrog, zaradi maščevanja in jeze do rasističnega sistema. *kljubovanje*
- D52. Osebe so ob vstopu v azilni dom pregledane. *telesni pregled*
- D53. Seveda bo človek reagiral in pokazal svoje nezadovoljstvo na nek način. Večina jih to počne s higieno in metanjem smeti. To je moja razlaga. Če pa ljudem zagotoviš primeren prostor za bivanje, bo ok. *kljubovanje*
- D54. Poleg tega pa v azilnem domu veliko ljudi uporablja eno skupno kopalnico, tako da tudi zasebnosti nimaš. Čistočo pa je tako ali tako težko vzdrževati, če pa več kot deset ljudi uporablja skupno kopalnico. *odsotnost zasebnosti*
- D55. Nekaterim prosilcem je vseeno za higieno, ko pa ne vedo, kaj bo z njimi v prihodnosti, poleg tega pa jih nenehno spremlja. *občutek negotovosti*
- D56. Tudi tukaj se vidi razizem, saj se zaposleni izogibajo stika z ljudmi, češ da so umazani. *izogibanje stikom*
- D57. V tem prostoru učijo ljudi, da so resnično pod levelom/nivojem, da so nekaj manj in da morajo le poslušati ter ubogati zaposlene. *učenje ubogljivosti*
- D58. Nihče ne posluša idej prosilcev, ne morejo biti kreativni, ustvarjalni ali izražati svoje volje, saj jih dejansko noben ne posluša. *neupoštevanje želja*
- D59.** Ukiniti bi morali azilni dom, saj je to sramota za vse Evropske države. *zaprtje azilnega doma*

D60. Naj dajo ljudem lasten prostor. *lasten prostor za bivanje*

D61. V Nemčiji so prosilci največ en oz. dva tedna v azilnem domu, potem jih namestijo v privatne prostore, kar je v redu. *lasten prostor za bivanje*

D62. V Sloveniji bi lahko to vzpostavili kot v Nemčiji in ukinili azilne domove, namesto tega bi lahko vzpostavili nekakšno tovarno, ki bi predstavljala možnost zaposlitve za imigrante in Slovence. *zaprtje azilnega doma*

D63. Spremenili bi lahko to, da moraš biti vsaj devet mesecev tukaj, da lahko odpreš bančni račun in da imaš pravico do dela. Si lahko predstavljaš, da ima otrok, ki je star komaj devet ali deset let odprt bančni račun, odrasel človek iz tujine, ki je npr. v tujini profesor pa te pravice nima, to je res grozno. *sprememba zakonodaje v pravici do dela*

D64. V azilnem domu je zaporniški sistem, varnostniki so povsod in vsako jutro trkajo na vrata, to je zaporniški sistem. *zapor*

D65. Velikokrat se zgodi, da se prosilci skregajo z varnostniki, saj jim vstopijo v sobe kadarkoli želijo. Pustimo to, da zjutraj trkajo na vrata ter pregledujejo sobe, sploh ne spoštujejo prosilcev, kaj šele njihovo zasebnost. To je nesprejemljivo. *jutranje preverjanje*

D66. Morali bi se osredotočiti na integracijo in zagotavljanje izobrazbe prosilcem. Nekateri imajo nizko stopnjo izobrazbe ali pa so popolnoma neizobraženi, morali bi poiskati rešitve, da jih pošljejo na šolanje. *neangažiranost za integracijo*

D67. Nekateri so visoko izobraženi. Morali bi najti načine, da se lahko naprej izobražujejo, ne pa da ljudje čakajo, da dobijo pozitiven odgovor za status begunca. *čakanje*

D68. Po zakonu so prosilci upravičeni do osnovne zdravstvene oskrbe. Kar pomeni, da prosilec zaradi zobobola ne more k zobozdravniku. Nima pravice do zobozdravnika, tako da mu ne morejo izpuliti niti zoba, če ga ta boli. *slaba zobozdravstvena oskrba*

D69. Za prosilca, ki ima težave z vidom in potrebuje očala veljajo res neumna pravila. Prvo mora k optiku, ta mu mora izmeriti vid in potem dobi papir od zdravnika. Zatem gre to k administraciji oz. socialnemu delavcu, nato skličejo komisijo z drugim zdravnikom in se odločijo ali bodo tej osebi dali očala ali ne. *dolgotrajen postopek za okulista*

D70. Težave se pojavijo tudi takrat, ko nekdo potrebuje zdravila, ki niso krita z osnovnim zdravstvenim zavarovanjem. Prosilec mora sam plačati za zdravila, ampak ta dobiva le osemnajst evrov na mesec. *plačevanje zdravil*

D71. Medicinska sestra v azilnem domu je le ena, stara čez 60 let in dela brez kakršnekoli pomoči in prevajalca. Predstavlja si kako Afganistanec prosi njo za pomoč. Kako ona komunicira z njim? Če potrebuje pomoč kakšen Albanec, ki se z medicinsko sestro lahko sporazumeva, dobi običajno lekadol. To se dogaja zelo, zelo pogosto. Nekaj tednov nazaj je prosilec iz Alžirije imel zdravstvene težave. Bruhal je in imel grozne bolečine v želodcu. Sestro je v svojem jeziku prosil za pomoč, ta ga je poslušala s svojim ničnim znanjem arabščine. Njen odgovor na njegovo govorjenje je bil to, da ni nič narobe, da je vse v redu. Čez dva dneva je omedlel. Odpeljali so ga v bolnišnico in zdravniki so ugotovili, da ima razlit slepič. Vprašali so ga, zakaj ni prišel prej, zakaj ga niso poslali v bolnišnico prej. Povedali so mu, da je imel srečo, da je preživel. Morali so ga operirati, v bolnišnici je bil več kot 10 dni. Torej, to je eden izmed večjih primerov. *slaba zdravstvena oskrba*

D72. Predstavljam si, da je nekdo komaj prispel v Slovenijo brez znanja angleščine in slovenščine, govori le materni jezik, torej je daleč od tega, da bi ga slovenski zdravnik razumel, kaj lahko ta človek naredi v bolnišnici? Po zakonu imaš lahko prevajalca, vendar ga moraš plačati, za kar pa nima noben denarja. V azilnem domu je vseeno, če ima prosilec prevajalca ali ne. *odsotnost prevajalcev*

D73. »Itak« jim je vseeno za prosilce. *nezaželenost*

E1. Nekaj časa sva bile pred azilnim domom, saj je mentorica urejala dovoljenje pri varnostnikih, da sem lahko sploh vstopila v azilni dom. *nadzor nad vstopom*

E2. Na začetku sva se z mentorico sprehodile čez azilni dom, saj mi je želela vse razkazati. Sprehodili sva se skozi oddelek za mladoletnike brez spremstva, oddelek samskih moških, oddelek družin in oddelek samskih žensk. *razvrščanje po oddelkih*

E3. Kasneje sva z mentorico morali okrasiti hodnike v azilnem domu, saj je to Inštitutu za afriške študije naročila vodja socialne službe, ki po izobrazbi sploh ni socialna delavka. Mentorica za to ni imela časa, tako da sem hodnik in večnamenski prostor okrasila ob pomoči dveh prosilcev za mednarodno zaščito. *institucionalne ceremonije*

E4. Kasneje sva z mentorico obiskale prosilce na različnih oddelkih. Z mentorico sva skupaj vstopili v njihove sobe, čeprav mi je kasneje povedala, da je to prepovedano, ampak da se njej zdi neumno, da bi ženski, ki ima eno leto starega otroka rekla, da naj stopi iz sobe, da se lahko pogovarjata. Nelogično in neumestno se mi zdi pravilo, da zaposleni ne smejo vstopiti v sobo prosilca za mednarodno zaščito. *nesmiselna pravila*

E5. Mentorico sem vprašala, kako to, da je Aco ves čas sam in kje ima starše. Povedala mi je, da sta njegova starša »okej«, ampak da se z Acotom ne ukvarjata, da fant večino časa sam »tava« po azilnem domu, dopoldne pa je v vrtcu azilnega doma. Postalo mi je hudo, saj menim, da ni »okej« za petletnega fantka, da je večino časa sam. Mentorica mi je povedala, da tako pač je v azilnem domu, saj se nikomur ne da ukvarjati s prosilci, le redkim izjemam. *nezainteresiranost zaposlenih*

E6. Prav tako me je celotna organizacija ustanove spomnila na podobnosti s totalnimi ustanovami – majhne sobe, v katerih sta včasih tudi po dve družini. Ljudje zasebnosti nimajo, prav tako so v azilnem domu kamere, kar omogoča totalen nadzor nad uporabniki. Ljudje so razdeljeni po različnih oddelkih in imajo urnike ter različne domske rede oziroma pravilnike. *hišni red*

E7. Kasneje sta prišla po mene prosilca, ki sem ju spoznala že prejšnji dan in me prosila, da grem z njima v donacijsko skladišče, saj je zaklenjeno, ker prosilci sami tja ne smejo. *zaklepanje prostorov*

E8. Ponovno mi je postalo hudo. Yalcin je imel svoje življenje. Živel je s svojo družino, sedaj pa je »natlačen« v azilnem domu, kjer že več mesecev čaka na odgovor in zaradi tega ne more početi ničesar, saj si ne sme poiskati službe, ker še ni minilo devet mesecev odkar je v azilnem domu. Čaka na odgovor za status begunca, življenja si v tem času ne more načrtovati, saj ne ve, kakšen odgovor bo dobil. Po tem, ko so Yalcinu uničili restavracijo, je odšel na Nizozemsko in imel tam restavracijo s prijateljem, ampak je zaradi prstnega odtisa, ki ga je oddal na poti, ko je bežal iz Karkuka bil deportiran nazaj v Slovenijo – tega nisem povsem razumela, saj ne poznam tega postopka, kako oblastni organi ljudi zaradi različnih razlogov in pravil premikajo iz ene države v drugo. *rasistična azilna politika in azil*

E9. Ljudje v azilnem domu niso deležni nobene psihosocialne podpore in pomoči, čeprav so nekateri pribežali iz vojnih območij in različnih grozljivih okoliščin. Nastanjeni so v majhne sobe, službe si zaradi

neurejenega statusa in dokumentov ne morejo iskati. Lahko le čakajo (nekateri več kot 12 mesecev) na odgovor za status, med tem pa »čepijo« v azilnem, kjer večina zaposlenih nima izkušenj pri delu s socialno ranljivimi skupinami. O rasističnih izjavah varnostnikov pa raje ne bi pisala, saj so neumestne in jih želim odmisлити. *slaba oskrba*

E10. Na začetku sem se kot običajno ustavila pri varnostnikih in se podpisala, saj se vodi evidenca prostovoljcev, ki pridejo v azilni dom. V loži varnostnikov je bila mentorica in sem se pridružila. Prišel je tudi socialni delavec zaposlen v azilnem domu, nakar mu je drug zaposleni pričel govoriti, da so včeraj fantje in moški moški iz samskega oddelka pekli v pečici na oddelku družin. Zaposleni je socialnemu delavcu povedal, da moški tega ne bi smeli in da so jim varnostniki rekli, da tega ne smejo in jim naročili, da naj zapustijo kuhinjo, prosilci pa tega niso želeli, saj so pekli hrano v pečici. Ta zaposleni je varnostniku in socialnemu delavcu povedal, da naj jih naslednjič varnostniki pač »spravijo« oz. »vržejo« ven iz kuhinje, ker si tam ne smejo peči. *slab odnos zaposlenih*

E11. Menim, da je neumno, da je zaposleni naročil varnostnikom, da morajo ljudi »pač« na silo odstraniti iz kuhinje, čeprav si prosilci pečejo v kuhinji na oddelku družin, ker na njihovem oddelku ni pečice. *uporaba sile*

E12. Še prej nama je pokazal »njegov« oddelek (kjer so moški in mladostniki) ter se pohvalil, da so fantje danes počistili. Z njim sva se sprehodile po oddelku, saj nama je želel pokazati kako so fantje počistili kuhinjo, stranišča in svoje sobe. Fantom je potrkal na vrata, jih odprl in nama rekel, da naj pogledava kako so pospravili in kako je čisto - toliko o spoštovanju zasebnosti. Po eni strani se mi zdi vredu, da je socialni delavec fante motiviral, da so počistili, po drugi strani pa neprimerno, da je odpiral njihove sobe in jih razkazoval nama, še posebej, ker sem bila zraven jaz, saj me prosilci še ne poznajo. *nespoštovanje zasebnosti*

E13. Po »ogledu« nama je Tadej povedal, da bodo ta dan namestitve. To pomeni, da so prišli novi prosilci, ki jih bova midve namestile v sobe, medtem pa čakajo na zaprtem oddelku azilnega doma. Namestitev teče po ustaljenem postopku. Varnostniki so poklicali mentorico, ko so z novimi prosilci končali postopek na zaprtem oddelku. Za tem so jih varnostniki pripeljali iz zaprtega oddelka, kjer sva jih čakale midve z črnimi vrečami, katere sva prej napolnile z nekaterimi materialnimi potrebščinami (zobna ščetka, zobna pasta, šampon, pena za britje, dve britvici, dve rjuhi, odejo, vzglavnik in rolica toaletnega papirja). *zaprta oddelek*

E14. En fant je komaj govoril angleško, moja mentorica pa jima je nekako morala razložiti vsa pravila, ki veljajo v azilnem (obroki hrane, vstop/izhod iz azilnega doma ipd.). Menim, da večino pravil nista razumela, prevajalcev pa kot ponavadi ni bilo. *nerazumevanje jezika*

E15. Človek pride v kraj, kjer ne pozna nikogar in ne razume jezika, osebja, ki bi se pa z njim kvalitetno ukvarjalo ali nudilo psihosocialno podporo pa ni. *neustreznost zaposlenega osebja*

E16. Kasneje sva z mentorico imeli še več namestitev, kar pomeni, da sva polnile vreče za nove prosilce, jih sprejele ter jih popeljale skozi azilni dom do njihovih sob. Ta dan sva namestile mlade fante. Fante so ponovno iz zaprtega oddelka pripeljali varnostniki. Slišala sem neprimerne izjave varnostnikov: »glej jih, so že skupaj, so se že »zavohali« ipd. Žal mi je, da nisem komentirala njihovih neprimernih izjav, ampak me je mentorica opozorila, da to ni pametno, saj varnostniki vse poročajo vodstvu azilnega doma, ki pa bi naj bilo obupno. *rasistično vedenje*

E17. Po končani praksi sem se dobro počutila, saj se s prosilci razumem in se ob njih dobro počutim, po drugi strani pa sem bila razočarana, saj sem slišala, kako so se varnostniki norčevali iz prosilcev. *norčevanje*

E18. Kasneje sem poiskala mentorico in ji povedala, da smo končali z izdelavo plakatov ter da jih lahko z otroki obesimo na oglasno desko pri vhodu. Mentorica je komentirala, da upa, da bodo prosilci to prebrali in šli do zaposlenih ter jim povedali, da kršijo njihove pravice ter človekove pravice nasploh. *kršenje človekovih pravic*

E19. Azilni dom je naročil, da mora IAŠ vse okrasiti, da je to nujno. Vse za »imidič«, da navzven izgleda, kot da je vse lepo in prav, čeprav so razmere znotraj azila obupne. Namesto okraševanja bi lahko pozornost in sredstva namenili za sestavine za piškote in pecivo, da bi si družine in drugi na oddelkih lahko pekli (če je že čas praznikov), ampak denarja za takšne stvari, ki jih prosilci želijo ni. Bolj je pomembno, da navzven izgleda vse super, čeprav želje in potrebe ljudi znotraj azilnega doma niso upoštevane in spoštovane. *institucionalne ceremonije*

E20. Na koncu dne sem z mentorico šla po vseh sobah azilnega doma, saj je vodstvo azilnega doma naročilo, da mora IAŠ prešteti rjuhe, odeje in vzglavnike ter brisače v vseh sobah. *beleženje uporabljenih predmetov*

E21. Uspelo mi je videti veliko sob v azilnem domu in nekatere so me precej presenetile. Najbolj me je presenetila soba družine iz Kosova. V sobi so štiri dvonadstropne postelje, v sobi pa biva šest ljudi in majhen otrok. V sobi sploh nimajo prostora za premikanje, sedijo lahko le na posteljah. *nevzdržne bivanjske razmere*

E22. Ta dan sem veliko časa pomagala novim prosilcem pri iskanju oblačil in čevljev v donacijskem skladišču, vendar večina žal ni našla primernih oblačil zase. Spet je prišlo nekaj novih prosilcev in sva jih z mentorico morale namestiti. Vsi so bili mladi in so govorili angleško, zato sem izkoristila priložnost za pogovor. Povedali so, da so prišli iz Centra za tujce v Postojni. Ni mi bilo jasno, zakaj vsi gledajo tako prestrašeno, potem pa so povedali, da so jim v Postojni vzeli mobilne telefone in dostop do interneta. *prestrašenost*

E23. Prosili so me, ali bi lahko dobili nazaj telefone. Povedala sem jim, da so pri varnostnikih in da imajo tukaj prost dostop do interneta (nenehno) in da lahko zapustijo azil, vendar morajo to povedati varnostnikom pri izhodu in tam pustiti identifikacijsko kartico. Eden izmed njih je vprašal, ali je kje prostor, da bi se lahko v miru učil in da ima zraven prenosni računalnik. Z mentorico sva jih pospremili v sobe, potem sem šla v donacijsko skladišče še z drugimi prosilci, ki so že prej prosili za to. *nadzor nad gibanjem*

E24. Šla sem tudi do starejše gospe iz Srbije, ki je v sobi sama. Mentorico sem kasneje vprašala, kako to, da je ona sama in je povedala, da imajo tisti, ki so pri vodstvu priljubljeni in tisti, ki so iz bivše Juge privilegije (tisti, ki se podredijo). *privilegiji*

E25. Ta dan sem precej časa bila s prosilci v donacijskem skladišču in sem opazila, da primanjkuje predvsem zimska obutev in obleka, zato sem se odločila, da bom glede tega nekaj naredila. *pomanjkanje osnovnih stvari*

E26. Mentorica je bila dežurna, to pomeni, da mora v času kosila biti v jedilnici in na listu kljukati prosilce, ki so prejeli obrok. Ko sva se pogovarjali, sta do mentorice prišla dva prosilca, ki sta jo prosila za pomoč. Mentorica me je zadalžila, da sem namesto nje v jedilnici in da na seznamu kljukam prosilce. Vseh prosilcev ne poznam dobro, zato sem jih vmes ustavljala in jih prosila, da mi povedo ime in številko sobe, da jih obkljukam. *preverjanje/številčenje prejetih obrokov*

E27. Zraven mene je bil varnostnik, ki je prisoten v času dežurstva, da slučajno ne bi kakšen prosilec dobil več obrokov. Zelo je bilo neprijetno, saj so kuharji in varnostnik nenehno imeli neprimerne izjave glede prosilcev. Mislili so, da me bodo dobili v opravljanje, ampak sem jim vmes nasprotovala, potem pa sem jih

začela ignorirati, saj so me zelo razjezili. Vsake toliko časa so kakšnega prosilca komentirali, češ, da je to ta, ki vse pusti ali da je to ta, ki je nezadovoljen in da sploh ne vedo kako dobro jim gre ipd. *norčevanje, opravljanje*

E28. Povedala mi je, da sta prosilca, ki sta prišla do nje v jedilnici, že en teden prosila za čevlje, saj imata le natikače, zunaj pa je zima. V donacijskem skladišču ni bilo nobenih čevljev zanju, dostopa do skladišča azilnega doma pa mentorica brez dovoljenja vodje socialne službe in varnostnikov nima. Mentorici in njeni sodelavki sta napisala pisno prošnjo za čevlje. Mentorici je bilo zelo hudo, povedala je, da je varnostniki na noben način niso spustili do čevljev, ki so v skladišču, katerega ima preko vodja socialne službe. Vodja ne pusti, da prosilci že v prvih dnevih/tednih dobijo nove čevlje, saj ne želi, da bi prosilci odšli z novimi čevlji, ki jih je donirala Alpina, kajti veliko prosilcev zapusti Slovenijo zelo hitro. Mentorica mi je povedala, da je bila dve uri na telefonu, da se je prepirala z varnostniki in da nikakor ni mogla priti do čevljev. Po dveh urah prepiranja ji je le uspelo, saj je klicala Ireno, socialno delavko, ki je zaposlena v azilnem domu. Irena je dovolila, da varnostniki odklenejo njeno pisarno in da mentorica pogleda s prosilci za čevlje šele takrat, ko je mentorica zabrusila Ireni, da to vse skupaj res ni etično. Mentorica mi je povedala, da je bila na robu joka, da se je morala dve uri prepirati, da sta prosilca dobila čevlje, za katere prosita že cel teden. *kršenje človekovih pravic*

E29. Prosilcem ne želijo dati čevljev, da slučajno ne bi z novimi čevlji odšli naprej v drugo državo, obroke prosilcem štejejo, da slučajno kdo ne bi dobil kakšnega obroka preveč. Situacija se mi je zdela »bolana«. Tudi v jedilnici mi je bilo neprijetno prosilce moriti, da mi povedo številko sobe so in njihovo ime, da jih obkljukam. Moram priznati, da ko varnostnika ni bilo zraven, kakšnega prosilca nisem obkljukala. Ne vem, če je to prav ali ne, ampak mi je bilo grozno, da ljudem štejejo prejete obroke hrane. *nenormalna situacija*

9.5 PRILOGA E: Združevanje sorodnih pojmov v kategorije (osno kodiranje)

Tabela 1: Združevanje sorodnih pojmov v kategorije - nadzor

NADZOR	
ENOTE	POJMI
D37	Kamere
E6	Hišni red
D7	Identifikacijske kartice
C1	Smiselna pravila
D1, E4	Nesmiselna pravila
C2	Ponižujoča pravila
A3	Obstoj posebnih pravil
C4	Nadzor v fitnesu
C11, A5, D65	Jutranje preverjanje
B50, A15,	Preverjanje gibanja
C13, D18	Fizično preverjanje
A7	Štetje prosilcev
A8, B36, D41	Urniki obrokov
C31	Ne-delo na opolnomočenju kot posledica omejevanja
A10	Odsotnost svobode izbire
B4, D14	Omejenost zaradi pravil
C15, C56, D11, D15, D16	Priklenjenost
A16	Varnostniki
C12, E1	Nadzor nad vstopom
A17	Prepovedi
A19	Nadzor izhodov
A18, B51	Dovolilnica za obiske
B52, B37, C14, D17	Dovolilnica za odsotnost
B35	Neumna pravila
C7	Neupoštevanje pravil
C9	Nadzor nad številom prosilcev
E30	Nadzor nad vsemi dejavnostmi
C60	Odsotnost privatnosti
C8, A4, A6, E21,	Nadzor nad gibanjem
D2	Omejevanje gibanja
C17	Nadzor stikov
C40, E20	Beleženje uporabljenih predmetov
D3	Zaklepanje ljudi
D8	Nadzor policije
D52	Telesni pregled
A2	Policijska ustanova
D64	Zapor

Tabela 2: Združevanje sorodnih pojmov v kategorije - vsakdanje življenje v azilnem domu, prvi del

VSAKDANJE ŽIVLJENJE V AZILNEM DOMU	
ENOTE	POJMI
ŽIVLJENJSKI POGOJI IN BIVANJE	
A9, A12, E25	Pomanjkanje osnovnih stvari
C63, D39	Uniformnost
E3, E19	Institucionalne ceremonije
D36	Odsotnost miru in časa zase
C62	Nekvalitetne osnovne življenjske potrebe
C71, C59	Prostorska stiska
B1	Slabi bivanjski pogoji
B5	Večletno bivanje
B2, A13, D6, E9	Slaba oskrba
B7, B8	Nevzdržno bivanje
B21, D4, E21	Nevzdržne bivanjske razmere
B69, D19	Azil je slab
B10, C45	Konflikti med sstanovalci
B12, D48	Oddaljenost
C61	Azil je slabo grajen
A24	Azil ni prostor za reševanje travm
D13	Kriminal kot kazatelj materialne deprivacije
C77, E29	Nenormalna situacija
D47, D49, E8	Rasistična azilna politika in azil
E18	Kršenje človekovih pravic
HRANA	
B15, B17, C47	Enolična hrana
B16	Majhni obroki
B19, C48	Nezadovoljstvo s hrano
C49	Nemožnost izbire
E26	Preverjanje/številčenje prejetih obrokov

Tabela 3: Združevanje sorodnih pojmov v kategorije - vsakdanje življenje v azilnem domu, drugi del

VSAKDANJE ŽIVLJENJE V AZILNEM DOMU	
ENOTE	POJMI
ZASEBNOST	
A37, B58, C36, C37, C58, D28, D54	Odsotnost zasebnosti
B59, A42	Skupni prostori
A40, E12	Nespoštovanje zasebnosti
B9, B11, D29	Sostanovalci
C38, D30	Odsotnost intimnosti
POTEK DNEVA IN AKTIVNOSTI	
B48	Nepomembne aktivnosti
C53	Pomanjkanje kadra
A43, C46	Neupoštevanje volje
A44, B46	Nezanimive aktivnosti
B45, C55, C80	Dolgočasje
B25	Ne reševanje problema
A26	Nezadovoljene potrebe
B29, D67	Čakanje
D43, D44	Pravica do dela znotraj azila
C78, B70	Dolgotrajnost postopkov
A1	Posebna situacija
INTEGRACIJA IN JEZIKOVNO USPOSABLJANJE	
A44	Pomanjkanje pogojev za integracijo
B39, B40, D66	Neangažiranost za integracijo
A31	Pomanjkanje integracije
B13, B14, E14	Nerazumevanje jezika
A11	Oviranje integracije
B26, A30	Učenje jezika
B20, D10	Finančno stanje
A29, C51, D72	Odsotnost prevajalcev
B32	Ne učenje jezika

Tabela 4: Združevanje sorodnih pojmov v kategorije - svet osebja in uporabnikov, prvi del

SVET OSEBJA IN UPORABNIKOV	
ENOTE	POJMI
ODNOS ZAPOSLENIH	
A25	Izguba dostojanstva
D56	Izogibanje stikom
D50, E16, C23	Rasistično vedenje
D26	Primerjava osebja z policijo
D9	Diskriminacija
C29	Ne-uporaba metod dela
C21	Strah
C22	Odpor
C16	Kreativne humane možnosti
C5, D38	Predsodki
C19	Ukazovalno osebje
C20, C33, C43	Nedostopnost osebja
C44, D35	Nedostopnost uprave
D57	Učenje ubogljivosti
A28	Bonusi za podrejanje in poslušnost
A27, C18, C25	Pokroviteljski odnos
B41, B55	Izboljšanje odnosa zaradi prisotnosti medijev
B54, C10	Slabe izkušnje z varnostniki
C6	Nezaupanje
B61	Stroga distanca
B42, D23	Neprijazen odnos
B57	Pozitivne izjeme
A41, D46, E24	Privilegiji
B3, C64, D5, E10	Slab odnos zaposlenih
C28, C32	Samovolja
C81, D12, D40, D58	Neupoštevanje želja
D42	Kaznovanje neubogljivosti
B47, D45, E5	Nezainteresiranost zaposlenih
E11	Uporaba sile
A46, B71, D24	Pomanjkanje usposobljenega kadra
E17, E27	Norčevanje
D22	Zaposleni so le Slovenci

Tabela 5: Združevanje sorodnih pojmov v kategorije - svet osebja in uporabnikov, drugi del

SVET OSEBJA IN UPORABNIKOV	
PROSTORSKA ORGANIZACIJA	
ENOTE	POJMI
C3, C39, C42, E7	Zaklepanje prostorov
A39	Ločeni oddelki
C33	Strogo ločeni oddelki
D31	Ločeni prostori
E2	Razvrščanje po oddelkih
E13	Zaprti oddelek
STROKOVNE SOCIALNE STORITVE	
A20, C24	Pomanjkanje socialnih delavcev
C35, C54, D34	Preobremenitev socialnih delavcev
C30	Reševanje problemov »na hitro«
A21	Ena psihologinja
A22, C27, D25	Kader brez izkušenj s socialno ranljivimi skupinami
A33, E15	Neustreznost zaposlenega osebja
B60, A38, C34, C41	Prost dostop do socialne službe
B53	Nevtralnost zaposlenih
B56	Ne- delo socialne službe
A47	Pomanjkanje usposobljenega socialnega kadra
B24	Nezavzetost za delo
ZDRAVSTVENE STORITVE	
B31, C73, D71	Slaba zdravstvena oskrba
C74, D68	Slaba zobozdravstvena oskrba
B32	Premlada zdravnica
C75, D69	Dolgotrajen postopek za okulista
D70	Plačevanje zdravil

Tabela 6: Združevanje sorodnih pojmov v kategorije - počutje

POČUTJE	
ENOTE	POJMI
B66	Somatizacija
C79, D55	Občutek negotovosti
B67	Bolečine
B64, B65	Težko funkcioniranje
B22, B34	Psihično stanje
B27	Depresija
B30	Umiranje
B28	Pomanjkanje volje
A57	Nenormalno stanje
B63	Neprijetna atmosfera
A23	Težke izkušnje prosilcev
C50	Apatija
C52	Odsotnost vpliva nad lastnim življenje
D51, D53	Kljubovanje
E22	Prestrašenost
B6	Norišnica
B68, D73	Nezaželenost

Tabela 7: Združevanje sorodnih pojmov v kategorije - predlogi

PREDLOGI	
ENOTE	POJMI
PREDLOGI UPORABNIKOV ZA IZBOLJŠANJE V OBSTOJEČI OBLIKI AZILA	
B73	Učenje jezika za integracijo
B74	Vpliv jezika
B75	Učenje jezika za obvladovanje
D27	Zaposlovanje usposobljenih migrantov
PREDLOGI UPORABNIKOV ZA DOLGOTRAJNE SPREMEMBE	
B72	Praksa v tujini
D20	Naselitev v stanovanja
D60, D61	Lasten prostor za bivanje
D59, D62	Zaprtje azilnega doma
D63	Sprememba zakonodaje v pravici do dela
D21	Možnost enakega obravnavanja
PREDLOGI ZAPOSLENIH ZA DOLGOTRAJNE SPREMEMBE	
A51	Deinstitucionalizacija
A 52	Skupnostna skrb
A54	Reorganizacija denarja
C65	Sprememba azilnega sistema
C66	Stanovanjske skupine
PREDLOGI ZAPOSLENIH ZA IZBOLJŠANJE V OBSTOJEČI OBLIKI AZILA	
C67	Ločitev prosilcev
C72	Potreba po psihologu
C26	Preverjanje usposobljenosti zaposlenih
C68	Sprememba zakona v pravici do dela
C69	Povečanje kadra
C70	Prenova prostorov
C76	Usposabljanja za zaposlene
C57	Kolesa
A55	Večja žepnina
A53	Spremembe od znotraj
A50	Sprememba kadra

Pri vseh kategorijah nisem določila podkategorij, saj moja raziskava ni bila tako obsežna, da bi vse kategorije vsebovale ogromno število pojmov, torej ni bilo potrebe, da bi vsem kategorijam določila podkategorije.

9.6 PRILOGA F: Analiza značilnosti pojmov in kategorij

Za lažje razumevanje bom analizirala nekatere pojme in kategorije.

Prvo kategorijo sem poimenovala *nadzor*, saj je življenje prosilcev za mednarodno zaščito v azilnem domu skoraj v celoti nadzorovano. Varnostniki zjutraj *pregledujejo* sobe, *štejejo* prosilce za mednarodno zaščito, vsak prihod in izhod iz ustanove je zabeležen ter nadzorovan. V azilnem domu so nameščene *kamere*, torej *preverjajo* in nadzirajo tudi gibanje po instituciji. Prosilci potrebujejo *dovolilnice*, če želijo nekaj dni biti odsotni iz azilnega doma, če želijo prespati drugje in če želijo imeti obiske. Za dovolilnico prosijo socialnega delavca, ta jo napiše, odobriti pa jo mora še vodja socialne službe. Prosilec meni, da so ta *pravila neumna*, saj ljudje pridejo iz različnih življenjskih okoliščin, potem pa se še morajo »ukvarjati« s temi pravili. V azilnem domu veljajo tudi različne *prepovedi*, kot je npr. prepoved alkohola in uporabe drog znotraj azilnega doma. Pomemben pojem je tudi *urnik*, saj pomeni nesvobodno izbiranje časa obrokov in aktivnosti. Torej ima institucija v rokah nadzor nad prehranjevanjem in tem, kdaj bodo uporabniki jedli in kdaj kaj počeli. Kategorija *vsakdanje življenje v azilnem domu* vsebuje pojme, ki opisujejo bivanje in življenjske pogoje znotraj azilnega doma. *Pomanjkanje osnovnih stvari* se nanaša na pomanjkanje hrane in oblek ter vseh ostalih osnovnih potrebščin, za katere prosilci prosijo. Pojma *nevzdržno bivanje* in *nevzdržne bivanjske razmere* predstavljata uporabnikov opis bivanja. Bivanje v azilnem domu še poslabšujejo *konflikti med sostanovalci*, do katerih seveda pride, tudi zaradi kulturnih in etničnih razlik. Pojma *slaba oskrba* in *slabi bivanjski pogoji* prikažeta prosilčev pogled na bivanje v azilnem domu. Nanašata pa se na hrano, prostore in zaposlene. Pojmi *neupoštevanje želj*, *dolgčas*, *nezanimive aktivnosti*, *čakanje*, *ne-reševanje problema* nam jasno povedo, da potrebe uporabnikov niso uslišane, saj jim je dolgčas, aktivnosti so jim brezvezne. Pojem *čakanje* nam pove, da prosilci v ustanovi čakajo na odgovor za status begunca, medtem pa ne počnejo ničesar, kar bi jih zanimalo, skratka »ubijajo čas«. Pojem *oddaljenost* se nanaša na lokacijo azilnega doma, ki je po mnenju intervjuvanih predaleč od centra mesta, še posebej, ker prosilci nimajo avtobusnih kart, niti si jih ne morejo privoščiti. Pojem *večletno bivanje* sem uvrstila pod to kategorijo, saj je prosilec zgrožen nad dejstvom, da nekateri v takšnih razmerah bivajo več let. Pojem *azil je slab* pomeni, da življenje v azilnem domu ni v redu. Podkategorija *zasebnost* se nanaša na zasebnost, ki je nimaš, če živiš v azilnem domu. Pojma *nespoštovanje zasebnosti*, *odsotnost zasebnosti* povesta, da zasebnosti uporabniki nimajo in da se pravice do zasebnosti v azilnem domu ne spoštuje. Pojem *sostanovalci* pokaže, da zasebnosti nimaš, saj imaš v svoji sobi več ljudi ter da živiš z večjo skupino ljudi. Pojem *skupni prostori* pove, da se nimaš možnosti umakniti, da bi bil sam, saj so vsi prostori skupni. Podkategorijo v tej kategoriji sem poimenovala *integracija in jezikovno usposabljanje*, saj sta obe stvari izpostavila prosilca. Zanemarjanje integracije in pomen učenja jezika sem združila, saj oba sogovornika menita, da sta ta pojma tesno povezana in nerazdružljiva, saj naj bi zelo pomemben vidik integracije bil učenje jezika. Pojem *neangažiranost za integracijo*, *pomanjkanje pogojev za integracijo*, *pomanjkanje integracije* nam pokaže intervjuvančevo videnje problema, zanemarjanje integracije. Intervjuvanec meni, da je integracija zelo pomemben vidik, ki ga v azilnem domu ne upoštevajo. Pojmi *učenje jezika*, *ne-učenje jezika* in *nerazumevanje jezika*, *odsotnost prevajalcev* pokažejo, da je jezik pomemben vidik integracije, ki pa je zanemarjen. S pojmom *finančno stanje* ponazarjam pričevanja intervjuvancev, ki menijo na pomanjkanje denarja, kar pa pomeni onemogočanje integracije (ne moreš si privoščiti avtobusa, da bi šel v mesto ipd.). Tretjo obsežno kategorijo sem poimenovala *svet osebja in uporabnikov*, saj zajema odnose med prosilci za mednarodno zaščito (uporabniki) in zaposlenimi. Ta kategorija vsebuje podkategorije, saj sem pri tej temi zbrala več empiričnega gradiva, katerega sem morala smiselno strukturirati ter smiselno razvrstiti pojme. Podkategorija *odnos zaposlenih* prikaže, da odnosi prosilcev za mednarodno zaščito in zaposlenih niso dobri. Zaposleni se vedejo superiorno, prosilci izgubljajo dostojanstvo. Med osebjem in uporabniki je stroga distanca, distanca v odnosih in v ločevanju prostorov. Pojem *privilegij* pomeni značilnost totalnih ustanov kot značilnost azilnega doma na Viču. Tisti, ki se podrejajo in ki so pridni, so deležni posebnih bonusov ter ugodnosti. Podkategorija *strokovne socialne storitve* zajema pojme kot so *nezainteresiranost zaposlenih*,

neustreznost zaposlenih, ne-delo socialne službe, ne-zavzetost za delo, pomanjkanje usposobljenega kadra, kader brez izkušenj s socialno ranljivimi skupinami. Vsi ti pojmi nam povedo, da delo socialne službe ni ocenjeno kot zadovoljivo in dobro. Pojem *ne-reševanje travm* pomeni, da se socialna služba ne ukvarja s stiskami (psihičnimi) ljudi, ki so prišli iz vojn in drugih težkih življenjskih okoliščin. Podkategorija *zdravstvene storitve* zajema mnenje o zdravstveni službi. Preko pojmov *slaba zdravstvena oskrba* in *premlada zdravnica* izvemo, da z zdravstveno oskrbo niso zadovoljni ter da je zdravnica po njihovem mnenju premlada. Prav tako medicinska sestra dela brez pomoči prevajalca in na takšen način nudi zdravstveno pomoč prosilcem, ki prihajajo iz drugih delov sveta (Turčija, Afganistan, Sirija, Eritreja, Maroko itd.) Kategorija *počutje* zajema pojme, ki prikažejo počutje ljudi znotraj azilnega doma. Pojem *somatizacija* pomeni psihične stiske, ki se kažejo kot telesne oziroma fizične bolečine, kar se kaže pri ljudeh, ki živijo v azilnem domu. Pojmi *bolečine, depresija, psihično stanje, apatija, slabo psihično in fizično stanje* povedo o počutju prosilcev znotraj azilnega doma. S pojmi *umiranje, težko funkcioniranje, neprijetna atmosfera* pokažem uporabnikov opis stanja v instituciji. Pojem *nenormalno stanje* pokaže mnenje socialne delavke glede stanja v azilnem domu. Kategorija *predlogi* zajema predloge (spremembe) za izboljšanje situacije prosilcev za mednarodno zaščito. Podkategorija *predlogi uporabnikov za spremembe v obstoječi obliki azila* zajema pojme *učenje jezika za integracijo, vpliv jezika in učenje jezika za obvladovanje*. S temi pojmi prosilec za mednarodno zaščito izpostavi, da se njemu najpomembnejša stvar zdi učenje jezika, saj se z učenjem jezika integracija začne sama od sebe. Meni, da je učenje jezika najlažji način obvladovanja celotne situacije v zvezi s prosilci za mednarodno zaščito. Ta kategorija zajema predlog, da bi v azilnem domu lahko *zaposlovali usposobljene migrante*. Podkategorija *predlogi zaposlenih za dolgotrajne spremembe* vsebuje pojme kot so *deinstitucionalizacija in skupnostna skrb*, kar pomeni zapiranje institucij in odpiranje nekih skupnostnih programov, programov v skupnosti, ki niso tako zaprtega tipa kot institucije. Pojem *spremembe od znotraj* se nanaša na spremembe znotraj azilnega doma (znotraj institucije). Prav tako je predlog zaposlene *reorganizacija denarja*, kar pomeni, da bi se denar namenjen azilnemu domu moral bolj porazdeliti in da bi prosilci morali dobivati *večjo žepnino*.

9.7 PRILOGA G: Definicija pojmov in kategorij

Za lažje razumevanje bom definirala nekatere pojme in kategorije.

Prvo kategorijo sem poimenovala *nadzor*. Nadzor pomeni spremljanje, pregledovanje nečesa. Npr. v ustanovi imajo nadzor nad uporabniki. Tega izvaja osebje (tudi z varnostniki), z pravili, kaznimi, urniki, omejevanjem in potrebnimi dovoljenji za nekatere dejavnosti/stvari. Druga kategorija zajema *vsakdanje življenje v azilnem domu*. Ta zajema življenjske pogoje in bivanje, hrano, zasebnost, potek dneva in aktivnosti, integracijo in jezikovno usposabljanje. Življenjski pogoji so življenjske potrebe, prostori, sostanovalci, ipd. Npr. v azilnem domu so slabi življenjski pogoji, saj so ljudje »natrpani« v sobah, kjer primanjkuje prostora, zaradi velikega števila ljudi prihaja do konfliktov, ki otežujejo bivanje. *Zasebnost* (podkategorija) po navadi opredeljujemo kot to, da imamo prostor in možnost, da smo sami, ko želimo biti sami in da lahko počnemo določene stvari brez prisotnosti drugih. V ustanovah zasebnosti ni, saj imajo ljudje skupne jedilnice, kopalnice in sobe. Prosilcem v azilnem domu zasebnost ni omogočena, saj imajo vse prostore skupne, poleg tega pa je v ustanovi nastanjeno ogromno število ljudi. *Integracija* pomeni vključevanje. Integracija mednarodnih prosilcev za zaščito predstavlja vključevanje prosilcev v družbo, hkrati pa učenje jezika, kulture, običajev in zagotavljanje enakih možnosti. *Zanemarjanje integracije* torej pomeni odsotnost učenja jezika, kulture ter vključevanja v družbo. *Svet osebja in uporabnikov* zajema pravzaprav vse, kar se tiče osebja in uporabnikov v instituciji. Zajema odnose, komunikacijo, odločanje, sodelovanje, hierarhijo, prostore, strokovne socialne storitve, zdravstvene storitve itd. *Strokovna socialna služba in zdravstvene storitve* sta podkategoriji, ki govorita o delu socialne službe in o zdravstvenih storitvah ter njenih izvajalcih. Kategorija *počutje* zajema telesno in duševno (psihično) počutje. *Somatizacija* je izražanje čustvene stiske ali motnje s telesnimi znaki in simptomi. Počutje prosilcev ni dobro, saj so depresivni, pojavljajo se fizične bolečine ter psihične stiske. *Depresija* je čustvena motnja, ki vpliva na razpoloženje, mišljenje in vedenje ljudi. Depresiven človek čuti globoko žalost, veselje pa zelo redko. V to kategorijo spada tudi občutek nezaželenosti, ki ga imajo prosilci zaradi vedenja zaposlenih v azilnem domu. *Apatija* pomeni brezčutnost, otopelost, ki se razvije pri prosilci zaradi čakanja na status in dolgotrajnega bivanja v instituciji. *Predlogi* zajemajo pobude in ideje za mogoče spremembe. *Deinstitucionalizacija* pomeni zapiranje totalnih ustanov in ustanavljanje novih programov (v skupnosti) in oblik pomoči, ki so ljudem bolj prijazni in bolj pozorni na njihove potrebe. *Sprememba azilnega sistema* se nanaša na ukinitve azilnih domov in na vzpostavitev drugačne oblike skrbi za prosilce za mednarodno zaščito.